

180

2

ქართული
ბიბლიოთეკა

ცხოვრება

და

მოქალაქობა (მოღვაწეობა) წმიდისა
ნეტარისა

ანდრია

ქრისტესთვის სალომისა,

გამოცემა იოსებ ლეჟავასი № 38.

თბილისი.

მსწრაფლ-მბეჭდავი „ძმობისა“ მოსკოვის ქ. № 5.

1907

170

ცხოვრება

და

მოქალაქობა (მოღვაწეობა) წმიდისა
ნეტარისა

ანდრია

ქრისტესთვის საღოისისა.

71601

F 180
2

თბილისი.

სტამბა არ. ქუთათელაძისა, მოსკოვის ქ., № 6.

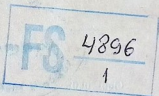
1906

2520 17x112 10 17

ბიბლიოთეკა

Доволено Духовною Цензурою. Тифлисъ, 16-го Фев-
раля 1906 г.

ბანდუკი (სარჩევი) ამ წიგნისა.

თავი

— პირველი,	ვინაობა წმ. ანდრიასი.	
— მეორე,	ჩვენება.	
— მესამე,	გასაღოსება წმ. ანდრიასი და გაგზავნა მისი ეკლესიად წმ. ანასტასიოსისა.	9
— მეოთხე,	ჩვენება პირველი, როდესაც ჯაჭვით იყო შეკრული და გამო- ესხადა წმ. იოანე მახარებელი.	11
— მეხუთე,	მისივე გამოცხადება მეორედ.	13
— მეექვსე.	ხილვა პალატისა და მეუფისა.	14
— მეშვიდე,	განთავისუფლება მისი და ნახვა ნიკიფორესი, თვისის მოძღვრისა.	16
— მერვე,	დაწყება მისგან საღოსობისა.	19
— მეცხრე,	შეთრევა მისი იძულებით სამე- ძაო სახლად მეძევთაგან.	21
— მეათე,	შეხვედრა, გაცნობა სამთა ჭაბუკ- თა, რომელთა შორის იყო ეპიფანეც.	24
— მეთერთმეტე,	მეორედ მისელა მისი ნიკიფორეს- თან ზამთარის დროს.	26
— მეოთხმეტე,	მოთხრობა ანდრიასი, თუ რო- გორ დაითმინა საშინელი ყინვა.	28
— მეცამეტე,	ჩვენება იმ ყინვის დროს—მეორე.	33
— მეოთხმეტე,	ჩვენება მესამე—ცის შესახებ.	36
— მეხუთმეტე,	ჩვენება მეოთხე.	40
— მეექვსმეტე,	განცვიფრება ნიკიფორესი ან- დრიასთვის.	43
— მეშვიდმეტე,	შურისძიება ეშმაკისა და გამო- ცხადება მისი ღვდაბერის სხედ.	44
— მეთვრამეტე,	შეხვედრა ეპიფანესი მეორედ და დამოწაფება მისი.	46
— მეცხრამეტე,	ბრძოლა ეშმაკისა ეპიფანესთან და ანდრიას-მიერ მისი დარიგე- ბა.	49
— მეოცე,	ეპიფანესთვის—მისის კეთილო- ბისათვის და გამოცხადებისათვის ანგელოზისა.	50

— მეოცდა ერთე,	ანდრიას მიწვევა სახლად ეპიფანეს-მიერ და მხილება სატურდისისა	53
— მეოცდა ორე,	შედგვი მხილებისა მისი	55
— მეოცდა სამე,	საუბარი ანდრიასი ასურულად მონასთან და ჩვენება	58
— მეოცდა ოთხე,	მოქცევა მონათა და სიბრაზე ეშმაკისა	61
— მეოცდა ხუთე,	განსლვა ანდრიასი ეპიფანეს სახლიდან და ტანჯვა მისი	64
— მეოცდა ექვსე,	ურმის გადაღლა	66
— მეოცდა შვიდე,	სიცხის მოთმენა	67
— მეოცდა ოთხე,	მისლვა მისი ღვთის-მშობლის ეკლესიად სალოცავად	68
— მეოცდა შვიდე,	ლეღვის ჭამა ანდრიასაგან და ცემა მისი ამისათვის	70
— მეოცდა რვე,	პურის ჭამა ჭაბუკთათანა და მათი მხილება. ერთისა მათგანის გამოტეხა კომშის ქურდობაში	72
— მეოცდა ცხრე,	დიდებით დამარხვისათვის მდიდრისა და მისი განქიქება	77
— მეოცდა ათე,	დიდებით ზილვა ანდრიასი ეპიფანეს-მიერ ეკლესიაში	81
— მეოცდა თერთმეტე,	განსაცდელი გონებისა ლოცვის დროს და ზილვა-ჩვენება ეპიფანესი	83
— მეოცდა თორმეტე,	შთაგდება ანდრიასი ჯურღმულში ეშმაკის-მიერ	89
— მეოცდა ცამეტე,	ზილვა წმ. ანდრიასაგან დანიელისა	90
— მეოცდა თოთხმეტე,	მდიდრის ქალის გარდაცვალებისათვის	92
— მეოცდა ხუთმეტე,	ბერისათვის სათნოებით შეძკულისა და ხამის ვნებით მოკულისა	95
— მეოცდა თექვსმეტე,	მხილება მის ბერისა ანდრიასაგან	100
— მეოცდა შვიდმეტე,	ჭაბუკისათვის კეთილისა მოკმედისა, მოსაჩვენებლად კაცთა	106
— მეოცდა თერამეტე,	იოანესთვის — ეპიფანეს მეგობარისა	109

— მეოცდა ცხრამეტე,	ანდრიას ხილვა ეპიფანეს-მიერ ჩვენებით	114
— მეორმოცე,	დედაკაცისათვის მორწმუნისა	118
— მეორმოცდა ერთე,	ბრძოლა ეშმაკისა ეპიფანესთან	123
— მეორმოცდა ორე,	გამოცხადებისათვის დავით მეფისა და რა მოვლის საიქიოს კაცის მკვლელთ	127
— მეორმოცდა სამე,	შეძრწუნებისათვის ანდრიასა, ჩვენებისა გამო	132
— მეორმოცდა ოთხე,	ბრძოლა ეშმაკისა ეპიფანესთან	136
— მეორმოცდა ხუთე,	მარილის ქამისათვის ეპიფანესგან	137
— მეორმოცდა ექვსე,	რაფიელის, ეპიფანეს მეგობრისა, ავად გაზდომისათვის	139
— მეორმოცდა შვიდე,	კითხვა-მიგება ეპიფანესი და ანდრიასი	142
— მეორმოცდა რვე,	შეხვედრა ანდრიასი ქაბუკსა ღიაკონთანა	151
— მეორმოცდა ცხრე,	ანდრიასი და მდიდრის შეხვედრა	151
— მეორმოცდა ათე,	დედაკაცისათვის ღირსისა და წმიდისა	156
— მეორმოცდა თერთმეტე,	ავალად ეპიფანეს წინასწარ-შეტყველებისათვის	158
— მეორმოცდა თორმეტე,	ბრძოლისათვის ეშმაკისა ეპიფანეს მიმართ	160
— მეორმოცდა ცამეტე,	მდიდარის კაცის—მეძავის—მზილება ანდრიასაგან	162
— მეორმოცდა თოთხმეტე,	სულისათვის კაცისა და მის განკითხვისათვის	163
— მეორმოცდახუთმეტე,	სულისათვის კაცისა, ანგელოზთათვის და მათის მსახურებისა	166
— მეორმოცდა თექვსმეტე,	ქვეყნის შესაქმნისათვის და ბუნების მოვლენათა	168
— მეორმოცდა შვიდმეტე,	ღვთის განგება და მაგალითი ვედრება-ლოცვისა	182

— მეორმოცდა თვრამეტე.	ეპიფანეს ლოცვა ეკლესიასა ში- ნა წმ. აკაკისა	187
— მეორმოცდა ცხრამეტე,	ხილვა, რომელი იხილა ანდრია ვლადკერნასა შინა.	190
— მესამოცე,	მდიდრისათვის წარჩინებულისა.	192
— მესამოცდა ერთე,	წინასწარ-მეტყველება შესახებ კონსტანტინეოლისა და რუსთა.	194
— მესამოცდა ორე,	სოფლისა აღსასრულისათვის.	196
— მესამოცდა სამე,	გამეფება შავის მეფისა	201
— მესამოცდა ოთხე,	გამეფება ეთიოპელისა მეფისა.	204
— მესამოცდა ხუთე,	გამეფება სამთა ძმათა	206
— მესამოცდა ექვსე,	მოსვლა ანტე ქრისტესი და მეფობა ურიათა	211
— მესამოცდა შვიდე,	მოახლოება ნიშანთა სოფლის აღსასრულისათვის	214
— მესამოცდა რვე,	განსლვა კაცისა ქვეყნით	218
— მესამოცდა ცხრე,	ქეშმარიტის ქრისტიანე ჰაბუკი- სათვის	219
— მესამოცდა ათე,	აღდგომისათვის მკვდართა, სახი- სათვის ღვთაებისა და ჯოჯო- ხეთისა	226
— მესამოცდა თერთმეტე,	საუბარი წმ. ანდრიასი და ეშმა- კისა.	233
— მესამოცდა თორმეტე,	საუბარი ფილოსოფოსთა ეპიფა- ნესა და ანდრიასათანა	235
— მესამოცდა ცამეტე,	ხევენებისათვის ეპიფანესა	237
— მესამოცდა თოთხმეტე,	ანდერძი წმ. ანდრიასი ეპიფანეს ბიშართ	240
— მესამოცდა ხუთმეტე,	დარიგება ანდრიას-მიერ ეპიფა- ნესი ხელთ-დასხმისა და მოხსე- ნებისათვის	243
— მესამოცდა თექვსმეტე,	ანდრიას და ეპიფანეს ზოგად (ერთად) ლოცვაჲ.	244
— მესამოცდა შვიდმეტე,	წმ. ანდრიას აღსრულებისათვის.	246
— მესამოცდა თვრამეტე,	(დასასრული)	247

მსოფრეგა და მოქალაქეგა ნეტარისა ანდრიასი,
რომელი იქმნა საღოს ქრისტესთვის.

გვაკურთხენ მამაო.

თავი პირველი.

მანო ჩემო, საყვარელო და მონანო
უფლისანო! ისმინეთ ვედრებისა ჩემისა და
გაუწყო საქმე ესე, რამეთუ არს ტკბილ,
ვითარცა თაფლი და საყნოსელად სუნნელ და
ჰამო. და განმზადენით გულნი სმენად, რათა მე
უფროსლა განვძლიერდე და ვიწყო თხრობად კაცო-
სათვის საკვირველისა მოღვაწეობათა და შრომათა.

მეფობასა ქრისტეს მოყვარისა დიდისა ლეონისა-
სა, იყო კაცი ვინმე წარჩინებული ქალაქსა შინა
კოსტანტინეპოლეს, სახელით თეოდონოსტოს, და
აქვნდა პატივი პროტოს-პატრობისა მეფის მიერ
ლეონისა. იგი შემდგომად მცირედთა დღეთა იქმნა
სტრატეგატ (მართველად) კერძოთა აღმოსავლეთისა-
თა. და იყო იგი მდიდარ ფრიად, და ჰყვა სიმრავლე მო-
ნათა და კვალად იყიდნა სხვანიცა მრავალნი მონანი,

და იყო მათ მონათა შორის ყრმა ერთი, შვილი წარმართისა, პასაკითა მცირე, — და იყო იგი სახელად ფრიად შვენიერ. და ვითარცა ნათელ-სცეს მას, უწოდეს სახელი მისი ანდრია. და უყვარდა იგი ფრიად უფალსა თვისსა. ვითარცა შვილი ებყრა იგი და მისცა სასწავლოდ საღმრთოთა წიგნთა განსაბრძნობელად. ხოლო იყო ყრმა იგი გონიერი და მორჩილი, და მოკლეთა ეამთა ისწავლა ფსალმუნი და ვით წინასწარმეტყველისა სრულებით, და რიცხვი სათვალავისა, და გონიერებასა მისსა ზედა განკვირვებულ იყო მოძღვარი მისი, არა გვემდა (სცემდა, სჯიდა), არამედ იყო იგი ბუნებით ფრთხილ და წესიერ, მოსწრაფე გამოწუღვით სწავლისა. ხოლო უფალმან, სრულისა გონიერებისა მისისა დაჯერებითა, გამოიყვანა სასწავლისაგან და დაადგინა სამსახურებელსა თვისსა. და უყვარდა ფრიად დედოფალსაცა, ცოლისა უფლისა თვისისა და ყოველთა სახლეულთა მისთა, და მოსვიდეს სამოსლითა თვისითა (შვენიერთა), რომელთა იხილიან თქვიან, „უკეთეს და უშვენიერეს არს უფროს უფლისა თვისისა ყრმა ესე.“ და მოსწრაფე იყო ყრმა იგი კითხვად საღმრთოთა წიგნთა, — და უფროსდა წმიდათა მოწამეთასა, და ცხოვრებასა და მოქალაქობასა ღმერთ-შემოსილთა მამათასა. და დაეთესოდა თესლი კეთილი გულისა მისსა. და უკვირნ მოქალაქობა შრომათა მათთა და მიერითგან იწყო ხელ-ყოფად და მიმსგავსებად საქმესა მათსა, და აქვნდა შური საღმრთოსა სიყვარულისა მათისა გულისა შინა თვისსა.

საქართველოს
ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ამესა ერთსა აღსდგა ყრმა იგი ანდრია ღმრისაგან თვისისა და დასდგა ლოცვად, სიტყვი-
საებრ დაეით წინასწარმეტყველისა, ვითარმედ
„შუალამე აღვსდგეი აღსარებად შენდა, განკი-
თხვათათვის სიმართლისა შენისათა“. ხოლო იხილა
რა ეშმაკმან, აღიშურვა (აღიღო შური,) ვითარ-
ცა არს ჩვეულება, ბრძოლად კეთილისა საქმისა,
მოვიდა და დაურეკა კარსა მისსა ფიცხლად. მაშინ
შეკრთა ყრმა იგი შიშისაგან მის რეკისა და
დაუტოვა ლოცვა და აღვიდა სარეცელსა თვისსა
შეძრწუნებული და დაიძალა საგებელსა შინა თვისსა.

ხოლო ვითარცა იხილა ეშმაკმან მან, განიხარა
და სთქვა სიცილითა მოყვასთა თვისთა: „იხილეთ, რო-
მელი ჰსკამს ხორცსა და სვამს ღვინოსა, ამას ნებაჲს
ბრძოლად ჩემდა?!“ შემდგომ წარსვლასა მის ეშმაკისა,
მიერულა ყრმასა მას შიშისაგან და იხილა ჩვენება,
ვითარმედ სდგა იგი ადგილსა ვაკესა, სახედავსა მას,
რომელსა ჰქვიათ კაპილონი-იპოდრომი. და იხილა
ვაკესა მას შინა ერთ-კერძო კაცნი მრავალნი,
მოსილნი სამოსლითა სპეტაკითა, და მათ შინა
მღვდელნი, რომელთა ემოსათ სამოსელი სამღვდე-
ლო; და მეორესა კერძოსა სხვანი კაცნი შავნი და
უშვერნი, ურიცხვნი ფრიად და ერჩიდეს სპეტაკოსან-
თა მათ და ეტყოდეს, ვითარმედ „მოიყვანენით კაცნი
და გვარკინენით, (დაგვაჰიდენით) ანუ ვრბიოდეთ, და
ვინძი უსწრობდეს ურთიერთარს?!“. ხოლო იყო შავ-

თა მათ შორის კაცი საშინელი და უდიდესი ყოველ-
თასა ასაკითა, რომელი იყო ასის თავი ერისა მის ეშ-
მაკთასა. და ნეტარი ანდრია ვითარცა განიცდიდა მას,
იხილა, რამეთუ ყრმა ერთი შვენიერი ზეცით
გარდამოხდა და ეპყრნეს ხელთა მისთა გვირგვინი
სამნი: ერთი მათგანი ოქროსა წმინდისა და თვალ-
თა პატიოსნითა შემკული, და მეორე იგი ოქროთა
და მარგარიტითა შემკული; და მესამე იგი ყოვლითა
ფერად-ფერადითა ყვავილითა ნაყოფთაგან სამოთხ-
სათა და დაუქნობელთა, რომელი არაფის კაცთაგან
უხილავს, რამეთუ საშინელებისა მისისა მითხრობად
ვერვინ შემძლებელ არს. წადიერ უკვე იქმნა
ანდრია და იტყოდა გულსა შინა თვისსა, „ვიძიო,
რათა მოვიღო ერთი ამით გვირგვინთაგანი“. მაშინ
მოვიდა ანდრია ყრმისა მის შვენიერისა, რომელსა
ეპყრნეს გვირგვინი იგი და ჰრქვა მას, ვითხოვ
მე გვირგვინთა მაგათ შვენიერთა, დაღაცათუ მე
ვერ შემძლებელ ვარ მოსყიდვად თავით ჩემით, არა-
მედ ვუთხრა უფალსა ჩემსა და რაოდენიცა ოქრო
გენებოს მოგცეს შენ და იყიდოს და მომცეს მე
შენგან.

განილიმნა ქაბუკმან მან და ჰრქვა მას, „გრწმე-
ნინ ჩემი, საყვარელო! უკეთუ მომართვა ყოვლისა
ქვეყნისა ოქრო, ამით გვირგვინთა არცა შენ
მოგყიდი და არცა სხვასა ვის, რამეთუ გვირგვინი
ესე არა არიან ამის სოფლისანი, არამედ ზეცისა
საუნჯისა გვირგვინთასა არიან, და არა ვინ არს ღირს-
დადგმად ამათდა, გარნა იგი ხოლო, რომელი

ერკინოს და სძლიოს შავსა ამას, რომელსაცა ჰხედდნენ და დათრგუნოს იგი. ხოლო შენ უკეთუ გნებავს მოღებად ამათგანი, მოვედ და ერკინე და დასთრგუნე იგი, და უკეთუ სძლო მას, სხვანიცა რაოდენნი გნებოს მოგანიქო შენ“. ხოლო რაემს ესე ესე ნეტარსა ანდრიას, შეძრწუნდა, გარნა განიხარა მათ გვირგვინთა მიღებისათვის და რქვა ქაბუკსა მას:—გრწმენინ ჩემი, უფალო! რომელიცა მრქვა, ვჰყო, გარნა მასწავე შენვე, ვითარ ვებრძოლო?

მიუგო ყრმამან მან და რქვა: „შენ ეგერა რომელსა ხედავ, მოქადული არს და უსუსური და მოშიშია ფრიად. რამეთუ ყოველი მოქადული უსუსური არს და მოშიში. ნუგეშინინ ჰასაკისა მისისა სიდიდისაგან, რამეთუ არს იგი უძლოურ, ვითარცა მხალი“. და ვითარცა ესე ჰრქვა, უპყრა ხელი და ასწავა ბრძოლა მისი და რქვა: „რაემს შეგიპყრას შეგმან იმან უშვერმან, შენ ნუ შეძრწუნდები, არამედ ხელნი განიპყრენ ჯვარისა სახედ და ეგრეთ ერკინე და მერმე იხილო დიდება ღვთისა“.

მაშინ წარემართა ღირსი ანდრია ბრძოლად მისსა და ხმა-ჰყო ხმითა დიდითა და ჰრქვა მას: „მოვედ შეწვენებულო, რათა ვირკინნეთ!“ მაშინ მოუხდა შავი იგი განრისხებული, შეპყრობად მისსა. მყისვე განიპყრნა ხელნი თვისნი ღირსმან ანდრიამან ჯვარის სახედ და დასცა შავი იგი ქვეყანისა ზედა, და მყის უჩინო იქმნა. მაშინ იქმნა სიხარული დიდი ერსა მას შორის სპეტაკითა მოსილსა

და ამბორს უყვეს ანდრიას და ჰსცხეს მას ნელსა-
ცხებელი კეთილ-სუნნელი. მაშინ უჩინო იქმნეს
შაფნი იგი და განქარდეს, ვითარცა ნისლი პირი-
საგან ქვეყანისა.

და მოვიდა ყრმა იგი გვირგვინითა მით და
მისცნა სამნივე იგი გვირგვინნი ანდრიას. შეიტკბო
და ამბორს უყო და ჰრქვა მას: „ამიერითგან საყვა-
რელი ძმა ჩემი ხარ, ისწრაფე სრბად გზასა კეთილ-
სა, განშიშვლებულმან სალოსად ჩემთვის.“

ხოლო ყრმა იგი, თვით უფალი იყო დიდები-
სა, რომელი გვირგვინთა მიანიჭებდა. და კვალად
ჰრქვა უფალმან: „ვითარცა მეუფებამან ჩემმან,
დიდთა კეთილთა უფალ გყო შენ“. და, ვითარცა
განიღვიძა წმიდამან ანდრია, განკვირდა ბილვისა
მისთვის. და რაჟამს განთენა, მოვიდა ჩემდა, უღირ-
სისა ამის მოძღვრისა თვისისა, და მაუწყა ჩვენება
ესე, რომელი ეხილვა. ხოლო მე ესე რაჟამს მეს-
მა, ფრიად შევსძრწუნდი და მეცემოდა მისგან
სული რაიმე სუნნელებისა, რომელი არა სადა მე-
ხილვა. და ვეტყოდი, თუ, რაი არს, ანუ ვითარ
იყოს განსრულებად ჩვენებისა შენისა, რომელი
გიბრძანა უფალმან, ვითარმედ „დიდსა კეთილსა
უფალ გყო შენ? ვითარითა სახითა უფალ იქმნე
დიდთა კეთილთა? რამეთუ მონა ხარ და მონაზო-
ნებად არა გიტევებს უფალი შენი, არამედ სალოს
ყოფა ღვთისათვის ჯერ არს, რამეთუ მაგისტვის გი-
ბრძანა სიტყვა იგი!“.

თავი მესამე.

ღამესა ერთსა, ეამსა შუალამისასა, აღსდგა ლოცვად წმიდა ანდრია. და, რაემს აღასრულა ლოცვა, აღიღო დანაკი და წარვიდა წყაროსა ზედა, რომელი იყო სახლსა უფლისა თვისისასა. და განიძარცვა სამოსელი თვისი და დაშთა ყოვლად შიშველი. და იწყო კრად სამოსლისა მის დანაკითა მით ყოვლადვე, ვითარ ნაღვლიანმან, (ბნედიანმან) და თანავე უბნობდა, ვითარცა ხელი (გიეი), და ყოვლითურთ აღიმალლებნ ხმასა თვისსა.

ხოლო მზარეული უფლისა თვისისა აღსდგა კაზმად (მზადებად) სანოვაგეთა, და ვითარცა მივიდა წყაროსა მას აღმოვსებად წყლისა, ჰპოვა მუნ ანდრია შიშველი—და ხმა ჰყო: ვითარმედ ანდრია განხელებულ (გაგიჟებულ) არს. და ვითარცა ესმა ხმა, მზარეულისა მის უფალსა მისსა, შესწუხდა ფრიად: აღსდგა და გამოვიდა ხილვად მისსა, და ერი ყოველი სახლისა მისისა. რაემს იხილეს, ჰგონებდეს, ვითარმედ ქეშმარიტად გახელდა, და იწყეს ტირილად მწარედ. და ვითარცა განთენდა, წარსცა (გაგზავნა, წააყვანინა) იგი უფალმან მისმან წმიდისა მოწამისა ანასტასიას ეკლესიასა, სადა არიან სამარტვილონი (მოწამეთა სასაფლაო) მისნი და ეკლესია მისი აღშენებულ არს ლეონ მეფისა მიერ, რომელი იყო პირველ მაკელარი, (მეუნჯე, მზრუნველი) და ბრძანა, რათა შესვან იგი ჯაქვთა

შინა. და მისცა მსახურთა ეკლესიისათა, რამეთუ ფრიად უყვარნ ყრმა იგი. და იყო იგი ეკლესიასა შინა დაბმულ ჯაჭვითა. დღისი ზრახავნ, ვითარცა ნაღვლიანი, (ზნედიანი), ხოლო დამე ყოვლად ილოცავნ და შესტირინ ღმერთსა და ევედრებინ წმიდასა მოწამესა ანასტასიას, რათა გამოუცხადოს მას რაჲ ყოფად არს სალოს ყოფისა მისისათვის. და ვითარცა მცირედ განისვენა, იხილა მღვდელი მოკაზმული და მისთანა დედანი ხუთნი, და მოვიდეს ხილვად სულთა მათ. და მერმე მოვიდეს ხილვად ანდრიასა პირველ მღვდელი იგი, და შემდგომ წმიდანი იგი დედანი. მიხედნა მღვდელმან, განილიმნა და ჰრქვა წმიდასა მოწამესა ანასტასიას, „ვითარ არა განკურნებ ამასცა?“.

მიუგო წმიდამან მოწამემან მღვდელსა და ჰრქვა, — მასწავლელმან მაგისმან, რომელი მოვიდა პირველად მაგისსა, მან განკურნა ეგე, და არღარა უხმს კურნება ჩემ-მიერ და არცა ვის სხვისა, არამედ, რომელმან ჰრქვა მაგას, ვითარმედ „იქმენ ჩემთვის სალოს და დიდსა კეთილსა მთავარ გყოს შეუფებამან ჩემმან“, მას განუკურნებია და სხვა მკურნალი არა უხმს მაგას, არამედ იქმნა ეგე ჰურ რჩეულ კურთხევისა და საყვარელ სულისა წმიდისა.

რქვა მღვდელმან წმიდა ანასტასიას, „ვუწყო მეცა ფრიად.“ და რაჲმს აღასრულეს უბნობა ესე, თაყვანი-სცეს ღმერთსა აღმოსავალით, და დასწერეს ჯვარი, და შევიდეს ეკლესიად ლოცვად. მაშინ

— 11 —
განკვირდა ნეტარი ანდრია, რამეთუ ცხადი ხილ-
ვა იყო ესე და არა ჩვენება სიზმრისა. და აღიდგმ-
და ღმერთსა, და წმიდასა მოწამესა მისსა ანას-
ტასიას, რამეთუ გულ-სავეს (გულ-დაჯერებული)
ჰყო იგი საქმისა მისთვის, რომლისა ხელ ეყო. და
ზინ ყრმა იგი ჯაჭვითა მათ შინა უზმად (უკმელი),
ხოლო ღამე აღსდგის და დადგის ლოცვად ვიდრე
განთენებამდე და ევედრებოდა ღმერთსა და წმიდასა.
მოწამესა ანასტასიას.

თავი მეოთხე.

ღამესა ერთსა აღსდგა ლოცვად წმიდა ანდრია
და მოვიდა მისა ეშმაკი სახითა ბერისა კაცისა
მოხუცებულისათა, შავი, და იყვნეს მისთანა სხვანიცა
პრავალნი ეშმაკნი და ეპყრათ ხელთა მათთა მახვი-
ლები, და ზოგთა დანაკები, და სხვათა ხრმლები,
და სხვათა ჰოროლები, და სხვათა საბლები. და
შავი იგი მთავარი ბრდღვინვიდა და იზახდა ფრიად
საშინელიად. და მოუხდა წმიდასა მას, რათამცა სცა
მახვილითა მით, რომელი ეპყრა ხელთა მისთა და
ყოველნი იგი შეუდგეს მას. ხოლო ნეტარმან
ანდრია აღიპყრნა ხელნი თვისნი ღვთისა მიმართ
და სთქვა: „უფალო! ნუ მისცემ მხეცსა სულსა,
რომელმან აღგიაროს შენ“. და კვალად თქვა: „წმიდაო
იოანე მახარობელო და ღვთის-მეტყველო, შემეწიე
ბრძოლასა შინა ამის მტერისასა!“ და მსწრაფლ
ვედრებისა მის აღსრულებისა ოდენ, ესმა ხმა, ვითარ-

ცა ერისა მრავლისა. მოვიდა კაცი მოხუცებული
 ჰასაკითა დიდი და თვალითა შვენიერი, და პირი მისი
 ბრწყინვიდა, ვითარცა მზე. და შეუდგა მას ერთ
 მრავალი, აღიმადლა მარჯვენე თვისი და დასწერა
 ჯვარი ჰაერთა მიმართ. და მერმე მიეგო (მიუბრუნდა)
 ერსა მას, რომელნი იყვნეს მისთანა და რქვა: „დაბშე-
 ნით კარნი, ნუ უკვც განვიდეს ერთიცა მათ შავთაგა-
 ნნი გარეგან ბქეთა!“ ხოლო მათ ჰყვეს ეგრეთ, და
 რაჟამს დაბშნეს ბქენი, იწყეს ეშმაკთა ურთიერთარს
 სიტყვად: „ვაი ჩვენდა, რამეთუ იოანე არს კაცი ძნე-
 ლი და უწყალოდ ტანჯვად ვართ მის-მიერ!“ უბრძანა
 პატიოსანმან მოხუცებულმან: „განუხვენით ბქენი და
 გამოუხვენით ჯაქენი ანდრიას და მომგვარენით აქა!“
 ხოლო თვით იგი განვიდა გარეგან ბქეთა მათ
 დაბშულთა და უბრძანა, რათა თითოეულად გამოჰ-
 გვარონ შავნი იგი. პირველად მოიყვანონ თავადი
 იგი შავთა მათ და დასცენ ქვეყანასა, და
 განართხეს და მიაბთხვიეს (დაარტყეს) ასი არგანი
 (ჯოხი, — როზგი) და მოიყვანეს კვალად სხვა და ჰყვეს
 ეგრეთვე, და ყოველნი ეგე სახედ დასცნეს ქვეყანასა.
 და ესმოდა წმიდასა ანდრიას ხმა ტირილისა და
 ვაებისა მათ ეშმაკთასა. და განიცინა მან და აღივსო
 სიხარულითა დიდითა. ხოლო ეტყოდეს მცემელნი
 იგი ეშმაკთა მათ, „წარვედით და უჩვენენით წყლულ-
 ნი თქვენნი მამასა თქვენსა სამოელსა, რათა დაჯერე-
 ბულ იქმნეს შრომისა თქვენისათვის წარმომგზავნელ-
 ნი თქვენნი“. და განიბნინეს ყოველნი იგი ეშმა-
 კნი.

თავი მესამე.

ღო მოვიდა პატიოსანი იგი მოხუცებული მონისა ღვთისა წმიდა ანდრიას მიმართ, და კვალიად დასდვა რკინა იგი ქედსა მისსა, და ჰრქვა, „იხილე, რამეთუ სწრაფით მოვედ შეწევნად შენდა, და მეურვეების შენთვის! რამეთუ მიბრძანა მე ღმერთმან და რაცა გნებავს მაუწყე მე, რათა ვჰყო კეთილი შენთანა. რამეთუ უყვარს უფალსა კაცი კეთილი და ცხოვრება სულისა უხარის; დაითმინე მცირედჲმ და წარწყმდენ ტანჯვანი ეგე და მოიგნე საუკუნენი განსვენებანი და შვეებანი, და შენ მცირეთა ღვთთა განთავისუფლოდე და, სადაცა ენებოს თვალითა შენთა, მუნ იქცეოდე.“

მიუგო წმიდამან ანდრია მოციქულსა:—უფალო, ვინ ხარ შენ მაუწყე? ხოლო მან ჰრქვა: „მე ვარ იოანე მახარებელი, რომელი მივეყრდენ საღმრთოსა მას და ცხოველს-მყოფელსა მკერდსა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესსა.“ და ვითარცა ესე თქვა, მიეფარა თვალითაგან მისთა. ხოლო იგი განკვირვებული აღიდებდა ღმერთსა და იტყოდა: „დიდება შენდა ღმერთო, რომელი ხარ შემწე მოღვაწისა და ბრძოლისა შინა, მიხსენ მე პირისაგან მახვილისა და განმარინე ხელთაგან ეშმაკისათა. უფალო იესო ქრისტე! დიდ არს ძალი შენი და შეწევნა შენი,—რამეთუ მე საწყალობელი ესე არა უგულებელს-მყავ. დამიცევ მე, უფალო, სიმაბრათლი-

თა შენითა და ღირს მყავ მე პოვნად წყალობისა,
მრავალ მოწყალებო, უფალო.“

თავი მეხმესა.

კვალად ღამესა ერთსა ილოცვიდა რა წმიდა
იგი, მიეძინა მცირედ და იხილა პალატი მეუფისა.
და იყო იგი მდგომარე შორის პალატთა მათ.
მოუწოდა მეუფემან და ჰრქვა მას, „გნებავსა მსახურე-
ბად ჩემდა ყოვლითა გულითა შენითა? და გყო
შენ დიდებულ შორის პალატისა ჩემისა.“ მიუგო
წმიდამან და რქვა:—ვინ არს იგი მეუფეო,
რომელსა არა ენებოს კეთილი თვისი?! მე ფრიად
მსურის მსახურებად შენდა და მოღებად შენ-მიერ
კეთილისა. მიუგო მეუფემან: „უკეთუ გნებავს, ის-
წავე მეუფებისაგან ჩემისა. და გამოიღო ხელითა
თვისითა სპეტაკი რაიმე, ვითარცა თოვლი, და მისცა
და რქვა, „იხილე გემო!“ ხოლო მან მიიღო და
შეჰამა და იყო ტკბილი და ჰამო, რომელ არა
სადა შესაძლებელი არს მითხრობად გემო მი-
სი. და რაჟამს გემო იხილა, ეცედრებოდა და ითხოვ-
და, რათა მისცეს კვალად მისგანი. ხოლო მან მისცა
სხვა იგი, რომელი იყო ვითარცა კიდონატი (შავი
ქვა ოქროსი და ვერცხლის გამოსაცნობი). და
ჰრქვა, „მიიღე და შეჰამე!“ და აღიღო და შეჰამა, და
იყო ფრიად მწარე და ფიცხელ, ვითარცა აბზინდი.
და რაჟამს იხილა გემო მისი, დაავიწყდა გემო
პირველისა მის.

ხოლო ვითარცა იხილა მეუფემან, ვითარმედ
მწარა გულ-კლებულ იქმნა და ჰრქვა მას, „ვითარ
ვერ იტვირთე სიმწარე ეგე გემოსა მაგის? რამეთუ
ეგე ტკბილი და მწარე—სახე არს გზისა მის იწროი-
სა და საჭიროსა, რომელმან მოითმინოს სიმწარე,
მან იხილოს გემო ტკბილისა მის!“

რქვა წმიდამან ანდრია,—მწარე იყო, მეუფეო,
მეორე ესე, რომელი მომეც, რომელ ვერ ვინ შემძლე-
ბელ არს ქამად ამისსა და მსახურებად შენდა. მიუგო
მეუფემან: „მწარე გახსოვს და ტკბილი დაგავიწყდა?
არა მოგეცა პირველად ტკბილი და მერმელა მწარე?“
მიუგო წმიდა ანდრია და ჰრქვა:—წმიდაო მეუ-
ფეო! მივიღე, გარნა სიფიცხლემან სიმწარისამან
დამავიწყა ტკბილი იგი. მიუგო მეუფემან: „ნუ იტყვი
მაგას! უკეთუ არა განასწორო ტკბილი და მწარე,
ვითარ უძლო შესლვად გზასა კეთილსა? რამეთუ მწა-
რე არს ღვაწლი და შრომა და ტკბილ არიან და
საწადელნი კეთილნი ჩემნი, და უოხჰნოთა საყოფელთა
უკუნისამდე განსვენებანი, და ყოველთა თანაწმიდათა
ნუგეშინის-ცემანი. რამეთუ არა სადა შესაძლებელ
არს მარტოდ ქამად ტკბილისა მის, არამედ შეზავებუ-
ლი (ჰშვენის) ხამს ქამად ორთავე გემოთა: ოდესმე იგი
და ოდესმე ესე. და აწ ვითარ გნებავს, მითხარ მე,
რათა ვუწყოდე?“ მიუგო ნეტარმა ანდრია—მომეც
კვალად ორთაგანვე, რათა ვიხილო გემო და გითხრა
შენ ქეშმარიტი. მაშინ მისცა კვალად მწარისა მისგან
და მერმეცა ტკბილისაგან. და ვითარცა შექამნა
ორნივე, სიფიცხლისაგან მწარისა მის შეძრწუნდა.

მიუგო ანდრია და ჰრკვა, — ვერ შემძლებელ ვარ მსახურებად შენდა მწარითა ამით? განიღიმნა მეუფემან და მოიღო კვალად ფარაგისაგან (ჯიბე) თვისისა, ხილვითა წითელი რაიმე, ვითარცა შანთი ბრწყინვალე, მშვენიერი და ჰამო ფრიალ და ჰრკვა, „აღიღე და შექამე ესეცა, და დაგავიწყოს გემონი ყოვლად ჰამადთანი, რაიცა ოდენ გიხილავს“. მაშინ მიჰყო ხელი წმიდამან ანდრია, აღიღო და შექამა. ხოლო სიამისა და გემოვნებისაგან მისისა ეამ რავდენმე ვერ უძლო სიტყვის თქმად. და ვითარცა მოეგო ცნობასა თვისსა, დაეცა ფერხთა ქვეშე მეუფისათა, ვეცდრებოდა და ეტყოდა, — წმიდო მეუფეო და სახიერო, ნუ განმიშორებ მე მონებისაგან შენისა, რამეთუ ვუწყი ქეშმარიტად, — ვითარმედ ტკბილ არს და ჰამო მონება შენი. მიუგო მეუფემან და რკვა: „გრწმენინ ჩემი ანდრია, რაოდენიცა კეთილნიცა მქონან უნარჩევესი და უქვენაესი, გიხილავს შენ. ამისთვის დაჯერებულ იქმენ, ვითარმედ უკეთუ მმონო გულისათა, ჩემი ყოველი შენი არს, და გყო შენ მკვიდრ მეუფებისა ჩემისა!“ განიღვიძა წმიდამან ძილისაგან და განკვირვებულ იყო ხილვასა მას ზედა, რომელ იხილა მოწყალეობა ღვთისა აურაცხელი.

თავი მეთხუთმე.

და ვითარცა დაჰყო თვე ოთხი ეკლესიისა წმიდისა მოწამისა ანასტასიასსა, იხილეს მსახურთა ეკლესიისათა, რამეთუ არა განიკურნების, არამედ უარესად

იხილვების მხილველთაგან. აუწყეს საქმე მისი უფალსა მისსა; ხოლო მას, ვითარცა ესმა ესე, უბრძანა განხსნა მისი რკინათაგან და განთავისუფლება, ვითარცა ნაღვლიანისა. ხოლო მათ განუტევეს იგი. და იწყო მიგრითგან სირბილად აღგილითი-აღგილად, ვითარცა ჰქმნა პირველ წმიდამან სვიმონ სალოსმან.

და ვითარცა შემწუხრდა, მოვიდა ჩემდა, უღირსისა მოძღვრისა თვისისა, ოდესცა ვსჯედ მარტო სენაკსა შინა ჩემსა. განილიმნა მცირედ ჩემდა მომართ და კვალიდ იწყო ცრემლვად ფრიად. ხოლო მე მოვეხვიე სურვილით და შევიტკბე და ამბოვს ვუყავ და ჰვე დავფარდი. მივუგე და ვარქვი, „ვითარ განერე რკინათაგან, რომელთა შინა იტანჯებოდნი?“ მაშინ მითხრა მე ყოველი, რაიცა შემთხვეოდა მას. რამეთუ მე ოდენ (ჩუმად, ძლივს) მოძღვარსა მეუბნებოდა ბრძნად, ხოლო რაემს განვიდის გარედ, იყვის, ვითარცა ნაღვლიანი. და ვითარცა მოეახლა განთიადი, ამბოვს მიყო მე და განვიდა რონინებად. ხოლო სამოსლად ემოსა მცირე რაიმე ძონძი. მოვიდა უბანსა არტოპოლისსა, და მოუხდეს ვინმე მოყვანილი რომელნი იარებოდეს უჯეროდ. და ვითარცა იხილეს ანდრია, შეიპყრეს და შეიყვანეს კაპილონსა. შინა და დასხდეს და მოიღეს ღვინო და იწყეს სმად და იცინოდეს უწესოდ და იმღერდეს და სცემდეს ქედსა ანდრიასსა, და—იპირვიდეს და არა განუტევებდეს განსლვად, რამეთუ ვითარცა ხელი შეერაცხათ, და არა მისცეს მას ყოვლიადვე სრულებით საზრდელი და არცა თუ წყალი ასვეს. ხოლო იგი განიზრახვიდა

გულსა შინა თვისსა, „ვითარმედ რაჲ ჰყოფად არს ჩემ შორის ამათსა?“ და ერთმან მათგანმან ^{ქალად} ქიქა ნახევარ-სხმული, რათა შეასვას. მაშინ შეეჭყუა წმიდა იგი და მოსტაცა ქიქა იგი. შეჰკრა თავსა მისსა და ივლოდა; — ხოლო იგინი მიეწივნეს და შეიპყრეს და სცეს ქედსა და კვალად შემოიყვანეს კაპილონადვე. დასხდეს და იწყეს სმია და არა მისცეს საზრდელი წმიდასა მას თვინიერ ცემისა ყვრიმალთასა. ხოლო რაჲმს შემოხდა ეამი მწუხრისა — ენება მათ განბნევა თვისად სად-გურად. გამოვიდეს და წმიდა იგი ჰყვა ჯერეთ მათთანავე. და ვითარცა მოიზიდვიდეს, პრქვა მათ ანდრია, „ურცხვნო, ბილწნო და მედგარნო! აწ რა ვუყო უკამოდ, უკეთუ შემთხვიოს კერკეტნი, რომელ არს ღამე მავალი ერი, მცველი ქალაქისა?!“ და ესე სიტყვა მათთვის რქვა, რათა გულის-მა ჰყონ და განეკრძალნენ იგინი. ხოლო მათ არა გულის-ხმა-ჰყვეს ამისაგან, არამედ განუტევეს იგი. წარვიდა ანდრია და სცნა რაი შემთხვევად იყო ყრმათა მათდა. ხოლო მათ განიზრახეს, რათა წარვიდნენ იგინი მეძავთა დედათა თანა. და იყო ეამი მეორე ღამისა. ხოლო ნეტარი ანდრია მიიქრა ყურესა ერთსა ბნელსა და შეურაცხსა. და მადლობდა ღმერთსა, რომელმან იხსნა იგი სოფლისა საცთურთაგან. ხოლო ქაბუკნი იგი გამოვიდეს მეძავთაგან და უნდა, რათა წარვიდეს სახიდ თვისსა. შეემთხვინეს კერკეტნი (ღამით მცველნი ქალაქისანი), და შეიპყრნენ იგინი, შეკრნეს ზ მოიყვანეს. და, ვითარცა

წარმოვლიდეს აღგილსა მას, სადა მიწოლილ იყო წმიდა იგი, განძარცვეს მათ და ჰსცემდეს უწყალოდ. ვითარცა იხილა ნეტარმან ანდრია, შეეწყალებს და ევედრებოდა ღმერთსა მათთვის. შეემთხვია ვინმე მოყვარე ყრმათა მათ და გამოიხსნა ყრმანი იგი. მაშინ ერთი ყრმათა მათგანი ეტყოდა მოყვასთა თვისთა: დამცა-წყეულ არს ეშმაკი! არა გახსოვსთა რაი იგი გერქვა ჩვენ სალოსმან? მიუგო მოყვასმან: „ხელო, (გიჟო) ვითარ არა უწყი, რამეთუ მომავალსა ეშმაკი აუწყებს შტერიანთა (გიჟთა)“? ჩვენ მას ვსტანჯევდით და ეშმაკი, რომელი დამკვიდრებულ არს მისთანა მან აუწყა“. და ჰრქვა მესამემან: — არა არს ეგე ეშმაკისაგან, არამედ ტანჯვისა მისისათვის ღმერთმან გვიყო ჩვენ ნაცვალი! ჰრქვა მეოთხემან: „განაღა ღმერთი იურვის ხელისა მაგის საურავსა? იგი ეშმაკეულად გაუხდია და ჩვენ ვემდერდით მას. რა ბრალი იყო, უკეთუმცა წმიდა ვინმე ყოფილიყო? ჰე ეგრეთ არს, ხოლო იგი ხელი არს. ჩვენ რა ცოდვა გვაქვს მისთვის?!“

თავი მერვე.

ღ ვითარცა მოიწია ცისკარი, აღდგა ანდრია აღგილისა მისგან და რბიოდა შორის შუკათა (ფოლოორცი-ქუჩა) და უბანთა, და დღე ყოველ იმარხავნ

*) სიგიჟენი განიყოფებიან ათერთმეტად: შმაგად, ხელად, სულელად, ცოფად, ნაღვლიანად, რეგვნად, ტერტერად, შლეგად, შტერად, ფეთიანად, შეთიანად, (საბ. სულბ. თრბ. ლექს. 58 გ.).

შეურევნელად. ხოლო ვითარცა შემწუხრდის, იარე-
ბინ ფოლორცთა შინა ქალაქისათა და ეძიებნ აღ-
გილთა, სადა ძაღლნი დაწვიან, რათამცა დაწვა
მათთანა. და განასხნის ძაღლნი იგი და თვით დაწვის
აღგილსა მათსა შიშველი, რამეთუ არა რაი აქვნდა
გარნა ძონძი, რომლითა დაიფარვის სიშიშველე. და
რამეს იქმნის ეამი ცისკრისა, განვიდის კვალად
სირბილად და ეტყვიან თავსა თვისსა, „ჰი ანდრია
საწყალობელო! ვითარ ხარ ძაღლი ძაღლისათანა
სწევ, გვალე და ვრბიოდეთ, რომელთა გესდევს
სიკვდილი, რამეთუ ნუ ვინ გონებს შეწევნასა
დღესა მას საშინელსა ურთიერთარს. რამეთუ „ყოვე-
ლი კაცი ნაყოფსა ნაშრომისა თვისისასა სკამს“,
არამედ ჩვენ ნაშრომითა ჩვენითა ვსცხონდეთ,
და ვისწრაფოთ ზრუნვად სულისა ჩვენისათვის, რა-
თა დაჯერებულ იქმნას ღმერთი ჩვენ ზედა და
გვადიდნეს დიდებასა მას მისსა. მიხედნ ნეტარსა
პავლეს, ვითარ დაუტევნა პირველნი იგი და უკანას-
კნელნი მოიპოვნა კეთილნი. და ესრეთ რამ იტყო-
და ნეტარი ანდრია, მოქალაქენი, რომელნიცა არა
იცნობდეს, იტყოდეს, ვინ არს ესე ახალი ხელი
ყრმა? სხვანი იტყოდეს: ქალაქი ესეოდენი არს უნადვ-
ლოდ და რომელნიმე სცემდიან და რომელნიმე ნერ-
წყვიდიან პირსა მისსა და ეძაგებინ შეხედვად.
ხოლო იგი ყოველსავე ქრისტესთვის მოითმენნ
შიშშილითა, წყურვილითა და სიცივითა და შეურაც-
ხებითა იყოფინ და ილოცავნ ფარულად და
ნებავენ, რათა არავის ესმას! არამედ შორს ესმინ

ხმა ლოცვისა მისისა, და კაცი ჰგონებდენ, ვითარ-
მედ სახელით ვისმე ზრახავსო.

თავი მეცხრე.

ღღესა ერთსა გარდავლიდა კარსა სამე-
ძაოსასა. იხილა იგი მეძაფმან სახლით გამო და
ჰსთქვა: ვითარმედ „იგი სალოსი არსო!“ ეწია და
შეიპყრა და შეითრია სახლსა თვისსა. ხოლო
იგი იყო ვითარცა წმიდა და უბიწო. შეჰყვა
მას და მოვიდეს სხვანიცა მეძაფნი ხილვად
მისსა: ეცინოდეს და ჰკითხვიდეს, „ვითარ გახედ
შენ ეგრე სალოსად?“ ხოლო იგი არა რასა მიუგებდა
სიტყვასა, არამედ მცირეოდენ განილიმნის. სცემდეს
ქედსა მისსა და აიძულებდეს, ვითარმედ მოვედ
და შემოგვეხე; და ხორცთა მისთა უელღემდეს, და
შეიხებდეს ხორცთა მისთა და ეტყოდეს: „ხელო (გი-
ჟო)! დაჰსწევ ჩვენთანა და აღასრულე ნებაჲ ხორცთა
შენთა!“, და უკვირდით მეძაფთა მათ და იტყოდეს:
„ფიცხელ ნაღვლიანი არს, რომელი იძულებასა
ჩვენსა ზედა არა შეძრწნეს ხორცნი მისნი! ქეშმარი-
ტად, ანუ მკვდარი არს განსრული ხორცთაგან, ანუ
შეშა უტყვი!“ ხოლო ერთმან მათგანმან ჰრქვა სხვათა,
ჩვენ ვართ ხელნი, რომელნი ვზრახავთ ბედისათვის.
კაცი, რომელი არა სჰამს, არცა სვამს, რად უნდა
მას ნება ხორცთა? განუტევოთ და წარვიდეს გზასა
თვისსა! და იხილა წმიდანმან შორის მეძაფთა მათ
ღუშმაკი მდგომარე, შემწე მეძაფთა, შავი და უთმო.

და იყო თავსა მისსა ზედა ნაცარი და ბაჟლით მოდებული და თვალნი მისნი ვითარცა მელნისანი, და ზურგსა მისსა ზედა ეკრა ტყავი ძღარბლისა საძაგელი და სქელი და სამშვინელთაგან მისთა გამოვიდოდა სული სიმყრალისა და საძაგელისა. ხოლო ნერწყავნ მას ეამ-ეამ წმიდა ანდრია და იგინი გონებდეს, ვითარმედ სიხელითა იქმს. და ვითარცა იხილა ეშმაკმან ფრიად საძაგელი და შეურაცხი, მადლითა ხმითა იწყო ყივილად (ყვირილად), ანდრია: „არიან კაცნი საძაგელნი და შეურაცხნი, რომელთაცა გულსა შინა ეაქვ (ვყევარ) მე, ვითარცა თავფლი ტკბილად, ხოლო შენ სოფელსა ემღერ და ჰკიცხევ საღოოსობითა შენითა და მე შემწერწყავ? რამეთუ შენი ეგე საღოოსობა არა თუ სიკეთისა შენისათვის თავს გიქს, არამედ ზარმაცობითა შენითა რბი ცუდად!“ და ესმა რა ესე ანდრიას, განაცინნა. მერმე შერისხნა ეშმაკსა და განხადა გარე განქიქებული. იტყოდეს დედანი იგი ურთიეთარს: იხილეთ-ლა შტერი ესე, ვითარ ერჩის ეშმაკთა, რამეთუ იგინი ვერ ხედვიდეს და უბნობა მისი ოდენ ესმოდათ. მაშინ განიზრახეს მათ, რათა აღხადონ სამოსელი მისი, რომელი ემოსა და განჰიდონ იგი ღვინოდ. და აღხადეს იგი და განჰყიდეს იგი ოცდა ოთხ ფულად, და განიყვეს ორ-ორი და წმიდა იგი დაშთა სრულიად ტიტველი. ერთმა მათ მოყვასთაგანმა სთქვა: „არა განუტევოთ ეგე შიშველი, არამედ მივსცეთ კელმენი (მსხვილი ქილობი) ძველი, რომელი მო-

ისხას. მოიღეს კელმენი იგი, გახვრიტნეს და გარდა-
 აცვეს ყელსა მისსა, და გამოაძეს გარე, ხოლო მან
 იწყო სირბილად კელმენითა შუა-უბანთა, და რო-
 მელნიცა ხედვიდეს, ეტყოდეს: „კარგი ფლასი (ბაღ-
 ნის ძაძა) გახურავს ხელო!“ მიუგო წმიდამან ერსა-
 მას და რქვა: „დღეს მეფემან პატრიარქად შემქმნა მე
 და ესე სამოსელი შემშოსა. უკეთუ ვინმე იყვის ღვთის
 მოყვარე, მიუპყრის ფული, აღიღის იგი და
 თვით არავისგან ითხოვდა. ხოლო დღე ყოველ
 ოც-ოცი ფული ანუ უმცირესი მისციან, ხოლო
 იგი ეძიებნ აღგიღოსა ფარულსა, სადა იგი იღვის
 გლახაკი; თანაწარსვლა ჰყვის და მისცის და
 კვალად დაჯდის შორის გლახაკთა და ფოლორცთა
 და იმღერნ. უკეთუ ვინმე მოსტაცის ფული იგი,
 მიეწიის და მიაბთხეიის ხელითა. სხვანი აღდგინ და
 სციან მას, ხოლო მოფანტის ფული იგი ყოველი
 და წარვიდის. მაშინ მოჰკრიბიან გლახაკთა მათ,
 განიყვიან და წარვიდიან.

უბანსა, რომელსა ჰრქვიან ნატიფორო, დღესა
 ერთსა იმღერდა წმიდა იგი მახლობელად კაპილიონი-
 სა (სახლი-მოგზაურთა სადგური). ჰსხდეს ვინმე კაცნი
 და სმიდეს ღვინოსა წურვილისა (დაწურულს). მიდ-
 გა ანდრია კარსა და განიკდიდა (ათვალიერებდა,
 უმზერდა) და ვითარ იხილა იგი მეღვინემან, და-
 უბრუნდა (მიუბრუნდა), შეუფრთხო და რქვა:
 „რასა გვჭვრეტ ხელო! წარვედ და მიეგე
 კლდეთა. მიუგო წმიდამან და რქვა: სიძვისა
 ეშმაკი, ვითარცა ციდა-მტკაველა, გიზის მხარ-

თა ზედა და ვითარცა დათვი ჰყავხარ აღვირბო-
თა. ეგრეთვე შენ ეშმაკსა მას ჰყავხარ მოსაბლუ-
ლი! მომეც მე ფული ერთი! მიუგო კაცმან მან:
„არა მაქვს ფული. ჰრქვა ანდრია: ჰოი უბადრუკო!
შვიდნი ფულნი გეპყრნეს სახლთა შენთა: ერთითა
იყიდე მხალი და ერთითა ლოპინარი, რომელ არს
ცერცვი, და ხუთნი გქონან ფარაგსა (ჯიბესა
შინა) დაფარული და ლამი (ჰფიქრობ, გინდა)
მაგით ღვინის შესმასა. და ესერა თქვა, გაიტ-
ცა და წარვიდა. მაშინ ჰრქვა კაცმან გაკვირვებულ-
მან სხვათა მათ მსხდომარეთა: ყოველივე მართა-
ლი მრქვა მე ხელმან მან. ესმა მეკაპილონესა და
რქვა: „გხედავ შენ უხეღეს ხარ მისსა; არათუ იგი
უბნობნ, არამედ უბნობს ეშმაკი, რომელი არს
მისთანა, რონინებს და ზრახავს მარადის მისთანა.
რამეთუ ეშმაკმან არა იცის ვინ ისიძავს, ანუ ვინ
იპარავს, ანუ ვისა აქვს განძი. ეშმაკი მისთანა რონი-
ნებს და იქმს ნებასა მისსა და ყოველსავე მიუთ-
ხრობს“. და ვითარცა ესმა მეკაპილონისაგან, რწმენა
კაცსა მას.

თავი მათი.

პვალად სხვასა ჟამსა რონინებდა წმიდა
იგი. შეემთხვივნეს მას სამნი მოყმენი კმნულნი
კეთილნი და შვენიერნი ბილვითა და იყვნეს
იგინი ღვთის მოყვარენი და მოაწმუნენი. ერთსა
მათგანსა ეუწყა რაიმე ღვთისა მიერ წმიდი-

სათვის. და მოვიდა სარწმუნოება გულსა მისსა და
 ჰრქვა სხვათა მათ, „გრწმენინ ჩემი, საყვარელნო,
 სალოსი იგი მონა არს ქრისტესი!“ ჰრქვა მეორემან:
 — გვედრები, რათა მოვუწოდოთ და ვეუბნოთ. და
 ჰრქვა პირველმან: „უკეთუ გნებავს, მოვუწოდო.“ და
 წარვიდა მოწოდებად წმიდისა და რქვა, „ძმაო უკეთუ
 გიყვარ, მოვედ და დაჯედ ჩვენთანა მცირედ,
 რამეთუ მე და ჩემთანა მათ დიდი სურვილი გვაქვს
 შენდა მომართ. ხოლო რაჟამს იხილა წმიდამან
 ქაბუკი იგი, განიღიმნა და რქვა, „არა ეპიფანე ხარ,
 მოყვარე ჩემი და შვილი ჩემი?“ და ამბოვს უყო მას
 და ჰრქვა: „პატრიარქობასა ღირს იქმნები კოსტანტი-
 ნეპოლესს. უპყრა ხელი და წარვიდა მოყვასთათანა;
 ხოლო მიუთხრა ეპიფანე საკვირველი იგი მოყვას-
 თა თვისთა, ვითარ უწოდა მას სახელით, და რაჟამს
 ესმა მათ, მადლობდეს ღმერთსა, და შეიყვანეს
 სახლსა მეკაპილონისასა და დასხდეს. აიძულებდეს,
 რათა პირი იხსნას მათთანა. მოიღეს პური და თევ-
 ზი და დაუგეს. ხოლო რაჟამს იხილა წმიდამან
 სარწმუნოება მათი, დაიწყო ფარულად ლოცვა. და
 იგინი ძრვასა ოდენ ბაგეთასა ხედვიდეს, და მერმე
 ხელითა თვისითა განანაწილა და მისცა თითო-
 ეულსა. „ქეშმარიტსა გითხრობთ, ძმანო ჩემნო, და
 ისმინეთ ჩემი, რამეთუ დღითი-დღე ნახევარი
 პაქსიმადი (ორცხობილი, „სუხარი“) იყო საზრდე-
 ლი მისი, და მაშინცა იგივე მიიღო. ხოლო ღვი-
 ნო რაოდენიცა აწვიეს, შესვა. ხოლო მარტოდ
 არა ოდეს ესვა ღვინო. გარნა თუ კვირიაკით

კვირიაკესა, და უკეთუ ვინმე აიძულის, იხი-
ლის გემო ღვინისა, რამეთუ ეშმაკსა^{გან} ესეც
აღდგო შური, რომელ მოაგონოს კაცთა, რათა
არა რას მისცემდენ და შესჳირდეს, ანუ შიმშილითა
ანუ წყურვილითა და ითხოვოს. ხოლო იგი მოით-
მენდა, მრავალ გზის შეკნინდის (დასუსტდებოდა)
შიმშილითა და წყურვილითა, არამედ მოითმენდის,
და ოდესმე ჰპოვის მწვირესა (შეურაცხი) წყალი,
დადვის პირი ჯვარის სახელ და სვის, და რომელთა
იხილიან ეძაგებინ და ნერწყვილიან და რომელ-
ნიმე სცემდიან. ხოლო მან არა რა სიტყვა მიუგო.
რათამს კაპილონსა ეპითანესა და მოყვასთა მისთა-
თანა იყო, წარვიდა მოძღვარი მისი და, ვითარცა ესმა
ხმა წმიდისა მის კაცთა შორის, მათ ვითარცა
პირი იხსნეს, ამბორს უყვეს და დაუტევეს მუნ და
წარვიდეს. და მეკაპილონელნიცა განვიდეს საქმისა
რასათვისმე, და დარჩა წმიდა იგი მარტო. და ვითარ-
ცა არა სადათ ვინ იყო, აღსდგა და აღიპყრნა ხელნი
ზეცად, და ევედრებოდა ღმერთსა სამთა მათ-
თვის. შემოწმების ღმერთი, რომ ქვეყნისაგან ამაღლ-
და და პაერთა ზედა ეკიდა და ესრეთ ილოცვიდა;
ხოლო მე შემიპყრა შიშმა და ძრწოლამან. და
რათამს აღასრულა ღოცვა, გამოვიდა კვალიდ
სირბილიად კეთილსა მას გზისა.

თავი მეთერთმეტე.

და ვითარცა მოიწია ზამთარი ძნელი, და იყო
ყინელი ფიცხელი და საშინელი. რამეთუ მოსწყდე-

ბოდეს კაცნი მოსილნიცა სიფიცხისაგან სიცივისა და
სახლები აღივსო თოვლითა, კეცები გადმოსცვიფრდა
და თოვლისაგან და ქარისა სასტიკისა და ხმობ-
დეს, ვითარმედ ავსწყდებით სიფიცხისაგან ზამთრი-
სა და სხვანი მოსწყდებოდეს შიმშილითა, რამეთუ
ვერ ეძლო უძლოურთა განსლვა და თხოვა პურისა.
ქურქელნი დაიღეწებოდეს და ხენი განიბძარვი-
დეს ნეფხვისაგან (ხმელი ყინვა) და ფრინველნი ჰაერთა-
გან გარდამოსცვიფოდეს ქვეყანად. ხოლო მე დიდი
წუხილი მაქენდა ანდრიასთვის, თუ ვითარმე იტვირ-
თავს ჰაერსა მას საშინელსა შიშველი და უხამური, უზმა
და წყურთელი; არა აქვს სართული, არცა ადგილი
სადა თავი მიიდრიკოს, არცა კელმენი (მცირე სენაკი),
სადა მიიჭრას და ადგილი არა ვუწყი, თუ სადა იყო-
ფის, რათამცა მივედ და ვიხილე, არამედ ვგონებდი-
ცა, ვითარმედ აღსრულებულ არს. რამეთუ მრავალ-
თა დღეთა არა მოტკბა ჰაერი, არცა დაყუდნა სიმძვინ-
ვარე მისი, ხოლო შემდგომად ორისა კვირისა
დადგა ქარი და რაჟამს შემწყურდა დღე, მოვიდა
იგი ჩემდა სახლად. ხოლო მე ვითარცა ვიხილე,
შეძრწუნდა სული ჩემი, აღვსდევ და მოვებვიე ეამ
ერთ. მაშინ მრქვა მე, „დავსჯდეთ, მოძღვარო, და
დაყუდენ ტირილისაგან, რათა მოგითხრა. და ვითარ
დავსხედით, მრქვა, „მოიღეთ ტრაპეზი, რათა პირი
ვიხსნათ (პური ვჭამოთ) და მერელა ვიტყოდი. ხოლო
მე სიტყვისა მისისაებრ ვუბრძანე მოღებად. არამედ ესე
ამისთვის სთქვა, რათამცა ვუბრძანე მსახურთა ჩემთა
განბნევა ტრაპეზისა დაგებისათვის და მემცა მარტოდ

და მეუბნა. და ვითარცა განვაბნიენ ყოველნი მსახურებად, მრქვა მე, „რად მწუხარე იყავ ჩემთვის და ჰგონებდი, ვითარმედ მომკვდარ ვიყავ სხვათათანა? არა გრწამსაა წინასწარმეტყველისა, რომელი იტყვის, ვითარმედ „მახლობელ არს უფალი მათდა, რომელნი განკაფულ არიან გულითა და მდაბალნი სულითა იცხოვნენ“. არა უწყია ოდეს მრქვა მე უფალმან: უკეთუ მსახურო მე ყოვლითა გულითა, რაედენსა კეთილსა და ნუგეშინის-ცემასა მნებაჲს ჰყოფად შენი, ხოლო ამიერითგან გევედრები არა სწუხდე ჩემთვის და ნუცა იტყვი თუ ვიტანჯები, ანუ მელმის რაჟმე ქირისათვის, რამეთუ დიდი სიხარული არს კაცისა აქა ამა სოფელსა შინა, რამეთუ მუნცა რაჟამს განსაცდელი თუ რაიმე შეგმთხვიოს ქრისტესთვის. ხოლო მე რაჟამს მესმა მისგან, რწმენა სულსა ჩემსა და ვსთქვი, ვითარმედ „დიდი რაიმე საკვირველება კმნილ არს მისთანა, და ამისთვის მამცნებს მე ამას. ვევედრებოდი და ვეტყოდი, სიყვარულისათვის ქრისტეს ღვთისა. მაუწყე, სადა იყავ სიფიცხესა მას ჰაერთასა? და ნუ დამიმალავ რაიცა შეგმთხვევია.

თავი მეთორმეტე.

მეშინ მომიგო წმიდამან და მრქვა მე, საყვარელო ჩემო უფლისა მიერ, რასა ეძიებ ჰყოფასა ჩემსა? სადა იყოფიან სხვანი ყოველნი ხელნი, მუნვე არს აღგილი ხელისა. ხოლო მე სიტყვისათვის შენისა მოგიტხრა

ყოველივე საქმე ჩემი. ქეშმარიტად გაფუცებ შენ
ღმერთსა და შემოქმედსა ცისა და ქვეყანისასა,
ვიდრემდის ცოცხალი ვიყო, ნუ ვის უთხრობ საქმე-
სა ჩემსა, რომელსა გითხრობ. ხოლო მე ვეფუცე
დამარხვად მცნებისა მისისა. აღაღო პატიოსანი
წმიდა პირი თვისი და იწყო თხრობად ჩემდა და
მრქვა: „ვითარცა ვუწყი, საყვარელო მამაო, სიფიცხე
იგი ზამთრისა მის, და საშინელი სასტიკება, ვერ
შემძლებელ ვიყავ მოთმენად ძლიერსა მას ჰაერსა,
რამეთუ ვიყავ შიშველი და უხამური და თავ-ლია-
და ვითარ უღონო ვიყავ ყოვლით კერძო, შევიქერ
სართულსა ვისმე გლახაკისასა, რათამცა მცირედ
მელხინა. ხოლო იგი განრისხდა და მცა არგნითა,
გამომდევნა ვითარცა ძაღლი. მიერიტგან არღარა
მქონდა ღონე, რათამცა განვერე ჰაერსა მას ფიც-
ხელსა. არამედ განვიწირე თავი ჩემი, ვგონებდი,
ვითარმედ მოიწია აღსასრული ჩემი და ვიტყოდი
ესრეთ: „კურთხეულ არს უფალი ღმერთი! უკეთუ
მოვკდე მისთვის, შემერაცხების მე წამებად, რამეთუ
ღმერთი სიმართლისა არს! და წარვედ ფოლორცსა
ბნელსა და ვიხილე მუნ ძაღლი მწოლარე, და
ვსწევ მახლობელად ძაღლისა მის და ვგონებდი,
ვითარმედ ძაღლისა მის სიტფომან მცირედ განატ-
ფოს ხორცნი ჩემნი. ხოლო რაემს მიხილია ძაღლმან,
ივლტოდა ჩემგან. ხოლო მე ვეტყოდი თავსა ჩემსა:
უბადრუკო ანდრია! ცოდვანი შენნი ძაღლთაცა
უწყიან და ეძაგების და გელტვიან, და კაცთა
ვითარცა ეშმაკეული უჩნ, და გდევნიან, ვითარცა

ძალღსა. ქეშმარიტად მოკვდინებად ხარ შენ, ანდრია, ვითარცა ავაზაკი უსახლობით. და ვითარცა ესტეფე ესრეთ შეძრწუნებულმან, მოვიტეც სინანულად და ვიწყე ლოცვად, რამეთუ შევიშთობოდნი. ხოლო მწარისა სიცივისაგან მომიხდებოდნის ცრემლნი და ვევედრებოდნი ღმერთსა. აღვიხილენ თვალნი ზეცად მიმართ და ვიტყოდნი, უფალო, რაი ჰყოფად არს ჩემდა? და რაემს განცივდეს ყოველნი ხორცინი ჩემნი და მომეხვია ყინელი პირსა ჩემსა, მოველოდა აღსასრულსა ჩემსა. და მას რა განვიზრახევდი გულსა ჩემსა, მყის მოვიდა ჰაერისა სიტყვა რაიმე მყუდრო და შემემოსა გარემოს ხორცთა ჩემთა. და ვითარ აღვიხილენ თვალნი, ვიხილენ კაცნი ვინმე შევნიერნი მოსრულნი ჩემდა. და ამას არა ჩვენებასა შინა ვიხილევდი, არამედ მღვიძარებასა. ხოლო პირი ჰაბუკისა მის ბრწყინვიდა, ვითარცა მზე, და ებყრა რტო ოქროსა და რტო იგი იყო მოთხზულ გარემო ვარდითა ღრუბენითა, რომელ არს შროშანი. რამეთუ არს ვარდი იგი და ყვავილი ყვავილთაგან სამოთხისათა, და არა ამის სოფლისათა. მომიგო და მრქვა: „ანდრია სადა იყოფოდნი?“ ხოლო მე ვარქუ:—ზნელთა და აჩრდილთა ამის სოფლისათა. და რაემს ესმა სიტყვა ესე, შემახო რტოთა მით პირსა ჩემსა და მრქვა მე: „მიიღე ამიერითგან ძალი ცხოვრებისა, რათა გვაში შენი იქმნას უვნებელ და არა რაი შეგეხებოდეს. და სიტყვასა მასთანა მომეფინა მსწრაფლ სუნი სურნელებისა ძლიერად და მსწრაფლი, ვითარცა ელვანი. და მასვე ეამსა

განვძლიერდი და მესმა ხმა ძლიერი ზეგარდამო, რომელი ეტყოდა კაცსა მას, რომელსა ეპყრა რტო ოქროსა: „წარიყვანე ეგე განსასვენებელსა სამოთხისა ჩემისასა და მუნ განუსვენე ორ კვირიაკესა ოდენ, და მერმე მოიყვანე აღგილსავე ამას, რამეთუ მნებაფს, რათა იქცეოდეს შვებათა შინა მისთა“, ხოლო იტყოდა წმიდა იგი, ვითარმედ მსწრაფლ მოვიდა ჩემდა ძილი ტკბილი და ღრმა და ჰამო. არა უწყი, თუ რა ვიქმენ ფრიადისა მის სიტკბოებისა და სიამისა. და ორი კვირიაკე, ვითარცა სახმილავი ერთი ღამისა, წარხდა წინაშე ჩემსა. ვხედვედი სამოთხესა მას მშვენიერსა და განვისვენებდი და განკვირვებული ვიტყოდი: ესრედ მაუწყამცა, თუ ვინმცა სადა ვარ, რამეთუ საყოფელი ჩემი არს კოსტანტინეპოლეს, და მე აქა რასა ვიქმ? და შემიპყრა განკვირვებამან, თუ ვითარ იქმნა ესე ჩემდა. და კვალად მოვეგე ცნობასა და ვიტყოდი თავით ჩემით, თურე ვარ ნაღვლიანი თუ არა, რასა ვეძიებ საქმეთა ჩემთა, რაჟამს ვხედავ კეთილთა მათ მიუწდომელთა, რად არა ემადლობ სახელსა უფლისა საგალობელსა.

ხოლო მემოსა სამოსელი სპეტაკი და შემკობილი თვალებითა პატიოსნითა და ვიხარებდი მის მიერ, და გვირგვინი, რომელი მედგა თავსა ჩემსა, შეთხზულ იყო ყოველთაგან ყვავილთა ფერად-ფერადთასა, და ხამლნი, რომელნი მესხნეს ფერხთა ჩემთა, იყო ოქრო-ღვედულნი და სარტყელი მერტყა ოქრო-მოწეული წელთა

ჩემთა, და ვხედავდი ჰაერსა სამოთხისათა, ვითარცა
 ცეცხლსა მნათობსა და ბრწყინვალესა, და სურნე-
 ლება, რომელი მოაქვდა ნიაფთა სამოთხისათა, ვერ
 შემძლებელ ვარ მითხრობად და ვერცა გულის-ხმის-
 ყოფად სიამოვნისა მათისა. და ერონინებდი მას
 შინა, ვითარცა მეფე რაი რონინებნ მტილსა შინა
 განსვენებად თვისსა; და ვხედავდი ნერგთა ხეთასა
 ფრიად შვენიერთა დანერგულთა ხელითა ღვთისათა;
 ხოლო არა მსგავს იყვნეს ხეთა ამით, რომელთა
 აწ ვხედავთ სოფელსა ამას შინა, არამედ იყვნეს
 ვრცელ და შვენიერ, და ცვარი მადლისა წვეთინ
 მწვერვალთა მათთაგან ქვეყანასა ზედა, და აქვდა
 სურნელება ჰამო. ხოლო უფროს საკვირველება
 ესე იყო, რამეთუ არა ერთი სურნელება აქვდა,
 არამედ ყოველნი თითოეულად მოფენდიან სხვასა და
 სხვასა სურნელებასა. ყვავილნი და ნაყოფნი მათნი მა-
 რადის განუქარვებელ და დაუქნობელ იყვნიან, შეუც-
 ვალებელ და დაუკლებელ ზეგარდამოსა ბრძანებისა
 მიერ. და იყვნეს სხვანიცა ხენი, ნაყოფითა და
 ფურცელითა შემკულნი, და ნაყოფი ესხა შვენიერი
 და მოუგონებელი. და სხდეს ხეთა მათ ზედა
 მფრინველნი ფერად-ფერადნი და გვარიანითა
 სახითა შვენიერად შემკულნი ფრიად. დასხდნიან
 ფურცელთა მათ ზედა, ლაღადებდიან ხმითა ტკბი-
 ლითა და შვენიერთა სხვითა და სხვითა და ხმათა
 მათთა სიმღლელ განისმოდა კიდეთა ცისათა, და
 ფერთა მათ მფრინველთასა მენება განცდა და ვერ
 შევუძლე, რამეთუ ყოველითა თითო სახენი და

თითო ფერნი ხილვანი უვიდოდეს. ვიხილე მათ შორის მფრინველი ერთი, რომელი უზესთავს იყო მათ ყოველთა და უშვენეირეს და უცხო ყოველთა დაბადებულთა, რომელიცა უხილავს თვალსა კაცისასა. და ვინმე იყოს განცდად შემძლებელ შვენეირებასა მისსა! და ხეთა მათ, რომელთა გითხრობ, ესრეთ სდგეს მწყობრად მიწყობილად, რაზომცა ლაშქარი მწყობრად და მწყობრად; და ვითარცა ვხედევდი უხილავთა მათ კეთილთა, არღარა მწადოდა ხილვად ბნელისა ამის სოფლისა. ხოლო რაჟამს ვიქცეოდი გზათა მათ შორის ვრცელთა განფენილთა, ვიხილე მდინარე დიდი შორის სამოთხესა, რომელი მორწყვიდა ნაყოფთა მათ სამოთხისათა, და მფრინველნი შთამოვიდოდეს და სმიდეს მისგან და კვალად იქციან ხეთავე მათთა, და ხმოზდიან ხმითა ჰამოთა, ვითარცა ებნისა და ორღანოსათა.

თავი მესამე.

და იყო ვენახიცა გარემოს მდინარესა მას, და ფურცელნი ვაზისანი ყოველნი იყვნეს ოქროს ფერნი და ელვიდეს, ვითარცა სანთელი აღნთებულნი, და ტევანი ესხა ფრიად და ფურცელნი იგი ოქროსანი აგრილობდეს ტევანსა მას. და იყო ვენახი იგი განფენილ შუა სამოთხესა, და შუა ვენახსა მას იყო ღოღი დიდი, რომელი იქადაგების სახედ მხსნელისა ჩვენისა იესო ქრისტესა, ღოღი საკიდური. და რაჟამს

ვიხილე ვენახი იგი, აღვივსე სიხარულითა ო მხიარუ-
 ლება უცხო მოეთინა გულსა შინა ჩემსა. ვსდევ მუნ-
 ჟამ რაოდენიმე და განვიკდიდი. ამოხდა ნიაფი მყუდრო
 და ჰამო და მოიღო სურნელება რაიმე უხილავი.
 ხოლო მე ვჰგონებდი, ვითარმედ ჰეშმარიტად ანგე-
 ლოზნი აკმევენ წინაშე ძისა ღვთისა და მიერ
 გარდამოხდა სურნელებაჲ ესე. და რაგამს დასცხრა
 სურნელებაჲ და ნიაფი იგი, მესმა ხმაჲ ქარისა დიდი
 და ძლიერი მრავლით კერძო. და რაგამს მივჰხედენ
 ქირსა მას, იყო იგი ვითარცა თოვლი სპეტაკი და
 ღრუბელი ჩნდა და ვიხილე მის ქარისა კერძო სხვა
 ხეჲ. და მოიღო ქარმან სუნნელება მის ხისა
 უამესი და უსაკვირველესი ყოვლითა მით, რომელ-
 ნი პირველ მეცნოსნეს. და დამავიწყდა პირველი
 იგი და მექმნეს უკანასკნელნი. და სხვანი ფრანველ-
 ნი ვიხილე საშინელნი, რომლითა აღიძრა სული
 ჩემი, და გრწმენინ ჩემნი, მამაო, არა ვუწყი ჰეშმა-
 რიტად, რამეთუ ფრინველნი იყვნეს, თუ ანგელოზნი.
 და კვალად ვიხილე ჩრდილოთ კერძო ქარი სას-
 ტიკი, ვითარცა ნათელი წითელი, და ბერვიდა მღუმ-
 რიად, და სძრავნ ფურცელთა მათ შვენიერთა, და
 გამოვალნ სუნნელებაჲ ხეთა მათგან და მოჰქინის
 ნიაფი ჰამო შორის სამოთხისა. და ვსდევ ეჲ
 რაოდენმე ზარ-განხდილი და ვძრწოდი საკვირვე-
 ლებისა მისთვის და სურნელებისა და ვიტყოდი,
 ვითარმედ „ვინ არს ესე ჩემდა, რომელ ღირს ვიქ-
 მენ ხალვად დაუსრულებელთა მათ კეთილთა?!“

და კვალად მოვიდა ქარი მესამე, და სხვანი ყოველნი დაუჟუნეს. და ვითარცა განვიცდიდი ყოველსა საშვებელსა წმიდათასა და დიდებასა უკვდავსა და უცვალებელსა *) მართალთათვის განზადებულსა, კვალად მოხდა ქარი სამხრით და ფერი მისი იყო, ვითარცა პორფირი, და სუნი მოაქვნდა, ვითარცა ვარდისა ზე შროშნისა, ზე ჰბერაჲდა ნაყოფთა მათ, და იძვროდიან ფურცელნი მათ ხეთანი, და გამოვალნ სურნელებაჲ ზე ვჰგონებ, ვითარმედ არავის სადა ეყნოსა კაცთაგანსა სოფელსა ამას შინა ესე ვითარი სურნელებაჲ.

და სხვანი მრავალნი მომიტხრნა წმიდამან ანდრია მე უღირსსა მოძღვარსა მისსა, რომელი აწ თქვენ გითხრობ მის მიერ თქმულსა. და იტყოდა ესრეთ ვსთქვამთ, თუ ვითარ სახედ ვიყავ ხორცთა შინა თვინიერ უხორცოთა, არა ვუწყი, ღმერთმან უწყის მხოლომან, რამეთუ თვალნი მესხნეს მე და არა ვუწყი თუ რა განვიცადე, ანუ რაჲ იყო ზილვა იგი, თუ სულმან ოდენ იხილა, ანუ ხორცთა-ცა, გარნა ვჰგონებ ხორცილთა ვიყავ, არამედ სული იხილვიდა.

და ქარმან მეოთხემან ოდეს მოჰბერა, გამოხდა სუნნელება, ვითარცა ნელ-საცხებელისა, და მოვიდა

*) სამშია „უცვალებელი“, მეოთხეშია „დაუსრულებელი“—ეს უფრო მართლიად არის წაზმაჩებული. სამშია „ნაყოფი“, მეოთხეში „სამყოფთა“, რომელიც მართლიად უნდა ზაითვალოს.

საყნოსელოთა ჩემთა, და სიამოვნითა მისითა განვედო
გონებისაგან. და ვუწყოდეცა ესე, ვითარმედ სამოთ-
ხესა შინა ვარ. და მოვიდა სიხარული ჩამე
უზომოჲ, და განიხარა სულმან ჩემმან, და აღიე-
სო ნუგეშინისცემითა. და სხვაცა საკვირველი
ისმინე, რამეთუ რაოდენიცა დღე დავჟავ მუნ,
ლამე არა ვიხილე ყოვლადღე, არამედ დღე იყო
ყოვლადღე ნათელი და სიხარული დიდი.

თავი მეთოთხმედი.

შამსა ერთსა მოვიდა ჩემდა განკვირვება და
ვგგონებდი, ვითარმედ ცად აღვიტაცე სამოთხეს
ყოფასა მას ჩემსა. და ვიხილე ქაბუკი შვენიერი,
რომელსა ემოსა ქლამინდი და პირი მისი ბრწყინვი-
და, ვითარცა მზეჲ. და უბრძანა ჩემთვის მსახურთა
მისთა, ვითარმედ წარიყვანეთ! და თვითცა წინა
მიძღოდა. ხოლო მე შევეუდგე და ვიხილე ჯვარი დიდი
და შვენიერი, რომელსა უმღერდეს (მიუძღოდა) ოთხ-
ნი დროშანი და ღრუბელი ნათლისა აგრილობდა,
და ჰყვებოდა ზედა ჯვარსა მას, — და დროშანი იგი,
მეწამულნი და ელვარენი, და ორნი სპეტაკნი,
ვითარცა თოვლნი; და გარემოს ჯვარსა მას
მოადგნენ მგალობელნი და გალობდეს ხმითა მშვენიე-
რითა და მიუთხრობელითა, და მოსილ იყვნეს
სპეტაკებითა შვენიერითა, და გალობასა ჯვარისასა
გალობდეს. მოვიდა წმიდა მოძღვარი იგი ჩემი, რომელ-
სა ემოსა ქლამინდი, თაყვანისცა და ამბორს უყო

წმიდასა მას ჯვარსა, და მიბრძანა მეცა თაყუანის-
ცემად და შემთხვევად. და ვითარცა შევემთხვეოდე,
მოვიღე სურნელება მისგან, ეგე ვითარი ჰამო,
რომელი სამოთხესა შინა არა მეყნოსა, და რაემს
მივხედენ გარემოს ჩემსა, სადა ვსდევ, ვიხილე
სიღრმე საშინელი, ვითარცა ზღვისა უფსკრულისა
და შევძრწუნდი საშინელად შიშითა დიდითა,
და ქლამინდოსანსა მას ვარქუ: „უფალო, რომელსა
ამას ვსტკეპნი, აჰა ქვეყანა არს და ფერხნი ჩემნი
არა მოეკიდებიან, რამეთუ ღრუბელსა ზედა ვრო-
ნინებ და ვხედავ სიღრმესა საშინელსა, და მეშინის,
ნუ უკვე შთავევარდე მე ქვე, უკეთუ შენ არა
მიპყრა ხელსა ჩემსა?“ „ხოლო მან მრქვა მე, —ნუ გეში-
ნინ, რამეთუ კვალად უმაღლესსა ცად აღსლვად
ხარ. და მიპყრა ხელი, რომელსა ემოსა ქლამინდი,
და აღმიყვანა მე სიმტკიცესა ზედა მეორისა ცისასა.
ხოლო იყო ხილვა ცისა მის, ვითარცა თოვლი
სპეტაკი. და ვიხილენ მუნ ორნი ჯვარნი პატრიოსან-
ნი: ერთი იგი, რომელი მეხილვა ქვემოსა ცასა, იგი
იყო და ერთი სხვაჲ, და გალობდეს გარემოს მისსა
გალობასა მასვე, რომელი ქვემო მესმინა. და იყო
ცასა მას ზედა ჰაერი წითელი, ვითარცა ძოწეული,
და საყოფელი და განსასვენებელი იყო ყრმათა
უმანკოთა, რომელნი იყვნეს გარემოს ჯვართა
მათთანა. ხოლო ჩვენ ამბოვს ვუყავთ ჯვართა მათ,
რომელნი იყვნეს მუნ, დიდითა შიშითა და სიხარუ-
ლითა, ვითარ იგი პირველ ქვემოსა, და ვიყნოსე
მათგან სურნელება მიუთხრობელი. და აჰა ესერა

ჰაერისა მისგან წითლისა გამოხდა ჰალი საშინელი და მეგონა, ვითარმედ მოსწევდა ყოველისავე ქვეყანასა და ცასა, და შემაურვა მე შიშმან და ძრწოლამან, და ვარქუ ქლამინდოსანსა მას, „შემეწიე მე ცეცხლისა მისგან!“ ხოლო მან მრქვა, ნუ გეშინინ, რამეთუ კვალად უმაღლესსა ცასა აღსლვად ვართ. მიპყრა ხელი და ვიპოვენით მესამესა ცასა ზედა. ხოლო ხილვა ცათა არა ესეთი არს, ვითარცა ვხედავთ ქვეყანით აღმართ ზედა, არამედ ცისა არს, ვითარცა ფიცარი ვაკე, მსგავსი ოქროსა გარდაფენილი, და პირველ აღსლვისა კართა მათ ცისათა, ვიხილენ სამნი პატროსანნი ჯვარნი, რომელნი ბრწყინვიდეს, ვითარცა ელვანი ღიღნი და საშინელნი. ქვემოთა მათ ორთა ზემორე ჯვარზედა უვრცელეს იყვნეს, და ვხედევდ, ვითარცა ცეცხლსა რასამე და შორის ცეცხლსა მას ჰდგეს. ზე მოვიდა ქლამინდოსანი, რომელი წინა-მიძლოდა მე და შევიდა შორის ბრწყინვალეობასა მას და თაყვანი სცა, ხოლო მე შევიპრწუნდი ცეცხლისა მისგან და ვერ შევუძლევ შესლვად მას შინა, არამედ შორით თაყვანის-ვეც და თანა-წარვხედ. და რაჟამს აღვიწიენით მესამესა ცასა ზედა, იყო კრეტსაბმელი, ვითარცა ელვა განფენილი, და კრეტსაბმელსა მას შინა სდგა სიმრავლე მხედრობათა ზეცისათა, რომელნი აქებდეს და აღიდებდეს ღმერთსა. წარვვლეთ იგიცა და მივიწიენით კვალად სხვასა კრეტსაბმელსა, რომელი იყო პორფიროვანი, იის ფერი. თანა წარვხედით მასცა და მი-

ვედით აღგილსა რასამე წმიდასა. ჭ ვიხილეთ მუნ სხვა
 ეხო მობმული საშინელი და შვენიერი; ვითარცა
 ოქრო წმინდა ელვიდა და ხელი ოდენ ბრწყინვა-
 ლე ჩნდა, რომელმან შეგვიპყრნა ორნივე და შე-
 გვიყვანნა და დაგვადგინა მახლობლად მის საშვე-
 ლებელისა (საბურველისა). ხოლო დგეს კრეტსაბმელ-
 სა მას შინაგნით დასნი ურიცხვნი ანგელოსთა-
 ნი ბრწყინვალენი, შიშით და ძრწოლით მო-
 ზეწრულნი, და იხედვიდეს სიმაღლედ მიმართ,
 და ეპყრა ხელთა მათთა სამწერობლები საში-
 ნელები, და ჰსდგეს განყოფილნი იმიერ და ამი-
 ერ და მრქვა მე ქლამინდოსანმან, „რამეს უკუნ
 ხადონ საბურველი ესე, მაშინ (იხილო) ძე კაცისა
 მჯდომარე იესო მარჯვენით მამისა, დაფარდი ჭ თაყ-
 ვანის-ეც ყოვლითა შიშითა და გულთა და გონები-
 თა შენითა, მას შეხედენ და ისმინენ რასა იტყო-
 დეს შენდა მომართ.“ და იგი თვით წარვიდა ჩემგან;
 ხოლო მე ვხედევდი საბურველსა მას და ვიხილეთ
 ტრედი ერთი დიდი და საშინელი, რომელი ჯდა
 საბურველსა მას ზედა, ხოლო იყო თავი ტრედი-
 სა მის ოქროისა და მკერდი იის ფერი და ფრთენი წი-
 თელნი, ძოწეულის ფერნი, და ფერხნი წითელნი, ვი-
 თარცა ფერი ვარდისა, და თვალთაგან მისთა გამოვი-
 დოდა ბრწყინვალება. ხოლო მე, ვითარცა ვხედევდი
 განკვირვებული, აღფრინდა ტრედი იგი სიმაღლესა
 მას ცათასა, და ვითარცა ესე იქმნა, მოხადეს სა-
 ბურველი იგი; ხოლო მე ვხედევდი სიმაღლედ მი-
 მართ, ვინაცა ჰხედვიდეს დასნი ანგელოსთანი. და

ვიხილე საყდარი საშინელი დამოკიდებული ჰაერით
შორის, რომელი არავის ეპყრა, არამედ თვით სდგა
თავით თვისით, და გამოვიდოდა მიერ ბრწყინვალეობა,
არამედ არა თუ ერთი იყო, ვითარცა ცეცხლისა, არა-
მედ იყო ვითარცა თოვლი სპეტაკი და ფრიად უსპე-
ტაკესიცა. და ჰსჯდა საყდართა ზედა მათ უფალი ჩვენი
იესო ქრისტე ძე ღვთისა. ხოლო სამოსელი, რომელი
ემოსა ჩნდა ვითარცა პორფირი და ბისონი. და
რაჟამს ვიხილე, შეესძრწუნდი შიშითა დიდითა და
ვსთქუ ესრეთ: „ჩი ჩემდა საწყალობელისა ამის, თუ
ვითარ სათნო იყო და მიჩვენა მე ღვთაება თვისი
უხილავი!“ არამედ არათუ ვითარცა კაცსა ვხედვედი,
არამედ ვითარცა მზესა, რომელი აღმოდის აღმოსა-
ვლით და განსთხინის მწვერვალნი თვისნი, და ვერ-
ვინ განიცდინ, ეგრედ ჩნდა ხილვა მისი, და ვერცა
შემძლებელ ვიქმენ განცდად პირისა მისისა, არამედ
თაყვანის ვეც სამგზის და რაჟამს აღვსდევ, მეგულ-
ვებოდა, რათა განვიცადო პირი მისი, არამედ ვერ
შევეუძლე.

თავი მესამე.

დამოვიდა ხმაჲ ბრწყინვალეებისა მისგან
და მოვიდა ჩემდა. ხოლო ხმა მისი იყო, ვითარცა
გრგვინვა ქუხილისა, და ჰაერი იგი ცისა შეძრწუნე-
ბულ იქმნა ხმისა მისგან, და გარდამოვარდა და
დაეცა ქვეშე. ხოლო ხმა იგი მისი ტკბილ და ჰამო
(საამური), და მესმნეს მისგან სამნი სიტყვანი და გუ-

ლის-ხმა-ვყვენ და განიხარა სულმან ჩემმან, და
კვალად მომიგნა, მეორედ სამნი სიტყვანი, ხოლო
მესამედ, რომელნი მომიგნა სამნი სიტყვანი, იყვნეს
იგინი საშინელნი და შესაძრწუნებელნი, და რაჟამს
ესმით ანგელოზთა მათ მუნ მდგომარეთა, შეძრწუნ-
დეს და ხმა-ჰყვეს ხმითა მალლითა და საშინელითა.
და ვჰგონებ, ვითარმედ ხმანი იგი ანგელოზთანი
ჩემდა მომართ იყვნეს.

ხოლო მე ვითარცა მესმნეს სიტყვანი იგი,
ვითარცა აღსრულ ვიყავ, ეგრეთვე გარდამო-
ვედ აღგილსა მას სამოთხისასა, ვინაცა (საიდანაც)
აღტაცებულ ვიქმენ. და მიკვირდა, თუ სადა ვიყავ,
ანუ სადათ მოვედ კვალად აქავე. რაჟამს განვიცდი-
დი აღგილსა მას და სივრცესა მის მხოლოსასა,
ფრიად მიკვირდა, თუ კვალად მუნვე ვიბოვე და
ვიტყოდი გულსა შინა ჩემსა, თუ მე მარტო ვარ
აქა, ანუ სხვაცა ვინმე არს?! და რაჟამს განვიზრახე-
დი ამას, ვიხილე ვაკეა დიდი და არა იყვნეს ხენი,
არამედ მწევანვილნი და ყვავილნი, ფერად-ფერადნი
ვარდნი და შროშანნი, და სხვანი ყვავილნი და
წყარონი შვენიერნი, რომელნი გამოსცემდეს რძესა
და თაფლსა, და სურნელება გამოყვებოდა ჰამო
და ტკბილი. ხოლო მე, ვითარცა ვიხილე განსასვენ-
ებელი აღგილი იგი, განვკვირდი ფრიად საკვირ-
ველებათა მათთვის ღვთისათა! ვიხილე კაცი ვინმე,
რომელსა ემოსა სამოსელი ბრწყინვალე და ელვარე,
ვითარცა თოვლი, და ეპყრა ხელთა მისთა ჯვარი. მო-
შეახლა და მრქვა მე. „ჯვარი უფლისა ჩვენისა იესო

ქრისტესი მარადის ჩვენთანა, არამედ ნეტარ არს იგი, რომელი იქმნეს სალოს, რამეთუ ფრიად ბრძენი არს იგი.“ და მერმე მრქვა „წარვედ მცირედ ესე მუნგე, სადაით მოყვანებულ იქმენ!“ უცხო და დიდი საკვირველ არს ესე, რამეთუ არავინ მოსრულ არს სოფლით და კვალადვე ქცეულ არს მუნვე სოფლად, გარნა ქრისტე ძე ღვთისა. არამედ შენ ამისთვის მოხვედ, რამეთუ აღასრულებ მცნება მისი და შეიყვარე იგი და სალოს იქმენ მისთვის. აწ რომელნიცა გიხილავს კეთილნი ეგე მიუწდომელნი, უწყოდე, რამეთუ მართალთა ყოველთა აქა ეგულე-ბისთ მოსვლად და დამკვიდრებად განსასვენებელსა ამას. იხილე სამოთხე ქრისტესი, ვუწყვი რამეთუ იხილე და გიკვირს! მაუწყე: ამას, უფრო ჯერებულ ხარ, ანუ სოფელსა მას, სადათ მოხვედ შენ? იხილე-ლა, თუ ვითარისა ამის კეთილისაგან უნაწილო იქმნებიან და განვარდებიან ცოდვილნი? ეინ სადად მოიყვანა ცოდვილთაგანი აქა, ანუ სადა იხილნა კეთილნი ესე დაუსრულებელნი? ბოლო ამას რა მეტყოდა მე ღიმილად—მხიარულ იყო ჩემდა მომართ; და მრქვა მე, ვითარმედ „რომელსა ჰხედავ, არს საყოფელი დედუფლისა, ჩვენისა ღვთის-მშობლისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა. ბოლო იგი არა არს აქა, არამედ იქცევის სოფელსა შინა, ჰხედავს და ჰფარავს, რომელნი ევედრებიან ძესა მისსა სოფლისა ბრალთა შენდობისათვის. ჯერ იყო, რათა გეხილა ადგილი, სადა იყოფის წმიდა ღვთის-მშობელი, არამედ არა შესაძლო არს! წუთ წარვედ, სადათ მოს-

რულ ხარ, ვითარცა გიბრძანა უფალმან ღმერთმან ჩვენმან! * და უბნობასა ამას შინა მიმეძინა ძილი ჰამო, ვითარცა მარადის ვიყავ სოფელსა ამას შინა. აწ ძმანო ჩემო, განვიფრთხოთ მოსწრაფებითა, რათა ღირს ვიქმნეთ მიწვევად კეთილსა მას მიუწდომელსა.

თავი მეთექვსმეტი.

ღა რაემს მომითხრა მე ესე ყოველი წმიდამან ანდრია, მე მოძღვარსა თვისსა, განჰვეკვირდი, რამეთუ რომელი იგი მესმა მისგან, იყო საშინელ და საკვირველ, და გარემოს მისსა ფშოდა სუნი შვენიერი სუნელთა ყვავილთა, და ღამე ყოველ მითხრობდა ამათ ყოველთა კეთილთა თხრობათა. და რაემს განცისკრნა, განვიდა კვალიდ სირბილადვე და სალოხოზად, და მიერ დღითგან არღარა ეუწყებინ ძილისათვის, არამედ სდგის მწუხრიდგან ვიდრე განთენებადმდე, ილოცავნ და ევედრებინ ღმერთსა, და დღე ყოველ იქცევიან ერსა შორისდა აჩვენებნ თავსა თვისსა მთვრალ, და იქირებინ მიდამო და რომელნიმე სცემდიან მას და სხვანი თმითა ათრევდიან. არცა შიშისათვის ღვთისა ერიდებოდეს და არცა ქრისტიანობისათვის წყალობდეს და უწყალოდ სტანჯვიდეს. ხოლო წმიდა იგი მოითმენდა ყოველსავე სი ხარულით ხამოთხისა სურვილით, რომელი ეხილუა.

თავი მათხილმთა.

ბოლო ეშმაკმან, მბრძოლმან კეთილისმან, აღიღო შური ვნებად მისსა. გარნა ვერა რასა ავ-
ნებდა და ვერცა შეეხებოდა. ეამსა ერთსა იქმნა
უძლურ და ბერ დედაკაცად შეიცვალა. დაჯდა
გზასა ზედა საეროსა, სტიროდა და იტყოდა ესრეთ:
„ვარ გლახაკი და ბერი, და არავინ მიტე-
ვის. მიხილა მე ეშმაკეულმან ანდრია; ესე ვითა-
რი ძვირი განიზრახა ჩემთვის, რამეთუ უნდა ჩემ-
და შეგინებად და მე არა ნება ვეც, და მკვემა მე
და ეშმაკეულ ვიქმენ და არა მიტევებს ცხოვრებად და
რაჲ ვჰყო უცხომან ბერმან გლახაკმან და მრავალთა
სენთაგან ტანჯულმან? უგუნური იგი შემადგინებდა
მე, მფხვრიდა (მაგლეჯდა) თმათა და მცემდა პირსა
და ყიოდა. ბოლო რომელნი წარვლიდიან, იხილიან
რა იგი შეშფოთებული, ჰგონებდიან, ვითარმედ ბე-
რი ვინმე არს საწყალი, და არა უწყოდეს, რომელ
ეშმაკი არს. და ეტყოდა იგი ერსა მას, „შემიწყალეთ
მე ძმანო ქალაქისანო, რომელი უცხო ვარ მე ქალა-
ქისა ამისაგან, რამეთუ სამართალი მეგულება აქა,
აღვიღე სიგლახაკე ჩემი და მოვედ, რათა ვისამართ-
ლო, და ვჰოვე სენაკი მცირე იზოდროშსა, რომელ
არს ცხენთა სარბიელ და მუნ დავჯედ. მოვიდა ვინ-
მე ეშმაკეული ეამსა შუალამისასა და წარმიღო სიგ-
ლახაკე ჩემი და ივლტოდა; და კვალად მეორესა
ლამესა მოვიდა და სხვა წარმტაცა. მესამესა ლამესა
მოვიდა რა, შევიპყარ და ხმა ვჰყავ, ვითარმედ მეძა-

ვი არს, მოიქცა და მიტრია მე თმითა თავისა ჩემისა-
თა და შეშმუსრა და დამცა მე ქვეყანასა ზედა, და
გამომიკრიბნა ნაწლევნი და კბილნი ჩაღეწნა. ერნო
ქალაქისანო! მითხართ, რათა აღვიარო სიგლახაკე
ჩემი მისგან? რაჲ ვჰყოფიცი, რამეთუ ანდრია არს
დამამდაბლებელი ჩემი!“

ხოლო ვითარცა ესმა ერთი მათ ზრახვა მისი,
ჰსთქვეს, ვითარმედ ეშმაკეული და ხელი არს ესე!
დაუტევეს და რომელნიმე ეტყოდეს, მორამოგვეც
და გიჩვენოთ მპარავი იგი შენი და რაცა ჰკითხიან,
ყოვლისავე პასუხი მიუგის.

ხოლო ნეტარი იგი ანდრია ჰსდგა მახლობე-
ლად მისსა და ილოცვიდა ფარულად, რამეთუ ეუწ-
ყა საქმე იგი და განზრახვა ეშმაკისა. და მერმე
მორბიოდა მსწრაფლ მუნ და იხილა ეშმაკი იგი,
რომელი ჯდა, ვითარცა ბერი დედაკაცი. ხოლო
სხვათა მათ ვითარცა იხილეს ანდრია განიბნინეს
მისგან, და წმიდამან მიხედნა რისხვით და ჰრქვა. „სტი-
როდღე ბერო დაბნელებულო! სტიროდღე მატყუარო
და ურცხვინოვო! მოიგონენ საქმენი შენნი ღმრთი-
საგან და წმიდათა მისთაგან დაწყეულო ეშმაკო!“ დად-
რკა ანდრია და აღიღო მიწა და შეზილა, ვითარცა
ქვა, და შესტყორცნა პირსა მისსა და შეუბერა სამ-
გზის ჯვარის სახედ. ხოლო იგი შეიქმნა გველად
დიდად და შესძვრა სახლსა ვისმე დედაკაცისასა, და
ვითარცა იხილა დედაკაცმან გველი იგი, შეშინდა
და დაუტევა სახლი იგი და ივლტოდა და ჰხმა უყო-
მეგობართა და მეზობელთა თვისთა: „მოჰკალთ გვე-

ლი ესე.“ და ვითარ შევიდეს საბლსა მას, ძიება ჰყვეს და ვერლარა ჰპოვეს გველი იგი, რამეთუ ეშმაკი იყო და წარვიდა.

თავი მეთვრამედი.

კვალად ჰრბიოდა ნეტარი ანდრია, ჩვეულე-ბისაებრ თვისისა მღერად და სირბილად იპოდრომ-სა შინა, და როკვასა შინა შემემთხვია მოყმე იგი ეპითე-ნე, რომელი იყო ერთი მათ სამთავანი, რომელი პირ-ველ ეხილვა მათ დღეთა წმიდასა მასთანა კაპილიანსა შინა. დასხდეს და იუბნეს, და ვითარცა იხილა წმიდა-მან ანდრია, გულის-ხმა-ჰყო, ვითარმელ ეშმაკი მბრძოლი არს მისდა გულის-სიტყვითა, რამეთუ იყო იგი შემფოთებულ. ხოლო ვითარცა მიეახლა ანდრია, უპყრა ხელი ეპათანეს და ეძიებდა ადგილსა, რათა-ცა ეუბნა მას. და ვითარცა მივადეს ადგილსა ფა-რულსა კაცთავან, იწყო სწავლად მისდა და ჰრქვა: იხილე შეილო საქმენი და მანქანებანი ეშმაკისანი?! ოდესმე შეიქმნების დედაკაცად და ოდესმე სარკი-ნოზად-შავად! იხილე, საყვარელო შეილო ჩემო, ვითარ შემემთხვია შენ, გაგანებდი და გეხებოდა შენ აბაში იგი.“ ვითარცა ესმა ესე ეპიფანეს, და-უკვირდა უწყება იგი მისი, *)რამეთუ პირველ

*) ბაშელნი ანუ აბისინელნი, რომელნიც უწოდებენ თავიანთ თავსა შიონად, შოანად, სუანად, ხოლო ქვეყანას აბა-შეთად, კანი აქვთ შავი.

ანდრიასა შემთხვევადმდე შემთხვეულ იყო ეპი-
ფანეს და ეშმაკი იგი სახითა შავითა ჰაბაშისა-
თა, ვითარცა ვაჭარი სარკინოზთა და შეშინე-
ბული იყო ეპიფანე, რამეთუ აღეღო შური ეშმაკსა
მას ეპიფანესთვის მარხვისა, ლოცვისა და წესიე-
რად ქცევისა მისისა და სიწმიდისათვის ხორცთა
მისთასა. ბრძოდა მას მეშურნე იგი კეთილისა, რამეთუ
იყოცა იგი ქაბუკ, ვითარ წლისა ათშვიდმეტისა და
მოსწრაფე ყოვლისა სიმართლისა საქმეთა. ბოლო
იყო იგი ხილვითა შეენიერ და სიტყვითა ბრძენ
და მოსწავლე გულის-ხმით-ყოფითა და შემუსვრი-
ლი ეუბნებინ, ვისაცა იხილვიდა და ევედრებო-
და მათ, რათა ასწავლოს მას საღმრთო გზაჲ,
ბოლო მოძღვარნი და ფილოსოფოსნი განკვირვე-
ბულ იყვნენ მისთვის, რომელ მახვილ იყო სიტყვი-
თა და პპოვნიერ, რასაცა კითხვიდიან. და მრავალ
გზის გამოსცადეს იგი სიტყვის-გებითა ფილოსო-
ფოსთა სიტყვითა. სიტყვითა სიბრძნისათა. ესრეთ
მიუგის, რომელ ყოველნი განკვირნის და ევრლა-
რა იკადრიან წინააღმდეგომად მისდა. ვითარ-
ცა პირველ ვსთქუ, ვითარმედ ანდრიამ უპყრა
ხელი ეპიფანეს და ეძიებდა აღგილსა ფარულსა,
რათამცა ეუბნა მას და რაემს იხილეს ეპიფანე,
ვითარმედ ეპყრა ხელი წმიდასა ანდრიას, ეტყოდი-
ან მას ზარა გეწყალისა სიყრმე შენი? რასა რონინებ
ხელსა მაგისტანა? ნუ უკვე შეიშუროს ეშმაკმან
ქმნულოებაჲ კეთილი შენი და შემოვიდეს შენდა,
ვითარცა შესრულ არს მაგისტანა, რამეთუ ფრიად-

დი ღონენი არიან ეშმაკისანი მაგის შორის!«
მიუგო ეპიფანე მათ და ჰრქვა: „ღვთის მოყვარე-
ნო ძმანო ჩემნო! პირველ შემთხვევასა ამის (ენე-
ბის) მოყვარე იყო ჩემი და სულიერი სიყვარული
გვაქვენდა ურთიერთარს. ხოლო აწ, ოდეს შემთ-
ხვია ვნებაჲ ესე, ჯერ-არს, რათა იგივე სიყვარული
გვაქვენდეს პირველ, ვითარცა წერილ არს: „თუ
ვისმე ესვის მოყვასი და იხილოს ქირსა რასამეა,
უღირს მას, რათა დასდევს სული თვისი მისთვის“ და
ამით ესე ვითარითა სიტყვითა მიუგებდა ერთა მათ.

რამეთუ მცნება მიეღო ნეტარისა ანდრიასგან,
რათა არავის უთხრას შრომა და მოქალაქობაჲ მი-
სი. და ჰპოვეს ადგილი უდაბნო და დასხდეს მუნ
და იწყო ეპიფანე მითხრობად ანდრიასსა, თუ ვითარ
შემთხვია მას ეშმაკი სახითა შავისა ჰაბაშისათა.
„და ესხნეს თვალნი, ვითარცა ველურისა რესამე
მხეცისანი. დამხვდა უბანსა, რომელსა ჰრქვიან
ისხინ, შუა ქალაქსა კოსტატინეპოლისასა, რომელსა
ემოსა სამოსელი შავი და ესხნეს მოგუნი, საცმელი
რამე თიხის მიწისანი, ჯდა და ისხმიდა ფერხთა.
და ვითარცა წარვლიდა, მრქვა მე: არა ეპიფანე
ხარ, ძე იოანესი, რომელსა იტყვიან კაცნი, ვითარმედ
წმიდა დასთრგუნავს ეშმაკსა? და აწ მე შენთვის ვჰქმნა
ბადეჲ: და ვთხარო მთხრებლი (ამოვთხარო ორმო)
და დავბურო, რათა, რაემს დათრგუნო, შთავარდე
ჯურღმულსა მას, რამეთუ იარები და იტყვი ჩემ-
თვის ძვირსა!“. ომენ აჲ იმენ იულოც ანდრიასსა

ხოლო მე ზრახვასა და სიქადულოსა მის-
სა ზედა შევსძრწუნდი და პასუხი ვერ ვუძღე
მიგებად, რამეთუ ვიტყოდნი, თუ ვინ არს ესე, რომე-
ლი შემემთხვია და სარჩელი აღმიდგინა? და შიში
დამეცა მე. და ვითარ განვიზრახედი ამას და რეცა
რამე დამედგა, (ამის ფიქრში ვიყავი თუ როგორ
მეშველნა ჩემის თავისთვის), და მუნთქვესვე (მაშინ-
ვე) შენ შემემთხვიე და რაიცა შემთხვეულ იყო
ჩემდა, ყოველივე მაუწყე მე.

თავი მმცხრამედი.

ჰრქვა წმიდამან ანდრია: — შეილო! აბაში იგი, რო-
მელი იხილე, ასის-თავი არს ეშმაკთა, რომელნი მსა-
ხურებენ სამოელსა, — ფიცხელი იგი, რომელი ისწრა-
ფის განსაცდელთა მიცემად მრავალთა, რომელ-
თა უყვარს ღმერთი, მრავლისა გულის-სიტყვისა
აღძრვითა, მეძაობითა, მამათ-მავლობითა, არამედ
შენ, შეილო ჩემო, ეკრძაღე ვნებათა ამათგან და
უწყოდე საცთურნი მისნი, ილოცვიდე და გვედრებო-
დე ღმერთსა, რამეთუ ყრმა ხარ შენ და დღითი-დღე
ამისთვის გემტერების, რამეთუ დაგიძს (გაქვს)
ღვთისათანა სასოება და სიყვარული. შური აუღია
სიმდაბლისა და შემუხრვილებისა და სიბრძნისა მაგის
შენისათვის, რამეთუ ჰხედავს ამათ ყოველთა სათ-
ნოებათა შენთა და მისთვის განიხერხების (ძალზედ
იფხრიწება) და შეფოთავს. და იხილე, თუ რაოდენნი
ღონენი ჰქონან, უკეთუ არა ხვიდოდე კეთილად.

ხოლო შენ რაეამს ილოცვიდე, დაიშობაბლე
სული შენი მარხვითა და შეიმოსე სიმართლეს, სიმ-
დაბლეს და შემუსრვილება, და დაიცევ მარადის ქმნუ-
ლება ხატისა შენისა, და გონება შენი წმიდად და
უბიწოდ, რამეთუ, რომელმან ჰქმნეს ცოდვაჲ, მონა
ცოდვისა იქმნების. რამეთუ ორნი საქმენი დამცვიდ-
რებულ არიან შორის კაცთა—სიმართლეს და ცოდვაჲ.
სიმართლეს არს ღვთისა, ხოლო ცოდვა ეშმაკისა.
ხოლო შენ, შეილო ჩემო, უფლისა ჩვენისა იესო
ქრისტესა იქმენ საყვარელ, მუშაკ და დაგიცვას
შენ სიბოროტისაგან (საბრხისაგან) მისისა (ეშმაკისა).

რაეამს იგი ესმნეს სიტყვანი ესე ეპიფანეს,
ვითარცა მარგარიტნი სკრემლჳოდა ფრიად, და-
დაალტო პატოოსანი პირი თვისი, რამეთუ ფრიად
შეძრწუნდა სწავლასა მისსა ზედა კეთილსა. რამე-
თუ მცნებანი მისნი ყოველნი მიუთხრნა დაფარუ-
ლად ყრმისა მას. და რაეამს აღასრულებს უბნობა
იგი საღმრთო და სულიერი, ამბოჯს უყვეს ურთი-
ერთარს სიყვარულითა მით სიწმიდისათა და განიყ-
ვნეს და წარვიდეს თვითოეული თვისსა გზასა.

თავი მეოცე.

მცირედ რამე მნებას სიტყვა ეპიფანეს-
თვისცა, რათა უწყოდეთ, ვითარ კეთილი და ღვთის
მოყვარე იყო; რამეთუ მარადის იმარხავნ პირველსა
კვირიაკესა წმიდათა მარხვათასა,—არა ჰამის და არცა
სვის, არამედ შეურევნელად აღასრულებდა, და
შაბათსა თეოდოროზისასა ეზიარებოდა და ეგვრეთ

მიიღის მცირედი საზრდელი ოსპნი დამბალნი, და ამით წესით აღასრულებდა მარხვათა.

დღესა ერთსა უნდა, რათამცა შეეგზნო (შეედგა, დაედგა) ოსპი იგი ჭნუგეშინის-ეცა მითა. ხოლო მოიწია ესეი წირვის აღსრულებისა და იყო იგი სენაკსა თვისსა მარტოდ, რამეთუ არავის სხვასა უტევებდა მსახურებად თვისსა, გინა გბოლვად (შენელებად შექამადისა), არამედ თვით ქმნის იგი. ხოლო, ვითარცა რეკეს ესმის წირვისა, წარვიდა ეკლესიად და არავის ამცნო ცერცვისა ნახვად. და ვითარ ილოცვიდა, მოაგონა ეშმაკმან, მარადის მოძულემან კეთილისამან, თუ ვითარ დაუტევე ცერცი იგი უკაცურად, რათა არა განირყვნეს ცეცხლსა ზედა. და ერთის კვირიაკით მარხულსა გარდაგივლიეს და იგი არს ჭნუგეშინის-ცემა შენი. და ამით მიზეზითა უნდა განყვანება მისი ეკლესიით პირველისა ესმისა განტევებისა. და ჰრქვა მას გულის-სიტყვამან: „წარვედ და იხილე იგი, განაღათუ ეკლესია არა სადა წარგიხდების და კვალად მოვედ და ილოცვიდი“, და სხვანი ესე ვითარნი გულის-სიტყვანი მოაგონის ეშმაკმან. ხოლო ეპიფანე ჰსცნა, რამეთუ ბრძოლა არს ეშმაკისა, მიუგო გონებასა თვისსა და ჰსთქვა, „წყეულ იყავნ, შენ ეშმაკო უკეთუ ენგბოს ღმერთსა, მან განაგოს საზრდელისა ჩემისათვის, რამეთუ იგი არს, რომელი მიანიჭებს ყოველთა საზრდელსა და მანვე დაიცვას ცხოვრება ჩემი“. დაიწერა პირჯვარი და დაადგრა ვიდრე აღსასრულადმდე წირვისა მის. და ვითარცა მივიდა სახლად

თვისსა, იხილნა ყოველნი სახლეულნი თვისნი გან-
კვირებულნი, რამეთუ სენაკისა მისისაგან გამოვი-
დოდა სუნნელება რამე უცხო და ჰამო. და ყო-
ველნი შეშინებულ იყვნეს და ჰრქვეს ეპიფანეს:
„მოვედ, უფალო, და იხილე, სუნნელება რამე გამო-
ვალს კელენით (მცირე სენაკი) შენით.“ და ვითარ-
ცა მოეახლა, ეყნოსა მასცა სუნნელება იგი და
განკვირდა. და რაემს შევიდა კელენსა თვისსა,
იხილა საცეცხლე იგი სავსე ნახშირითა, და ყრმა
ერთი შეწინიერი და გრძელი ჰასაკითა, და პირი მი-
სი ბრწყინვდიდა, ვითარცა მზე, და ემოსა სამოსელი
ფრიად პატროსანი და ჯდა მახლობელად საცეცხლესა
მას და კაზმიდა საკმელსა მისსა. განკვირდა ეპიფანე
და განიკდიდა და იხილის ჟამ ერთ, ვითარცა შანთი
და მარჯვენე ხელი მისი ეპყრა გამოწვდით სამოსელისა-
გან თვისისა და კაზმავენ კოკობსა მას და იხილავს
გემოსა საკმლისასა. და ხელი შეჰყო სამოსელსავე
თვისსა, და დაიჭირა სახელითა და გამოიღო მანდი-
ლი მცირე და განხსნა ნაკრავი და აღმოიღო მუნით
საზავებელი და ჯვრის სახედ მოაბკურა და განეყა-
რა კოკობსა მას. შეხედა ეპიფანეს და განიღიმნა
და აღფრინდა ცად. განიხარა ეპიფანე სიხარულითა
დიდითა და დაჰსდგა აღმოსავლით კერძო და აღიბ-
ყრნა ხელნი თვისნი ცად მიმართ, სტიროდა მსურ-
ვლითა ცრემლითა და იტყოდა, „ვინ ვარ მე, უფა-
ლო, უღირსი ესე, რომელსა მომივლინე ანგე-
ლოსი შენი მსახურებად ჩემდა? ვმადლობ კაცთ-მო-
ყვარებასა შენსა, ქრისტე მეუფეო, რომელი მწყალობ,

ვითარცა გნებავს!⁴ და მივიდა ხილვად კოკობისა მის, და ჰპოვა სუნნელი, ვითარცა წელსაცხებელი, საქმელი იგი და განკვირვებული აღიდებდა ღმერთსა. მიიღო და პირი იხსნა ცერცვითა მით, რომელი შეენელა ანგელოზსა მას. ბოლო ვითარცა იხილა ესე ეპიფანე, განძლიერდა და სული წმიდა შევიდა გვამსა მისსა. და მოიქცა ყოვლითა გულითა მსახურებად ღვთისათ და უკვირდა თუ ვითარ ესე მსწრაფლ დაუტევა სიყვარული სოფლისა და ღმერთი მხოლო ოდენ შეიყვარა.

თავი მეოცდამათი.

ღესა ერთსა წარვიდა ეპიფანე ეკლესიად, ილოცვიდა და რაჟამს აღასრულა ღოცვა, მოვიდა და დაჯდა ბქისა კარსა ზედა მამისა თვისისასა და მამაცა მისი მისთანავე იყო. წარმოვლო ანდრია, ვითარცა აქვნდა ჩვეულება სიმღერით ღ საღმრთოთ. იხილა იგი ეპიფანემან და ამბორს უყო და ეგულეზოდა, რათამცა შეიყვანოს სახლსა თვისსა. და არა უნდა, რათამცა სცნას ვინმე, თუ იცნობს მას. ჰრქვა მამასა თვისსა, „უფალო ჩემო მამო, ჰხედავ კაცსა ამას, თუ ვითარ რონინებს შიშველი? და ვგონებ, ვითარმედ მტერისაგან იგვემების და მეშინის, ნუ უკვე მოკვდეს! აწ თუ ჯერ არს, მოვუწოდოთ სახლად ჩვენდა და რომელი მოგვანიჭა ჩვენ სახიერმა ღმერთმან, მისგანი დავუგოთ მას, და ვასვათ სასმე-

ლი მადლისათვის სულთა ჩვენთასა, რამეთუ პოვ-
ნად გვიძნაწილი მისი ცათა მეუფისაგან.

რაჟამს ესმა მამასა მისსა, ამბობს უყო ძესა
თვისსა და ჰქვა, — შენ ხარ სული პირისა ჩემისა და
ნათელი თვალთა ჩემთა. განზრახვისა მაგისტვის მე
რასა მკითხავ? და წარვედ და რაიცა გნებავს იგი
ჰქმენ შენ, რამეთუ ჩემი ყოველი შენი არს. მიუგო
ეპიფანე და ჰრქვა: „ვიცი მეცა, მამაო, ეგე! არამედ
წერილ არს, ვითარმედ არა არს ჯეროან შვილისა-
გან აღსრულებად საქმისა კეთილისა და არცა ბო-
როტისა, თვინიერ ბრძანებისა მამისა თვისისასა.“
განიხარა სიტყვასა ზედა შვილისა თვისისა
საყვარელისასა და ჰრქვა, — მოუწოდე, შეილო! მა-
შინ ეპიფანე სრბით ეწია ანდრიას, უპყრა ხელი
მისი და უნდა შეყვანება სახლსა თვისსა. და ვითარ-
ცა მიიწინეს ბჭეთა ზედა სახლისათა, მამა მისი
არღარა იყო მუნ. ხოლო ნეტარმან ანდრია არა
ინება შესლვად, არამედ გარეშე ბჭისა კართა ზედა
დასჯდა. ზე მეცნიერნი ანდრიასანი და სხვანი, რომელ-
ნიცა წარვლიდეს, იხილეს რა შიშველი, ვითარცა
ხელისა, შემოკრბეს ხილვად მისსა. ხოლო რომელ-
ნიმე სწყევდეს ბოროტსა ეშმაკსა და იტყოდეს:
ესე ვითარ-ლა განურყვნია კაცი?! და რომელნიმე
ფოლსა (ფულსა) მისცემდეს და რომელნიმე ღვი-
ნოსა და იგი შეურაცხ იქმნებოდა, ვითარცა ხელი
და არა რას აღიღებდა.

და რაჟამს ჰსხდეს ბჭეთა ზედა მის კარისათა,
მოვიდა საკურისი ვინმე, რომელი იყო პატივითა

სპათარ-კოვიკლარი (მხედრობათ აღმწერელი) მეფე-
საგან წარჩინებული ერსა შორის. ხოლო იყო იგი
პირითა შვენიერ, ვითარცა ვარდი და სპეტაკ, ვითარ-
ცა თოვლი, და თმითა მწითურ და მოკაზმულ,
და სამოსლითა პატოსსითა შემოსილ, და სუნი
მუშკისა ფრიად მოსდიოდა მისგან. ხოლო იყო იგი
თანა-ზრდილ და მეცნიერ ეპიფანესა, და აქვნდათ
სიყვარული ურთიერთთარს. ხოლო აქვნდეს საქურდი-
სსა მას ფინიკი ოცდა-ათი. რაჟამს იხილა ნეტარი
ანდრია შიშველი, ჰკითხა ეპიფანეს: საყვარელო
ძმაო ჩემო! ვინ არს ესე, ანუ რად რონინებს შიშ-
ველი, რამეთუ არს ზამთარი ესე ფიცხელი და
ყინელი სასტიკი, ანუ ვითარ იტვირთავს ეგე?!
ვჰკონებ, ზღვასა შინა გვემულ არს. მიუგო ეპიფანე:
„საყვარელო ძმაო, რა გითხრა? არა ვუწყო, ეშმაკსა
წარუტყვევნავს და იარების, ვითარცა ხელი. და
რომელნიცა ვნებულ იყვნეს ეშმაკისაგან, ესე ვითა-
რითა სახითა არიან.“ ხოლო ნებისთ ამას იტყოდა
ეპიფანე, რათა არა განცხადნენ საქმენი წმიდისანი.
და ვითარცა ესმა საქურისსა მას, გამოიხვნა ფინიკ-
ნი იგი და მიუპყრა ნეტარსა ანდრიას და ჰრქვა:
ჟამისად არა რამე გეხოვა ჩემთანა, უკეთუმცა მორა-
მო-მეცა (ამ ჟამად ამის მეტი არა მომეპოვება რაო),
ხოლო წმიდამან ანდრია უწყოდა საქმენი მის საქუ-
რისისანი, მიხედნა განრისხებულმან და ჰრქვა, ეგე
ფასი არს ნასიძვისა შენისა და ხელნი მაგას არა
სქამენ! ხოლო საქურისმან ვერ გულის-ხმაჰყო,
თუ რად ჰრქვა. მიუგო საქურისმან წმიდასა მას:

ესე ფინიკი არს, და შენ იტყვი ნიკი არს ნასიძე-
ვისა? მიუგო ნეტარმან: „წარვედ, მზაკვარო, და
დაწევ ცხედარსა ზედა უფლისა შენისასა: დაშვერ
შრომითა ბოროტითა, მიიხვეწ სხვანიცა ფინიკნი
საწყალობელო! არა იხილო ნათელი ღვთისა! ვუწყებ
რასა იქმ, ანუ ვითარ არა გრცხვენინ ანგელოზისა
მისგან, რომელი ზედა აღგს ქრისტიანეთა? ჰ (ჰოი), რაა-
მე ჰყოფად გიძს საქმისა მისთვის, რომელსა შენ იქმ?
რამეთუ ეშმაკსა ეგულვების შეყვანებაჲ შენი სამოე-
ლისათანა ჯოჯოხეთს, უკეთუ არა შეინანო! და
ვჰგონებ საქმესა მაგას უკეთურსა, რომელსაცა შენ
იქმ, მოიწიოს შენზედა საშინელი განსაცდელი
და გარდამოხდეს ზეცით ელვაჲ და დაგწვან შენ,
და მერმესაცა ცეცხლსა ვერვე განერე!“

თავი მეოცდარვა.

რაჯამს ესმა საჭურისსა მას, შეშინდა და იქმნა
პირი მასი, ვითარცა ცეცხლითა ვანწითლებული და
დაადგრა უტყვად. ჰრქვა ეპიფანე საჭურისსა მას:
„რასათვის ეგრეთ სირცხვილეულ იქმენ, საყვარელო
ძმაო? ამის ხელისა ზრახვასა რასა ისმენ? მე განა-
ლა გითხარ, ხელი არს და რასაცა იტყვის, არა
უწყის?! და შენ უკეთუ გაქვს რაჲ მაგათ საქმეთაგა-
ნი,—დაუტევე და მოიქეც კეთილისა მიმართ. და
ნუ გიკვირს, საყვარელო ძმაო, რამეთუ ყრმა ხარ
და ეშმაკი მანქანა არს და მზაკვარი. და ყოვ-
ლადვე გვბრძავს, რათა შეგვეთხიზეს გულისთქმანი

კოდვითანი, რამეთუ არა უძს მას სხვა საქმეა, არცა საურავი, გარნა ჩვენი ოდენ ბრძოლა! და რაემს ესმა ესე საქურისსა მას, წარვიდა სირცხვილეული.

ხოლო უპყრა ხელი პატიოსანმან ეპიტანე ნეტარსა ანდრიას და შეიყვანა სენაკად თვისად, და ჰპოვეს ტრაპეზი დაგებული, და დასხდეს და ჰმადლობდეს ღმერთსა და მიიღეს საზრდელი და შემდგომად პირის ხსნისა, ჰრქვა ეპიტანე ნეტარსა ანდრიას: „რად ესრეთ ფიცხელად ამხილე და შეაძრწუნე მოყვასი ჩემი, საქურისი იგი? მიუგო ნეტარმან: — გრწმენინ ჩემი, საყვარელო, ნებსით (განგებ) ჰექმენ, რათა განეყენოს სიყვარულისაგან შენისა და არლარა მოვიდოდეს შენდა. და უკეთუშცა არა ყოფილიყო მოყვარე შენი, არამცა ასმიოდა ჩემგან!

ჰრქვა ეპიტანე: „ვუწყი მეცა, მონაო ღვთისაო, გარნა ყრმა არს საქურისი იგი და მონა არს უფლისა თვისისა. და უკეთუ უფალი თვისი აიძულებდეს მას რასამე ბოროტსა, მას რაჲ ხელეწიფების წინა აღდგომად მისა?“

ჰრქვა მას წმიდამან: — ვუწყი, რამეთუ ზედა ამს მონასა მსახურება ხორციელი და მოთმენა უღირს ყოველსავე ჰირსა შინა, გარეშე (გარდა) ვნებასა სულიერსა (სულიერს ვნებაში თავისუფალია მონაო) არა აქვს მორჩილება და სმენად უფლისა თვისისა და მსახურებასა ეშმაკისასა შესლვად (შევრდომა).

მიუგო ეპიტანე: „რამეთუ მონასა, რომელსაცა საქმისა აღსრულება ებრძანოს უფლისაგან ხორციე-

ლისა, გინა სულიერისა, ბოროტისა, ანუ კეთილისა, ვითარ არა აღასრულოს და შევარდეს ტანჯვისა უფლისა თვისისასა?“

ჰრკვა წმიდამან: — მაგისტვის, შვილო, უკეთუ იტანჯოს კაცი სულიერისა საქმისათვის, უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს მოწამე არს, ვითარცა წერილ არს წმიდასა სახარებასა შინა: „ნეტარ იყვნენ თქვენ, რაჟამს გდევნიდნენ და გჰყვებოდნენ,“ და მერმე იტყვის: „ნეტარ იყვნენ დევნულნი სიმართლისათვის, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა,“ — ესრეთ უღირს მონასა.

თავი მეოცდასამე.

სოლო ებიფანეს მამისათანა იყო მონა ერთი და მსახურებდა სალვაწლის საქმესა, და ჰკაზმიდა დღითი-დღე. ხოლო ამის ეუწყა რამ წმიდისათვის, ვითარმედ მონა არს ქრისტესი, დაეცა ფერხთათანა წმიდისათა და იწყო ტირილად. ევდრებოდა მას და ეტყოდა: „წმიდაო ღვთისაო, „მნებავეს, რათა ვიქმნე მე ესრეთ, ვითარ შენ ხარ!“ ვითარცა ესმა ნეტარსა ანდრიას, ეუწყა სულისა წმიდისა-მიერ, რამეთუ რომლისაცა სათხოველსა ითხოვს, მიანიჭებდა ღმერთი მას. და უნდა რათამცა ეუბნა მარტოდ მონასა მას. და მასცა (მისცა) სულმან საღმრთო მან წმიდისა ანდრეასს ენამ სული, რომელ მონასა მას ესმოდა. და ეუბნა მას, რაიცა ენება.

ჰრკვა მონამან, უკეთუმცა ეუწყოდე ეგე ყოველი, არამცა ვექნებოდე (ვებვეწებოდი) სიწმიდესა შენსა?

ჰრქვა წმიდამან: „ნუ უკვე ვერ შეუძლე მოთმინებად ღვაწლთა და ტანჯვათა და სიმძიმე? იწირო არს გზისა ამის და ძნელ; ვითარ ჰყოფილხარ, ეგრეთ იყოფოდე, სიწმიდით და შემუსრვილებით, ვითარცა სათნო. არს უფლისა ცხოვრებითა კეთილთა. ევლტოდე შეძაობასა, მამათ-მავლობასა, მთვრალეობასა და ძვირის მოხსენებასა და სხვათა ცოდვისა საქმეთა და ნუ შეხვალ საჭიროთა და განსაცდელთა ამით!“

მიუგო მონამან: „უკეთუ არა გნებაეს სძენა საწყლისა ამის ვედრებისა ჩემისაგან, მაუწყე მე, რათა არღარა გაწყინებდე!“

და ვითარ უბნობდეს, ანუ რომლითა ენითა, უკვირდა ეპიტანეს, რამეთუ ანდრია იცოდა ასურული და რააცა ოდენ მონისაგან მოესმინა, და ვითარ სიტყვას უგებდეს ურთიერთარს. ჰსთქვა ეპიტანე, „ეჰა დიდი საკვირველი ღმერთი, რამეთუ ქეშმარიტად არს სიტყვა იგი წინასწარმეტყველისა, ვითარმედ „საკვირველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა!“ ხოლო ნეტარი ანდრია ევედრა ღმერთსა მონისა მისთვის, რათა მოანიჭოს სათხოველი ყრმისა მის და ესმა ხმა ზეგარდამო, რომელი ეტყოდა, „განუტევე ყრმა ეგე, არა მოვალს საზომსა მაგას და მე გიჩვენო შენ მაგისტვის, რათა სცნა, და სცნას მაგან ყრმამანცა: ნუ უკვე ჰგონებდეს შენთვის, ვითარმედ—ვერ შემძლებელ ხარ მოღებად სათხოველსა შენსა ზეცით, რაჟიცა გინდეს.“

მიუგო ნეტარმან ანდრია ანგელოსსა მას, რომელი მისთანა მარადის სდგა: „მოიღე ჰიკი თგი და აღავსე და შეასუ ყრმასა მაგას, ვითარ მე შემასუ, რაემს მეგულებოდა ყოფად ესე ვითარად.“ და შეასვა ანგელოზმან უხილავად ყრმასა მას და მასვე ეამსა იწყო მსგავსად, ვითარცა ნეტარი ანდრია, ეგრე იქმოდა ყრმა იგი. ხოლო ვითარცა იხილა ეპიფანე, შეშინდა, ნუ უკვე განუწყრეს მამა მისი ყრმასა მას და ჰრქვა წმიდასა ანდრიას: „გვედრები, მონაო ღვთისაო! ნუ იქმ საქმესა ამას მონასა ზედა მამისა ჩემისასა, ვითარმედ ნუ უკვე გახელდეს და წარწყმდეს, და კეთილისა წილთქვას მამამან ჩემმან, ვითარმედ მონა ჩემი წარწყმიდესო, და მეცა მომიძულოს!“ არცა ნეტარს ანდრიას ენება, რათამცა გულკლებულ იქმნა ეპიფანე.

მიუგო კვალად წმიდა ანდრია ანგელოზსა მას: „აღიღე ნიკი ესე, რომელი მიანიჭე ყრმასა მას!“ და აღიღო ანგელოსმან მან უფლისამან ნიკი იგი, რომელი მიეცა, და მოეგო ყრმა იგი ცნობასა, ვითარცა იყო პირველად. ხოლო გულკლებულ იქმნა მონა იგი ფრიად და ევედრებოდა წმიდასა მას, რათა იყოს სალოსადვე. მიუგო ნეტარმან ანდრია და ჰრქვა: „ყრმაო, შენ ჰგონებდი, ვითარმედ მე ვერ შემძლებელ ვიყავ ყოფად ნებასა შენსა? აწ იხილე და გრწმენინ ჩემი, უკეთუ მენებოს სახელითა უფლისა ჩემისა იესო ქრისტესითა, სხვა უფროსილა ამისა ვჰქმნე, არამედ უფალი შენი ეპიფანე არა ჰლამის, რათა იქმენ შენ სალოს!“ მაშინ

მოვიწვევდა (ვინმე მოვიდა) მოყვასთაგანი მის ყრმისა და ჰრქვა, ვითარმედ „გიწესს (გიძახის) შენა უფალი“ და წარვიდა ყრმა იგი მიერ.

და ვითარცა შემწუხრდა, გვედრებოდა ეპიფანე ნეტარსა მას, რათა დაადგრეს მას ღამესა სენაკსა მას მისსა. ხოლო მან ჰყო ეგრეთ. და ვითარცა მოიწია ეამი მესამე ღამისა, იყვნეს მონანი იგი ეპიფანესა მსახურებასა შინა უფლისა თვისისასა, რაჟამს მოიცალეს მსახურებისაგან და დადგნენ წინაშე მისსა. ხოლო მან უბრძანა მათ დასხდომა. და რაჟამს დასხდეს გარემოს ეპიფანესა, ანდრიო ხედვიდა თვითეულისა საქმეთა კეთილთადაცა და ბოროტთადაცა, და უნდა, რათა ასწავოს მათ კრძალვა. იწყო უბნობად, ვითარცა მაგალითითა და უთხრობდა ყოველთა საქმეთა მათთა. ხოლო მათ, ვითარცა ესმა ესე, შეძრწუნდეს და აღივსნეს სირცხვილითა, და რომელთამე პირნი განწითლდებოდეს და რომელნიმე თრთოდეს სირცხვილითა, და რომელნიმე გარე განვიდოდეს მხილებულნი სინიღისისაგან, რათა არა ესმოდის, რამეთუ უთხრობდა კაცად-კაცადსა საქმეთა მათთათა, რაჟცა ეკმნნეს, ანუ რომელთა აღგილთა. ხოლო მათ თვითოეულად უწყოდეს, ვითარმედ ჩემთვის ოდენ იტყოდა. შემინდებოდეს და მოვიდოდეს სინანულად.

თავი მეოცდამოთხე.

ხოლო რაჟამს იხილა ეშმაკმან, ვითარმედ მონანი იგი სიტყვითა წმიდისათა მოიქცევიან სინანულ-

ლად და დაუტევებენ ბოროტთა საქმეთა, განარსნ-
და ფრიად და იღრქენდა კბილთა თვისთა. მოუწო-
და სხვათა ეშმაკთაცა და იწყეს სიცილიად, რათამ-
ცა დააბრწყინეს (დაბრწყინა — დაშლა) წმიდა იგი სწავ-
ლისაგან სულისა სარგებელისა.

ხოლო ნეტარსა ანდრიას ესმა რა სიცილი
იგი მათი, მანცა განიღიმნა. ხოლო რაემს იხილეს
(მონათა მათ) სიცილი იგი ანდრიასი, განჰკვირდეს
და იტყოდეს, თუ რაჲმე არს სიცილი ესე? და უნ-
და ცნობად მიხვნი სიცილისა მისისა, რამეთუ
არა ესმოდა მათ სიცილი ეშმაკთა. და ვითარცა
გულის-ხმა-ჰყო, რამეთუ ჰნებაეს ცნობად სიცილი-
სა მისისა ერთა მათ, მიექცა მარჯვენით კერძო
და ჰრქვა ანგელოსსა მას: „განახვენი გულნი მსმე-
ნელთა მაგათთანი, რათა ესმოდესთ სიცილი იგი
ეშმაკთა!“ და ვითარცა აღუხვნა გულნი მათნი
ანგელოსმან, მაშინ ესმოდათ სიცილი იგი ეშმაკთა
და უბნობაჲ. რამეთუ, ვითარცა უჯგრონი დედანი
და მეძავნი, ეგრეთ ზრახვიდეს. მიუგეს მონათა
მათ ეპიტანეს: „უფალო, ვინ არიან ურცხვინონი
იგი დედანი, რომელნი ესრეთ უჯგროდ ჰზრახვენ
და ჰსდგანან გარემოს ჩვენსა?“

მიუგო ეპიტანე და ჰრქვა: — ესენი ეშმაკნი
არიან ცოდვათა ჩვენთათვის მოხარულნი და გვეკიც-
ხვიან ჩვენ. და ვითარცა ესმა მონათა მათ, ინან-
დეს და ბრალთა მათთა აღიარებდეს. და მერმე
თაყვანისცეს წმიდასა მას და წარვიდეს თითოეული
აღგილსა თვისსა, და იტყოდეს ურთიერთარს: „ჰეშ-

მარიტად დიდი საკვირველი ვიხილეთ დღეს, რამეთუ
ყოველნი ცოდვანი ჩვენნი მოგვითხრნა ჩვენ გლამა-
ხაკმან მან! ჰრქვა ერთმან მათგანმან მოყვასთა
თვისთა:—გრწმენინ ჩემი, ძმანო, რამეთუ რაოდენიცა
რამ მექმნა დაფარული საიდუმლო გულისა ჩემი-
სა, ყოველი მითხრა! და იტყოდეს ზოგნი მათგანნი,
ვითარმედ „წმიდა ვინმე არს,“ და სხვანი იტყო-
დეს, ვითარმედ „ეშმაკეული არს და იგი აუწყებს
გულის-სიტყვათა ესე ვითართა.“ დაწვეს ძილად
ყოველნი სარეცელთა მათთა ზედა. ხოლო ეპიტანეს
აქვნდა კანონი, რამეთუ დაუტევს ცხედარი თვისი
ქ დაწვის ქვეყანასა ზედა (დედამიწაზედ) ჟამსა ძილი-
სასა და წმიდისა (ანდრიასათვის) გარდაეგო თვისი
ცხედარი, რათა განისვენოს. ხოლო მან (წმიდამან
ანდრია) დაუტევა და შთავიდა ავლინსა (სანაგვესა)
და მიწვა სკორეთა (განავალი) ზედა, და რაჟამს
მოიწია ჟამი ცისკრისა, განვიდა კვალად შრომად
კეთილისა მის სარბიელისა.

მოუწოდა ეპიტანე ყრმასა მას, რომელსა
ეუბნებოდა წმიდა იგი ასურულად და ჰკითხა, ვი-
თარმედ „რასა ეტყოდა იდუმალ ასურულისა ენითა?“
ხოლო მონასა მას უყვარდა ეპიტანე, და ყოველი-
ვე უთხრა და ჰრქვა:—უფალო, ამიერიდგან შენ
იღვაწე სულისა ჩემისა ცხოვრებისათვის, მაჩვენე
მე გზა ნებისა ღვთისა. და ვითარცა ესმა ეპიტანეს,
ცრემლეოდა და უკვირდა. მოეხვია ყრმასა მას და
ამბოროს უყო და ეტყოდა: „იხილე წყალობა
ღვთისა, რომელ გიჩვენა შენ გზა კეთილი. აწ,

ძმაო, იგივე შემძლებელ არს სულისა შენსა ცხოვნებად. მე ამიერითვან, ვითარცა ძმა ჩემი საყვარელი და შვილი სულიერი ეგრე მიპყრიე შენ," და შეიყვარა ეპიფანე ყრმა იგი ყოველითა გულითა, და შეეწეოდა ყოველსა გზასა საღმრთოსა.

თავი მოცდახუთი.

სოლო ნეტარი ანდრია, რაემს განვიდა ეპიფანეს სახლისაგან, ისწრაფდა მისლვად აღგილსა ფარულსა, რათა აღასრულოს ღოცვა თვისი, და არაფინ უწყის თუ სადა არს. სიციფეთა და ყინელთა-ნეფხვისათა (ნეფხვა ხმელი ყინვა) იტანჯებინ იგი და ყოველნი სძულობდიან მას, და ყრმანი ქალაქისანი ჰნერწყვიდეს პირსა მისსა და სცემდეს თავსა მისსა და მოაბიან საბელი ქედსა და ითრეფდიან შუა ფოლოცსა შინა და ნახშირითა მოუსვარიან პირი მისი და თითო სახედ სტანჯვიდიან ყოველნი მოქალაქენი.

მოვიდა უბანსა, რომელსა ჰრქვიან არტობოლი, და ღვთის-მოშიშთა კაცთა მისციან ფული, რამეთუ ეწყალოდათ მათ. იხილიან რა იგი ბაულიანთა (მწიკვლიანი, გასვრილი) ძონძთა მიერ მობლარდნილი, და ეტყოდიან: „სადა იყავ, ცოფო, (გიეო) ამათ დღეთა!“ მიუგის ანდრია და ჰრქვის: — „ხელნო, ვითარ არა უწყით, რამეთუ ვარ მე ჴრცხვინო და აღვირჩიე თქვენებრთა სხვათა ჴრცხვინოთა რკინობაჲ (ბრძოლა, ჰიდილი) და

ვერკინებოდნე მათ (ეშმაკთა), — და თქვენ ხართ
ხელნი, რომელნი მკითხავენ მე! და ესმოდან რა ესე
მისგან, განიცინიან, რამეთუ უწყოდეს საქმე მისი, რა-
მეთუ ურცხვინათა რკინობასა, რომელსაცა იტ-
ყოდა, რამეთუ ღვთისათვის დღე ყოველ ებრძო-
და იგი ეშმაკთა. და მისციან მას რომელთამე
პური და რომელთამე ფოლი და რომელთა
ცერცვი და ხილი, ვითარცა ვინ პყიდდა სახმარსა
თვისსა. ხოლო მან წარიღის და განუყვის გლახა-
თა, და რომელთამე ეწყალოდა და მისციან სამოსე-
ლი. ხოლო მას ღამე მორაუვიდის გლახაკი, შეს-
ტყორცის სამოსელი იგი და თვით განიქცის, და
გლახაკმან მან მიიღის სამოსელი იგი და შეინოსის,
და მოქალაქენი უწოდდეს მას მთავარ-გზისკოპოზის
ყრმად.

ძვალად დღესა ერთსა, კაპილონისა სიბლოწვე-
სა მიუქცია დათხევად წყლისა, რომელ არს სახ-
მარი ხორცთა. წარვლიდა ვინმე ყრმა და იხილა
იგი და ხმა უყო მეკაპილონესა მისთვის. გამოვიდა
მეკაპილონე იგი და იხილა, აღიღო არგანი (კვერ-
თხი, ჯოხი) და სცა წმიდასა მას (ანდრიას), ვიდრემ-
დის განძღებოდა იგი ცემითა მისითა. წარვლიდეს
სხვანიცა ვინმე უწყალონი კაცნი, ვითარცა მხეცნი
(მძვინვარენი), რომელთა ეპყრათ არგანები და
სცემდეს იგინიცა უწყალოდ, განზრახვითა ეშმაკი-
სათა, ვითარცა უსულოსა რასამე. სულთ-ითქვნა
(ამოიხვნეშა) წმიდამან მწარედ ტკივილისა მისგან

ფიცხელისა, მივიდა და მოეხვია ფერხთა მის მცემელისათა და ამბორს უყაფდა და იღოცვიდა მისთვის. ხოლო რომელთა იხილეს, იტყოდეს: „ნახეთ კოფი ეგე, ვითარ ეხვევის ფერხთა, ვითარცა ძაღლი.“ და წარვიდა ნეტარი ცემული და ტანჯული ყურესა ერთსა ბნელსა, რათა მცირედ განისვენოს. და ვითარცა წარვლიდეს ერნი, იხილეს და იტყოდეს ურთიერთთა: „იხილეთ კოფი იგი, რამეთუ დედაკაცსა წარჰკიდებია!“ ხოლო ღმერთმან იცოდა ყოველივე საქმე მისი, რომელ ჰეშმარიტი მონა მისი არს, რომლისათვისცა მოითმენდა ყოველსა ღვაწლსა.

ურემის გადავლა.

ღღესა ერთსა იყო მწოლარე და მისძინებოდა და წარვლიდა გზასა მას ზედა ურემი. ხოლო იყვნეს მეურმენი იგი მთვრალნი და არა უწყოდეს თუ წევს ვინმე იქა. გარდავლეს პირველ ხართა და დატკეპნეს და შემდგომად ურემმან გარდავლო საშვალ-ოდენ მუცელი წმიდა ანდრიასი. ხოლო ვითარცა იხილეს ერთა ქალაქისათა, შერისხნეს მეურმეთა მათ და ჰრქვეს: „ვითარ ვერ ნახეთ და დატკეპნეთ კაცი იგი?“ ხოლო მეურმეთა მათ ჰრქვეს: „ვინ დაჰპატიჟა ეგე, თუ დაწევ გზასა ზედაო?“ ხოლო ერთა მათ დასწყევნეს იგინი: „ღმერთმან თქვენ მოგეტყინ ცნობა და სული მისი!“ ხოლო მართალსა მას არა რაჲ ევნო მადლითა ღვთისათა. მაშინ განკვირდეს, რომელთა იგი იხილეს და

იტყოდეს ურთიერთარს: „რამ არს ესე, რამეთუ
ურემმან გარდავლო და არა მოკვდა? არამედ
ღმერთმანვე დაიცვა, ანუ ეშმაკმან, რომელი დამ-
კვიდრებულ არს მისთანა, ზე იტვირთა სიმძიმე იგი
ურმისა მის და განარინა იგი? და სხვანი იტყოდეს:
არა, არამედ უფალი მოწყალე არს და იხილნა
უძლურებანი მისნი და დაიცვა.“ ხოლო იგი ყოველ-
სავე ამას ნებსით თავს იღებდა, ქრისტესთვის
მოითმენდა და მოეძულა სოფელი ესე და ყოველი-
ვე რამ არს სოფლისა ამის (იოან. 2, 15).

სიცხის მოთმენა.

სხვა საკვირველი ჰქმნა ნეტარმან მან უზეს-
თაესი შეწევნითა ღვთისათა. რამეთუ დღესა შინა
მკისათა, რაჟამს იყვის სიციხე ფრიალი და ყოველ-
ნი ჩრდილოთა აღგილთა ეძიებდინ, მოიმთვრალის
თავი თვისი და მივიდის შესაცხუნებელთა სიცხისათა
და დაეცის მუნ და არცა საზრდელი მიი-
ლის და არცა სასმელი, და იღვის გზასა ზედა, ვითარ-
ცა მთვრალი, და რომელნი წარმოვლიდინ, გარდა-
მოეკიდნიან (გადაალოჯებდნენ) მის ზედა, განწყრიან
და სციან არგნითა; ზოგთა ფერხითა დათრგუნიან
და სხვათა გაითრიან გზისაგან კიდე და იგი
არავის მიუგებნ პასუხსა. ხოლო ვითარცა შემ-
წუხრდის, აღდგის და წარვიდის ეკლესიის კართა
ზედა და ილოცავნ მუნ, ვიდრე განთენებადმდე.

თაში მარცხამდგა.

ღამესა ერთსა ჩვეულებისაებრ თვისისა ადღა
 ფარულად და ეგულვებოდა წარსულად, რათა ილო-
 ცოს ეკლესიასა შინა, და ენება რათამცა არავინ
 იხილა იგი. ხოლო მივიდა რა ეკლესიასა წმიდასა
 ღვთის-მშობლისასა, რომელი არს ფოროსა მა-
 რჯვენით კერძო ფოლოცისა, — ამა ყრმა ვინმე
 წარვლენილი უფლისა თვისისაგან საქმისა რა-
 სათვისმე, მიეწია უკანა ანდრიას, ხოლო
 მან არა უწყოდა ყრმისა მისთვის. და რაჟამს
 მიიწია ნეტარი კართა ეკლესიისათა, დასწერა ჯვარი
 და განეხვნეს კლიტენი. შევიდა და დადგა ღოცვად
 და ვერ აგრძნა (ვერა სცნა) ყრმისათვის, თუ მომიდგს
 ვინმე უკანაგან ჩემსა, ხოლო ყრმასა მას ენება
 ცნობად, თუ რასა იქმს ანუ რაჲ ნებაეს (ეგულვებ-
 ბის). იცნობდა, ვითარმედ ცოფი იგი არს, რომელი
 რთინებს ფოლორცთა და, ვითარცა იხილა კლი-
 ტენი იგინი განხმულნი, განკვირდა და შეძრწუნდა
 ფრიად და იტყოდა ესრეთ: „ესე სასწაული დიდი
 არს და კაცი ესე წმიდა არს ღვთისა. ვითარ-
 სდევნიან ყოველნი ამას და ხელ-პყვიან (სცემენ), —
 მომცა-ვინ-იყვნენ მცემელნი და მტანჯველნი
 ამისნი, — იხილონ, თუ ვითარი წმიდა უტანჯავსთ,
 და ჩვენ, ცოდვილთა, არა ვუწყით, თუ რაოდენნი
 დაფარულნი მონანი უსხენ ღმერთსა, ნებისა
 მისისა აღმასრულებელნი!“ და ამას რა განი-
 ზრახვიდა, შევიდოდა მალე ეკლესიად, რათა სხვა-

ცა იხილოს სასწაული. და იხილა ნეტარი ანდრია ზე
ჭაერთა დამოკიდებული, ვითარ წყრთა ერთ, და მგ-
რეთ მლოცველი გარე შემოსილი იყო ღრუბლითა ნათ-
ლისათა და სუნნელება მიეფინებოდა მას მიუთხრო-
ბელი, და განკვირვებამან შეიპყრა ყრმა იგი, და
განვიდა გარე, რათა წარვიდეს და აღასრულოს
საქმე იგი უფლისა თვისისა. ხოლო რაჟამს აღასრუ-
ლა წმიდამან ანდრია ლოცვა, გამოვიდა და დასწე-
რა ჯვარი ღ დაეხშნეს კარნი ღ დაესხნეს კლიტენი, ვი-
თარცა იყო პირველ. მაშინ სცნა ანდრია სულისა-მიერ
წმიდისა, ვითარმედ ეუწყა ყრმასა მას საქმე მისი. გულ-
კლებულ იქმნა და დადგა ეამ ერთ ღ ელოდა, რათა
შეიქცეს ყრმა იგი და ამცნოს დაფარვად ხილვისა მის
და, ვითარცა შეიქცა, მოუწოდა და ამცნო და ჰრქვა
მას: „შვილო ჩემო! დაიმარხე მცნება ჩემი და ნუ-
ვის უთხრობ რაჲ იგი იხილე, რათა გაქვნიდეს მოწ-
ყალება ღვთისა. უკეთუ კტლა ინებო ხილვისა
ამის გამჟღავნება, მოგვევლინოს შენ ეშმაკი და გარო-
ნინებდეს განქიქებულისა ქალაქსა ამას შინა,
არამედ მე ვრქვა ანგელოსსა შენსა, რათა დაგიც-
ვას და არა გიტეოს თხრობად ვისდამე, და მე
შელოდეს საურავი მაგისი, და სიტყვა მისი ოდენ
ესმოდა ყრმასა მას, ხოლო კაცსა არა ჰხედვიდა,
და აღუთქმიდა, ვითარმედ, „ჰე, უფალო, არაფის
ფუთხრა და ვჰყო მცნება შენი!“ და წარვიდა ყრმა
იგი განკვირვებული და იტყოდა: „დიდ არს ღმერთი
ჩვენი მხედველი დაფარულთა, თუ რაოდენნი
წმიდანი ჰყვანან დაფარულად, ვითარცა მესმის

სასწაული წმიდათაგან, — აწ მე ვიხილე თვალთა ჩემითა." და მოვიდა უფალსა თანა თვისსა და უთხრა საკმე იგი, რომლისათვის წარვლენილი იყო. მერმე განიზრახვიდა სასწაულისა მითხრობასა, რომელი ეხილვა წმიდისაგან, ხოლო ვითარცა ენება აღება პირისა, იხილა ქაბუკი შვენიერი და შეშინდა მისგან. და ჰრქვა ქაბუკმან: „დადუმდი საწყალობელო, ნუ უკვე (რათა არა) შეგვიპყრას შენ ეშმაკმან და იქმნე საცინელ ყოველთა. ხოლო ყრმისა მას ენება კითხვად მისა, ვითარმედ ვინ ხარ შენ? ხოლო მან დასდვა ხელი მისი მარჯვენე პირსა და ჰრქვა, „დადუმენ, შვილო!“ და მიეფარა მისგან.

თავი მათადამთავრი.

ღღესა ერთსა, ეამსა წნებისასა, (ყურძნის წურვისასა) ქულბასა (ბაზრის სახლი, დუქანი) შინა თვისსა დაედვა მეხილესა ლელვი, დარჩეული გასასყიდად, და მეხილესა მას მისძინებოდა მჯდომარესა, და ნეტარი ანდრია რომინებდა. შეხედვიდეს ერნი ლელვსა მას კეკელასა (მშვენიერი, ღამაზი) და უკვირდით შვენიერება მისი. მოუწოდეს ანდრიას და უჩვენეს ლელვი იგი და ეტყოდეს: „სძინავს მეხილესა მას, ხოლო შენ მივედ და მოჰპარე ლელვი იგი და სკამე და განძელ, ნუ უკვე ესე ვითარსა ლელვსა არღარი სადა შეხედე შენ!“ ხოლო მან ჰრქვა მათ: „ხილნი ჰამო არსა?“ და მათ ჰრქვეს: „ჰამო არს, სკამე!“ მაშინ

მივიდა და დაჯდა ლელვსა თანა და იწყო ქამად-
 ხოლო იგინი აწვევდეს და ეტყოდეს, „სქამე, ნუ
 გეშინინ!“ და ვითარცა შექამა ლელვი იგი ყოვე-
 ლი სრულიად, განიღვიძა მეხილემან მან, და კაცი
 იგი ყოველნი განიბნინეს, რომელთა ეუწყა ქამა
 მისი. ხოლო ნეტარი ანდრია დგა და ღიმიოდა.
 და იხილა რა მეხილემან, განსწყრა და აღიღო
 არგანი და სცა მას უწყალოდ. და დასცა ქვეყანად
 და გაგლიჯა და გახადა საწყლად და განხადა მიერ
 (გაგდო იქიდგან). ხოლო მოუხდა ყრმა იგი მცირე, რო-
 მელსა ეხილვა მლოცველად ღმერთარცა იხილა შესვა-
 რული სისხლითა, განკვირდა, მოეხვია და ამბორს უყო
 ღმერთს: „ვინ გიყო ესე?“ ხოლო წმიდამან მიუგო: —
 „შვილო, ნაყოფანებამან (უწყსოდ სიმაძღრე) ჩემმან
 მიყო ესე, რომელსა ჰხედავ. ვიხილე ლელვი
 რჩეული, და ესქამე და მისთვის მცეს სამარ-
 თლად!“ ღმერთსა ყრმამან: „რამე უყოს ღმერთმან
 ძლიერთა, რომელნი სტანჯვენ უსუსურთა, თუ
 არა მოიქცენ სინანულად?“ მიუგო წმიდამან: „ესე
 დაიციე მცნება ჩემი, რომელი გამცენ შენ: უკეთუ-
 ცა არა მოსრულ იყო ქაბუკი და დაედვა ხელი
 პირსა შენსა, აწმცა ეშმაკეული იპოვბოდი.“
 ხოლო ყრმასა მას განუკვირდა, თუ ვითარ ნახა
 მან ქაბუკისა ხელის დადება პირსა ჩემსა! და
 მოიხსენა პირველი იგი ხილული სასწაული და
 აღიღებდა ღმერთსა, და წარვიდეს ზოგად ანდრია
 და ყრმა იგი აღგილსა ფარულსა, რათა იუბნონ.
 და ვითარცა იხილა ეშმაკმან, ვითარმედ უყვარს

ყრმა იგი წმიდასა მას, და ვითარ უჩვენა ღმერთ-
მან სასწაული მისი, აღიხვნა სხვანიცა შემწენი
თვისნი ეშმაკნი, შურითა საფსემან, და შეემთხვიუნეს
ფოლორცა შინა ბნელსა ნეტარსა ანდრიას ჭყრმასა,
ღ რისხვით ჰრქვეს წმიდასა: „არა კმა არს შენდა, რო-
მელ სოფელსა ემღერ? შენ აწ სხვათაცა მიმიხვამ ჩემგან,
რომელნი ჰყოფენ ნებასა ჩემსა? არა კმა გეყვნესა
ეპიტანე და სახლეულნი მისნი, რამეთუ აღიხვენ და
განსწმიდენ ცოდვათაგან და შეაწყნარენ ღმერთსა?
და აწ გეგულვების მაგისიცა განწმედა და მოყვანე-
ბად სინანულად?!“ და წარმოიტყოდა ყოველთა
ცოდვათა მის ყრმისათა მადლიად.

მაშინ განრისხდა წმიდა იგი და მიუგო ეშმაკ-
სა მას: „ეგე ყოველნი ცოდვანი მისნი აღიხოცნენ
და წარწყმდეს ვედრებითა ჩემითა ღვთისა მიმართ.
შენ ურცხვინო, რა გიძს ამასთანა საბრძოლველი?
მე სული ჩემი ამისთვის დავსდვა, და არა გაქვს
ნაწილი სულისა ამისისათანა, წყეულო!“ მაშინ
განრისხნეს ეშმაკნი და ეგულვებოდან გამოტაცება
ყრმისა მის ხელთაგან წმიდისათა, ხოლო მან
შერისხნა მათ და დაჰყო ხელი და აღიღო ქვა
და შესტყორცა ეშმაკთა მათ, ხოლო მათ იტყვირეს
და ღორთა სახე შეიმოსეს და განქარდეს ჰაერთა
შინა. და მიერ მოვიდა ნეტარი სხვასა კაპილონსა
და მიიღეს საზრდელი მან და ყრმამანცა.

თავი მორცდაკვი.

მოვიდა სხვაცა ვინმე ქაბუკი და ივლებდა

ხელსა წვერთა თვისთა, და ჰყვა სხვადა ვინმე მოყ-
მე, და შევიდა კაპილონსა მას და დასხდეს მან-
ლობელად წმიდისა და იწყეს ჯამად პურისა.
შებედნა წმიდამან და ეუწყა საქმენი მისნი
უკეთურნი და ენება, რათამცა ამხილნა ცოდ-
ვანი მისნი. იწყო სიმღერად და სალოსობად,
ხოლო მათ რაემს იხილეს ცოფად და მომღერა-
ლად, განიხარეს და იწყეს სიცილად, ჰკონებდეს
განთრთხობასა (გამოფხიზლებასა) მის-მიერ სალოსო-
ბითა. მიჰყო ხელი წმიდამან ტრაპეზსა მათსა და
აღიხუნა პაქსიმანდი (ორცხოვბილი, — „სუხარი“), და
იწყო ჯამად. აღშფოთნა ჯაბუკი იგი და ჰრქვა მას:
„არა სჯდეს შენსა წინა (რატომ შენ აღაგას
არ ზიხარ?), ხელო ეშმაკეულო? სადაცა ჰპო-
ვო უცხო ტაბლა, განმარტებ ხელსა აღებად
რასამე!“ მიუგო ნეტარმან: „ქეშმარიტად შენ ხელო
და მპარაო! არა დაჰყოა ხელი (დააყენებ შენ ხელსა),
რომელმან განიპარე კომში სიმონისი?“ და უხეტქნა
ყვრიმალსა ჯაბუკისასა და მეყვსეულად დაიყო ყური
მისი, რომელსა რქუმბ რაჲ (ლაპარაკი), — ყოვლადვე
არა ესმოდა. ხოლო ვითარცა იხილო მპარავმან მან
გამოცხადება საქმეთა თვისთა, დადუმნა და იტყოდა
განკვირვებული გულსა (შინა) თვისსა, სადათმე
(საიდგან) უწყის ამან საქმე ესე?

მიემთხვია მოყვასსა მისსა (ამხანაგს იმ ჯაბუკისას)
და ჰრქვა: „შენცა, მეორეო ხელო! ესრეთ ურილად ჰზი-
ღ სქამ ნაპარევსა?“ ხოლო იგი შეშინდა, უარ-ჰყო
და ჰრქვა: „არა ვიცი მაგისგანი.“ ჰრქვა წმიდამან:

„გრწმენინ ჩემი, უკეთუ კვალად იქმ საქმესა მას, ეშმაკეულად განხვალ! მოიქცა და მიუგებდა კაცსა ვისმე და ეტყოდა, უკეთუ მოლაიგონნო კვალად პარვა, ესხნენ ესენი ეშმაკსა,“ (ეშმაკის კერძნი გახდებიანო). და დაუტევა იგინი და წარვიდა. და ვითარცა რონინებდა წმიდა იგი ყრმისა მისთანა, კვალად შეემთხვინეს მას მრავალნი გუნდნი ეშმაკთანი, განრისხებულნი ყრმათა მათთვის მპარავთასა, რამეთუ წმიდისა-მიერ მოვიდოდეს სინანულად და იზახდეს მის ზედა, შფოთებდეს ზე ეტყოდეს: „რად გვავნებ ჩვენ შენითა მაგით სალოსობითა, ჯოი ანდრია?!“ და ვითარცა იხილნა იგინი, ჰრქვა მათ გულის-წყრომითა: „კვალად გნებავსთა, დაწყეულნო, შფოთი მზაკვარებითა თქვენიითა? ვითარ იკადრებთ მიახლებად ხატისა ღვთისა? ვჰფუცავ უფალსა ჩემსა იესო ქრისტესა, უბადოდღე დადგრომილ არს თქვენდა! მიეგენით, უსუსურნო და შეუძლებელნო, კლდეთა! მე არა მეურვების ხმისა თქვენისაგან და ფერხთაგან!“ მიუგეს ეშმაკთა მათ დაჰრქვეს: „ანდრია! უსამართლოდ გვდევნი ჩვენ შეურყეველმა საყდარმან და ძალმა მისმან! მძლავრებით წაგვგვარი კაცთა მაგათ, რამეთუ უჩვენებ საქმეთა და შრომათა შენთა, და იგინი ხედვენ ზე მოვლენან სინანულად! წარვედ, განგვეშორე ჩვენგან, დაუტევენ, რომელნი ჰყოფენ ნებასა ჩვენსა! ნუ ამცნებ მათ სინანულად! არა კმა არს მათდა, რამეთუ აქვსთ თქმული სახარება და სამოციქულო, რომელი მარადის სწავლის?!“ შენ რომ-

ლითა სახითა გებრძავ ჩვენ, სალოსო, სოფლისად ახ-
ლად შუამდგომელად გამოჩინებულა! წარვედ^{მწვენი}ჩვენ-
გან, რამეთუ სკამ სადაცა მოგვხდეს, ვითარცა
დათვი. ვითარცა ვითხოვე უფლისაგან იობისათვის
და მომცა ხელმწიფება, ეგრეთვე ვითხოვო შენ-
ზედაცა და მოვიღო“.

მიუგო ანდრია: „მეცნიერ ვარ შენდა, დაწ-
ყულო, რამეთუ იკრებიან ნაწლევნი შენნი,
ვითარცა ხერხითა! რომლითა მიზეზითა გნებავს
ჩემისა შრომისა ამისგან გამოყვანება, ანუ რომლი-
თა მიზეზითა მომითხოვ მე უფლისაგან? მე ვესაფ
მასვე მოწყალესა, რომელმან მიხსნას მე ყოველთა
მანქანებათა შენთაგან. რომლითა სახითა მომითხოვ
მე? ვეცხლის-მოყვარებისათვის, ანუ ოქროსა სიმ-
დიდრისათვის, ანუ მონათა მოსილობისა და
დიდთა ნაქონებისათვის მამულისა?! აწ ნუ შეიწ-
ყალებ მონაგებთა ჩემთა, აღაოხრენ და დაარღვიენ
სახლები ჩემი, მოსწყვიდენ ხვასტაგნი (საქონელი,
ხარ-ძროხა) ჩემნი, ანუ გასკრენ თავისა სახ-
ვეველნი ჩემნი, ანუ მოგვნი (ჩეკმა) ჩემნი გან-
გლესილნი და ჩაფულანნი (ფეხთ-საცმელი) ჩემნი
შვენიერნი, ანუ სართულნი ჩემნი შემკობილ-
ნი! რაჲ გშურს ჩემთვის საძაგელო და უსუსურო
და ყოვლად ბილწო? სამოსელი ესე ძველი ჩოხისა,
რომელ მშოსიეს, ნუ უკვე მას ეშურები? მოგცე
შენვე, თუ გნებავს.“ და აღიხსნა და შესტყორცნა
პირსა მათსა და შიშველმან იწყო სირბილად. ხო-
ლო ყრმაჲმან აღიღო სამოსელი იგი და კვალად

შთააცვა. მაშინ ნეტარმან ამბორს უყო, უკრმა მას და წარვიდა სახიდ თვისსა. ხოლო იგი ვიდრე ესრეთ მშვიერი და წყურიელი, განტყეებული და უძილო და განუსვენებელი და ყოველთა ღღეთა მისთა ესრეთ აღასრულებდა.

ხოლო ქაბუკსა მას, რომელსა ამბილა პარვისა-თვის, დაავიწყდა მცნება მისი და იპარა სხვა უფროსი. და რაჟამს იხილა წმიდამან, რამეთუ სულგრძელები არა რას ერგების, მივიდა სახლსა მისსა, სადა იყოფოდა და უბრძანა ეშმაკსა შესლვად მისსა და განაცოფნა იგი. ხოლო რბინ ფოლორცთა და აღიარებდა საქმეთა თვისთა და იტყვინ, ვითარმედ ამათ ცოდვათათვის წამეკიდა მტერი ესე. და ვითარცა განუტევა იგი ეშმაკმან, მოეხსენა ყვრიმლის ცემა იგი წმიდისა და გულკლებულ იქმნა. მივიდა და შევუარდა წმიდასა ღვთის-მშობელსა მონასტერსა შინა, რომელსა ჰრქვიან მიროლეონ და შესტირა საკვირველთ-მოქმედსა მას ხატსა. აღიღო ზეთი კანდლისაგან და იცხო ხორცთა თვისთა და ევედრებოდა წმიდასა ღვთის-მშობელსა. და ლოცვასა შინა მცირედ მიერულა, და იხილა დედაკაცი ვინმე, რომელი დგა საკურთხეველისა წინა, მოსილი პორფირითა და ბისონითა და მიხედნა განრისხებულმან მის კერძო და ჰრქვა: „დაშაგებულო ეშმაკო, წუთ ერთ მანდა ხარაა? განვედ დაბადებულისაგან ძისა და ღვთისა ჩემისა, რამეთუ შემომევედრა ეგე მე.“ ჰრქვა ეშმაკმან პირითა მის კაცისათა: „რომელი ძისა შენისათვის სალოს იქმნა, მან მიბრძანა შესლვა ამისსა და

ტანჯვად.“ მიუგო დედუფალმან და ჰრქვა: „განვედ
მსწრაფლ წყეულო და ნუ ზრახავ!“ და მყის განვიდა
და ეშმაკი იგი და უჩინო იქმნა. ხოლო კაცი იგი
მოეგო ცნობასა და აღიდგებდა წმიდასა ღვთის-მშო-
ბელსა მარადის და იტყოდა მისსა მიმართ: „შენ
თავს-მდებელ მექმენ ამიერიდგან, რათა არღარა
ვიპარო, არცა განვარისხო ძე შენი, ღმერთი ყოველ-
თა.“ და წარვიდა იგი სახილ თვისსა, დაუტევა ყოვე-
ლი უკეთურება და იქცეოდა იგი შიშითა ღვთისა-
თა და კრძალულებითა. და რომელნი იცნობდეს,
განკვირდებოდეს მისთვის და იტყოდეს: „ვითარი იყო
ქაბუკი ესე პირველ ურჯუკი (ურჯულო) და თავ-
ხელ, და აწ ვითარ მოიქცა და შეიმუსრა?“ და სა-
დაცა შეეშთხვევინ წმიდა ანდრია, არა ნებაეს ქაბუკ-
სა მას ხილვა მისი, არამედ მოერიდის და დაიმა-
ლოს და იტყვინ, ფიცხელ არს წმიდა ესე, არამედ
მე დიდად სარგებელ მეყო.

თავი მეთექვსმეტი.

ღესა ერთსა წარვიდა წმიდა იგი და მოაქვნ-
დათ მდიდარი ვინმე გარდაცვალებული დიდითა
პატივითა, ერთთა და გალობითა, კეროვნებითა
(კელაპტარი) და საცეცხლოურებითა, და სტიროდეს
მას თვისნი და იგლოვდეს. ხოლო იხილა რა იგი
წმიდამან დასდგა და განიცდიდა მათ, და იხილა
ერსა მას შორის წინა კაცნი შავნი, ვითარცა
ჰინდონი, რომელნი იყვნეს ეშმაკნი უკეთურნი,
და რომელნი უმრავლეს იყვნეს ერთთა მათ მორწმუ-

ნეთა ზე უკმევდეს წიფასა (გამხმარი ნეხვი), და ებურათ, ვითარცა თხიერი (ტიკტორა) რაჟმე, სავსენა ცრიათა, ზე ასხურებდეს პირსა ზედა მის მკვდრისასა, ზე იცინოდეს ზე განსცხრებოდეს წინაშე მისსა, ვითარცა მუძაფნი დედანი, და სხვანი ძაღლებრ ჰყეფდეს, სხვანი ლორებრ ჰყვიროდეს, და სიხარული დიდი იყო მათ შორის. მოადგებოდეს ცხედარსა და სკორესა მრდვიერსა ასხურებდეს მას და სცემდეს პირსა მისსა. და ესმა წმიდასა მას ზეგარდამო, რომელი ეტყოდა: „მგალობელნო, არა იხილოს თქვენგანმან ნათელი ჩემი, რამეთუ გალობათა იტყვიტ ძაღლსა ზედა: უფალო წმიდათა შენთათანა განუსვენე სულსა მიცვალებულისა ამის შესვენებულიისასა, რამეთუ ყოველნი კოდვანი დაუკლებელად ჰკიდავენ მას.“ მერმე მოვიდა მთავარიცა ეშმაკთა განბოროტებული თვალითა, ვითარცა მხეცი. იხილა რა წმიდა ანდრია, შეეშინა და ხელთა აქვნდა ნაკვერცხალი და წუნწუბა, და მირბიოდა საფლავსა მას, სადა დაფლვიდენ მკვდარსა მას, და ეგულვებოდა დაწვა მისი სახილველოდ ყოვლისა ერისა. ბოლო რაჟამს დაფლეს მკვდარი იგი და შემოიქცნეს ერნი, იხილა წმიდამან ანდრია კაცნი ვინმე მშვენიერნი, მდგომარე მკმუნვარედ. ჰგონებდა ანდრია, თუ სახლელეულნი მისნი არიან, და არა უწყოდა, თუ იგინი ანგელოზნი არიან. მოუხდა მათ და ეტყოდა: „რამსა უზომოდ მწუხარე ხართ მკვდარსა ამას ზედა?“ მიუგეს ანგელოზთა მათ და პრქვეს: „ამისთვის ესტირთ და ესწუხთ, რამეთუ აღსრულებული ესე

ეშმაკმან წარიყვანა. * მაშინ წმიდამან ანდრია-სცნა, ვითარმედ ანგელოზნი ღვთისანი არიან, ევედრებოდნა მათ, რათა აუწყონ მას, თუ რაა იყო ბოროტი იგი ცოდვა მისი. მიუგეს ანგელოზთა მათ და ჰრქვეს: „ისმინე მონათ ღვთისათ ანდრია, და გაუწყოთ ცოდვა მისი, ვითარცა ხარ ერთგული მსახური წმიდისა სამებისა.“

„ბაბი ესე იყო მთავარი და წარჩინებული მეფისა ქალაქსა ამას შინა, ხოლო შეყოფილ იყო ცოდვისა ბილწებისასა, რამეთუ იყო მსიძავ უცხო-სათანა და თვისთათანაცა ნათესავთა, მამათ-მავალ, ამპარტავან და მტყუარ და ძვირის-მომხსენე, მომხე-ქელ, კაცთ-მოძულე ზ მფუცავ, რომელი არა განაძ-ლებდა პურითა მსახურთა თვისთა, და ყოველად უწყა-ლო იყო მონათა მიმართ და მსახურთა სახლეულთა, რამეთუ სცემდა მონათა შიშველთა და მოჰკლვიდა მათ და დაფლვიდა ფარულად ქვეშე სადგურთა. აწ მოიწია სიკვდილიცა მისი, და იპოვა განფრდილი (ნებისთ თავის გაყიდვა) ყოველთა ცოდვთა შინა უნანელად, და მიითვალეს იგი ეშმაკთა, და რამეთუ არცალა ღირს იყო გვამი მისი დამარ-ხვად მიწასა შინა. ამისთვის მწუხარე ვართ, რამეთუ იქმნა სამღერელ ეშმაკთა საწყალობელი იგი და უბადრუკი.“

და რაჟამს მიუთხრეს ყოველნი ნეტარსა ანდრიას, ჰრქვა მათ: „ბრწყინვალეებითა შემოსილნო! ნუ მწუხარე ხართ, მიიღეთ ნუგეშინის-ცემა,“ და წარვიდეს მისგან ანგელოზნიცა იგი. ხოლო თანა

წარმავალთა კაცთა ესმოდა სიტყვა იგი ანდრიასი და სხვასა არა რასა ჰხედვიდეს. იტყოდეს ურთიერთ-
 არს: „იზილეთ ცოფი ესე, ვითარ მიდგომილ არს და ეუბნების ყურესა იმას?“ და ერთმან მათგანმან აქენა (ხელი ასწია, წაჰკრა) მას, ხოლო მან ჰრქვა მათ: „წარვედით ხელნო გზასა თქვენსა“, ხოლო მათ რქვეს: „ხელი შენ ხარ, რომელი ეუბნები მაგას.“ განიცინა წმიდამან და მივიდა აღვილსა ფარულსა, და მოიხსენა კაცი იგი ცოდვილი, და იწყო მდულარიტა ცრემლითა ვედრებად ღვთისა და ილოცვიდა მისთვის ესრეთ: „ღმერთო დიდო და საშინელო, შემოქმედო ცათა და ქვეყანისაო! გვედრები უღირსი ესე, რათა იხსნე გვამი იგი ცოდვილი დაწვისაგან ეშმაკთასა, რათა არა განკიცხონ სრულიად და განიხაროს მძლავრმან ჯოჯოხეთმან და ვეშაპმან უწყალომან შთამთქმელმან. ისმინე ვედრება ჩემი ცოდვილისა ამის მონისა შენისა“.

ხოლო ამას რაჲ ილოცვიდა წმიდა იგი, გამოჩნდა ზეცით ღრუბელი ნათლისა და აღიტაცა იგი და დაადგინა საფლავსა ზედა მის ცოდვილისასა. და მოვიდა ანგელოზი ზეცით და აქენდა ხელთა მისთა კვერთხი ცეცხლისა და განიოტნა ეშმაკნი იგი და არა უტევა მათ დაწვად გვამისა მისისა ღოცვითა წმიდისა ანდრიასითა.

თავი მეოცდამთხუთე.

ღა ვითარცა შემწუხრდა, წარვიდა ლოცვად
ტაძარსა ყოვლად წმიდისა ღვთის-მშობელისასა და
ილოცვიდა მას შინა განთენებამდე, ვითარცა ჩვე-
ულ იყო. და ვითარცა დარეკეს ცისკრისა ეამი,
მოვიდა ეპიფანეცა მუნვე ეკლესიად ლოცვად.
ხოლო ესრედ იტყოდა ფიცით: „ვითარმედ რა-
ეამს მივხედენ წმიდასა ანდრიას, მდგომარესა ერსა
მას შორის სამოსლითა მით ძველითა, ოდესმე
ჰსჩანან ქვეყანისაგან ამალღებულად მდგომარე,
მგზებარე, ვითარცა ალი ცეცხლისა, და
ოდესმე სპეტაკ, ვითარცა თოვლი, და პირი მისი
ნათობნ, ვითარცა მზე.“ ხოლო ეპიფანე განკვირვე-
ბული აღიდგებდა ღმერთსა, და აღივსო სული მისი
სიხარულითა. და ვითარცა განიყარა კრებული იგი,
მიმო-იხილა და არაფინ იხილა. შეუვრდა ფერხთა
ნეტარისა ანდრიასთა და ჰრქვა, „მაკურთხე, მამაო,
სულიერი შვილი შენი!“ და ვითარცა იხილა იგი
ესრეთ ღმობიერად, ჰრქვა მას ანდრია: „შენ ლოცვა
ჰყავ ჩემთვის, შეუფეო, და მაკურთხე, რამეთუ შენგან
მიხმს კურთხევაჲ და შენი ჯერ არს, რამეთუ ვიხი-
ლე დღეს ძალი ღვთისა, რამეთუ მდგომარე იყავ
შენ მხიარულითა პირითა წინაშე მისსა, შორის
წმიდასა ეკლესიასა დიდსა სოფიასა, და გემოსა შენ
სამოსელი სამღვდელიოჲ, და მოვიდა შენზედა ხე-
ლი უფლისა და შეგმოსა შენ ომფორი მხართა შენ-
თა ზედა. და კვალიდ ვიხილენ ორნი კაცნი ბრწყინ-

ვალენი და გაგხადეს სამოსელი, და დააჭრედეს და განაშვენეს და იტყოდეს ურთიერთთარს: „ერთმანთა შეგაჰეს და შეგნის სამოსელი მამათ-მთავარს ეპიტფანეს, და რამეთუ არს შინავანიცა მისი შევნიერ.“ და ერთმან მათგანმან გამოსახა ჯვარი შეზღოსა ზე-და შენსა და ამბორს გიყო და წარვიდა. და ეგრეთ-ვე მეორემან გამოსახა ჯვარი ყოველთა. ასოთა შენთა და ამბორს გიყო და წარვიდა. და ესე რომე-ლი ვიხილე ჰეშმარიტად ეკლესიის მოძღვრად და მასწავლელ ერისა მორწმუნისა დაიდგინო შენ, რამე-თუ ესე ყოველი ვიხილე მე შენთვის, ხოლო შენ არა გიხილავს ჯერეთ. ამისთვის ვითხოვ კურთხევასა შენსა, რათა ლოცვა ჰყო ჩემთვის საწყალობელისა!“ და ვითარცა მიუთხრა ესე ყოველი, ამბორს უჰყვეს ურთიერთთარს და დასხდეს. იწყო წმიდამან სიტყვად ეპიტფანეს და წესსა ეკლესიისა: „მწყემსობისათვის და თქვა: „გვედრები შენ, საყვარელო შეილო ჩემო, სიყვარულისათვის ღვთისა, რათა ცრემლნი შემატნე ფრიადი კვალადცა განწმედისათვის სულისა შენისა და ხორცთა. და იყო მწყემს ჰეშმარიტ, კეთილის მოყვარე და შეიმოსე სიმ-დაბლე და ღუმილი, რათა განწმედეს გული შენი, ვითარცა ოქროჲ, ნათელო და სიხარულო ჩე-მო და შევნიერებო, და სიტკბოებო ჩემო, და სუ-ლისა ჩემისა საწყურალო! მოიგე უმეტესი შემუს-რვილება გონებისა, უბიწოება, ძვირ-უხსენებლობა, კეთილის-ყოფა; ისწრაფე სწავლა მშვიდობისა; სიყ-ვარული გაქუნდინ ყოველთა მიმართ, და ლოც-

ვა სამარადისო გაქვნიდინ პირსა შენსა. იყავ გლახაკთ-მოწყალე, მონაზონთ-მოყვარე, ღვთის შოში-ში, ქეშმარიტებასა ზედა მდაბალ, მყუდრო, მომთმინე, სულ-გრძელ; ნუ ვის განსჯი, ნუცა განიკითხავ, ნუ იქმნები პრისხანე, ნუცა ამპარტავან, ნუცა მცონარე და ღმერთმან გადიდოს შენ. ყოვლითა გულითა შენითა მოიგე სიყვარული ღვთისა, რათა უშეტეს აღგამაღლოს შენ. და იყავ ყოვლითურთ წესიერ და განკრძალულ, ვითარცა შვენის მწყემსსა ეკლესიისასა, რათა ყოველნი მხილველნი სახისა და ქცევისა შენისანი აღიდებდენ ღმერთსა, და იყო მწყემს საყვარელ და პატივცემულ და იხარებდენ შენზედა. უკეთუ ესე ყოველი მცნებანი ჩემნი დაიმარხნე, არა გრცხვენეს არცა საწუთოსა ამას და არცა საუკუნესა წინაშე კრისტესა. და ესე ყოველ, რაოდენი გარქვ შენ, ნუვის გამოუცხადებ კაცთაგანსა და ღმერთი მშვიდობისა იყავნ შენთანა! და შევიდეს ეკლესიად და იკითხვიდეს წიგნთა, და დაჯდა ეპიტანე სკამთა ზედა, ხოლო ნეტარი ანდრია ქვეყანასა ზედა, ვითარცა გლახაკი მოსილი ძონძითა დაბებკულითა. და ჰხედვიდეს რა ერნი იგი, იტყოდეს ურთიერთთარს: „რად მოვიდა ცოფი ესე? ეკლესია არს ესე და სახლსა რაჲსამე შემოვიდა, და სხვანი სხვასა რასამე იტყოდეს, რეცა კაცისა მიერ ვნებულად.

თავი მეოცდამეტამა.

ღ ვითარცა დაჯდა იგი ეკლესიასა შინა, იხი-

ლა მეცთური ეშმაკი განმძლიაფრებული საერაფსო
შორის ეკლესიისასა, რამეთუ ებრძვინ კაცთა მიზნე-
თა საჭიროთა საქმეთათა, რათამცა განიყვანა ეკლესი-
ით და დაკლებულ ყვნა იგინი ნიქთა ღვთისათა.
რამეთუ მოაგონებნ, ვითარმედ განვედ აწ და ჰქმენ
იგი რამე, და კვალად მოვედ და ილოცე, რამეთუ
ეკლესია აქავე არს და საქმისა აღსრულებისათვის
რამ ბრალი გაქვდეს? და მრავალნი განიყვანა ცა
და დააქირვნა ნიქნი ზეცისანი და დაავიწყა სიტყვა
იგი სახარებისა, რომელსა იტყვის: „ნუ ზრუნავთ
თავისა თქვენისათვის, რამ სკამოთ და რამ სუათ,
ნუცა ხორცთა თქვენთათვის რამ შეიმოსოთ,
არამედ ეძიებდით პირველად სასუფეველსა ღვთისა-
სა და სიმართლესა მისსა და ესე ყოველი შეგვეძი-
ნოს თქვენ.“ (მათ. 6, 25, 33)

და კვალად იხილა სხვა ეშმაკი, რომელმან
მოაუძღურის და დააძინის, გინა თუ აზრახებნ ცუ-
დად, რათა არა ისმენდეს სიტყვასა წერილთისა.
იხილნა რა ეშმაკნი იგი ესრეთ მოქმედნი, შერის-
ხნა მათ და ჰრქვა: „ყოვლად მზაკვარნო! ვიდრემ-
დის ღონე ჰყოფთ და დააკლებთ კაცთა სმენად
სიტყვათა წიგნთასა სარგებელთა სულისათა, არა-
მედ განამზადებთ ზრუნვათა ცუდთა?“

მოიქცა ლოცვად, ილოცვიდა და იტყოდა:
„შენ, უფალო ძლიერო! მოავლინე რისხვა შენი
და განასხენ მაცდურნი ესე.“ ამას რა იტყოდა
ანდრია, ცეცხლი გამოვიდა საკურთხეველით და
შეწვნა და განაბნივნა ეშმაკნი იგი. მაშინ განიფრ-

თხვეს კაცთა მათ ეშმაკთაგან მომავალისა ზრახვისა და საცთურისა (ძილისა მისგან და სიმძიმისა) და ისმენდეს გულს-მოდგინედ სიტყვათა წმიდათა წერილთასა.

და რაჟამს განუტევეს ეამსა, ამბოარს ჟყო ეპიფანეს და წარვიდა რონინებად, იმღერინ და როკავნ და იტყველებნ ხელთა (ხელთა ხელზედ მიიდებდა, ტაშს უკრავდა) და ყოველნი ხელვიდეს მას, ვითარცა ნაღვლიანსა, ხოლო ეპიფანეს მოეხსენებოდა სწავლანი იგი წმიდისანი, და განკვირვებულ იყო სიბრძნესა ზედა მისსა. დაჰზინ რა თვისაგან სახლსა შინა, სულთ-იქვამნ და იტყვიან: „დიდება შენდა ღმერთო, თუ ვითარი ნათელი მოგიცემია კოსტანტინოპოლის და არა უწყიან კაცთა! ქეშმარიტ არს სიტყვა იგი შენი: „ვითარმედ ჰხედვით ხელვიდენ და ვერიხილონ“ (მათ. 13, 14). და ვითარცა შემწუხრდა, ეგვდრებოდა ნეტარი ეპიფანე ღმერთსა, რათა გამოუცხადოს ანდრიასთვის, თუ რომელი შრომათა მისთაგანი უფროს სთნავს ღმერთსა, რომელსა იგი ჰყოფს ქვეყანასა ზედა, ანუ სადა არს სამკვიდრებელი მისი ცათა შინა, წინაშე შენსა მეუფეო.“ ამას რა განიზრახვიდა ეპიფანე, მცირედ მიერულა და იხილა აღგილი შვენიერი და იყვნეს ნერგნი, რომელნიმე განხმელ და რომელნიმე დამწვარ, და რომელსამე აქვნდა ნაყოფისა წილ ეკალი, და სხვათა აქვნდა ნაყოფი ტკბილი, და რომელთამე მწარე, და რომელთამე აქვნდა ნაყოფისა წილ ფურცელი დაბზარილი, ხოლო იყო მათ შორის

ხე მალალი და შვენიერი და რტო-ფენილი და ნა-
ყოფიერ და ყოველთაგან ნაყოფთა ქვეყანისათა
იყო მის ზედა. ჰხედვიდა და უკვირდა ხისა მის ყოფ-
ლად ნაყოფიერებაჲ. მივიდა ძირთა მისთა და
იხილა მერცხალი მჯდომარე ხესა მას ზედა, დიდად
შვენიერი იყო მერცხალი იგი, ხოლო მსგავსებითა,
არამედ თავით ვიდრე შეკრდამდე იყო მერცხლისა
და სხვა ვითარცა იადონისა, და ხმოზნ, ვითარცა
მერცხალი, და ოდესმე ვითარცა იადონი, და იყო
საკვირველი და შვენიერი. და მასვე ხესა ზედა
სხდეს სხვანიცა მფრინველნი, ვითარცა ვარსკლავნი
ბრწყინვალენი და იცხებდეს ფერხთა თვისთა.

შანკვირდა ეპიფანე ხილვისა მას და სიხარული-
სა მისგან სდიოდეს ცრემლნი თავლთაგან მისთა.
და ვითარცა ხედვიდა იგი, მოვიდა მღვდელი ჰშვე-
ნიერი, ბრწყინვალე პირითა და მოსილი სპეტაკითა
ფრიად პატიოსნითა და ჰრქვა ეპიფანეს: „შენ გეტ-
ყვი, ჰაბუკო! ვინ გიწოდა შენ შემოსვლად აქა?“
ჰრქვა ეპიფანე: „ისმინე მონისა შენისა, პატიოსანო
მღვდელო, რამეთუ მოვიდოდე გზასა ჩემსა, მივემ-
თხეიე აღგილსა ამას და ვიხილე საკვირველებაჲ
ესე და შევექექე განცდასა მისსა და დაფშთი აქა.
და მესმა ხმაჲ შვენიერთა ამათ მფრინველთასა, რო-
მელი ესე შენცა გესმის, უფალო ჩემო!“ ჰრქვა
მღვდელმან: „წარმოვედ ჩემთა და სხვა უკეთესი
გიჩვენო შენ“. და შეუდგა მას და წარვიდეს. ხო-
ლო მღვდელსა მას ეპყრნეს ერთსა ხელსა შინა
სახარება და ერთსა კონდაკი. მოვიდეს მტილსა მას

შინა და იხილეს პალატი ჰშვენიერი და სხვანიცა პალატნი ბრწყინვალენი. და შევიდა მღვდელი იგი, ხოლო ეპიფანე შეძრწუნებულ იყო. და შევიდეს სახლსა ერთსა ყოვლითურთ შემკულსა, რომელსა შინა დგასაყდრები ჰშვენიერნი, რომელნი გამოსცემდეს ელვარებასა. ხოლო უმადლესსა მას საყდარსა მჯდომარე იყო მეუფე საშინელი და განუცდელი ხილვითა და ბრწყინვიდა, ვითარცა მზე, დიდებითა და შეენიერებითა, და სდგეს გარემოს მისსა ბევრნი ბევრეულთანნი და ათასნი ათასეულთანნი ანგელოსნი და განწყობილნი ძალნი მხედრობათანი. ხოლო ეპიფანე შეიპყრა შიშმან, და დევარდეს მღვდელი იგი და ეპიფანე და თაყვანი-სცეს მეუფესა მას. და იყვნეს ვითარ ჟამ ერთ ქვე-მდებარენი. და ვითარცა აღდგეს, ჰრქვა მეუფემან მღვდელსა მას: „ესე არსა ყრმა, რომელი მევედრებოდა საყვარელისა ჩემისა ანდრიასთვის ჩვენებად?“ მიუგო მღვდელმან მან: „ჰე მეუფეო!“ ჰრქვა მეუფემან ეპიფანეს: ხე იგი, რომელი გიხილავს სავეს ნაყოფითა ყოვლითა, სახე მისი არს, რომელმან აღასრულა ნება ჩემი და მერცხალი იგი და იადონი სული არს წმიდა, რომელმან წმიდა ჰყოს ყოვლითა სიტკბოებითა სულიერისა მის ხმისათა, რაემს დამკვიდროს ღირსათათანა“. და ჰრქვა მეუფემან მღვდელსა მას: „წარიყვანე და უჩვენე, თუ სადა განისვენებს ანდრია წმიდათათანა“. აღიყვანა იგი მღვდელმან სახლსა ბრწყინვალესა, და მუნ იხილა ნეტარი ანდრია ხილვითა შეენიერითა, ვითარცა მზე

ბრწყინვიდა პირითა, ხელნი მისნი ელვარე იყო,
 ვითარცა ოქრო წმიდა, ფერხთა მისთა ესხნეს ზამ-
 ლნი, ვითარცა ალი ცეცხლისა, და სამოსელი მისი
 აჩვენებდა ფერად-ფერადთა ყვავილთა და გვირგვი-
 ნი თავსა მისსა, რომელსა აქვნდა ბრწყინვალეზა
 ჯვარისა. და ხელსა ერთსა ეტვირთა ჯვარი და
 მეორესა სკიპტრა, რომელი ებყრა ანგელოზთა,
 რომელსა ზედა წერილ იყო წითლითა: „წმიდა
 არს, წმიდა არს, წმიდა არს.“ იხილა რაჲ
 ესე ყოველი, ებიფანე დიდად განკვირვებულ იქმნა,
 ხოლო მღვდელმან ჰრქვა მას: „რასა განკვირვებულ
 იქმენ ხილვისა ამისთვის და ჩვენებისა? უკეთუ
 ცხადად იხილო მღვიძარემან, რაჲ ყოფად გიძს?
 ვითარცა გენება და ევედრე უფალსა, აღგისრულა
 თხოვა შენი. ისწრაფე, რათა შენცა ღირს იქმნე
 მოსლვად აღგილსა ამას.“ ესერა თქვა, განიღვიძა
 ძილისაგან, და გალობდეს საცისკროსა და შეიპ-
 რა განკვირვებამან ხილვისა მისთვის და იტყოდა, თუ
 ვითარმე ღირს ვიქმენ ცოდვილი ხილვასა ამას, და
 აღიდებდა ღმერთსა. აღსდგა და წარვიდა ეკლესიად,
 და ეამსა განთიადისასა მოვიდა სართულად თვისსა
 და დასდგა ლოცვად ვიდრე მესამედ ეამდმდე
 და მხურვალითა ცრემლითა იტყოდა: „გმადლობ
 შენ უფალო ღმერთო ჩემო, რომელმან მიჩვენე მე
 უღირსსა ამას ცოდვილსა ესე ვითარი დიდება!“
 და აღისრულებდა რაჲ ლოცვასა, მოვიდა ნეტარი
 ანდრია და მიუთხრა მას ყოველი იგი ხილული
 თვისი. განიხარა ანდრია და ჰრქვა: „ვინ არს

ღმერთ დიდ, ვითარ ღმერთი ჩვენი, რომელმან
ქმნის საკვირველი მხოლოდმან?" (ფსალ. 71, 18)

თავი მეოცდამოთხმეტი.

მითარცა აქვდა ჩვეულება ნეტარსა ან-
დრიას სრბად გზასა ზედა კეთილსა, ღამესა ერთსა
მოვიდა ეკლესიასა წმიდათა მოციქულთასა (ეკლე-
სია იგი არს აღშენებულ დიდისა კონსტანტინე
მეფისაგან), და რაეთამს მოიწია მახლობელად მისა,
ღამე იყო უკუნი (ბნელი), გზასა ზედა ხნარ-
ცვი (ჯურღმული) ფრიად ღრმა და ძნელი. გამოვიდა
ეშმაკი ხნარცვისა მისგან, ვითარცა ჰინდო, შეუპყრნა
ფერხნი და შეუბრკმა წმიდასა მას და შთააგდო
იგი ხნარცვსა მას. ხოლო მან აღიპყრნა ხელნი
და ხმა-ჰყო წმიდათა მოციქულთა მიმართ და
იტყოდა: „წმიდანო მოციქულნო, რომელთა ყოვე-
ლი სოფელი განანათლენით, შემეწიენით მეცა
საწყალობელსა ამას და აღმომიყვანეთ ჯურღმუ-
ლისა ამისგან!“ მაშინ გამოვიდა და გამოჩნდა
ეკლესიით გამო ჯვარი ბრწყინვალე და გამოკიდე-
ბული ჰაერთა ზედა, რომელმან განანათლა ჯურ-
ღმული იგი. იხილა რა წმიდამან თქვა: „გამოგვიჩ-
ნდა ჩვენ ნათელი პირისა შენისა, უფალო.“ და
იხილნა კაცნი ბრწყინვალენი შემდგომად ჯვარისა
მომავალნი მისსა, ჯურღმულსა მას, და უპყრეს
ხელი მისი და აღმოიყვანეს მიერ და დაადგინეს
გზასა ზედა მართალსა და წარვიდეს. ხოლო ჯვარი
იგი წინა უძლოდა მათ და წმიდასა მას ვიდრემდის

შევიდოდა ფოლორცსა მას დიდსა. და მერმე შიგ
ფარა ჯვარი იგი. იხილა მცირისა მის ეკლესიისა
ადგილსა სახე დიდისა ეკლესიისა ხუთ კანარისად
ზედ ჯვარისა და მას შინა მჯდომარე იყო მეუფე
წვენი იესო ქრისტე საყდართა ზედა საშვალ ეკლე-
სიისა, და დასნი ანგელოზთანი და სერაპიინი და
ქერაბიინი გარე მოადგეს და განწყესებულნი მხედ-
რობანი და ძალნი ზეცისანი დგეს წინაშე მისსა
შიშით და ძრწოლით. ხოლო ნეტარმან ანდრია
იხილა რა, ხმა ჰყო: „მომიხსენე მე უფალო სასუ-
ფეველსა შენსა.“

მოვიდა მისსა და ჰრქვა: „ვითარმედ მცირედის-
ა ეამისა განსრულებისა გამოჩნდეს მეფე მორწმუ-
ნე, რომელმან აღაშენოს ეკლესია, ვითარ ესე ხედავ
შენ, რომელსა შინა აღიდებდენ წმიდასა სამებასა.“

თავი მეთხუთმეტი.

და რაჟამს დიდი იგი სრვა მოიწია კოსტანტი-
ნეპოლეს შინა, მწუხარე იყო წმიდა ანდრია, და
რბიოდა ადგილითი ადგილად, და დაჯდებოდა
და სტიროდა და ევედრებოდა ღმერთსა და იტყო-
და: „შენ ძეო ღვთისაო, შეიწყალე ქალაქი ესე და
ერნი ესე მორწმუნენი და რომელნი მოისრნეს,
მოიხსენენ.“ ეამსა ერთსა მიერულა დამაშვრალ-
სა ფრიადისა მისგან ტირილისა. იხილეს იგი ვიეთ-
მე მოქალაქეთა და იტყოდეს: „იხილეთ ესე ცოფი,
ვითარ მწუხარე არს? ნუ უკვე მეგობარი მისი მოკ-
ვდა?“ სხვანი იტყოდეს; მოთურმე-მკვდარ არს დედა-

ბერი მისი და მით ტირის,“ და კვალად სხვანი იტყო-
დეს: „იხილეთ, ცოფისტირს ცოდვათათვის, ვითარ-
ცა იტყვის, ვითარმედ ცრემლნი ეშმაკთანი არიან
და ესეცა ეშმაკეულ არს და მით ტირის.“ და სხვანი
იტყოდეს: „მომცა-ვინ-სცნა ცრემლნი ესე?“ (ნეტავ
თუ სცნას ვინმე ამის ცრემლნი). ცრემლნი ესე ბრძენ-
თა ვის მიეცემოდეს, რომელმან იტირაშა ცოდ-
ვათა თვისთათვის და ჰპოვოს შენდობაჲ.“ სხვა-
ნი იტყოდეს: „ვინ უწყის, მოეხსენებიან ტანჯვანი
და ჰიარნი, რომელთა შორის არის და მისთვის ტი-
რის,“ და თანა-წარხდიან მას. ხოლო იგი არა
დასცხრა ტირილისაგან და ვედრებისა ღეთისა,
ვიდრემდის დასცხრებოდა სიკვდილი და ტირილი,
და ტირილსა მას შინა აღტაცებულ იქმნა, და იხილა
თავი თვისი, რამეთუ იპოვა მონასტერსა ანაპოლო-
სასა, სადა იგი მოქალაქობდა წმიდა დანიელ მეს-
ვეტე, რომელი იქმოდდა სასწაულთა ურიცხვთა და
ვედრებოდა ღმერთსა ყოველისა სოფლისათვის. მი-
სრულიყო ვედრებად წმიდისა მის დიდი მეფე ლე-
ონ და დედოფალი.

ხოლო რაჟამს იხილა წმიდამან დანიელ ნე-
ტარი ანდრია, პრქვა მას: „მოვედ, მონაო ღეთი-
საო, სარწმუნოო, რომელი ბრწყინავ ქალაქსა
ამას დიდსა, ვითარცა მზის თვალი, რათა ზოგად
ვევედრნეთ ღმერთსა, რამეთუ მოწყალე არს და
შემწყნარე, რათა შეიწყალოს ქალაქი იგი სე-
ნისა ამისგან დიდისა და დააყენოს სრვა ესე.“
და ვითარ ილოცეს, მყოფარ-ჟამ ორთავე იხილეს

ცანი განხმულნი და გარდამოვიდა ელვა, და აღი-
ხვნა ეშმაკნი შაფნი, ვითარცა ჰინდონი, რომელთა
ხელნი შეზღალოულ იყვნეს სისხლითა კაცთათა, და
განხადნა იგინი შორის ქალაქისაგან, და მყის
დასცხრა სიკვდილი ერისა მის ლოცვითა წმიდათა
მამათა დანილ და ანდრიასითა.

თავი მეოცდამოთხმეტი.

გარდაიცვალა ქალწული ვინმე, ასული მდიდ-
რისა მოქალაქისა, ქმნილი კეთილი და მოშიში
ღვთისა. ხოლო ცოცხალ-ლა რა იყო იგი, ევედრა
მშობელთა თვისთა: „ვითარმედ რაემს აღვესრუ-
ლო, დამფაღო მე ეკლესიასა, რომელ არს გა-
რეშე ქალაქისა, შორის ვენახსა, რომელი იყო სამ-
კვიდრებელი მშობელთა მისთა. და რაემს აღესრულა,
მოეხსენა (მოაგონდათ) მშობელთა მისთა სიტყვა მისი,
და წარიღეს და დაჰფლეს მუნ ქალი იგი. და იყო
მას ეამსა შინა ვინმე მპარავი გამოჩინებული, რომელი
შეუდგა ერსა მას, რამეთუ განყვანებასა შეს-
ვენებულისასა განიცდინ აღგილსა მას, სადაცა
დაფლვიდნ მკვდართა. და ვითარცა შემწუხრ-
დის-რა, მოვიდის და განძარცვის. მას ეამსა იყო მუნ
და განიცდიდა ქალწულისა მის დაფლვასა, რათა-
მცა განძარცვა, და რაემს შემწუხრდა, მა-
შინ ნებითა ღვთისათა წარვიდა წმინდა ანდრიას
აღგილსა მას. იხილა მან კაცი იგი და ეუწყა, ვითარ-
მედ საფლავის მკრებელი არს. ჰრქვა მას ანდრიას
ფარულად: არა უწყია რასა იტყვის სული წმიდა?

„რომელმან იპაროს მკვდრისაგან, არა იხილოს მზე, არცა დღე, არცა ნათელი, არცა კაცი, რამეთუ დაეხმას კარი სახლისა შენისა და შენ ნათელი არა იხილო.“ ხოლო მან არა ირწმუნა სიტყვა მისი, არამედ მირიდა, და ჰრქვა მას წმიდამან: „წარვედ და მოიპარე, რათა არა იხილო ნათელი.“ მიექცა მპარავი იგი და ჰრქვა: „წარვედ ხელო, ეშმაკი არს შენთანა და მის მიერ ჰბრაზავ მაგას; აწ ვიხილო, უკეთუ ჰეშმარიტ არს სიტყვა შენი.“ და ვითარ შემწუხრდა, მოვიდა მპარავი იგი მკვდრისა მიმართ და აღხადა საბურველი საფლავისა მის და შთახდა განსაძარცველად მკვდრისა მის და მოხადა საბურველი იგი პირსა მისსა და სახვეველნი იგი ტილონი და შერმე ეგულეზოდა რაჲ გამოსლვისა, კვალად დაარწმუნა ეშმაკმან, რათა შინაგანიცა იგი სამოსელი განძარცოს და დაუტეოს ყოვლად შიშველი, და კვალად იქცა და განძარცვა იგიცა; და ახადნა პერანგიცა, და ვითარცა ეგულეზოდა გამოსლვა საფლავით, ეჭა საკვირველი, რამეთუ ბრძანებითა ღვთისათა აღდგა ქალი იგი ზე და ჰსცა ყვრიმალსა მისსა ხელითა ფიცხლად და დაბრმავდა იგი, და შეიპყრა ქალმან მან და დააგდო ქვეყნად და დათრგუნა იგი ფერხითა ძლიერად, ვიდრემდის ხმა იგი ბრძოლისა მათისა შორად განისმა და თქვა მისსა მიმართ: „საწყალობელო, ვითარმე არა გეშინის ღვთისაგან?! ვითარ განმძარცვე ესრეთ უწყალოდ ურცხვინოო?! არა უწყია, რამეთუ დედა-კაცი ვარ? არა კმა გეყოა აღძარ-

ცვა სამკაულისა და ტილოჲსა? ვითარ ესე უწყყო
მექმენ და სრულიად განშაშიშვლე და გეგულაბოდა
ჩემი სიშიშვლესა წარდგომა შორის ქალწულთა
დღესა მას სასჯელისასა? აწ იცან ღმერთი, რომელი
აქამოდე არა უწყოდი, და რომელთაცა გიბილონ
შეშინდნენ და მსახურებდენ ცოცხალნი მკვდართა,
რამეთუ შენ მსაჯული სიმაართლისა აქესთ ცხოველ-
თა და მკვდართა.“ ესე რა სთქვა, გამოაგდო სამართ-
კაცი იგი და ჰრქვა: „წარვედ და სტიროდე ცოდვა-
თა შენთა.“ ხოლო მან აღიღო სამოსელი თვისი და
შეიმოსა ვითარცა იყო პირველ, და მოირტყა და
დაიბურა პირი თვისი ხელითა თვისითა და დაწვა
და ჰრქვა: „მშვიდობით ამას ზედა დაჰსწვე და
დავიძინო, რამეთუ შენ უფალმან მხოლო სასოფ-
რით დამამკვიდრე მე,“ და დაიძინა საუკუნოდ. ხო-
ლო კაცი აღსდგა მიერ ზარ-განხდილი შიშისა-
გან და მიცვრვიდა (იცემდა) პირსა ზედა თვის-
სა, ვიდრე ზღუდემდე ქალაქისა. და შეემთხვინეს
რამე ამას მეცნიერნი მისნი და ჰკითხვიდეს, თუ
რაი შეგემთხვია? ხოლო მან არა ვის უთხრა კეშ-
მარიტი, არამედ სხვაჲ-და-სხვაჲ მიზეზი. მიე-
რითგან კაცი იგი თხოვით იზრდებინ და სწყვენ
თავსა თვისსა და იტყვიან: „სამართლად შეემთხვია მე
ესე ვითარი რამე, რამეთუ ესე ვითარივე შეემთხვიოს
მათ, რომელთა გული უთქვამს განძლომად ნაპარევი-
თა.“ ხოლო უკანასკნელ ყოველივე კეშმარიტებით
აღიარა მან. და ვითარცა ესმათ სხვათა მპარავთა
და საფლავის მკრეხელთა, დაუტევეს საქმე იგი

ბოროტი და მოიქცეს და შეინანეს; ხოლო ბრძანა მას კაცსა მოეხსენა სიტყვა იგი წმიდისა ანდრეასისა, აღიდგებდა ღმერთსა და იტყოდა: „ვითარმედ წმიდა ღვთისა არს სალოისი იგი, რომელი მასწავებდა.“

თავი მეოცდამეათეჲ.

ხოლო დღესა წმიდათა მარხვათასა, ვითარცა აქვნდა ჩვეულება, მოვიდა საშუალ ფოლო-რცსა წმიდა ანდრია, და ოდესმე ხლდებინ, და ოდესმე იმღერინ. და მივიდა ადგილსა მას, სადა სხენან მკერავნი, და არს კართა მათ ზედა გამოსახულნი კაცნი სპილენძისანი შეურაცხნი, და ღაღა და შეხედვიდა კერპთა მათ, ხოლო ერნი იგი სცემდეს ქედსა მისსა და ეტყოდეს: „ცოფო, სადა ჰხედავ კერპთა მათ?“ მიუგო წმიდამან: „ხელნო, ამას რომელსა ვხედავ ესე ვითარნივე ხართ თქვენ ბრძანნი. ვაჟ თქვენდა ნაშობნო გველთანო, რამეთუ თქვენ ვერ მოგაქცივნა ღმერთმან. თქვენთა ცოდვათათვის განულიან კარნი სამოელს, ჯოჯოხეთისა პეტსა (უმფროსი, გამგებელი), და ნებავენ ჯოჯოხეთად შთანთქმა მეძაობისა თქვენისა, რომელნი ისიძავთ ქრმოსანთა ღედათა თანა და რომელნიმე ეკრატისთა და რომელნიმე სვინდიკოზთა თანა, და ამისთვის ეგულვების შთანთქმა თქვენი.“ განკვირდეს კაცნი იგი და იტყოდეს: „ღვთისა-მიერ იტყვის, ანუ ეშმაკი ზრახავს მისგამო! ესე ვუწყით, რამეთუ მოქმედნი მისნი ვართ, რომელსა იტყვის, ხოლო მან სადათი სცნა?“ წარ-

მოვიდა მუნით და მოვიდა საშვალ ფოლორცსა,
რომელსა ჰქვიან ხალკიდონი, სადაცა ჰყიდიან
დედანი სამკაულსა ოქროსასა და მარგარიტისა
მოკაზმულსა, და დასდგა მახლობლად მათსა და
ეტყოდა: „ვითარ კეთილ არს ბზე ესე და ნაცარი,
რომელსა ყიდიან! დიდება შენდა ღმერთო!“ ხო-
ლო იგინი ეცინოდეს, სცემდეს ქედსა და ეტყო-
დეს: „ხელო, ესე რომელსა ამას ხედავ ოქრო და
მარგარიტი და თვალნი პატროსანნი არიან და არა
ბზეა და ნაცარი. უკეთუ ბზე გინებს, წარვედ უბან-
სა, ანუ მინდორსა, სადაცა ბზესა ჰყიდიან.“ სხვა-
სა ვისმე ბერსა ეკიდა მხარსა ზედა სამოსლები და
ყილდა. ჰრქვა წმიდამან: „რასა ჰყიდი თივასა მაგას?“
განრისხნა ბერი იგი და ჰრქვა: „წარვედ, ხელო,
ესე სტავრა (ნაქსოვი სირმისა) არს და არა თივა!“
მიუგო წმიდამან: „წარვედ, ბერო, და იძიე საფლავი,
რამეთუ მესამესა დღესა აღესრულები!“ და იქმნა
ეგრე, და აღესრულა კაცი იგი მოხუცებული მესა-
მესა დღესა, და ვითარცა დაჯდა წმიდა იგი, ოდეს-
მე იხედავენ ზე, ოდესმე ქვე, და ოდესმე
იმიერ და ამიერ. მოვიდა მისსა ყრმა ვინმე
მცირე და ჰრქვა: „რასა ჰხედავ, ოდეს გარემო
იხედავ, ხელო?“ მიუგო წმიდამან: „შვილო, სიზმარსა
ვხედავ ნისლსა ღ ბნელსა და კვამლსა ამის სოფლი-
სასა და არა სხვასა.“ წარვიდა მიერ ნეტარი იგი
უბანსა, რომელსა ეწოდების სტაურინოს, სადა იგი
მონათა ჰყიდიან. და იყო მუნ მონაზონი ვინმე
სათნოებით შემკული, და იყვნეს მისთანა სამნი

ენებანიცა, — რამეთუ რომელნიცა მოვიდოდეს მისა
 ილსარებად, მისცემდეს სახმარსა, რათა განუყოს
 გლახაკთა. ხოლო იგი თვით შეიკრებნ და არავის
 მისცემნ. რამეთუ უყვარდა სიმდიდრეა უფ-
 როს ღვთისა და კაცისა და სხვითა ყოფ-
 ლითავე საქმითა სრულ იყო მოღვაწეებითა:
 მარხვითა და ღოცვითა, სიმდაბლითა და სიწმიდი-
 თა, არამედ ენებანიცა ესე სამნი აბრკოლე-
 ბდეს მას. მოვიდა წმიდა ანდრია მონაზონისა მი-
 სთანა და იხილა ვეშაპი, რომელი მოხვეულ
 იყო ქედსა მისსა, და ბოლო მისი შთავლიდა
 მხართა მისთა და წელთა მოეხვეოდა და ფერხთა.
 ხოლო ვეშაპსა მას ესხნეს თავნი სამნი: ერთსა
 თავსა ზედა ეწერა სიძვირე, ერთსა მრისხანება და
 ერთსა უწყალობა. ხოლო რაემს იხილა წმიდამან,
 დაუკვირდა. მოვიდა მახლობელად და განიც-
 დიდა მას. ხოლო მონაზონსა მას ეგონა, ვითარმედ
 გლახაკი არს და ითხოვს მისგან რასმე, ხოლო მან
 მიუგო და პრქვა: „წარვედ კეთილად, უფალმან შე-
 გიწყალებნ შენ!“ მაშინ მცირედ მიჩიდა წმიდამან,
 და იხილა ზედა კერძო მონაზონისა მის მრგვლივ
 ბნელი რაჟმე და უკუნი და ასონი წერილნი, რომ-
 ელნი იტყოდა: „ხოი ვეშაპო ვეცხლის-მოყვარები-
 სო, ძირო ყოვლისა ბოროტისო!“ და კვალად
 მივიდა ზურგით კერძო მისსა და იხილნა ორნი
 საქურისნი მდგომარენი — ერთი შავი ჰინდო და ერ-
 თი სპეტაკი და სჯიდეს ურთიერთარს მონაზონისა
 მისთვის. პრქვა შავმან მან სპეტაკსა მას: „ცუდად

მსდგი და სცავ მონაზონსა ამას, რამეთუ ჩემი არს
და ნებისა ჩემისა აღმასრულებელი, უწყალო და
ვეცხლის-მოყვარე, რომელ არს მერსე კერპთ-
მსახურება. და ღვთისათანა არა უძა ნაწილი,
და მე მმორჩილებს და ვუყვარ ფრიად. რამეთუ
საქმენი მაგისნი შემწე ჩემნი არიან და გვაში მაგი-
სი არს ყოვლითურთ სამკვიდრებელი ძალია ჩემთა.
მიუგო, ანგელოზმან ეშმაკსა: წარვედა მიერ—საძა-
გელო და განეყენე სამკვიდრებელისაგან იესო
ქრისტესსა, რამეთუ გგე ჩემი არს წარჩინებული.
კეთილი მოღვაწე და მმარხველი, მდაბალი, მშვიდი
და მყუდროა, მლოცველი და ძვირ-უხსენებელი.
პრქვა კვალიად ეშმაკმან: „რომელი იგი მსა-
ჯული არს სიმართლისა, ესრეთ იტყვის: „რომელი
იგი არს ვეცხლის-მოყვარე და უწყალო, იგი ეშმა-
კისაგან არსო.“ და კვალიად, „რომელი უფროს შე-
რაცხილ არს? — უწყალო, ანუ მმარხველი ღ მლოცვე-
ლი, ანუ მოწყალე და წყლული ცოდვითა? ანუ
შემყვარებელი ვეცხლისა? ანუ რომელსა უწესნ
ბჭედ სიმართლისა, მონად სარწმუნოდ, — მოწყალე
სა, ანუ უწყალოსა?“ მიუგო ანგელოზმან: — არა ამას
იტყვის უფალი: „ვის მივხედნე, გარნა მშვიდსა
და მდაბალსა და რომელი ძრწოდეს სიტყვათაგან
ჩემთა“ (ისაია 66, 2). და კვალიად იტყვის, „ნეტარ
იყვნენ მშვიდნი, ნეტარ იყვნენ წმიდანი გული-
თა“ (მათ. 5, 8). მიუგო ეშმაკმან: „სიტყვი-
სა მაგისტვის ძრწის ესე, რამეთუ არა არს
მოწყალე. სანატრელნი მოწყალენი არიან და

შემწყნარებელნი, და ეგე არა არს მოწყალე, ვითარ იტყვი მაგას სანატრელად?“ და კვალად იტყვის: „მოწყალეა მნებავეს და არა იგი, რომელი ხელთათვისითა არა მიუბჰრობს, არცა განიძღებს მშვიერთა“ (ოსია 6, 6). და უმეტესისაჲ ამცნებს ღმერთი, რომელსა ვერ შემძლებელ ვარ თქმად, — შენ ვითარ გიპყრიეს ღირსად?“ მიუგო ანგელოზმან ზჰქვა: — სასჯელი დიდი მიძს შენთანა, ზ არა განგიტეო, ვიდრემდის არა ვკითხო მსაჯულსა. “ ხოლო რაჟამს ესმა ეშმაკსა მსაჯულისათვის, გულკლებულ იქმნა ზ ჰკითხა ანგელოზსა მას: „ესეჲცა ვუწყი, რამეთუ მოვალს კაცთ-მოყვარება თვისითა კაცთ-მოყვარებითა და ასწავებს სიყვარულსა და კეთილის ჰყოფასა. შენ რასა მირბი მისსა და ჰკითხავ? ვუწყი, რამეთუ ჩემთანა უძს სასჯელი და თვით ღმერთი ჩემ კერძო არსა? იგი განაბჰობს სამართალსა! მე არა დაჯერებულ ვარ და არა წარვალ ამიერ!“ კვალად ჰრქვა ანგელოზმან უფლისამან ეშმაკსა: „მზაკვარო და მაცთურო! მასწავლელი ყოვლისა კეთილისა ღმერთი არს, რომელი ასწავებს ყოველთა სამართალსა, ვითარმედ ნუცა გლახაკსა შეეწყვი უსამართლოდ და ნუცა მდიდრისაგან გრცხვენის. ესე არს სამართლისა სიტყვა და ბჰობა, და შენთვისცა ბჰეცა სიტყვა თვისი? მოვედ ჩემდა სამართალსა ზედა, ანუ ირწმუნე ჩემი და ანუ ვირწმუნო შენი“. რაჟამს ესმა ეშმაკსა სიტყვა იგი ანგელოსისა, განიხარა და რჰქვა: „მოვედ და ვკითხოთ მსაჯულსა (უფალსა) მაგისტვის.“ მოიქცეს აღმოსავალით კერძო და ჰკი-

თხეს უფალსა სასჯელისა მისთვის. ხოლო ეშმაკმა
ჰყო პირი თვისი დასაფალით კერძო. და მკითხა: რა
ანგელოსმან უფალსა, ესმა ხმა, რომელი გტყოდა,
„მე ვამცენ მოციქულთა ჩემთა და ვარქუ: მიიღეთ
სული წმიდა და რომელთა მიუტევნეთ ცოდვანი,
მიტევებულ იყვნენ წინაშე ჩემსა, და რომელი შეიპყრნეთ,
შეპყრობილ იყვნენ“ (იოან. 20, 22-23), და არა
ვარქუ, თუ სულისა წმიდისა წილ მიიღებდით ოქროსა
და ვეცხლსა და მიუტევებდით ცოდვასა კაცთასა. რომელსა
აქვს მოწყალება, მე ვარ სახლი და განსასვენებელი
მისი. ხოლო უწყალოთა მივსცემ უწყალოთა
ანგელოსთა, რათა მათთანავე დაისაჯნენ.“ ესე რა
ხმა ესმა ზეცით და იხილეს საბჭო სამართალი,
რაჲ იქმნა, მაშინ თაყვანი-სცა ანგელოსმან უფლისა
მან უფალსა და განეშორა მონაზონისა მისგან
და მიეცა იგი ეშმაკსა.

თავი მორცდამთავრებული.

ხოლო ესე ყოველი რა იხილა ნეტარმან ანდრია,
განკვირვებულ იქმნა სული მისი და შეძრწუნდა
ფრიად: — ვითარ ბოროტი იგი ეშმაკი მძლე ექმნა
ანგელოსსა მას და სულთ-ითქმიდა მონაზონისა მის-
თვის და იტყოდა: „ჰოი ჩემდა, ვითარილა ბერი ესე
სწავლულ არს და მეცნიერ წერილთა და ვითარ
იძლია ვეცხლის-მოყვარეობისაგან და დაისაჯა
უწყალოებისათვის და იძლია ანგელოსი ეშმაკის-
მიერ უკეთურისა?!” არამედ, ჰოი საბიერო,

ნუ სრულიად განსწირავ და ნუ მისცემ მას ხელმწიფებასა ეშმაკისასა, რამეთუ დაბადებული შენი არს.“ მაშინ წარვიდა და დაჯდა გზასა ზედა, რომელსა წარმოვილიდა მონაზონი იგი, და მოვლოდა, რათა მოვიდეს და ეუბნოს მარტოდ; და ვითარცა მოვიდა, განიხარა წმიდამან, რამეთუ მარტო იყო. აღსდგა და მიეგება მონაზონსა მას. ხალხო იხილა რაჲ ეშმაკმან, რამეთუ მოვალს სწავლად მის მონაზონისა, იწყო ყივილად და იტყოდა: „რასა მოხვალ ბრძოლად ჩემდა, ანდრია? მიკვირდა მე, რატამს ისმენდი შენ სარჩელსა ჩემსა და ანგელოსისასა და გესმა ხმა ზეცით, რამეთუ ნაწილად ჩემდა იქმნა მონაზონი ესე. აწ ვითარ გნებავს მიღებად ჩემგან? წარვედ ამიერ და ნუ მბრძავ უსამართლოდ! აწ ოდენ გიხილავს ეგე დღესა და არათუ მეცნიერ ხარ მაგისი და სწავლა შენი არა უხმს.“

და რატამს ესე ვითართა სიტყვათა იტყოდნ ეშმაკი იგი, წმიდა ანდრია სდუმნა. და ვითარცა მოვახლა მონაზონი იგი, იწყო წმიდამან კრემლით ვედრებად უფლისა მიმართ, რათა არაეინ იხილნეს იგინი; უბჟრა ხელი მარჯვენე და ჰრქვა: „გვედრები, ისმინე ჩემი უავლითა გულითა შენითა, გლახაკისა ამის და ჰპოო დიდი სასყიდელი და სარგებელი, — რამეთუ დღეს დიდი გლოვა და მწუხარება მოიწია შენ ზედა და შენ-მიერ ჩემ ზედა. ვსწუხ და ვერ დავუთმოვ მწიარესა მას ღმობასა გულისა ჩემისასა, რამეთუ, შენ, ღვთის მოყვარე კაცი,

ვითარ იქმენ ნაწილ ეშმაკისა? რამეთუ ვითარცა მსგავსი ქერობინთანი ფრთენი გესხნეს (გქანდნენ) და მიეცა მტერსა ფლობა მოახლებად შენდა ღ მოგკვეთნა იგი სრულიად? კვალად იყავ ბრწყინვალე და შევნიერო, ვითარცა ელვა და აწ იქმენ დაშავებულ და ბნელ? ვაჰ ჩემდა! რამეთუ გესხნეს თვალნი, ვითარცა სერაპინთა-ქერაპინთანი და აწ დაგიბნელნა ეშმაკ-მან და ვეშაპმან! ბრწყინვედი, ვითარცა მთიები, და აწ დაშრიტა ბრწყინვალეობა შენი მთაყარმან ბნელისამან. რად გნებაეს, მამაო, მოკვდინება სულისა შენისა? რად მისდერკ და იქმენ მოყვარე ვეშაპისა მის—ვეცხლის-მოყვარებისა? არა უწყია, ვითარი სახე გმოსია, ანუ რაჲ წესი უბმს მონაზონებასა? ზოი მამაო! რად შეიკრებ ოქროსა და იუნჯებ ღ წარწყმედ სულსა შენსა? რომლისა მიზეზისათვის ჰყოფ უსჯულოებასა მაგას? გიღირდა (უმჯობესი იყო), რათამცა შეგეტკბო უბოვარება, მონაზონება და სათნოებანი! ხოლო შენ ოქრო შეგიკრებიეს და მისი პატივი აღგიჩევიეს. მოიხსენე, მამაო, დღე განკითხვისა და დღე განყოფისა სულისა ხორცთაგან, რაჟამს სიკვდილი გარე მოგადგეს! და რომელნი შენ შეიკრიბენ, მტერნი შენნი განიყოფენ. გვედრები, მითხარ მე, რომლითა შრომითა მოიგე და გნებაეს, რათა თანა წარიტანო სიკვდილსა შენსა? ანუ გიშრომია ოფლითა და მუშაკობითა, რათამცა დაუტრევე იგი შევითა? ანუ მამულისა შენისა სიმართლისაგან გაქვს სიმდიდრე ოქროსა? რად დართავ უცხოთა ცოდვითა შენთა ზედა და

მოიპოვებ ყოვლითურთ უწყალოებასა? სხვათა შინა,
და სწყურის, და განციგნებიან, და შენ განცდი-
დი ფრიადსა განძსა ზე გიხარის? ეგე არს წესი ზონა-
ზონებისა?! რაჲმს განხვიდე სოფლისა ამისგან, უწყ-
ია, რაჲ პყოფად გიძს? ესრეთ უყვარსა ღმერთსა
სიმდიდრე? მას ბაძავა? ანუ სოფლისა ამისთვის
ჯვარს ეცვა მხსნელი ჩვენი? არა გრწამსა, რასა იტ-
ყვის: „ანუ მოიგებთ ოქროსა, ნუცა ვეცხლსა, ნუცა
თუ ორსა სამოსელსა“ (მათ. 10, 9—10). მიკვირს, თუ
ვითარ დაიფიწყენ მცნებანი ესე, რომელი არა უმეცარ
ხარ წერილთა? რამეთუ დღეს, ანუ ხვალე
ქეშმარიტად მიცვალებად ვართ ამიერთგან, და
რაჲ ვსთესოთ აქა, მუნ მოვიშკოთ. არა ჰხედავა,
ვითარ ეგე მდგომარე არს ეშმაკი წინაშე შენსა
და სული შენი შეპყრობილი ხელთა უბერიეს,
და მცველი იგი ანგელოზი შენი მწუხარე შორს
არს შენგან და ტირის შენთვის? არა ჰხედავა ვე-
ცხლის-მოყვარეობისა ეშმაკსა—ვეშაპსა სამ-თავსა,
რომელი მორტყმულ არს ქედსა შენსა და განის-
ვენებს შენ ზედა?!

იხილე, ძმაო, რომელსა ესე გითხრობ და ისმინ-
ე ვედრებანი, ტკივნეულნი სიტყვანი ჩემნი, რამეთუ
მე საწყალობელსა ამას მესმა ხმა უფლისა, რამეთუ
უარ-გყო შენ და განგიტევა ტკბილთა მათ კე-
თილთა თვისთაგან და იტყოდა ესრეთ: „რომელსა
აქვს მოწყალება, იგი ეზიარების მეუფებასა ჩემსა,
ხოლო ეგე ანგარებისა მისისათვის სძაგს სულსა
ჩემსა.“ აწ გვედრები, მამაო, ისმინე გლახაკისა

ამის და განაბნიე, რომელი ეგე შეგეკრებიეს მოქენეთა, ობოლთა და ქვრივთა ზედა ხელითა შენათა და დაიუნჯე საუნჯე ზეცისა გლახაკთა და უღონოთა და უცხოთა მიცემითა, რომელთა იგი არა აქენდეთ სართული, სადა თავი მიიდრიკონ. ისწრაფე, რათა იქმნე ღვთის მოყვარე კეთილთა საქმითა. რამეთუ ესე არს მონაზონება, რათა არა სახმართ-მოყვარე იყოს, თვინიერ კეთილისა, საქმითა იყოს სახმართ-მოყვარე. ნუ გეშინინ დაკლებისათვის ხოცთა სახმარისა. რამეთუ არცა თუ მსახურთა უსჯულოებისათა მოაკლებს უფალი საზრდელსა, და უწყოდე, რამეთუ მეუფე იგი ყოველთა, სახიერი ღმერთი ჩვენი, ყოველთა მეძავთა და მემრუშეთა და ცოდვილთა, — ამას სოფელსა შინა ზრდის მოწყალებითა. შენ ნუ ურწმუნო ხარ სიტყვათა ჩემთა, რამეთუ პირველი სიტყვა და ვედრება ჩემი ესე არს: ნუმცა რაჲ მოგაქვს მიზეზი საქმისა ამისთვის, რომელსა ესე გეტყვი შენ! და უკეთუ ისმინო ჩემი, ძალბან ღვთისამან შემუსროს ეშმაკი იგი ქვეშე ფერხთა შენთა. რამეთუ ამა ესერა დგას უკეთური იგი წინაშე შენსა და ისმენს, თუ ვითარ შეიწყნარებ სიტყვათა ჩემთა და სწავლათა.“ და იხილა მონაზონმან შავი ეშმაკი იგი, ვითარცა პინდოჲ, რომლისა თვალთაგან გამოვიდოდა კვამლი, და უჩვენა ანგელოზიკა იგი მწუხარე ფრიად და განშორებულად მდგომარე და ეტყოდა: „უკეთუ უგულვებელს-ჰყო მცნება ჩემი, ვუბრძანო, რომელსა ესე ხედავ ეშმაკსა, რომელმან განგაქიქოს ქაღაქსა ამას შინა.“

ესმა რა ესე ყოველი მონაზონსა, შეძრწუნდა იგი ფრიად და სწავლა იგი მისი მიიღო და მცნება მისი აღსრულებად აღუთქვა. მაშინ იხილა წმიდამან აღმოსავალით, რამეთუ გამოვიდა ელვა მხურვალე, ვითარცა ცეცხლი და მოვიდა ზედა ვეშაპსა მას, ხოლო იგი ყიოდა, ვითარცა ყორანი, გამოვიდა მონაზონისა მისგან და წარვიდა. მაშინ მოვიდა ანგელოზი უფლისა და შერთო მონაზონი იგი რიცხვსა პირველ წარჩინებულთასა.

ხოლო წარვიდოდა რა მისგან ნეტარი ანდრია, ამცნებდა და ეტყოდა, რათა, რომელი იგი ესმა და იხილა, არავის აუწყოს კაცთაგანსა. გრწმენინ ჩემი, დაღაცათუ ცოდვილ ვარ, არამედ ვევედრო შენთვის ღმერთსა, რათა წარმართოს საქმე შენი კეთილად. ხოლო მონაზონმან მან აღუთქვა აღსრულება ყოვლისა, რაჲ იგი ამცნო წმიდამან, და ამბორს უყვეს ურთიერთარს და წარვიდეს. ჭ ვითარცა მივიდა მონაზონი იგი სახიდ (სახლად, შინ) თვისსა, იწყო განბნევად ყოვლისა მის სიშლიდრისა გლახაკთა ჭ უღონოთა ზედა, ჭ მიერიდგან მოეცა მას მადლი ჭ უმეტესი ღიდება მოანიჭა მას ღმერთმან. ამისა შემდგომად უკეთუ მოართვის მას ვინ განსაყოფელი გლახაკთა, მცირე რაჲმეს მიიღებდა, სხვასა უბრძანებდა, რათა ხელითა თვისითა განეყოთ გლახაკთათვის. და მოიხსენებნ იგი მცნებასა მას ნეტარისასა ანდრიასსა და იტყვინ: „რაჲ სარგებელ არს ჩემდა აღმოფხვრად ეკალთა სხვისათა? მოვიღებდე და ვიმარხვიდე ჭ არცა მივსცემდე? არა მიხმს და არცა აღვიღო,

არამედ მივსცემდე გლახაკთა, რათა მნატრიდენ ვი-
თარცა ჩემისათვის. ღ იგი იყო უცხო მიერიდგმ, გატყ-
შეექცევიან და არღარა ვისგან რას მიიღებნ. და
ვითარცა შვენიის მონაზონთა, მოქალაქობითა სათნოთა
აღასრულა ცხოვრება თვისი.

ლამესა ერთსა ძილსა შინა იხილა წმიდა ან-
დრია: რეცა (ვითომ) ღვა და ხედვიდა მხიარულითა
პირითა და უჭვენებდა მას ხესა შვენიერსა, მარტოდ
მდგომარესა ყვავილ-შემოსილსა და ნაყოფ-ტკბილსა
და ეტყოდა მონაზონსა მას: „არა გაქვს ჩემდა
მომართ სიყვარული, რამეთუ მე გიყავ სული შენი
ვითარცა ხე იგი შვენიერი ყვავილ-შემოსილი, და
განგარინე ვეშაპისა მისგან ვეცხლის-მოყვარებისა! ?
აწ ისწრაფე, რათა ნაყოფი ტკბილი გამოიღონ ხეთა
შენთა. ვითარცა ხელაჲ ხესა მას, ეგრე მდგომარე არს
სული შენი მიერ უამითგან, რაჲმს ისმინე ჩემი
და განაზნიე ოქრო იგი შენი.“ განიღვიძა მონაზონ-
მან მან და მოიკვეთა მისგან ყოველი ვნება სული-
სა და წარემეტებოდა კეთილად.

თავი მეოცდაჩვიდმეტი.

შევეყო ქაბუკი ვინმე ეპიფანეს კეთილისა
სწავლად, რომელიცა პირველ ვახსენეთ, რომელ-
ნი იყვნეს სამნი და ასწავებნ ეპიფანე ყოველსა
კეთილსა საქმესა და სიმდაბლესა. ხოლო იგი
არა საღმრთოდ, არამედ ქებისათვის კაცთა-მი-
ერისად ჰყოფდა მას ყოველსავე; ვითარ იგი ყოვე-
ლთა-მიერ საქმებელი იყო ეპიფანე, რათა იგი-

ცა ეგრეთვე იქებოდეს და ეგრეთცა იქმნას
ხოლო იხილეს რა იგი ეპიტანესთანა მიმავალი
მლოცველად ეკლესიად, ჰსთქვეს მისთვის: „იხილეთ-
ლა, ვითარ კეთილად იქცევის ჰაბუკი ესე? რამეთუ
არცა ისიძვის და არცა რაჲ უწყესოსა იქმს!“
ხოლო იგი არა იყო ეგრეთ, ვითარ იგინი ჰგონე-
ბდეს მას წმიდად და იგი ისიძვიდა იდუმალ და
სჩანდა იგი მარხველად და მლოცველად, და არა
იყო ეგრეთ, არამედ იგი უღებ და დახსნილ იყო,
და აქებდიან რაჲ, იგი ზეაოზნ და ამჰარტაენობდინ.

დღესა ერთსა აღსდგა ეპიტანე ცისკრისა
გალობასა და იგიცა მისთანავე, ხოლო გან-
გებითა ღვთისათა მოვიდა წმიდა ანდრია, და
ვითარცა იხილა ეპიტანე, მოეხვია და ამბორს უყო
თვალთა მისთა. და სხვა სიტყვა არა რაჲ მიუგო,
რამეთუ არა უნდა, რათა სცნას ყრმამან მისთვის,
თუ ვინ არს; ხოლო ანდრია ჰხედვიდა ეამ ერთ
მკვირნელ (დააკვირდა, დააცქერდა) ყრმასა მას,
მერმე მიაშთხვია მჯიღითა (მუშტი ჰსცა) პირსა მისსა
და ჰრქვა: „წარვედ, არა ღირსო, ეპიტანესგან, რამე-
თუ არა კეთილად ჰგალობდ არცა მართლიად ჰსდგი!“
ხოლო განრისხნა ჰაბუკი იგი ნეტარისა ანდრიასთვის
და შესთქვირნა (მიფრინდა), რათამცა უპყრა
თმანი მისნი (ანდრიასნი). მიიწივა ეპიტანეჲ და არა
უტევა მიახლოებად მისსა და ჰრქვა მას: — არა გასმიეს,
ნადვლიანო (გიჟო) სიტყვა იგი წეროლისა: „ნუ
მიაგებთ ბოროტისა წილ ბოროტსა?“ რამეთუ ესრეთ
იტყვის უფალი: „უკეთუ ვინმე გცეს ყვრიმალსა,

მიუპყარ ერთ კერძოცა“ (მათ. ნ, 39). რა სთქვან ერთა ამათ აქა მდგომარეთა? არა განგვაძენ ჩვენ და უფლისა-მიერცა მოვილოთ სასჯელი? და კვალად იტყვის უფალი: „ვინ არს კაცისა მის, რომელსა აქვს ბოროტი გულსა თვისსა.“ აწ უკეთუ გინებს ყოფა ჩემთანა,—ეგე ვითარსა საქმესა განეშორე და ნუ ვისთვისმე განრისხნები, ნუცა ბოროტსა მიაგებ, არამედ დაიმდაბლე სული შენი და შეიმუსრე თავი შენი და იყავ მშვიდ და მონაზონთ-მოყვარე და იყოფოდე მარადის უფლისა გზასა. მის წილ ევლტოდე ზვაობასა და ამბარტავენებასა, და სიძვასა, და მრუშებასა და ყოველსა არა წმიდებასა, ხორცთა ნაყროვანებასა და მთვრალობასა, რამეთუ ამათ საქმეთა-მიერ მოვალს რისხვა ღვთისა კაცთა ზედა. უკეთუ მცნებათა ჩემთა დაიმარხავ, იყავ ჩემთანა, რამეთუ ყრმა ხარ და დიდსა შრომასა გიღირს შესლოვა.

ღმერთი მდაბალთა მიანიჭებს მადლსა, ხოლო ამბარტავეანთა განსდევნის რისხვით. ხოლო გულსა მის ყრმისასა ეშმაკი შესულიყო და ყოველი ესე სწავლა მძიმე უჩნდა.—დაუტევე და წარვიდა, რამეთუ რქვა გულსა შინა თვისსა, „ვითარ განვიხარო სოფელსა ამას შინა?“ და მიერიდგან იყო (მორჩილ) ბოროტთა საქმეთა. ეამ ერთ მოიგონის კეთილიცა ღ კვალად მიიქცის ბოროტსავე. მოიწივნის მისზედა განსაცდელნი დიდნი და გულისკლებანი ზ სიგლახაკე, რამეთუ ითხოვნ პერსა ზ მით იზრდებინ. ხოლო ებიფანეს შეეწყალა ზ ვეედ-

რა წმიდასა, რათა ჰყოს წყალობა მისთვის. ხოლო მან სთქვა: „არა, შეილო, რამეთუ—ხორცთა ღვაწლნი და ტანჯვანი სულსა ფრიად არგებენ, და რაემს იხილოს უფალმან და სცნას, ვითარმედ შეიმუსრა და მოვიდა სიმდაბლესა, შეიწყალებს პირველსავე საზომსა. რამეთუ სახიერ არს და მოწყალებ და არა ნებაეს სიკვდილი ცოდვილისა. რომელი ოდესმე მოიქცეს გულითა წმიდითა, ყოველთავე ცოდვითა აღუხოცს და პირველსავე პატივსა მისცემს, სახიერი ზე ტკბილი,—არ აყვედრებს პირველ-ქმნულთა ძვირთა. ჰრქვა ეპიფანე: „მაუწყე მე, მონაო ღვთისაო, თუ ვითარ შევიდა მსწრაფლ განსაყდელსა ამას?“ მიუგო წმიდამან: —შეილო ჩემო, საქმენი მისნი, რომლითა განარისხა ღმერთი, ესენი არიან: ცუდი (ტყუილი) ფიცი, შფოთის-მოყვარეობა და იმპარტავენება. რამეთუ ცოდვანი მისნი მსგავს არიან კაცსა, რომელი იქმოდის საქმელთა და აქვნდეს ზოგი (სიმრავლე) სანოფაგეთა, (რის გამოც იგი) განირყვნების და შეიგინების და უხმს (უნდა კიდევ), რათა მართალიცა იყოს! თავი ყოვლისა სიკეთისა სიწმიდეს და სიმდაბლეს არს, და სიყვარული. აწ (საქიროა), რათა ჰიროთა ამით ხორციითა წუთ ერთ ჟამისა განველოთ მოთმინებითა და ვმადლობდეთ ღმერთსა, და ვგრეთ ღირს ვიქმნეთ მიწვენად ზეცისა სასუფეველსა.

თავი მეთცდათჲრამბი.

(იოანესთვის ეპიფანეს მეგობრისა).

იყო ვინმე ჰაბუკი სახელით იოანე, საყვარელი მეგობარი ეპიფანესი, რამეთუ ზოგად ესწავა

მას ფილოსოფოსობა. დღესა ერთსა სხდეს ორნივე
გზასა ზედა და უბნობდენ. წარმოუვლიდა დედაკაცი
ვინმე, და რაემს იხილნა იგინი, იწყო შეფენებად
ტანისა და სლვისა, — რათამცა აცთუნა ვინმე
მათგანი სიძვად მისთანა. ხოლო რაემს იხილა
იგი ეპიფანე, მიიქცია პირი მისგან და სთქვა:
„იხილეთა საწყალობელი, ვითარ აღუძრავს ეშმაკ-
სა ცთუნებად ვისდამე?!“ ხოლო იოანე შეხედვი-
და მას ვნებულად.

ხოლო ვითარცა აგრძნა ეპიფანე მეძვეი იგი,
განაძო რისხვითა მიერ. და ვიღოდა მუნით მეძვეი
იგი რისხვით. და ჰრქვა იოანე ეპიფანეს: „დედაკაც-
მან მან აღძრა გული ჩემი გულის სიტყვითა სიძვისა-
თა. კეთილ არს, უკეთუ აღიძრას, წინა აღვუდგე?“
ჰრქვა ეპიფანე: — უკეთუ კულა მიაყოვნო თანა გონება
და დაიტკბო იგი გულსა შენსა, შერაცხილ არს
იგი ცოდვად — სიძვად. ჰკითხა იოანე: „ეუწყო,
რამეთუ დედაკაცი ეშმაკსა არა დაუბადებრებს და
უკეთუმცა ღმერთსა არა სთნდა, ეგე ვითარად
არა დაბადებდა დედაკაცსა. ჰრქვა ეპიფანე: — ნუ
იტყვი სიტყვასა უგუნურსა! კეშმარტად არა იცი
რასა იტყვი! მითხარ მე, რომელსა გკითხავ: უფალმან
დანაკი მოგვცა, არამედ არა უბრძანებრებს თუ
დაასობდით ერთი-ერთსა და მოკლვიდითო, არამედ
მისი სამსახურებელი გვიჩვენა, რათა ხორცსა და
შეშასა ესე ვითარსა განგკვეთდეთ. და კვალად
საბელი მოგვცა არა თუ ამისთვის, რათა მოვიშ-
თობდეთ თავთა ჩვენთა, არამედ ვიმსახურებდეთ.

სადაც იგი სახმარ იყოს. კვალად კვერთხი მიქმნა
 არა ურთიერთარს საგვემელოდ, არამედ შემწედ უმ-
 ლურებისა. ეგრეთვე დედაკაცი დაბადა, რათა
 განმრავლდეს კაცთა ნათესავი წესითა სჯულიერისა
 ქორწინებისათა და არა სიძვითა და ტაცებითა,
 არამედ იყოს რაჲ კაცი ეამსა სიკბაზუკისასა, მოიყ-
 ვანოს თავისა თვისისა ცოლი ქალწული და ბრძე-
 ნი, განზრახვითა (რჩევითა და კითხვითა) სახლე-
 ულთა და ნათესავთა თვისთა და დასდვას მის
 ზედო ცხოვრება საღმრთოითა სიყვარულითა; კვა-
 ლად არა მიხედვითა სხვისა დედაკაცისათა, არამედ
 ვითარცა არიან გვრიტნი შეუღღლილნი, — ეგრეთ
 ჯერ-არს მეუღლეობაჲ უბრალო და წესიერი, რამე-
 თუ იტყვის სჯულთა დაცვასა შიშითა ღვთისათა.
 ეგრეთვე დედაკაცი ნებითა ღვთისათა შეეუღლოს
 რაჲ ქმარსა თვისსა და შენეს შეიღნი და
 განსწავლოს იგი ნებითა ღვთისათა. ხოლო უკე-
 თუ შევარდეს მრუშებასა, იქმნა გარდამავალ სჯუ-
 ლისა და დაისაჯოს, უკეთუ მას შინა მოკედეს.
 რამეთუ კაცი საქმეთა ბოროტთა, ვითარცა დაბრ-
 მობილი, გინა ვითარცა პირუტყვი, მკთომ არს.
 არამედ უკანასკნელსა მას ღლესა ცხადად ემზილე-
 ბიან საქმენი მისნი. ესე ვითართა სიტყვათა სარ-
 გებელთა სულისათა იტყოდა ეპიფანე იოანეს-მი-
 მართ და იოანე მიუგო: „ნეტარ არს პირნი და ბაგე-
 ნი შენნი, შეწენიერნი და პატიოსანნი, რომელნი ესე
 ვითართა სწავლათა აღმოიტყვიან, და მნებაეს, რათამ-
 ცა ვიყავ, ვითარცა შენ, არამედ ვერ შემძლებელ

ვარ. მნებავს მიცემა გლაბაკთა, არამედ არცა რა-
რო მაქვს, არცა ვეცხლი. ჰრქვა ეპიფანე: სიტყვათა
მაგათ შენთა ძალი არა რაჲ აქვს, რამეთუ მისაცე-
მელსა უმჯობეს არს გული კეთილი და მოწყალე,
ვითარცა იტყვის უფალი: „სასმელი ერთი გრილი
უმჯობეს არს სახიერებით და სიყვარულით, ვიდრე
მრავალთა სანოვაგეთა (მიწოდება, მიცემა) შფოთით
და გულის-წყრომით, და სიტყვა კეთილი უმჯობეს
არს მისაცემელსა—შერისხვითა და მანკიერებით.“
და კვალად, რომელსა ეგე იტყვი: „მნებავს სიწმიდე
ხორცთა, ხოლო ეშმაკი მბრძავს.“ ეშმაკსა არა
აქვს ძალი უნებლობით ქმნისა ბოროტისა ვისამე,
არამედ იგი მოაგონებსოდენ (მარტო). რათამს შენ
თანა მიჰყვე, ჰპოებს აღგილსა და იქმს ნებასა თვისსა
შენ-ძლით, და უკეთუ განაგდო მის-მიერ მოგონე-
ბა მსწრაფლ და არა უსმინო, მყის ივლტოდეს
შენგან. ანუ რასა ჰხედავ მძიმესა, რომლისა შენ
ვერ შემძლებელ ხარ ქმნად? არა ძალ-გიძსაჲ
მისლვად ეკლესიად ეამსა ლოცვისასა, გინა
მარხვა და სიყვარული კაცთა და გონება ღვთის მო-
შიში მოგებად? ესე უწყოდე, რამეთუ ღმერთი უფროს
ძალისა ჩვენისა არა რას ეძიებს ჩვენგან, არამედ
დაიცევ, რათა არა უზომოდ ნაყროვანობდე, არცა
დაითვრებოდე ღვინითა; ევლტოდე სიძვასა,—უკეთუ
ვერ დაუთმოვ, შეირთე ცოლი, რამეთუ ჰაბუკი
ხარ. ლოცვად. შემძლებელ ხარ, არა გაყენებს
სიბერე, არცა უძლურება, არამედ ჰყვავი, ვითარცა
ხე. კვალად ესეცა ირწმუნე, ძმაო, ვითარმედ

სოფელსა ამას შინა არცაა შემოვიღეთ (შემოვიტანეთ) და ვერცა რაჲსა წარლებად ხელგვეწიფების, თვინიერ კეთილთა საქმეთა, — და არა რაჲ გვაქვს მიზეზი ამისთვის. აწ უკეთუ გიყვარს ღმერთი, ივლტოდე სიძვისაგან, ნაყროვანებისა, მთვრალობისა, გულის-თქმისა, განცდისაგან პირთასა, და ყოველთაგან სახეთა მავნებელთა სულითა. და უკეთუ ამით და ესრეთ ვითართა საქმეთა განეშორო, ჰპოვო ღვთისაგან სასყიდელი, რამეთუ უმძველად ყოველნი საქმენი ჩვენნი წარმოგვიდგებიან დღესა მას სასჯელისასა, კეთილნიცა და ბოროტნიცა, და ყოველი პირი დაიყოს მაშინ, რაჲმს ღმერთი იყოს მსაჯულად.

და ვითარ იგი ამას ასწავებდა ეპიფანეიონეს, მოვიდა წმიდა ანდრია, სადა იგი სხდის, ხოლო ეპიფანემ იხილა რა იგი, აღსდგა და მიეგება და მოიკითხეს ურთიერთარს და წარვიდეს ადგილსა ფარულსა. ჰრქვა წმიდამან ეპიფანეს: „საყვარელო! მცნებანი, რომელთა ეტყოდი ყრმასა მაგას, წარსწყმიდენ ცულად, რამეთუ არა ყურად-იხვამს იგი.“ ჰრქვა ეპიფანე: — ვითარ სახედ, მამო პატიოსანო? მიუგო ნეტარმან: „რამეთუ არა ოდეს ისმინოს შენი და არცა მოიქცეს ბოროტისაგან, რამეთუ ყოველი, რომელი ასწავე მას, მესმოდა მე, რამეთუ აქა ვიყავ სულითა შენთანა. აწ ისმინე, თუ რაჲ არიან საქმენი მისნი: რამეთუ არს იგი მსიძავ, და შემრუშე, და მამათ-მავალ, და ანგარ, და ენება უფალსა განყვანება

მისი ამიერ სოფლით, არამედ ანგელოზმან მცველმან მისმან გამოითხოვა იგი ღვთისაგან, რათა მიანიჭოს წელიწადი ერთი, ნუ უკვე შეინანოს. და ისმინა უფალმან ანგელოზისა და მისცა წელიწადი ესე ერთი, და აწ მიუღია ბრძანება ანგელოზსა მას, რომელი ბუგრისა-მიერ მოსრავს კაცთა. უკეთუ მოიქცეს და შეინანოს, იყოს ცოცხალ მრავალთა წელთა. და ესეცა უწყოდე, შეიღო ჩემო! რამეთუ ანგელოზი იგი მცველი კაცისა, მრავალ გზის გამოითხოვს უფლისაგან ღვთა კაცისათ, რათამცა შეინანა და ცხონდა, და უფალი მიანიჭებს თხოვნასა მისსა, ხოლო ვაჟ არს მისსა, რომელი არა მოვალს სინანულად და ურჩ არს და უღმობელ, და სცოდავს ურიდად და მივალს სასჯელსა საუკუნესა!“

პრქვა ებიფანემ: „მამო პატროსანო! უკეთუ ესრეთ არს, მიბრძანე, რათა ვამხილო მას, ნუ უკვე მოვიდეს სინანულადა? პრქვა წმიდამან: „შვილო! არა ისმენს შენსა, არამედ ამხილო რაჲ, განიცინებს და განგაციხავს, რამეთუ ღმერთმან დაღვა ღლე იგი სიკვდილისა საშინელიდ მისსა, ხოლო მას არცა ეშინის, არცა ეღმის!

თავი მეოცდაცხრამეტი.

ღო ვითარცა განსრულდა წელიწადი იგი, იხილა ებიფანემ ჩვენებასა შინა ნეტარი ანდრია: რამეთუ უპყრა მას ხელი და წარიყვანა ადგილსა რასამე წყულიადსა ბნელსა, და აქვნდა მას სანთე-

ლო, რომელი უნათობდა ორთავე, და იყო აღგილი იგი ქვესკნელი, საპყრობილე სულთა. დადგა მას ზედა მცველი კაცი ვინმე, ფრიად უშვერი და სასტიკი და იყვნეს საპყრობილესა მას შინა: ვითარცა სახელ მელნი და კვერნანი, და სხვასა აღგილსა, — ვითარცა გველნი და იქედნენი, და სხვასა, — ვითარცა ქიანი და მხეცნი შრავალ-ფერ-ნი, და სხვა აღგილი იყო ბნელი, სავსე სიმყრალითა საძაგელებითა და იყვნეს მას შინა შეწყვედულნი სულნი, ვითარცა მელნი და ძაღლნი.

ჰრქვა ეპიფანე ანდრიას: — რასა მოვედით აქა და ვხედავთ საძაგელსა ამას აღგილსა? ანუ ესე არს შრომათა ჩვენთა მოსაგებელი? ჰრქვა მას ანდრია: „არა თუ ჩვენი არს, შვილო, აღგილი ესე სიმყრალისა, არამედ მეგობრისა შენისა იოანესი, რომელი დაუმკვიდრეს საქმეთა მისთა ბოროტთა; და სკორე ესე და მწვირე — მისი ნამუშავენი არს, რომელთაცა ერეოდა სოფელსა ამას შინა. და ესე აღგილი არს ყოველთა მეძავთა და მემრუშეთა, რომელთა არა შეინანონ. — და ეკიდა ბნელსა მას შინა დაფაჲ, რომელსა ზედა წერილ იყო: აჰა ესე არს სახლი იოანე კელეფსტონისა, რომელსა შინა იტანჯებოდეს საუკუნოდ.

ჰრქვა ეპიფანე ანდრიას: „ვამე ცოდვილსა ამას! რა არს სკორე ესე, მამაო?“

ჰრქვა ანდრია: — ესე არს ნაშრომი სულისა მისისა, რამეთუ, რომელი ესრეთ შერებოდეს მამაკაცი, გინა თუ დედაკაცი, ამით იზრდებო-

დეს აღდგომამდე მკვდართა და მერმე სულთ-
თა და ხორციით მივალნ საუკუნეთა მათსა
ტანჯველთა.

პრკვა ეპიტანემ ანდრიას: „მამაო, რაისა სა-
ხენი არიან ქიანი ესე, გინა ძალლნი, ანუ
მელანი და გველნი?“ მიუგო მას ანდრია: „ესე
სახენი სულნი კოდვილთანი არიან.“ პრკვა ეპიტა-
ნე:—ვაჟმე, უფალო ჩემო, და ესე ქიანი არიან
სულნი კაცთანი? მიუგო წმიდამან ანდრია: „არა,
შვილო, ნუ იყოფინ, არამედ სხვა-და-სხვა არიან
კოდვილთა სულნი, რამეთუ ქიანი და ღრიანკელ-
ნი სახე არიან კაცის მკვლეელთა, და გველნი იგი
და ვეშაპნი,—კერპთ-მსახურთა, რომელთაცა იგინი
მსახურებდეს მათივე მსგავსება აქვსთ. ხოლო მეძაე-
ნი და მემრუშენი,—ვითარცა მტვერი მწუთლილი და
მწვირე ზნელისა მწარეა; არამედ მგრძნობელთა სახე
—იქმნენ იგივე. ხოლო მამათ-მავალთა სახე,—
არიან ძალლნი; მპარაფთა სახე - მგელნი მტაცებელ-
ნი; მზაკვართა კაცთა სულისა სახე—არიან მელნი;
ვეცხლის-მოყვარებისანი,—არიან კვერნანი, რომელ-
ნი შეიკრებენ ბუდეთა უნდოსა რასამე ქვეშე
ქვეყანისა; ეგრეთვე ნაყოფანთა და მომთრეველთა
სახე—არიან ცხენნი, რომელთა მოკმედნი წარედენ
სატანჯველსა საუკუნესა.

განილვიდა ეპიტანე ძილისაგან და შეძრწუნებულ
იქმნა ჩვენებისა მისთვის. და რაჲ განთენა, მოვიდა
მისა კაცი და აუწყა, ვითარმედ მეგობარი შენი იოანე
ყვაფილისა-მიერ ბუგრისა (მომსვრელისა) დამძიმდა და

განწირულ არს. ვითარცა ესმა ეპიფანეს, იწყო ცრემ-
 ლვად და თქვა: აჰა ჩვენება იგი, რომელი ვიხილე,
 მოიწია, და ვითარცა მივიდა მისსა, ჰპოვა იგი
 მწარესა სიმძიმესა შინა. და მოეხსენა სიტყვა იგი
 ნეტარისა ანდრიასი, რომელი ჰრქვა: „პირველ
 წელიწადისა მოქცევისა მიიცვალოსო.“ და აჰა
 იხილა იოანემ ეპიფანე და ჰრქვა:—ლოცვა ჰყავ
 ჩემთვის, წმიდაო ღვთისაო, რამეთუ მოიწია
 ეამი ჩემი. ვინ უწყის? მოთუაქციოს მოწყალებად
 ჩემდა, რათამცა შემიწყალა უფალმან და მცირედი
 დრო მცეს, რათამცა შევინანე ბრალთა ჩემთა სიმ-
 რავლენი. ჰრქვა ეპიფანე: „ღმერთი მოწყალე არს,
 ძმაო, და მან უწყის ყოველივე, მე რისა შემძლე-
 ბელ ვარ?“ და ვითარცა იყო სიმძიმესა მას შინა,
 ელმოდეს ნაწლევნი მისნი და დაისხნეს ნასხამნი
 ძვალთა მისთანი. ხოლო მოკვდა რა იგი, შემდგომად
 მცირედთა დღეთა, ეპიფანეს შეემთხვია ნეტარი
 ანდრია უბანსა ფოროსასა, და რაცა იგი ეხილვა
 ჩვენებით, ყოველივე მიუთხრა. და რქვა ანდრია
 ეპიფანეს: „იხილე, ძმაო, სადა იგი მივედით და
 ვიხილეთ საყოფელი მეგობრისა შენისა იოანესი?
 და წარიკითხე საშინელი იგი დაფა მის წერილთა-
 სა? იხილნეა სულთა ცოდვილთა სახენი და შინა-
 განი იგი საყოფელი და აჩრდილი იგი ჯოჯო-
 ბეთისანი? ვევედრნეთ უკვე ღმერთსა, ძმაო, რათა
 გვიხსნეს მისგან! მიუგო ეპიფანე: ვიხილე, მამაო,
 სულიერო! არამედ ვევედრე ღმერთსა ჩემთვის,
 რათა არა მივიდე მუნ! ჰრქვა წმიდამან ანდრია

„მე ვესაე ღმერთსა, რათა გეშინოდეს და იქცეოდეს
კეთილად და დაიმკვიდრო სასუფეველი“. ცათა
ამისა შემდგომად ამბობს უყვეს ურთიერთობას და
წარვიდეს.

თავი მორჩმოსა.

(დედაკაცისათვის მორწმუნისა).

იყო ვინმე დედაკაცი უბანსა ნეორისასა, მორ-
წმუნე და მოშიში უფლისა, და ესვა მას ქმარი
სიძვის მოყვარე, და რაცა პპოვის სახლსა შინა,
ყოველივე განსცის მეძავთა ზედა. ხოლო დედაკაცი
იგი ფრიად მწუხარე იყო და ეძიებდა კაცსა
სულიერსა, რათა იხსნას ქმარი მისი ხელთაგან
ეშმაკისათა.

მოვიდა ვინმე დედაკაცი და პრქვა მას,
„ვითარმედ არს ვინმე კაცი ხელოვანი, რომელი
შეფუცვით ჰყოფს ყოველსა, რაჲცა გენებოს“. მაშინ
დედაკაცი იგი მივიდა კაცისა მისთანა და პპოვა
მუნ ერი მრავალი, რომელნი იკურნებოდეს
მისგან. და რაჲმს ყოველნი განვიდეს, მიუთხრა
მას საქმე თვისი და ქმრისა თვისისა, „ვითარმედ
მოიყვანებს მეძავთა, და დალია ყოველი მონაგები
სახლისა ჩემისა და მძულობს მე. აწ მესმა
შენთვის, ვითარმედ კაცი ბრძენი ხარ და წმიდა,
და მოვედ შენდა, რათა ქმნა ქმრისაჲ ჩემისა
კურნება, და მიიღე ჩემგან სასყიდელი შენი!“ პრქვა
მას კაცმან მან: „ვითარ გნებავს ყოველივე ექმნა,
რათა ანუ მოკვდეს, ანუ ნაღვლიან იქმნას?
მიუთხარ მე და ეპყო, ვითარ გნებავს!“ მიუგო.

დედაკაცმან:—არა მნებავს მე სხვა, გარნა რათა
 ვუყვარდე მე და არა მივიდეს სხვასა დედაკაცისათა-
 ნა. ჰრკვა კაცმან მან: „ჰყო ეგრეთ, ვითარ
 გნებავს, გარნა პირველად აღმიარენ სიყრმითგანი
 ცოდვანი შენნი და ყოველნი საქმენი შენნი.“
 და უთხრა დედაკაცმან საქმენი თვისნი ყოველნი. მან
 (ხელოვანმან) წინასწარ უთხრის: „ესეცა გიქმნიეს,“
 და აღგილიცა და ჟამი ყოველივე აუწყის, რამეთუ ეშ-
 მაკი უთხრობდა მას ყოველსავე, ხოლო დედაკაცი გან-
 კვირდის და ვერღარა მიუგო; ჰგონებდა, ვითარმედ
 წმიდა ვინმე არს და ჰრკვა: „დედაკაცი, წარვედ
 სახიდ (შინ) შენდა და შეკაზმე კანდელი, და ზეთი, ჭ-
 უღელი, და პატრუქი, და სარტყელი შენი, და მე
 მოვიდე დღესა ოთხშაბათსა და შევეკაზმო, ვითარ
 ჯერ იყოს!“ წარვიდა დედაკაცი იგი და ჰყო
 ეგრეთ. მაშინ მოვიდა კაცი იგი და შთაასხა ზეთი
 კანდელსა და აღანთო, და იწყო ვედრებად ეშმაკი-
 სა და ჩურჩნად (მკირე ჩურჩული), და დასდგა კან-
 დელი იგი ხატთა წინაშე, რომელნი იყვნეს და აღიღო
 სარტყელი მისი და დანასკვა ოთხი ნასკვი და
 მოარტყა წელთა მის დედაკაცისათა და რკვა:
 „მოჰეცდრამაჲ ოთხი და მივსცე შენთვის გლახაკთა.“
 ხოლო მან მისცა მას და მიერითგან მოსწყვიდა
 კაცი იგი სიძვისაგან და შეიყვარა ცოლი თვისი.
 და შემდგომად ექვსისა დღისა, იხილა ჩვენებით
 დედაკაცმან, ვითარმედ ჰსდგა ვაკესა ერთსა მარტო ჭ-
 მოვიდა მისა პინდო (არაბი) ერთი შავი და მოეხვია
 მას, და აკოცებდა და ეტყოდა: „კეთილად გპოვე,

დედოფალო ჩემო, მოვედ და დავსწვეთ ერთად. შენცა მოყმე ხარ ზე მეცა. დიდათ მსუროდა შენთვის, ვითარცა თვისისა ცოლისა. აწ დავსწვე შენთანა და განვსძღე სიყვარულითა შენითა.“

ესმა რა ესე დედაკაცსა, შეუვიდა ძრწოლა და ეტყოდა მას: „წარვედ ჩემგან, წყეულო, რამეთუ არა მივის მამაკაცი, თვინიერ ქმრისა ჩემისა,“ და ეშმაკი იგი აიძულებდა დაწოლად მისთანა. განიღვიძა დედაკაცმან მან შეშინებულმან და იტყოდა, „სადათ მპოვა აწ წყეულმან ეშმაკმან?“ და კვალად მიიძინა და იხილა ძაღლი შავი ფრიად დიდი და დასდვა პირი პირსა ზედა მისსა და ვითარცა კაცი აკოცებდა მას. ზოლო იგი გაჰსკრთა და იტყოდა: „ვამ მე, ვამ მე, ცოდვილსა ამას! რამეთუ ეშმაკი მებრძვის და არა მიტევებს განსვენებად. რაიმე ჰყუო,—არა ვუწყი.“

კვალად სხვასა ლამესა იხილა, ვითარმცა სდგა იგი იპოდრომსა შინა და აკოცებდა კერპთა მათ, რომელნი მუნ მდგომარე იყვნეს და მოვიდა ძაღლი მალალი და სდევნიდა მას. ესრეთ სტანჯაენ ყოველთა ლამეთა და არა უტევებნ მას ძილად. და ვითარცა შესჭირდა, იწყო მარხვად და ლოცვად და ვედრებად უფლისა, რათა აუწყოს, თუ ვინა არს მანქანება იგი ეშმაკისა, რომელი ბრძავს მას, რათა შეგწიოს და განათავისუფლოს იგი?

იხილა ლამესა ერთსა ჩვენებით, რამეთუ სალოცავნი და ხატნი მისნი იყვნეს დასავლეთ კერძო, და მასცა (იმასაც) დასავალით ეყო პირი

მისი. მოვინმევიდა ქაბუკი ზე ჰრქვა: „იმარხავ ღილო-
ცავ და ითხოვ, რათა გამოგიცხადო! აწ იხილე რა არს
საქმენი შენნი?“ ზე უწევნა ხატნი იგი ზე ჰრქვა: „რა-
მეთუ, რომელთა ხატთა დასავალით ხედავ, იგი მწამ-
ლველმან და გრძნელმან ჰყო და რამეთუ განგაშორა
ღმერთი შენგან და მიგცა ეშმაკსა, და მიგაქცია და-
სავალით!“ ვითარცა ესმა ესე დედაკაცსა, რამეთუ ხატ-
ნი იგი შესვარულ იყო მწვირითა და გამოვიდოდა
მათგან სიმყრალე საშინელი, მიუგო დედაკაცმან
მან ქაბუკსა მას შიშით და ჰრქვა: „უფალო, ვის
უქმნიეს ესე?“ ხოლო მან ჰრქვა: — გრძნელსა მას,
რომელსა ჰრქვიან ვირლინოს, მან ჰყო ესე, და
ჰხედავ, რამეთუ არღარა სჩანს ძალი ხატთა? არა-
მედ განეშორა სიმყრალისა მისგან საძაგელებისა.
და რაემს მიხედნა კანდელსა, იყო იგი სავსე
ფისითა, და ზედა უღელსა ეწერა სახელი ანტვისი
და შესაწირავი ეშმაკთა. ხოლო რაემს იხილა ესე
ყოველი, მიეფარა მისგან. განიღვიძა დედაკაცმან
და სცნა ძალი ჩვენებისა მის და თქვა: „რამე ვყო
მე საწყალობელმან ამან. მე ვგონებდი სარგებლობი-
სათვის, ვგონებდი, ვითარცა კეთილსა მწყემსსა და
ეგრე მივმართე და იგი იყო მგელი ბოროტი და
მაცთური. მენება, რათამცა მოვიღე შეწევნა, ხო-
ლო მე ვპოვე წარმწყემდა სულისა!“ ზე აბრალებდა
დედაკაცი იგი თავსა თვისსა საქმისა მისთვის
და ეძიებდა ღონესა კურნებისასა, ხოლო იყო სახ-
ლი მისი მახლობელად ეპიფანესა და იცოდა,
რამეთუ კაცი ბრძენი არს და უმზირდა, ვითარ-

ცა მოვიდოდა ეკლესიით სოფია წმიდით, მოვიდოდა პირველვე ბჭის კართა ზედა მის დედაკაცისათა. და ვითარცა მორავიდა ეპიფანე, შეუვრდა დედაკაცი იგი ფერხთა მისთა და მიუთხრა ყოველი შემთხვეული მისდა, ხოლო მას, ვითარცა ესმა, სულთითქვნა და ჰრქვა: „შეჩვენებულმცა ხარ, ეშმაკო, რომელი ბრძავ დაუძინებელად ნათესავსა კაცთასა.“ და ჰრქვა დედაკაცსა მას: „წარვედ და დასწვი სარტყელი იგი, და კანდელი იგი შემუსრე და ხატნი მომგვარენ მე, და რაჲცა უფალსა ენებოს, იგი იქმნას. მე ვუწყი, რამეთუ ეშმაკი იგი ბრძოლისა ჰყოფს ჩემთანა, არამედ არა მეშინის მისგან, შეწევნითა უფლისა ჩემისა იესო ქრისტესითა და ღოცვითა ღირსისა მამისა, რომელი მარადის ჩემთანა არს,“ რამეთუ იტყოდა წმიდისა ანდრიასთვის. ყოველი, რომელი უბრძანა ეპიფანე, ევრეთ ჰქმნა დედაკაცმან მან და ხატნი იგი მიგვარნა მას. მაშინ იხილა კვალად დედაკაცმან ჩვენებით შავი იგი, რომელი პირველ ეხილვა, რამეთუ იყო იგი ყოვლად შიშველი და ხორცნი მისნი წყლულ. დადგა გარეშე კარსა მისსა თავ-დადრეკილი და არა იკადრებდა შინა შესლვად.

მოვიდა მისსა სხვა მსგავსი მისი შავი და იხილა რა ფიცხელი წყლულებამისი, ჰრქვა მას:—რაჲ არს წყლულებამ ესე შენი? ხოლო მან მიუგო: „ეპიფანემან მიქმნა მე. დედაკაცსა ამას ვერტყი წელთა მისთა, ხოლო მან დამწვა მე. დაფიცებულ ვიყავ მოყვსისა ჩემისა ვირლინოზისაგან, რათა არა

განვეშორო მის დედაკაცისაგან. აწ დასწვა მან
სარტყელი იგი და მე საწყალობელ ვიქმენ. გარნა
რა ვუყო ეპიფანეს ნაცვლად მისსა, რამეთუ განმყო
მე ცოლისაგან ჩემისა? იხილე და ყოველი მტე-
რობა ჩვენი დავსდეთ მისთანა!“ და ვითარცა გან-
სთენა, წარვიდა დედაკაცი იგი და უთხრა ესე
ყოველი ეპიფანეს; ხოლო მას, ვითარცა ესმა
ესე, განიღიმნა და პრქვა: „ვენახსა მას, რომელსა
სცავს ღმერთი, ვერ განიპარავს მპარავი ყურძენსა!“

თავი მეორე მოცდაჲთჳ.

ღამესა ერთსა უკეთურმან მან ეშმაკმან აღიყვა-
ნა ბოროტნი იგი ეშმაკნი, მოყვასნი თვისნი, არა
წმიდანი სულნი, ფრიად მრავალნი და შუა-ღამესა
ოდენ მოვიდა სართულსა ეპიფანესა; ხოლო
უფალმან აღუხვნა სასმენელნი მისნი, და ესმოდა
ხმა ეშმაკთა; არა შეეშინდა და არცა შეიძრა, არა-
მედ ეშმაკნი იგი სდგეს შორით და მოუფლენდეს
მას გულის-სიტყვათა ბოროტთა, რათამცა შეარ-
ყიეს; ხოლო იგი ევედრებოდა ღმერთსა, რათა
იხსნას ბრძოლისა მათისაგან, და აღიპყრნა ხელნი
და ფსალმუნსა ამას იტყოდა: „აღვიარო, შენ
უფალო, ყოვლითა გულითა ჩემითა,“ და ვითარცა
სთქვა მუხლი ესე: „შერისხენ შენ, წარმართთა და
წარსწყმდა უღმრთო“ (ფს. 9, 1, 5), მეყვსეულად იქმნა
ხმა ზეცით, ვითარცა კართა განხმაჲ და გამოვიდა
ელვა, და დაეცა ეშმაკთა მათ, და შეწვნა,
და განაბნივნა იგინი და უჩინო იქმნეს. ესერა

იხილა ეპიფანე, განმზიარულებული ილიდებდა ღმერთსა. და ვითარცა განსთენა, წარვიდა მოძიებად ნეტარის ანდრიასა. შეემთხვია დედაკაცი იგი და ჰრქვა ეპიფანეს: „ვიხილე, ქეშმარიტად ლოცვითა შენითა განიღვენეს ჩემგან ეშმაკი იგი ბოროტნი, წმიდაო ღვთისაო! და ვიხილე, რამეთუ ებრძოლე ღამესა ამას და სძლიე მათ.“ და მიუგო ეპიფანე: სარწმუნოებამან შენმან მოგანიჭა შენ ძალი, ხოლო მე კაცი ცოდვილი ვარ და არა ძალ-მიძს შეწევნა. შეემთხვია ეპიფანე ნეტარსა ანდრიას ეზოსა ხალკოპრიანისასა. ვითარცა იხილა იგი, მივიდა მახლობელად მისსა და ჰრქვა: იხილე ვითარ დაიცვა ვენახი კეთილი მევენახემან კეთილმან? გრწმენინ ჩემი, წმიდაო. რამეთუ ფრიად შევსძრწუნდი მხეტა მათგან საცნაურთა, რაგამს ძლიერად ბრძოლა მიყვეს ჰრქვა ნეტარმან ანდრია: „უფალმან განაბნივნა იგინი და უკეთუმცა არა შეგემთხვეოდა შენ ბრძოლა იგი, დედაკაციცა იგი ვერ განერებოდა ხელთაგან მათთა, რამეთუ ურთიერთარს ჯერ არს სიმძიმეთა ტვირთვა მოყვასთა“ (ჯალ. 6, 2). ჰრქვა ეპიფანე: გვედრები, მაუწყე სარტყელი ღოთხნი იგი ნასკენი, ანუ კანდელი და ზეთი და წყალი და უღელი და პატრუქი, — რაჲ არიან, ანუ ვითარ შეეწია ეშმაკი დედაკაცსა მას მოქცევად ქმრისა მისისა? ესე ვუწყი, რამეთუ მოქცევა ბოროტისაგან კეთილ არს და ეშმაკი მოშურნე არს კეთილისა. მიუგო ნეტარმან: უკეთუ გნებავს ცნობად, ისმინე შვილო

ეპიფანეს ჩვეულება აქვს ეშმაკსა, რაჟამს შევიდეს პირველ კაცისათანა, აწურთის ყოველსა საქმესა ღვთის მსახურებისასა განშორებად. არათუ ღმერთი განეშორების ნებსით თვისით კაცისაგან, არამედ რაჟამს იხილნეს ცოდვანი განმრავლებულად და ბოროტნი იგი სიმყრალენი და სიძაგელნი, რომელსა შინა იქცევიან, ვერ თავს იღვას კეთილმან მცველმან და განეშოროს მისგან. მაშინლა ჰპოვის იგი ეშმაკმან მან მოცალედ და შევიდის მისსა. რამეთუ ეშმაკსა ხელეწიფების, რათამცა უნებლიეთმცა მიიყვანა კაცი ცოდვად, არამედ მოაგონებს და ვითარცა ქარი ეკვეთების და წარვიდის, და სხვა ძალი არა აქვს და მით ესჯების კაცთა. რამეთუ იტყვის ეშმაკი: ოდეს მიგითრიე მძლავრებით, ანუ ოდეს მოგაბენ ჯაქვნი? მე მოგაგონენ ოდენ და შენ აღასრულე ნება შენი. ესრეთ მოვიდა ეშმაკი დედაკაცისა მის, რამეთუ ჰხედვიდა იგი, ვითარმედ მორწმუნე არს დედაკაცი იგი და თუ მოვაგონო ბოროტი, არა მსწრაფლ ისმენს, არამედ შთაფუგდო გულსა, რამეთუ მას კეთილ ეგონა (ეგონოს) მოქცევა ჰპრისა თვისისა და მით წარსწყმიდოს იგი; ამისთვის წარიყვანა იგი გრძნეულისათანა.

იხილე რაჲ ჰყო ეშმაკმან და ვითარ ებრძოლა სულსა მართალსა და თვით დაემკვიდრა სულისა წმიდისა წილ, და რაჲცა იგი უთხრა გრძნეულმან მან, ყოველივე ნებსით თვისით აქმინა დედაკაცსა მას, რამეთუ ჰრქვა: შემოიკმაზე კანდელი,

ზეთი და უღელი, და პატრუქი, და სარტყელი, და ცეცხლი, რამეთუ ეგულვა ჭეშმარიტად მოძარცვა ნათლის-ღებისა. ხოლო კანდელი იგი— იყო სახე ეშბაზისა, და ფისი იგი—სახე წყლისა ნათლის-ღებისა; ზეთი—ბარსაბონისა, პატრუქი და ზეთი—სახე სანთელთა, რომელნი აღანთიან ნათლის-ღებასა. ხოლო სარტყელი იგი— იყო ნაცვლად სარტყლისა მის, რომელსა მოარტყმენ ახალსა ნათელ-ღებულსა. და ყოველი ესე, რომელი ითხოვა გრძნეულმან დედაკაცისგან, მიიღო ხელითა მისითა. და ყოველი ნათლის-ღებისა სახე მიუღია ზაკვითა თვისითა და ვნებითა მოსძარცვა ქრისტიანობაჲ. ამისთვის ეტყოდა შავი იგი: „დასწევ ჩემთანა, რამეთუ ცოლი ჩემი ხარ და არა ქრისტესი.“ და ხატი იგი, რომელი შებღალული უჩვენა, რამეთუ წყალობაცა მისი აღზდილ იყო (დედაკაცისა). მისგან; და კანდელი, რომელი აღენტო, არა ცხოვრებისათვის იყო, არამედ მსხვერპლი ეშმაკთა. და მოარტყმა წელთა (წიალთა), ეშმაკეულ ჰყო, რომელი შევიდა მისდა, რათა არა განეშოროს ეშმაკი იგი.

პრქვა ებიფანემ ანდრიას: „საკვირველ არს ღმერთი შენ-მიერ, მამო, რომელ არა რაჲ დაგეფარვის! გარნა ვითარ იცი:—სიყრმითგან, ანუ აწ უსწავიფეს კაცსა მას ხელოვნება იგი გრძნებისა, რომელ საქმეთაცა კაცისათა მიუთხრობს, რაჲცა იგი ექმნას?“

მიუგო წმიდამან: შეიღო, ეშმაკი არაოდეს დასცხრების ბრძოლად ქრისტიანეთა, და რაცა ჰქმნას

კაცმან—უწყის ეშმაკმან და რაქამს ვინ შივიდის
გრძნეულისა მიმართ კითხვად რაჟსამე, ^{ეჭიჭიჭი}
პკითხავს ეშმაკსა და ეშმაკი მოუთხრობს საქმეთა
მისთა და იგიცა მიუთხრობს კაცისა მის-მიერ
ქმნილთა. და მას კაცსა ესმიან საქმენი მისნი
გრძნეულისგან და გონებნ მას წმიდად ღვთისა.
რამეთუ ვითარცა ანგელოსი უდგს კაცსა ღვთის
მოყვარესა და აუწყებს მოწევნადსა ყოველსა,
ეგრეთვე ეშმაკი აუწყებს მსახურსა თვისსა. ისმინა
რა ესე ეპიტანემ, განკვირვებული აღიდებდა ღმერ-
თსა, და ამბორს უყვეს ურთიერთთარს და წარვიდეს.

თავი მეოცმოდხორა.

რაქამს აღესრულნეს დღენი წმიდათა მარხვათა-
ნი და მოიწია ბზობა, ვითარცა არს წესი ქრისტიანეთა,
ჯვართა, და კეროვნებითა, და ბაიამთა, გალობდა
ერი ურიცხვი ქალაქსა შინა სამეფუფოსათა კონსტან-
ტინეპოლეს და მივიდოდეს სოფია წმიდად. და
იხილა წმიდამან ანდრია ბერი-კაცი ვინმე შვენიერი,
რომელი იყო დავით წინასწარ-მეტყველი, და
სხვანი წინასწარ-მეტყველნი მისთანა, და ერი ფრი-
დი. და ეპყრათ ხელთა მათთა ბაია და ჯვარები.
ბრწყინვალე იგი მოხუცებული და ერი მისი
გალობდენ გალობასა შვენიერსა ხმითა ტკბი-
ლითა და აწვევდეს ურთიერთთარს პირველ შეს-
ლვად საკურთხეველად. და ეპყრა შვენიერსა
მას მოხუცებულსა ხელთა მისთა ქნარი,—სცემდა
და შეაწყობდა გალობასა და ესრედ გალობდა.

ესმა რა წმიდასა ანდრიას ხმაჲ იგი, აღიესო სიხარულითა და მანცა იწყო გალობად ფსალმუნისა (131, 1) ამის: „მოიხსენე უფალო დავით და ყოველივე სიმშვიდე მისი. რამეთუ გვესმა დედუფლისა ჩვენისა-მიერ და ვპოვეთ იგი აღგილსა სიბრძნისა მისისასა დიდად შვენიერ.“ დედუფლისა-მიერ სმენა—ითარგმანების ეკლესიასა შინა დიდსა წმიდასა სოფიასა, რომელი ესმა წინასწარ-მეტყველის დავითის-მიერ ხმა საგალობელისა ებნისა. სიბრძნისა მისისა, —სწავლა არს და გალობა სწავლათა, რომელი იგი ესმა ნეტარსა ანდრიას. და ვითარცა იტყოდა ამას, ჰსდგეს ვინმე მუნ ფილოსოფოსნი. ესმათ რა ესე მისგან, განკიცხეს და ჰრქვეს: „არა მართლიად ფსალმუნებ, სალოსო, რამეთუ არა არს სიტყვა ესე ფსალმუნი დავითისა, რომელსა იტყვი „დედუფლისა ჩვენისა-მიერ ღ აღგილსა სიბრძნისასა.“ მიუგო ანდრია: —სახლი და განსასვენებელი ღვთისა—არს ეკლესია, მოკთომილნო! თქვენ, რომელნი ფილოსოფოსნი ხართ, ხელნო? მე ვარ ღრმა ღ ბრძენი ფილოსოფოსი! ჩემგან ისწავეთ ამიერიდგან! ხოლო მათ განიცინნეს და განეშორნეს მისგან. და იტყოდა წმიდა იგი ანდრია, ვითარმედ „ვიხილე დავით წინასწარ-მეტყველი სხვათა წინასწარ-მეტყველთა შორის, უზესთაეს დიდებითა და პატივითა, ვითარცა სთქვა პირველვე: „განვლო მე აღგილი უფლისა და საყოფელი ღვთისა იაკობისი.“

და ვითარცა მოიწია დიდი აღვსებაჲ კვირთაჲსი (აღდგომა), წარვიდა ნეტარი ანდრია სოფია წმიდას. ღ

ვითარცა ილოცა, გამოვიდა და დაჯდა კართა ზედა
 ეკლესიისათა, სადა იგი არიან ეამნი (მზისსაათი) რვა-
 ლისანი, ზე განიცდიდა ერთა, რომელნი შევიდოდეს
 ეკლესიად. რამეთუ ბრძანებული იყო ღვთისა-მიერ,
 რათა იხილნეს კაცნი ცოდვილნი და მართალნი. და
 ხედვიდეს მათ, რომელთა კეთილად აღასრულნეს
 დღენი წმიდათა მარხვათანი და რომელთა ხენეშად. ზე
 რაჟამს აღასრულეს წმიდაჲ ეამის წირვაჲ და განუ-
 ტევეს ერი, ხედავენ წმიდა ანდრია, ღვთისა-მიერ,
 რამეთუ რომელთამე პირნი სპეტაკ იყვნიან,
 ვითარცა თოვლი, და რომელთამე ბრწყინვალე,
 ვითარცა მზის თვალი, რომელთა იგი აღასრულნეს
 დღენი წმიდათა მარხვათანი ღოცვითა, გლა-
 ხაკთ-მოწყალებითა, მღვდობარებითა და მარხვითა. და
 ჰხედავენ მათ და აღიდებენ ღმერთსა. კვალად სხვათა
 ჰხედვიდა, რომელთა პირნი ნათელ არიან ზე განისვენ-
 ებნ მათ ზედა სული წმიდა, რომელთა წმიდად დაიკ-
 ენიან თავნი თვისნი სიძვისაგან, და ძვირის-ხსენებისა,
 და სხვისა ყოვლისა ცოდვისა. და სხვათა ჰხედავენ
 მოსილთა ოქრო-ქსოვილთა და ბრწყინვალედ და
 ტრედი სპეტაკი თავთა ზედა მათთა ასხურებნ სურ-
 ნელებასა, რომელი იგი იყო სახე ანგელოზისა. და
 იყვნენ საქმენი მათნი იგი კეთილნი, — განძლება მშვიერ-
 თა და შემოსა შიშველთა, ღვწაჲ პყრობილთა,
 სიმდაბლე და შემუსრვილება გულისა. ზე კვალად
 სხვანი იხილნა, რომელთა ემოსათ სამოსელი პატო-
 სანი და იყვნეს მოხარულ პირნი მათნი,
 რომელთა თანა ვიდოდესცა ქმნულებით შევნიერ-

ნი, რომელთა თაგთა ზედა იყო გვირგვინნი შეთხ-
ზული რტოთაგან ზეთის-ხილთასა. და იყვნეს იგი-
ნი, ვითარცა ასულნი მეფისანი, შემკულნი მარგა-
ლიტთა-მიერ და თვალთა პატოსანთა; და იგინი
იყვნეს, რომელნი სიწმიდით ცხოვრებდეს და ნაშ-
რომთაგან ხელთა მათთასა ჰყოფდეს მოწყალებასა.

და სხვათა პირებსა ჰხედვიდა შემკურვილსა
და წყლულსა ღ უშვერსა ღ შებლაღულსა მწვირი-
თა. რომელთამე ემღერდიან ძალლნი და მხეც-
ნი, და რომელთამე გველნი სწოვდენ გულსა ულხი-
ნებელად, და მყვარნი (ბაყაყნი), და ქიანი—ფერხთა
მათთა. და ესრედ უწყალოდ იტანჯებოდეს. და
მცველნი იგი ანგელოზნი მკმუნვარედ მდგომარე
იყვნიან განშორებულად მათგან. რამეთუ იყვნეს
კაცნი იგი მეზვერენი, უძღებნი, მამათ-მაფალნი,
გარდარეულად მცოდველნი, რომელსა შინა მარა-
დის, ვითარცა ღორნი, იმწუბებოდეს და საძულ-
ველ უზნდეს ღდენი წმიდათა მარხვათანი, რომელსა
შინა ღვთის-მოყვარენი იშვებენ და განიწმედენ
ბრალთა მათთა. ხოლო იგინი გარდავლიდეს ნაყრო-
ვნებითა, მთვრალობითა, სიძვითა და უწყალოებითა
და არა ეშინოდათ მსაჯულისა მისგან საშინელისა,—
ღ არცა ისწრაფეს განკურნებად წყლულებათა სულთ-
სათა. არამედ ხორცი მათნი მისცნეს მსხვერპლად
ეშმაკთა და მას დაემონნეს. და მათ შორის
განისვენებდა იგი (ეშმაკი) გუნდით მისითურთ.
და რაჟამს გარდაიცვალნენ, ვითარცა ძალლნი
გარდაიცვალნენ, და განიხრწნენ საფლავსა შინა,

და იქმნენ საქმელ მატლთა. რამეთუ ხორცნი
ცოდვილთანი საძაგელ არიან, ხოლო შართაღლთანი
სუნნელ და კეთილ.

კვალად სხვანი იხილნა შიშველნი, და
თვალნი მათნი და პირნი—კვამლიანი და დაშა-
ვებულნი, და ვითარცა მხეცნი განველურებულ,
რომელთა ქედთა მოებნეს საბელნი ეშმაკ-
თა და მიიზიდვიდეს. და სხვანი უწერტდეს
მახვილითა და სცემდეს. ხოლო ჰაერთა შინა წე-
რილ იყო: „ესენი არიან გარძნეულნი და მწამლველ-
ნი,“ რომელთა ხილვისათვის ფრიად ცრემლეოდა
წმიდა ანდრია.

სხვანი იხილნა შავად და შიშველად, რომელ-
თა აქვნდეს ხელთა მათთა მახვილნი (დანანი) შესვა-
რულნი სისხლითა, და თათთა მათთა ზედა ასხდეს
იქედნენი, სავსენი მკვდინებელითა წამლითა. და
იყო მათთვის წერილი ჰაერთა შინა: „ესენი არიან
კაცის მკვლელნი ზე უსამართლოდ მომხვეჭნი.“¹⁾ და
მას სახესა არა თუ მამათა ოდენ ხედვიდა,
არამედ დედათა, ყოველსა ერსა და ყრმათაცა.
და იტყოდა ნეტარი იგი, „ვითარმედ ფიცხელი
და ბოროტ არს გულისთქმა იგი ცოდვისა.“²⁾
სხვანი იხილნა, რომელთა ემოსა სამოსელი ძველი
და შეურაცხი, ზე დედანი მავალად მათთანა,
რომელთა ტანთა ესხნეს ეკალნი, და ქიანი ეხვეოდეს

1) მესამეშია „ვითარმედ ფიცხელი გულისთქმა სი-
ძვისა გონებისა მიუვანებითა, სწორია კაცის კვლისა“.

ხორცთა მათთა და სწოვდეს ასოთა მათთა, რომელნი იყვნეს მრისხანენი, მცემელნი, უწყალონი და მწუნობარნი, ²⁾ რომელნი იგი არიან საქმენი ეშმაკისანი და ღმერთი არა დაიმკვიდრებს მათ შორის.

სხვანი იხილნა, რომელთა გვამნი (თავით-ფერხამდენ) სავსე იყვნეს ნაცრითა და მტვერითა, და პირნი მათნი, ვითარცა მხეტთა ველურთანი, სავსენი გულისწყრომითა. და ყურთა მათთა დამოკიდებულ იყვნეს იქედნენი და ასპიტნი ბოლოვებითა. დაიყვნეს პირნი მათნი და თვალნი, რათა არა იხილონ ნათელი და არცა ესმნეს სიტყვანი წიგნისა ეკლესიასა შინა! ესენი იყვნეს შემასმენელნი მოუვასთანი და უსამართლონი, რომელთა მისცნიან კაცნი სატანჯველსა და საპყრობილესა, — ძვირის მომხსენენი, შემტერენი, ამპარტავეანნი, მაგინებელნი, ბოროტისა მამრალობელნი, მგომარნი ზ სხვათა ყოველთა ბოროტთა მომქმედნი.“

თავი მეოთხეოცდახუთი.

ღ. განიყარა რამ ერი იგი, აღსდგა ანდრია, განიპყრნა ხელნი და იწყო ღოცვად და იტყოდა,

²⁾ შესაძენი „იხილნა დედანი მრავალად მათთა, — ესტანთა მათთა ეკალი და კუროს თავი, — და ეხვეოდეს ქვეწარმავალნი წამლიანნი (შხამი-ნნი) და სწოვდეს ხორცთა მათთა უღბინებელად. ესენი იყვნეს: გულმწყრალნი, მცემელნი, ძნელნი, ძვირის მომხსენენი, ფიცხელნი, უწყალონი, ამპარტავეანნი, მწუნებელნი. და ესე ვითარნი საქმენი ეშმაკისანი არიან და ღმერთი არა დაიმკვიდრებს მათ შორის.

ვითარმედ „ფრიად შეძრწუნდა სული ჩემი, უფალო, ზილვისა ამისთვის!“ და ესმა ხმა ზეგარდამო, ვითარმედ—მცირედისა ზილვისათვის შეძრწუნდი ანდრია?! მე უმრავლესად ვხედავ ბოროტთა საქმეთა კაცთასა, არამედ მოველი მოქცევასა და სინანულსა! და მნებაეს, რათა ისწავნენ საქმენი ჩემნი და გზანი!—ესე რა ხმა ესმა, განიხარა და თქვა, „ჰო, უფალო ღმერთო ჩემო! კეშმარიტ არს მსჯავრი შენი, ვითარცა იტყვის გულითაღი შენი დავით: „კაცი პატივსა შინა იყო და არა გულის-ხმა-ჰყო, ჰბადვიდა იგი პირუტყვთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“ (ფსალ. 48, 13).

და წარვიდა მიერ ზ მივიდა ქულობაჟსა მეღვინისასა. იხილა რა იგი კაცმან მან, აღიღო გრწყილი (კრწყილი, რწყილი) ზ მიუპყრა მას და ჰრქვა: —ცოფო, რად უწოდენ ამას, ზოგნი გრწყილად, და ზოგნი წილად? ჰრქვა მას ანდრია: „ხელო, არა უწყია გრწყილი უკბენს ხორცთა ძლიერად ზ აქავნებს,—ამისთვის ეწოდების გრწყილი.“ ხოლო კაცმან განილიმნა და აღავსო ჭიქა ღვინითა და მისცა მას. მიიღო იგი ანდრია და შესვა და დაჰკრა ქვეყანასა და წარვიდა. და ვითარ რბიოდა, შეემათხვია მდიდარი. ჰრქვა წმიდამან: „მოშეც რაჲმე!“ მიუგო მდიდარმან—არა მაქვს, ცოფო!

მიუგო წმიდამან: „კეშმარიტად ჰსთქვა ლოდმან საკიდურმან (იესო ქრისტემან), „ვითარმედ საბელი მანქანისა ვერ (შემძლებელ) არს განსვლად ზვრელსა ნემსისა,—ეგრეთ მდიდარი შესლვად სასუ-

ფეველსა ცათასა“ (მათ. 19, 24). ჰრქვა მდიდარმან—
ქეშმარიტად არსა ხერელი ნემსისა, სადამცა ვინ
განვლო?

ჰრქვა წმიდამან: „უკეთუ ვინ არა წარვლოს გზა-
იწრო და საკირო, ვერ მიიწიოს ცხოვრებასა! შენ
ხარ მსუქანი სიმდიდრითა—არა უწყი, რასა
ზრახავ? რამეთუ ვირი თუ იყოს მშვიდი,—განვლის
ფოლორცა იწროსა, ხოლო თუ მწიხნარი,—ვერ
ძალ-უძს განსლვად.“ განიცინნა კაცმან მან და ჰრქვა:
—დაღათუ ხელი ხარ, კარგათ მაგინე!

ჰრქვა მას ანდრია: „მომეც მე ღრამკანი, (ოთხის
ღრამის წონა ოქრო), რამეთუ გლახაკი ვარ!“

მიუგო მდიდარმან მან: —არა მაქვს მე ღრამკანი.

ჰრქვა წმიდამან: „მომეც მე კერამა“ (წვრილი
ფული).

და ჰრქვა მდიდარმან: —არცა იგი მაქვს.

და კვალად ჰრქვა წმიდამან, „მომეც კოტორი
(ნატეხი პურისა), ანუ ფოლი ერთი.“ ამისთვის
ეტყოდა მას, რამეთუ იყო ძვირი და უწყალო.

ჰრქვა მდიდარმან, რამეთუ—არა ხელავ მდიდარ-
ვარ და დიდი წარსაგებელი მიხმს?

ჰრქვა წმიდამან: „მსგავს ხარ ფუტკართასა, რომელ-
ნი უქმად შევლენ და გამოვლენ სკასა, ვითარცა
ჯინქველნი ფურცელსა. და ვითარცა ზღვაჲ არა
განძლების შედინებითა, ეგრეთვე გული მდიდარ-
თა არა განძლების უძლებებითა.“ და რაჟამს იხილა,
ვითარმედ არა რას ერგების სიტყვა იგი მისი, დაუტევა
ღ წარვიდა, და ეტყოდა: „მაშინ ისმინო (მომიგონებ),

ოდეს ყოველივე უნებლიეთ დაუტოო და შიშველი
განხვიდე.”

და იტყოდა გულსა თვისსა: ჰოი ვითარღა შეუპ-
ყრივართ ეშმაკსა ზე დაუბრმევართ სრულიად? ვითარ
ვიხილოთ ღმერთი, ანუ რაჲ სიტყვა მივუგოთ,
რომელნი არა ვიქმთ მოწყალებასა, ზე ვართ უძრავ კე-
თილისა მიმართ, ვითარცა ქვანი უსულონი! სოფელსა
ამას შინა ამოასა ვიშვენიოთ ზე სხვად სოფლად მივიცვა-
ლებით. და რა სიტყვა მივუგოთ თვალ-უზვავსა
მას მსაჯულსა უკანასკნელსა მას დღესა? მოვედ,
საწყალობელო სულო ჩემო, და ვიქმოდეთ საქ-
მესა ჩვენსა, და ვფქვიდეთ წისკვილსა ჩვენსა იფქლსა
წმინდასა უღვარძლოსა. რამეთუ არა ვშორავთ ჟამსა
წარსლოვისასა, და სადა იგი მისლვად ვართ, მივის-
წრაფოთ განსასვენებელად, სადა იგი მართალნი
განისვენებენ. გვალე, საწყალო სახედარო ჩემო,
ვისწრაფოთ, რათა არა გვეწიოს ბნელი. რამეთუ
ხორცნი აქა გვისხენ დატევებად, და სული წარ-
ყვანებად. მივეგებნეთ მეუფესა მომავალსა გუნდთა
თანა ანგელოზთასა! ამას რა იტყოდა, აღიმდერნა
და წარვიდა.

იხილეს რა იგი შექულბაქეთა მათ მომავალი
ხლდობით, იწყეს სიცილიად, და იტყოდეს:—„დაა-
ბით ვირი ესე.“ და ჰრქვა წმიდამან, „დაჰფალთ ეგე,
დაჰფალთ ეგე, რამეთუ მკვდარ არს. და კვალად
ჰრქვა: „ვირა ჩემი დაღათუ მოკვდეს, ცოცხალივე
არს, ხოლო ვირი თქვენი, უკეთუ მოკვდეს და
არა დაჰფლათ, ვერ იტვირთავთ სიმყრალესა მისსა.“

თავი მორამოსდაოსა.

(ბრძოლა ეშმაკისა ეპიფანესთან).

მათ ღღეთა შინა იწყო ეშმაკმან ბრძოლად ეპიფანესა სულითა სიძვისათა, რათამცა დასცა იგი. ხოლო მან არა დაუფარა ესე წმიდასა ანდრიას, არამედ იწყო ცრემლით ვედრებად უფლისა, იმარხვიდა და ილოცვიდა, რათა განსდევნოს მისგან ბრძოლა იგი და არა მიუშვას დაცემად. ხოლო ეშმაკი ძლიერად ბრძოდა მას. და მოუხდა ლამე, ძილსა შინა, ვითარცა დედაკაცი, და ერება დაბრკოლება მისი. ხოლო მან განიფრთხო ძილისაგან და აღსდგა ლოცვად, იცემნ მკერდსა, და დაეცა ქვეყანასა, და იდრეკდა მუხლითა, და აღიღო მარილი მჯილითა (მუკითა) მისითა და შთაიყარა პირსა, რათა დასწვას გული, და მოაწყუროს და დააფიწყდეს გულის-სიტყვაჲ იგი. და ჰქმნა ეგრეთ. მოკვდა და დასცხრა ბრძოლა იგი შეწვითა გულისათა მარილისა-მიერ. და ვითარცა მიერულა ეპიფანეს, იხილა ეშმაკი იგი სიძვისა, ვითარცა ღორი მწუმბებელი მწვირესა მყრალსა და ფშვინვიდა ძლიერად.

მოვიდა ქაბუკი შვენიერი სპეტაკითა მოსილი და აქვნდა ქიქა ხელთა შინა თვისთა. და მიუპყრა ღორისა სახესა მას ეშმაკსა, რათა შესვას. ხოლო იგი არა მიიღებდა და ჰრქვა ანგელოზსა მას: „რომლისა მიზეზისათვის გნებაეს მაგისი შესმად ჩემდა?“

მიუგო ანგელოსმან: „შენ ჰქმენ, რომელ
მსახურსა ღვთისასა მარილმან დასწვა, და დიდო
სასჯელი მიგებდების მისთვის დღესა მას
განკითხვისასა.“ მიუგო დაბნელებულმან მან ეშ-
მაქმან:—ვაჰმე, რამეთუ მეგულვებოდა მომადღებო
მამისა ჩემისა და შევევარდი განსაცდელსა! და
აღიღო ჭიქა იგი უნებლიედ ზე შესვა სავსე სიმწა-
რითა. და ვითარცა განიღვიძა ეპიფანე, იყო გან-
კვირვებული ფრიად და აღიღებდა ღმერთსა.

თავი მეოთხედიანთა.

ღა შემდგომად მცირედთა დღეთა შემოხვია
ნეტარი ანდრია ეპიფანეს, —განილიმნა და ჰრქვა მას:
„ცხვარი ვარ ჯოგთა კეთილთა და მიყვარს
მარილი და ვლოკ მას.“ და ვითარცა ესმა ესე
ეპიფანეს, განჰკვირდა და ჰრქვა—არცა ეგე დაგე-
ფარა, შენ, ნეტარო მამაო? ესრეთ დამიტევე მე.
შვილი შენი, რომელ ეშმაქმან დამწვა მე გული
ჩემი. მიუგო ნეტარმან ანდრია და ჰრქვა: „თუ
არა გამოიციადოს მხედარი ბრძოლასა შინა, არა
იქების. ეგრეთვე, რომელი ისწრაფდეს პოვნად
გვირგვინისა, უხმს დათმენა ღვაწლთა და თავსდებ-
ობა ჭირთა. სოფელი ესე, შვილო, მსგავს არს
კვამლსა განქარვებადისა, და კაცი, რომელი არა
იჭირვოდეს ღვთისათვის, მკვდრად შერაცხილ არს
სოფელსა შინა. და რომელი არა ჰზრუნვიდეს სა-
უკუნესათვის, ცოფ-არს იგი. ხოლო შენ, შვი-

ლო ჩემო, მცირისა მაგისთვის ტანჯვისა და ქირისა, ტკბილი იგი სამოთხის ქება მოგეცემას. ნუ სულ-მოკლე იქმნები, ძმაო! არამედ მოიგე მოთმინებაჲ, რათა დაიმკვიდრო სასუფეველი, რამეთუ დღეს ვართ და ხვალე არღარა, და ვითარცა სიხმარი ჰყოფილი, უწინა ვიქმნებით. და რომელთა სძინავენ და არა ზრუნვენ მერმისათვის დღისა, ვითარცა არღილნი, წარვლენ და, საუკუნესა განსვენებისა წილ, მოელის მათ ქირი და ტანჯვა. ხოლო შენ, შვილო, ქირთა (მაგათ) აქათთა წილ, — მიიღო სიტკბოებაჲ და განსვენებაჲ. მოითმინე, რათა მოიღო სასყიდელი და დაიმკვიდრო სასუფეველი ცათა. რამეთუ ამის სოფლისა შვენირება და დიდება, ვითარცა კვამლი და ნისლი, განქარდების, და მოსურნეთა და მოყვარეთა მისთა დაუტევებს ქირთა და უბადრუკებასა. და ჩვენცა, უკეთუ არა ვზრუნვიდეთ სულთა ჩვენთათვის, მუნ საუკუნოდ ვიტანჯებოდეთ. არა აღმოგიკითხავსა წიგნსა, ვითარ იგი დიდი გულის-კლება და წუხილი აქვსთ მართალთა სოფელსა ამას შინა? და, ვითარცა ფრთხილნი მარკინელნი (მოქიდავენი), ებრძვიან მტერსა უხილავსა: სიმდაბლითა, და მოთმინებითა, და მღვდარებითა ისწრაფიან აღსრულებად მცნებათა ღმრთისათა, ვითარცა იტყვის ეზრა წინასწარ-მეტყველი: „რამეთუ კაცმან, რომელმან არა ისიძვოს და არცა იმრუშოს, და ყოვლისაგან ზნისა უკეთურისა გარე მიაქციოს აღაგნი მისნი,

იგი, ვითარცა საკმეველი სუნნელი, მივიდეს წინაშე ღვთისა. ხოლო მეძავი ზე მემრუშე საძაგელად არს შერაცხილ წინაშე ღვთისა.”

და უფროსად, — რომელი მეცნიერ იყოს წმიდათა წერილთა, ისიძვიდეს და არა მოიქცეს, და არა შეინანოს აღსარებითა და ცრემლითა, — უმეტეს იტანჯოს იგი.

ბრძნად იგი შერაცხილ არს წინაშე უფლისა, რომელმან შეინანოს ცოდვანი თვისნი, უმეტრებით და მეცნიერებით ქმნილნი. იგი მარადის სწყევს და დასწავს ეშმაკსა. ხოლო ცოდვილთა და უნანელთა მოელის სასჯელი. და შენ, შვილო, მაგისტვის ნუ სულ-მოკლე იქმნები, ნუმცა მწუხარე ხარ, რამეთუ ჰბრძავე ეშმაკთა. უკეთუ არა თავს-იდვა ქირი ხორცთა, ვერ განსძლე პურისა მისგან ცხოველისა ზეცათისა.” და რაემს ასწავა ესე ყოველი, მისცა მშვიდობა და წარვიდა.

თავი მეოცმოდამეცხა.

და ვითარცა წარვიდა ეპიფანე სახიდ თვისა, მოვიდა ვინმე და უთხრა, ვითარმედ „მეგობარი შენი საყვარელი, რაფიელ, სნეულ არს ფიცხელად და გიწესს (გიწოდებს), რათა გიხილოს შენ.“ ხოლო მან იწყო ცრემლვად ზე წარვიდა ხილვად მისსა, ზე ვითარცა შევიდა სახიდ მისსა, იხილა იგი დამძიმებულიად და დაჯდა მახლობლად მისსა და სცნა სულითა, რამეთუ გარდაიცვალეზის. იწყო მწუხა-

რებად, რამეთუ უყვარდა იგი ფრიად, და ხელდას
ჭირსა შინა და კენესასა ფიცხელსა, რამეთუ ხმა
ზრუნვისა, ვითარცა გრგვინვა, გამოვიდოდა
მისგან.

ჰკითხა ეპიფანე: „ძმოს საყვარელო! რა
გელმის, რომელ ესე გაიჭრები და ღალატებ?“
ხოლო იგი მოეგო ცნობასა და ჰრქვა:—ვაჟე,
ტკბილო ძმოს ჩემო! რამეთუ, რომელიცა რაჲ
შექმნა კეთილთა საქმეთაგანი, ჰსძლეს ბოროტთა
საქმეთა ჩემთა, და წარიღეს ეშმაკთა და ეუფუნეს
სულსა ჩემსა ძალნი ბნელისანი. რამეთუ ვიხილე
ანგელოსი უფლისა და ეშმაკიცა მისთანა, და
ჰსწონდეს საქმეთა ჩემთა. და ანგელოსი იგი უფ-
ლისა შესწუხნა და ჰრქვა მე, „შოი საწყალობელო!
ვერა რაჲ იღვაწე სულისა შენისათვის, რათამცა
კვალად შესძინებცა სასწორსა ამას?“ და წარვიდა
ჩემგან. ზე ვჰგონებ, ვითარმედ ვერ ვიპოვე სასუფევე-
ლისა კერძოთათანა, არამედ კერძოდ ჯოჯოხეთისა.“

და ვითარცა ესმა ეშმაკთა უბნობა იგი
მისი ეპიფანეს მიმართ, შერისხნა სნეულსა მას,
რამეთუ მიეღო ხელმწიფება მის ზედა. და
შევიდა განრისხებული გვამსა მისსა და განაფიცა
გვამი მისი სენითურთ, და იწყო ვაებად
და ყივილად უძნელეს პირველისა. ხოლო
ეპიფანე, ვითარცა იხილა საწყალობელი იგი
და ტანჯვა მისი, იწყო ცრემლვად და ვედ-
რებად ღვთისა ღმობიერად, რათა იხსნას სული
მისი ხელთაგან ეშმაკთასა. იხილა რა ესე ეშმაკმან,

შეშინდა ეპიფანეს სიტყვათაგან, „ნუ უკვე (ვაა თუ) ისმინოს მისი ღმერთმან და მოწყალე ექმნას სინჯულსა!“ იწყო შეჭირვებად მისსა და უნდა გარდამოგდებოდა მისი ცხედრით და შთაქრა გარდასახედვსა მას. ხოლო ლოცვითა ეპიფანესითა ვერლარა იკადრა გარდმოგდება, არამედ განაფიცა გული მისი და იწყო გლეჯად წვერთა თვისთა. და წარმოაგდო ენა და, ვითარცა ძაღლი, შეპყეფდა კაცთა. და დაეცა შიში, რომელნი იყვნეს სახლსა მას და ჰკითხვიდეს ეპიფანეს: „ვინა აქვს ეშმაკსა ესე ვითარი ხელმწიფება და შეენდობის ესრეთ ტანჯვა კაცთა?!“

ჰრქვა მათ ეპიფანე:—შემინდევით მე, ძმანო, რამეთუ არა მიწევნილ ვარ საზომსა მაგას, რათამცა ვუწყოდე საქმენი კაცთა კეთილნი, გინა ბოროტნი! არამედ ამას ვჰგონებ, ვითარმედ უოფილ არს შორის მაგისსა კოდვა რაიმე დაფარული, რომელი არა აღუარებია მოძღვრისათვის და არცა შეუწანებია, და ამისთვის იტანჯების კაცი ესე საწყალობელითა სიკვდილითა!“ და აღესრულა კაცი იგი.

შემდგომად მცირედთა დღეთა შეეშთხვია ეპიფანეს ნეტარი ანდრია და მიუთხრა მას კაცისა მის, რაფაელისათვის, უოველი იგი ხილული. და ევედრა ეპიფანე, რათა აუწყოს საქმე მისი და ეშმაკისა-მიერ ტანჯვა მისი. მაშინ წმიდა იგი ანდრია სდუმნა ეამ ერთ. მერმე ჰრქვა: „შვილო ჩემო! იგი საწყალობელი იყო—მემრუშე და ძვირის-მომხსენე, რამეთუ ნათესავთა,

და სვინდიკოზთა და ქმრის კოლთა ღედათა-
თანა იმრუშის, და დაუტევს კოლი თვისი და
მხევალისათანა ისიძენ! და უძვირესი ესე იყო,
რამეთუ აქვნდა პატივი დიაკონობისა, და არა
გშენოდა ღეთისა, — არამედ ურიდად მოუხდებო-
და წმიდასა და პატიოსანსა ხორცსა და სისხლსა
ქრისტესსა, და ერევიან სამღვდელოთა ქურქელთა,
მგონებდა დაფარვად ღეთისაგან. ამისთვის იტყვის
მოციქული პავლე ეპისტოლეთა შინა თვისთა,
ვითარმედ „მღვდელოთა და დიაკონთა, რომელთა
ნებაჲს ხელთ-დასხმა მღვდელოად, გინა დიაკვნად,
არსმცა წმიდა და შეუხებელ პირველითგან, რათა
არა სასჯელსა ეშმაკისასა შევარდეს; და უკეთუ
დაეპყრას კოლვასა და დაეცეს, ჯერ არს მისსა,
რათა აღუაროს სულიერსა მოძღვარსა თვისსა,
და ღირსებით შეინანოს სიმდაბლით და შემუხრფე-
ლებით, რათა მპოვოს შენდობა, და ნუ იქმნების,
ვითარცა წყალი შეყინებული, რათა არა მიეცეს
ხელთა ეშმაკისათა უნანელობით.“

თაჲი მოკმოდდაშვიდე.

(კითხვა-მიგება ანდრიასი და ეპიფანესი).

ჰკითხა ეპიფანემ წმიდასა ანდრიას: „მამო
სულიერო! მაუწყე თარგმანი მუხლისა ამის: „რამეთუ
სასმელი ხელთა შინა უფლისათა ღვინო ურწყოდათ
საესე არს სხმულითა (სახმილითა), ზ მიდრკა ამიერ
მუნ; ბოლო თხლე მისი არა მოაკლდეს — წარმოიქ-
ლიერა, სვან იგი ყოველთა კოლვილთა ქვეყანისათა?“

მიუგო წმიდამან ანდრიაჲ:—ქრისტეჲმან ღმერთჲმან ჩვენჲმან თქვა: „მოვედით ჩემდა, რომელთა გწყურისთ, და სვით.“ რამეთუ სასმელი არს—სიტყვა, ხოლო ქრისტე—სრულება და გამოცხადება არს ღვთაებისა და კაცებისა. ღვინო ურწყული, სხმული და სავსე, — მხოლოდ-შობილი ძეა, უთესლიოდ შობილი — სიტყვაა ღვთისა! და კვალად, — ვითარცა ღვინო ურწყული, თვინიერ კურჭლისა ვერ შესაძლებელ არს დადგრომად, ეგრეთვე, უკეთუმცა ძე ღვთისა არა ხორციითა შემოსილ იყო კაცობრივითა, სიბრძნემცა, და სული ძეთა კაცთასა, ვითარ (როგორ შეიძლება) მოეცა? „სასმელი ხელთა შინა ღვთისათა, — ღვინო ურწყოა, — რაჲმს იგი ჰსთქვა: „მამაო ხელთა შენთა შევედრებ სულხა ჩემსა?“ და თარგმანება მაგისი სიტყვა აჲა ესე არს, — განხორციელება და ვნება, ვითარცა იტყვის, „ვითარმედ სასმელი, რომელი მომცა მე მამამან, არა შევსვა?“ და კვალად: ვითარმედ ღვინო ურწყული შეურევნელ არს წყლისაგან, — ეგრეთვე მოწყალება-სა ღვთისასა არა რაი შეერთვის, არამედ მარადის მოუკლებელად ჰგიეს და აქვს „ცხოვრება-თვისი ყოვლადვე საშება ერთ-არსება“.

მოვიდეთ აწ აქაცა: „ჰსევან იგი ყოველთა ცოდვილთა ქვეყანისათა.“ რამეთუ, სიტყვა ღვთისა განხორციელებული მოვიდა ურიასტანად ისრაელ-თათვის, რათა გულის-ხმა-ყონ ღვთაება მისი. და მათ იხილეს და არა რწმენა. და, რაჲმს იხილა მამამან ურწმუნობა მათი, რომელთა იგი ჯვარს

აცევს და დამოკიდებს, მას უამსა სასმელი იგი, რომელი ეპყრა ხელთა მისთა, რომელ არს მოწყალება, მისცა ნათესავსა წარმართთასა, რომელნი იყვნენ კერპთ-მსახურნი და ცოდვილნი, — ხოლო აწ მორწმუნე და კეთილ! კვალად: „და მიდრკა ამიერ მუნ; ხოლო თხლე მისი არა წარმოიცალიერა, — ესე არს, რამეთუ სახარება და სარწმუნოება და მოციქულნი მოდრკეს ქადაგებად და მასწავლებლად, და ნიჭი სულისა წმიდისა ჩვენზედა მოეფინა. ხოლო თხლე მისი — არს ურიათა იგი მოლოდებამ, რამეთუ განიბნინეს ყოველთა შორის თესლთა და ნათესავითი-ნათესავად, სმენ თხლისა მისგან და მოგლიან მოსლვასა ანტესსა.“

კვალად ჰკითხა ეპიტანე: „რამ არს ძალი მუხლისა მის, — ვითარცა პირუტყვი შევირაცხე შენ წინაშე და მარადის შენთანა ვარ.“

მიუგო წმიდამან ანდრიაჲ: — ეგე წინასწარ-მეტყველმან თქვა ღვთისა-მიერ, რამეთუ „სიტყვა ღვთისა განკაცნა.“ რამეთუ კაცსა იტყვის პირუტყვად, ხოლო ძე ღვთისა იქმნა კაც და ჰრქვა მამასა: „შე შენ ძლით კაც ვიქმენ, ხოლო ღვთაებასა შენსა არა განვეშორე.“

ჰკითხა ეპიტანემ ანდრიას: „რასათვის იტყვის უფალი სახარებასა შინა, ვითარმედ „ნუ მრავლის-მეტყველებთ, რაჟამს ილოცვიდეთ?“

მიუგო წმიდამან: — მრავლის-მეტყველება არს, შეიღო: რაჟამს ჰსდგე ლოცვად, ჯერ არს, რათა ითხოვდეს ბრალთა შენდობასა და ცოდვათა განხსნასა, და

არა იტყოდე, „მომხედენ, უფალო, რათა გავმდიდრდე, გინა ვიქმნე მთავარ, ანუ შეილთათვის, ანუ საკმელთათვის და სასმელთა, რომელ ვითხოვდეთ და ვზრუნვიდეთ, იგი არს მრავლის-მეტყველებამ.

კვალად ჰკითხა ეპიფანემ: — ესეცა მაუწყე, მამო წმიდაო, უკეთუ ეშმაკნი და ანგელოსნი ერთ არიან — მსგავს სახითა, ანუ სხვითა-და-სხვითა სახითა არიან?

მიუგო წმიდამან: „ესე უწყოდე, შეილო, რამეთუ პირველ ერთ-სახელ დაებადნეს ყოველნი. არამედ უკანასკნელ ეშმაკნი იქმნა ბნელ და შავ, ხოლო წმიდანი ანგელოსნი არიან სპეტაკ და ზრწყინვალე.“

ჰკითხა ეპიფანემ: — გვედრები, რათა მაუწყო ესეცა, სადა არიან აწ სულნი მართალთანი, ანუ ვითარსა განსასვენებელსა, ვიდრე მეორედ მოსლვადმდე?

მიუგო ნეტარმან: „სულნი მართალთანი არიან მახლობელად სამოთხესა და ხედვენ სამკვიდრებელსა თვისსა და იხარებენ — ვიდრე აღსასრულადმდე. რამეთუ სულნი ოდენ მარტოდ ვერ მიიღებენ სრულსა დიდებასა, არამედ რაჟამს აღსდგენ ხორცი, მაშინ მიიღებენ სრულსა დიდებასა და პატივსა, ოდეს შეერთდნენ თვისსა ხორცთათნა. ეგრეთვე ცოდვილთა არა მიუღებთ სრული ტანჯვა, არამედ ხედვენ და ეუწყების მათ, ვითარსა ტან-

ჯვასა მიემთხვეოდიან. და რაჟამს აღსდგენ, მიიღონ მათცა სატანჯველი საუკუნო.

ჰკითხა ეპიფანემ: „რასათვის იტყვის სოლომონ, ვითარმედ „უფალმან აღმაშენა მე და პირველ საუკუნეთა დამაფუძნა მე, ზე პირველ გზათა მისთა დამადგინა მე?“

მიუგო წმიდამან, რამეთუ—სიტყვისა მაგისტვის მოსცთა და მწვალებელ იქმნა არიოზ, ოდეს სთქვა: „ვითარმედ ძე, ვითარცა საფუძველი არს აღშენებულ ღვთისა?“ უფალ ეწოდების მამასა, რამეთუ მამა ღმერთი არს, რამეთუ უფალმან მოგონებითა და განზრახვითა დაგვადნა კაცნი ზე მოგვცა ჩვენ სიბრძნე თვისი ზე ყოვლითა სწავლულებითა განმსწავლნა. — რამეთუ დასაბამი ყოვლისა—სიბრძნე არს. რამეთუ პირველ ყოვლისა შესაქმნისა, სიბრძნე დაებადა. რამეთუ სიბრძნითა განაგნა უფალმან ყოველნი არსნი. და ნუ ვინმე ურწმუნო არს სიტყვასა ამას, ვითარმედ ძისათვის არს თქმული—სიტყვა ესე, რომელ არს განხორციელებული სიტყვა ღვთისა. და თქვა ესრეთ: „უფალმან და მამამან აღმაშენა ჩემ შორის—კაცება არა თუ ღვთაება. რამეთუ ღვთაებითა თანასწორი მამისა ვარ, და შემქმნა მე ძედ კაცისა. და ნებითა ჩემითა მომავლინა მე სოფლად და არა უნებლიედ. და პირველ საუკუნეთა დამამტკიცა მე, და პირველ ბორცვთა დამბადა, და პირველ ჩემსა არა რაჲ დაბადა.“ და თქვა ღმერთმან, „და იქმნეს ნებითა ძისა და სულისა წმიდისათა.“ რამეთუ ესე განზრახვა საუკუნითგანვე იყუა, რომელიცა უკანას-

ქნელ ძემან აღასრულა ხორცთ-შესხმითა თვისითა, ხოლო ღვთაებრ თვით ხელმწიფე და თანასწორი არს მამისა და სულისა წმიდისა.

ჰრკვა ეპიფანემ: „ვითარ არა უწყოდა ესე ყოველი არიოზ?“

მიუგო წმიდამან, — რამეთუ არა დამკვიდრებულ იყო მის შორის სული ღვთისა.

ჰკითხა ეპიფანემ: „ვითარ სახელდ იტყვის წინასწარ-მეტყველი, „ღმერთო სახელითა შენითა მაცხოვრე მე და ძალითა შენითა მისაჯე მე?“

მიუგო წმიდამან: — სიტყვასა მაგას იტყვის ეკლესიაჲ, და წინასწარ-მეტყველისა-მიერ მოგვითხრობს, რამეთუ „სახელსა უფლისასა მოგვითხრობს,“ ესე იგი არს, იესო ქრისტეს მეუფესა ჩვენსა ხადის ეკლესია და იტყვის ესრედ სახელდ: „რამეთუ შენ ხარ ღმერთი და გნებავს, რათა იქმნე კაც ჰეშმარიტად“. რამეთუ იესო — ითარგმანების ებრაულითა ენითა, მაცხოვარი, ანუ ძალი (ძალიად) ერისა და ისმინა ღმერთმან ვედრებაჲ ეკლესიისა, რაჲმს ცეცხლისა ენანი სულმან წმიდამან გარდამოუვლინა სახელითა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესითა სიონს შინა.

ჰკითხა ეპიფანემ: „რასათვის თქვა პავლე მოციქულმან, რამეთუ „ყოველი ცოდვა, რომელი სცოდოს კაცმან, გარეშე ხორცთა არს; ხოლო რომელი ისიძვიდეს, ხორცთა მიმართ თვისთა სცოდავს?“

მიუგო წმიდამან:—ყოველი ცოდვა სულსა ვნებითა ოდენ იშვების. ხოლო სული ოდენ მიიღებს ცოდვის ნაცვალსა და აქავე შეიგინების, და ხორცნიცა ვერა რას სცნობენ. არამედ, რომელი ისიძვიდეს სულისაგან, ხორცნიცა განიხრწნებინ. რამეთუ, უკეთუ ძვირი უყოდმასა, ზენებ სულსა შენსა, და სხვაცა ესე ვითარი არს. ხოლო რომელი ისიძვიდეს, წარწყმედს სულსა და ხორცსა საუკუნოდ, უკეთუ არა შეინანოს. ხოლო ქორწინებითა არა ცოდვა არს, უკეთუ გგნენ წესიერად, არამედ არიან ერთ ხორც და არა აქვს დედაკაცსა ხელმწიფებაჲ თვისთა ხორცთა ზედა, არამედ მამაკაცსა. და ეგრეთვე არა აქვს ხელმწიფებაჲ მამაკაცსა თვისთა ხორცთა ზედა, არამედ დედაკაცსა. რამეთუ ხორცნი მათნი ურთიერთისანი არიან. უკეთუ ისიძვოს მამაკაცმან, შეიგინებინ ხორცნი დედაკაცისანი, და უკეთუ ისიძვოს დედაკაცმან, ეგრეთვე შეაგინებს ხორცთა ქმრისათა, ვითარცა იტყვის სახარება: „რომელი განტევებულსა შეირთავს, მანცა იმრუშა.“

ჰკითხა ეპიფანემ: „რასათვის იტყვის ანგაარებასა, ანუ ვინ არს იგი?“

მიუგო წმიდამან:—ანგარი და უძღვები არს, მომხვეჭელი ღ მიმღებელი უსამართლოდ, ღ მაქიფრებული გლახაკთა.

ჰკითხა ეპიფანემ: „რაჲ არს თარგმანი მუბლისა ამის: „შვილნი შენნი, ვითარცა ახალ ნერგნი ზეთის-ხილისანი გარემოს ტაბლისა შენისა?“

მიუგო წმიდამან—იხილე წმიდა ეკლესია და საკურთხეველი მისი ეამსა მსხვერპლის შეწირვისასა, და იხილე გარემოს ტრაპეზსა წმიდასა ახალ-ნათელ-ღებულნი, დგომილ იყვნეს რაჲ კეროვნებითა, განათლებულნი და შობილნი სულისა წმიდისა-შიერ, —იგინი არიან, ვითარცა ზეთის-ხილი-სანი, სიპოხითა სულიერითა, მსხმონი შორის საკურთხეველსა.

ჰკითხა ებიფანემ: „რასათვის თქვა წინასწარ-მეტყველმან ესაია: „ნუ უკვე მკვდართა ცხოვრება არა იხილონ და არცა მკურნალთა აღადგინონ და აღგიარონ შენ?“

მიუგო წმიდამან:—წინასწარ-მეტყველი დავით ღაღადებს ხმითა მაღლითა და იტყვის: „კერპნი წარმართთანი ქმნილნი არიან და ცხოვრება არა აქვსთ.“ და ვინმე არს მკურნალ? მღვდელნი მათნი, რომელნი მსახურებენ, რომელნი უფალმან შემესრ-ნა და არღარა აღდგებიან.

ჰკითხა ებიფანემ: „ვითარ გამოითარგმა-ნების მუხლი ესე?“ „მუნ აღმოუცენო რქაჲ დავითს და განუმზადო სანთელი ცხებულსა ჩემ-სა?“

მიუგო წმიდამან: მუნ აღმოუცენო რქაჲ—ესე არს ქრისტე, თესლისაგან დავითისა, შობილი ქალწულისაგან მარიამისა. ხოლო სანთელი განმზა-დებული—იოანე ნათლის-მცემელი არს და წინა-მორბედი, რომელმან უჩვენა ერსა თითითა თვი-სითა და ჰრქვა: „აჲ ქრისტე, ტარიგი ღვთისა,

რომელმან აღიხვნა ცოდვანი სოფლისანი. * რამეთუ ესე არს კრავი ღვთისა, დაკლოლი ყოველისა სოფლისათვის და შეწირული მსხვერპლად მაშისა, მოტყევისათვის ბრალთა ადამის ნათესავისათა. რამეთუ დავით და სოლომონ, და ყოველნი წინასწარ-მეტყველნი მას მოელოდეს. ჭ ჯოჯოხეთით-გამო ღაღადებდეს, რათა მოვიდეს მათდა რქაჲ იგი საძლეელი მტერთა და იხსნეს იგინი. პირველ ყოველისა სოლომონ სთქვა: „აჰა ძე ღვთისა მოვიდა.“ ხოლო დავით და ისაია, და ყოველთა წინასწარ-მეტყველთა ღაღად-ჰყვეს. და ადამ, ვითარცა ძილისაგან, განიღვიძა, განკრთა და ჰსთქვა; „აღმოიყვანე, უფალო, ჯოჯოხეთით სული ჩემი.“ და მყის ყოველნი სულნი წმიდათანი მისთანა გამოვიდეს.

ჰკითხა ებიფანემ: „რამ არს თარგმანება მუხლისა ამის: „წამებანი უფლისანი სარწმუნოარიან და გონიერ?“

მიუგო წმიდამან:—სული წმიდა იწოდების წამებად სახელსა უფლისასა, ვითარცა იტყვის სახარებაჲ: „ვითარმედ მან ჰსწამოს ჩემთვის და თქვენცა მოწამე ხართ.“ და კვალად იორდანესაჲ სწამებს, რაჲმს გარდამოხდა სული წმიდა სახედ ტრედისა და ხმა ისმა ზეცით, „ეგე არს ძე ჩემი საყვარელი, რომელი მე სათნო ვიყავ!“ და მოსლევასა სულისა წმიდისასა, რაჲმს მოციქულთა მოუვლინა და სხვათა მრავალთა წამებულთა ზედა, —ესე არს მეტყველება ამის სიტყვისა.

და ვითარცა ესე იუბნეს, ურთიერთაჲს
ამბორს უყვეს და განიყარნეს. ზოლო ეგები-
ფანე განკვირვებულ იყო სიბრძნესა მისსა ზე-
და და იტყოდა: „სული წმიდა საკუთრად მკვიდრ
არს მისთანა და იგი იტყვის პირით მისით, და
ვინ შემძლებელ არს ესრეთ განმარტებად
სიტყვათა წერილთასა!“

თავი მეორემოცდაკვე.

და ვითარცა რბიოდნენ ნეტარი ანდრია ჩვე-
ულებისამებრ თვისისა, შეემთხვია ქაბუკსა ვისმე
დიაკონს, და, რაჟამს მიეახლა, ჰკრა წინა ხელითა
ფიცხლად ყვრიმალსა მისსა ზე ჰკრკვა: „ესრეთ შეგინება
სულსა შენსა? არა კმა გეყო, რომელ ისიძიე?
არამედ იქმ მრუშებასა და შეხვალ ბოროტად
თვისთა შენთა თანა! ეფუცავ ღმერთსა, უკეთუ არა
განეშორო საქმესა მავას, მოგივლინო ცხრომ (ციებ-
ცხელება,) რომელი გახურვებდეს ზე გაძრწოლებდეს
სამ-წელ და გერ განთავისუფლდე,“ ზე წარვიდა მყის.
ზოლო დიაკონი იგი განჰკვირდა—სულითა ცნო-
ბასა მისსა ზედა. რამეთუ ექმნა ცოდვა იგი მას ღამე-
სა შინა. ზე მიერთგან იწყო სინანულად ზე დაუტევა
პირველი იგი უწყსოებაჲ. იმარხავენ და ილოცავენ და
გვედრებინ ღმერთსა, პირველთა მათ ბრალთა
მისთათვის.

თავი მეორემოცდაცხად.

ზოლო წმიდა იგი წარვიდა ბკეთა ზედა ვისმე მდიდ-
რისათა და იწყო როკვად. და იყო დღესასწაული

წმიდისა მოწამისა თვირსოსი (14-ქრისტეშობისთვე),
 ზე იხილა კაცი ვინმე, რომელი მოვიდოდა კრებულისა
 მისგან. ზე ვითარცა განიცადა წმიდამან ზე იხილა, რა-
 მეთუ დაბეჭდულ იყო პირი მისი და ფრიად უშ-
 ვერ, და ეშმაკნი წინა და უკანა უვიდოდა, შავნი ზე
 საძაგელნი ხილვითა. ზე რომელნიმე შივიდიან, ხელთა
 იტყველვიდეს და განსცხრებოდეს გარემოს მისსა.
 ხოლო ნეტარი, ვითარცა ხედვიდა ამას, მწუხარე
 იყო ზე გულის-ხმა-ჰყო, რამეთუ აღსასრული კაცისა
 მის მოახლებულ არს და სული მისი წარვალს
 სატანჯველად. რამეთუ სიყრმით მისითგან ბოროტ
 საქმეთა შეყოფილ იყო: მეძაობასა ზე მემრუშეო-
 ბასა ზე ეკლესიასა არაოდეს შევიდის ღოცვად, გინა
 ზიარებად,—და ყოველი მონაგები მისი მეძაფთა
 და მემღერეთა თანა წარეგო.

ხოლო ანდრია შეუდგა უკანით კერძო, რათა
 იხილოს სახლი მისი, და ვითარცა ისწავა აღგილი
 იგი, მოვიდა ხვალისა დღესა, რათა სცნას, თუ რა
 შეგემთხვევა საწყალობელსა მას კაცსა. ზე შევიდა სახლ-
 სა მას, ჰპოვა უბადრუკი იგი კაცი სულთ-ბრძოლასა
 შინა და ტანჯვასა საზარელსა ზე უშვერსა. რამეთუ,
 ვითარცა იყო განსლვაჲ სულისა მისისა ხორცთაგან,
 ზრახავნ და არა იცის, რასა იტყვიან. და ჰგონებდა,
 რამეთუ ეშმაკნი იჭმოდესვე (ათქმევიანებდნენ) ყოვე-
 ლსა მას სიტყვასა, რომელსა ხედვიდა წმიდა იგი.
 რამეთუ ხედვიდა კვალად, თაგვი შავი შევიდის პირ-
 სა მისსა, გამოვიდის ზე ჰყეფავნ ძაღლებრ ზე ქვეირინ
 ღორებრ. ღმუინ, ვითარცა მგელი, და, ვითარცა

გველი, ისტვენნ. ჭ განსკოფნა იგი სრულიად ჭ იქმნა
საწვენებელ ყოველია. და ესრეთ საწყალობელად
აღესრულა. ვითარცა იხილა ესე წმიდამან ანდრიამ,
ჰკითხვიდა ანგელოსსა მას, რომელი იყო მისთანა,
ვითარმედ არაა არიან ცოდვანი უბადრუკისა ამის
კაცისანი, რომელ ესე ბოროტად აღესრულა?“

მიუგო ანგელოსმან:—პირველი არს მრუშება,
მეორე სიძვა, მამათ-მავლობა, ანგარება, უწყალობება,
მტაცებლობა, რისხვა, შური, ძვირის-ზრახვა,
უღებება, ზაკვა, გინება და სხვანი ყოველნი ბოროტ-
ნი საქმენი. და ამასთანა, დაბეჭდულ არს აღუარებ-
ლობა ცოდვათა, რომელი დამბეჭდველ ექმნა პირსა
მისსა. რამეთუ რომელმან არა აღიარნეს ცოდვანი
თვისნი, დაბეჭდავს პირსა მისსა ეშმაკი და წარვალს
ბნელსა მას გარესკნელსა.

და ვითარცა დაფლეს გვამი მის საწყალობელისა,
მოვიდეს ნუგეშინის-ცემად მეუღლისა მისისა და
ჰკითხვიდეს, თუ რვითარი იყო ცხოვრება მისი?“ ჭ
იტყოდამეუღლე მისი ჭ თქვა:— მე რაადგან (რაც ხა-
ნი) შევეყავ მას, არა მიხილავს წარსლვა მისი ეკლე-
სიად, არამედ დღე და ღამე ეშმაკთა უღვებინ სიძვად,
და მრუშებად, და მთვრალობად, და ყოველსავე
ბოროტსა მოსწრაფედ აღასრულებნ. და ოდეს
მოვიდის შინა, მტანჯავნ მე ჭ მგუემნ. გუშინდელსა
მწუხრსა მოვიდა და დაწვა ჩემთანა. ხოლო მე ვუთ-
ხრობდი და ვერცოდდი სულისა ცხოვრებისათვის,
რვიდრემდის იქმ საქმეთა ბოროტთა? სიკვდილი
მარადის თანა უდგს კაცსა! დღესა, ანუ ხვა-

ლე მოვსწყდებით და ვინ გვიხსნის ჩვენ
სატანჯველისა მისგან საშინელისა? გზედით,
რამეთუ არცა ეკლესიად მიხვალ, არცა
გლაზაკათათვის იღვწი, და კეთილსა ყოვლად
არას იქმ, არამედ მარადის ზავასა და ტყუილსა
იწვრთი: არცა ოდენ ხორცსა და სისხლსა ქრისტე-
სა ეზიარები! იხილე თუ რასა ინივთებ სულისა
შენისათვის!? ჭ სიკვდილისა ეამი უცნაური არს: არცა
სიკაბუკესა ჰრიდებს, არცა სიბერესა, არამედ ყოველ-
სა სწორებით წარიტაცებს! და მეშინის შენთვის, ნუ
უკვე სასჯელად მიხვიდე, რამეთუ ყოველნი ღღენი
შენნი ძვირთა საქმეთა შინა წარგივლიან! აწ
მცირენი ესე ღღენი სინანულითა და კეთილითა
ცხოვრებითა აღასრულენ!" და ესე რა ესმა ჩემგან,
მრქვა, — რაჲ ვჰყო აწ მე?

და მე ვარქვ: „მნებაჲს, რათა ხვალე
ზოგად (ერთად) წარვიდეთ ეკლესიასა წმიდისა
მოწამისა თვირსოსა, რამეთუ ღღესასწაული მისი
არს და ვევედრნეთ მას, რათა შუამდგომელ
გვექმნეს ჩვენ წინაშე ღვთისა, და ეზიარო და იქმ-
ნა ქრისტიანე და შიში ღვთისა გულად-ილო და
შეგენდნეს კოდვანი შენნი, რამეთუ სახიერ არს ჭ
ელის მოკცევასა შენსა.“ და ვითარცა განთენა,
წარვიყვანე ეკლესიასა წმიდისა მოწამისასა და მე
ვილოცე, და იგი ჰგმობდა ეკლესიასა, ჭ ხატთა, ჭ
ჯვართა, და არცა თუ ჯვარი დაისახა გულსა. არა-
მედ დამოუშვნა ხელნი ჭ, ვითარცა მოკიცხარი, მდგო-
მარე იყო. ხოლო მე ვითარცა აღვასრულე ღოც-

ვა ჩემი, მივიქტე მისსა ზე ვარქვ მას: „საწყალობელო? რასა სდგი, ვითარცა ქვეა უსულო? არცა ილოცავ, არცა ვევედრები ღმერთსა? დაღაცათუ ღვთისა არღა გეშინიხ, კაცისა ვითარ აღარ გრცხვენინ?“ მომიგო ზე მრქვა მე: „ვის ვევედრო, ანუ ვისა მიმართ ვილოცო?“ ხოლო მე ვუჩვენენ ხატნი წმიდათანი. ზე ვითარცა მიხედნა, მრქვა მე: „არამედ რაი ძალ-უძს შეწყენად ჩემდა უსიტყვთა ზე უსულოთა?“ ზე სიტყვასა ამას ზედა განვიდა ეკლესიით ზე ვიდოდა. ხოლო მე შემიპყრა შიშმან და ვევედრებოდნი წმიდათა, რათა არა შეურაცხონ (ჩაუთვალონ) ცოდვად უგუნურებაჲ მისი. ზე ვითარცა ვილოცევდ, დამეცა განკვირება ხატისა გამო წმიდისა მოწამისა: „მე შევეუნდო და არა შევრისხო, არამედ ღმერთი მართლ-მსაჯულ არს და არა თავს-იდებს შეურაცხყოფასა ქმნილთა მისთაგან. ამისთვისცა ხვალე მწუხრ იხილო, რაჲ წინა-უძს საწყალობელსა მას, და ვითარმედ ვერვინ შემძლე-ბელ არს შეურაცხყოფად ღვთისა ზე თვით შეურაცხ იქმნების წინაშე უფლისა და კაცთა. რამეთუ რაიცა ვინ ჰსთესოს, იგიცა მოიმკოს, კეთილი გინა ბოროტი. შენ შემოხვედ, რათა კეთილი შესძინე ქმარსა შენსა, ხოლო იგი განდგა სრულიად ღვთისაგან და შეეწყნარა ეშმაკსა.“ ხოლო მე ვითარცა მესმა ხატისა მისგან, შიშითა შეპყრობილ ვიქმენ და ვსტიროდნი მწარედ. და ვითარცა მოვედ სახლად ჩემდა, ვჰპოვე იგი, რამეთუ განეხურვა და ფრიად საწყალობელად კენესოდა. და ვითარცა განთენა, თქვენცა უწყით საქმე მისი,

თუ ვითარითა სატანჯველითა განვიდა ცხოვრებისა ამისგან:“ მაშინ ყოველნი, რომელთა ესმა, შეიბყრა შეშმან და თქვეს, „ქეშმარიტად ვერვინ შემძლებელ არს ჭატი მოკიცხვად უფლისა!“ ესე ყოველი რაი გვესმა დედაკაცისაგან, მივეცით დიდება ღმერთსა.

თავი მეოცმოდათა.

(დედაკაცისათვის ღირსისა და წმიდისა).

შეიღოდა რა წმიდა ანდრია მახლობელად სვეტსა მას, რომელი შექმნა დიდმან მეფემან კონსტანტინემ საშუალ ფოლორცსა, ღ არს სვეტსა მას ზედა კაცი, რომელსა უპყრიეს ხელთა ვაშლი. ღ ზედა მას ვაშლსა—არს ჯვარი, და თავსა ზედა მის კაცისასა—არიან ქრისტეს სამსჯვალნი, რომელნი შემსკვალნეს უხრწნელსა გვერდსა მისსა, რამეთუ ჰფარავს და სცავს ქალაქსა მას ყოვლისა მანქანებისა ეშმაკთასა. ამის სვეტისა ძირსა ჰსჯდა დედაკაცი ვინმე, რომელსა ელოცა მუნ. და იხილა სულითა წმიდა ანდრიაჲ, რაემს იგი რბიოდა, რამეთუ, ვითარცა სვეტი ნათლისა, სწნდა და ბრწყინვიდა. ხოლო ყრმანი ქალაქისანი, ვითარცა ცოფსა, ჰსდევდეს და სტანჯვიდეს. ხოლო წმიდა იგი ყოველსავე უღმობელად მოითმენდა. და მრავალ-გზის ფრიად ჰგვემიან მრავალ-სახედ, რომლისათვის ყოველთა უკვირნ ტანჯვასა მას შინა მოთმინება მისი, და იტყოდნ: „უფალო, ნუ გვიჩვენებ, ნუცა მტერთა ჩვენთა ესე ვითართა ტანჯულსა.“ რამეთუ არა უწ-

ყოდეს, რომელ მას ყოველსავე ქრისტესთვის თავს
იღებდეს! ჭ დასდგეს ეშმაკი, ვითარცა შავნი ინდონი
მათთანა, და იტყოდეს: „უფალო! ისმინე ლოცვისა
ამათისა,“ ჭ სხვა ამისი მსგავსი: „ნულარმცა აღსდგების
ხლომად ჩვენდა, რამეთუ ფრიად სასტიკად მზღომ
არს ჩვენდა, და სიფიცხლისა მისისათვის ვერ
შემძლებელ იყო მსახურებად უფალთა თვისთა,—
და ამისთვის მოიგონა სალოსობა ესე და ემღერის
სოფელსა.“ და ამას ყოველსა ხედვიდა ღირსი იგი
ღედაკაცი და ესმოდა. რაოდენიცა მიათხვიან კაც-
თა მათ, ჰსწერდეს ეშმაკი. ესმა კვალად ღედაკაც-
სა მას ხნისაგან ეშმაკთასა, რომელნი იტყოდეს:
„რამეთუ ესე არს ჩვენი ნუგეშინის ცემა, რომლითა
ვირგებთ, რამეთუ, რომელნიცა მას სცემენ და
სტანჯვენ, იგინი სულსა თვისსა ავნებენ, ჩვენსა
ნებასა იქმან და ჩვენ შეგვეწევიან.“ ესმა რა ესე
წმიდასა ანდრიას, ჰრქვა ეშმაკთა მათ,—ნუ სწერთ
მაგას თქვერთანა, რამეთუ მე ვედრებულ ვარ
უფლისადმი, რათა მტანჯველთა ჩემთა არა
შეერაცხოს ცოდვად, რომელსა იქმენ ჩემ ზედა
და ვითარცა ესე სიტყვა აღასრულა მან ეშმაკთა
მიმართ, იხილა ღედაკაქმან ცანი განხმულნი და
კაცი ერთი ბრწყინვალე გრძელი (მაღალი), ჰასაკითა,
მღგომარე ბჭეთა ცისათა, და მიერ გამოვიდოდეს
ფრინველნი შვენიერნი და შორის მათსა ტრედი
ერთი სპეტაკი, რომელი მოვიდა ზედა ანდრიასა
და დაჯდა თავსა მისსა. და მისცა რტო შვენიერი
ნერგთაგან სამოთხისათა, სავსე სუნნელებითა.

რომლისა სუნნელებამან აღავსო ყოველი იგი ად-
გილი და ჰრქვა, „მიიღე ესე, რომელი მარგარიტა
მეუფემან ყოველთამან“. და ტრედი იგი იყო
ვითარცა ოქრო წმინდა, და თვალი აქვდეს
მარგარიტისა სახენი, და თავსა მისსა ზედა—ჯვარი
ყვავილისა მრავალ-ფერისა, და გარემოს მისა
მფრინველნი იგი ხმობდეს ტკბილად და ხმა შვენიე-
რად. რაემს განიცადა ესე ყოველი დედაკაცმან,
განჰკვირდა ზე თქვა, „დიდება შენდა ღმერთო, ვითარ-
ნი დაფარულნი მონანი გისხენ ქვეყანასა ზედა
და არა უწყიან კაცთა!“ და ენება დედაკაცსა მას,
რათამცა გამოაცხადა საქმე მისი და ვერ უძლო
აღმოთქმად. შემოთხვია დედაკაცსა მას წმიდა
ანდრია სხვასა დღესა ზე ჰრქვა:—დედაკაცო, დაიციე,
რა იგი იხილე და ნუ ვის უთხრობ ცხოვრებასა
ჩემსა. ჰრქვა დედაკაცმან მან: „წმიდაო ღვთისაო,
ვერ შემძლებელ ვიქმენ ვისამე თხრობად, რამეთუ
არა ძალ-მიძს. არაშედ გვედრები, ლოცვა ჰყავ
ჩემთვის უფლისა-მიმართ, რათა ვჰპოვო შენდობა
ბრალთა ჩემთა დღესა მას განკითხვისასა,“ და
წარვიდა თვისსა საქმესა.

თავი მეოცმოცდათმეტამე.

(კვალად ეპიფანეს წინასწარ-მეტყველებისათვის).

ღირსი ეპიფანე ევედრა წმიდასა ანდრიას,
რათა ითხოვოს მისთვის მადლი ღვთისაგან წინას-
წარ-მცნობელობისა,—და იქმნა ეგრეთ. რამეთუ

მოეცა მას მადლი ლოცვითა წმიდისა ანდრიასი-
თა. და იხილის რა კაცი, სცნის მისთანა კეთილი,
გინა ბოროტი. რამეთუ ისმენს ღმერთი თხოვასა
მვედრებელთა მისთასა, ვითარცა წერილ არს:
„ნება მოწიშთა მისთა ჰყოს უფალმან და ლოცვანი
მოწიშთა მისთანნი ისმინნეს და ცხოვნნეს იგინი.“ იყუ-
ნეს გლაზიანი ვინმე მეუღლენი, მახლობელად სახლსა
ეპიფანესა და არა ესვა მათ წული—შვილი, არამედ
რაოდენიცა ესვათ, ყოველნივე ქალნი იყვნენ.
და იურვოდეს და გვედრებოდეს ღმერთსა შვილისათ-
ვის წულისა (ვაჟისა) დღესა ერთსა წარმოვლიდა ეპიფა-
ნე მახლობელად მის დედაკაცისა. ხოლო (დედაკაცი)
იგი აღსდგა და თაყვანი-სცა. ჰრქვა მას ეპიფანე:
„გიხაროდენ დედაკაციო! რამეთუ წული—(შვილი)
გიტვირთავს მუცელსა შენსა, და სახელი მისი
ეწოდოს ბასილი.“ ხოლო დედაკაცი იგი აღივსო
სიხარულითა და სთქვა:—დიდება ღმერთსა, იყავნ
სიტყვისაებრ შენისა, წმიდაო ღვთისაო! და ვითარ-
ცა მოიწია ჯამი შობისა, შვა დედაკაცმან ყრმა
წული. და ოდეს ნათელ-სცეს, მიმქმელ ექმნა
ეპიფანე და უწოდეს სახელი მისი ბასილი.

კვალად იყო ეპიფანე სახლსა ვისმე
მეგობრისა მისისა, ხოლო ცოლი მისი იყო
მიღვამილ და იგვემებოდა ფრიად და ვერ
შვა. მაშინ შეუვრდა დედაკაცი იგი და ეტყოდა:
„შემიწყალე მე, მონაო ღვთისაო, და ლოცვა ჰყავ
ჩემთვის! ათუთჳს იყო ადამიანთა ღმერთსა და
წმინდისა და ადამიანთა შიშისა და სიყვარულისა

პრქვა მას ეპიფანე:—წარვედ მშვიდობით, დედაკაცო და ნუ გეშინინ, რამეთუ ღმერთი არს შენთანა! აჰა ეპისკოპოსი გიტვირთავს მუცელსა შენსა და შვა მშვიდობით. და განსწავლო მშვიდობით სიბრძნესა და ღირს იქმნას იგი პატრესა ეპისკოპოზისასა მიღებად!

ძვალად სხვასა ეამსა სჯდა იგი წინაშე ბქეთა სახლისა თვისისათა. იხილა ქაბუკი ვინმე შეენიერი, რომელი წარვლიდა. და იხილა მის ზედა წერილი, ვითარმედ „შემდგომად სამისა დღისა აღესრულების.“ და ეპყრათ კაცთა ვიეთმე მანგალი და ელოდეს აღსრულებად სამთა მათ დღეთა, რათა მოჰკვეთონ იგი და აღიღონ სული მისი. იხილა რა ესე ეპიფანემ, კრემლეოდა ფრიად და პრქვა მას: „იხილე, ძმაო, რამეთუ შემდგომად სამისა დღისა განხვალ სოფლით. წარვედ და აღიარენ ბრალნი შენნი და ცოდვანი“ და შემდგომად სამისა დღისა აღესრულა ქაბუკი იგი. ესე ვითარი მადლი მოეცა ეპიფანეს მადლითა ღმედრებითა წმიდისა ანდრიასითა წინასწარ-ცნობათა და სასწაულობასა!

თამი მორაგორცდათორამება.

(ბრძოლისათვის ეშმაკისა ეპიფანეს მიმართ).

ღლილო შური ეშმაკმან ეპიფანესთვის, რათამცა განხრწნას სიწმიდე მისი. რამეთუ ხედვიდა კეთილთა მათ საქმეთა მისთა და მადლთა, რომელი მონიჭებულ იყო მისდა წინასწარ-ცნობისა. და მიავ-

ლინა მთავარმან ბოროტმან და უკეთურმან მსახურ-
ნი იგი თვისნი. და მითარვეს მას ბრძოლა სიძვისა და
შეაურვეს ფრიად. და ვითარ ვერღარა თავს-იღვა,
აღსდგა და წარვიდა ძიებად ანდრისა. ჰპოვა იგი
და მიუთხრა მას ყოველი.

ხოლო მონამან ქრისტესმან ჰრქვა: „იხილე,
შვილო ეპიფანე, ვითარი მადლი მოგანიჭა შენ
მეუფემან—დაფარულთა ცნობისა? ხოლო, სცნა
რა ეშმაკმან ესე ვითარი მადლი შენ შორის,
და შენ აღზავენ მას ზედა, ამისთვის მოუშვა
შენ ზედა ღმერთმან, რათა დამდაბლდე და შერაცხო
თავი შენი, ვითარცა არა რაჲ. რამეთუ უკე-
თუ არა შეგვეწიოს ღმერთი, ვერას შემძლებელ ვართ
და არცა რაი ძალ-გვიძს ბრძოლად მისსა (ეშმაკისა).
რამეთუ, ყოველი ძალი ჩვენი ღვთისა-მიერ არს.
აწ უკვე წარვედ ეკლესიასა წმიდისა მოწამისა
აკაკისა და ჰპოვო მუნ ხუცესი ეკლესიისა.
და რაჲმს აღასრულოს ქამის წირვაჲ, წარვალს
სახიდ თვისად. და ნუ მიხვალ მისსა ორგულებით,
არამედ მდაბლად და შემუსრვილებით. ხოლო
ესეცა უწყოდე, რამეთუ ხუცესი იგი უღირს არს
და არა წმიდა, და არა გარდამოვალს სამწყსოსა მისსა
ზედა სული წმიდა, —რამეთუ ასწავებს მათ ბოროტ-
სა. მივედ მისსა და აღუარე ბრალნი შენი და
არქვ, თუ ვითარ გბრძავს ეშმაკი, და მან მოგითხრნეს
და აღგიარნეს ბრალნი და ცოდვანი თვისნი, და
მანცა ჰპოვოს მოტევება და შენცა განისვენო
ბრძოლისაგან, —და აღესრულოს სიტყვა იგი უფ-

ქრისტიანეთა უღირს კრძალულად დაცვა მისი. და აწ ბაყლიანითა (ჩირქიანი, უწმიდური) გვამითა მიხვალ და შეაგინებ პალატსაცა!“ ხოლო კაცი იგი განჰკვირდა, რამეთუ ღამესა მას დაცემულ იყო უცხოებათა და დედაკაცისა. და უთხრობდა მოყვასთა თვისთა, ვითარმედ რაიცა შექმნა წუხელ, მომითხრა მე იმან სალოსმან. მიერთგან შევიდა გულისა მისსა სარწმუნოება წმიდისა მიმართ და გულის-ხმაჲყო, ვითარმედ ცნობა ესე ღვთისა-მიერ აქვს. ჰკითხა ნეტარსა ანდრიას ეპიფანემ,—რაი იყო ცთომი კაცისა მის, რომელ ესე ამხილე ერსა შორის? ჰრქვა მას წმიდამან: „შვილო ჩემო! მე, პირველ ცისკრის დარეკისა, ვიხილე დედაკაცი ვინმე, ვითარცა დედოფალი (მორთული მდიდართა მდიდრის ცოლი) შემოსილი დიდებითა და მაგას კაცსა მოჰყვებოდა, აბრალეზდა და ეტყოდა: „სიძვის მოყვარეო, არა კმა გეყოა სრული შვიდეული ერთი? არამედ მოხვედ განზრწნად ჩემდა კვირა-ძალსა ამას? უწყის მეუფემან ჩემმან, ვერღარა ჰქმნე კვალად! და უკეთუ იკადრო არღარა გაუფლო ცხოვრებად!“ და მე, შვალო ჩემო, შემეწყალა კაცი იგი და ვამხილე,—ნუ უკვე (ეგება) განეყენოს ბოროტსა მას საქმესა და შეინანოს, რამეთუ ღმერთი მოწყალე არს!

თავი მორღმოდათოთხმედი.

(სულისათვის კაცისა).

ჰკითხა ეპიფანემ ანდრიას და ჰრქვა:—გვედრე-
მი, მამო, რათა მაუწყო, თუ რაი არს სული კაცისა?

დალაკა თუ ვიცი, მცირედ, არამედ არა ევრე, ვითარცა
სიწმიდემან შენმან!

მიუგო წმიდა ანდრია: „შვილო! ესრეთ
გულის-ხმა-ჰყავ, რამეთუ სული—უფალი არს ხორ-
ცთა და ნაწევართა ძალსა შინა სულისასა. და
რაჲმს განეშოროს სული ხორცთაგან, ხორცი
ესე დაშთენ, ვითარცა თიხანი უხმარნი.“

ჰრქვა ეპიტანემ—ვუწყი ეგე მეცა, წმიდაო
მამაო! არამედ გკითხავ, თუ ვითარი სახე აქვს და
ანუ ვითარსა მსგავსებასა მიიღებს, რაჲმს განეშო-
როს ხორცთაგან, ანუ ვითარ იცნობების მართლი-
სა სული, ანუ ცოდვილისა სული, ამისი მნებაჲს
უწყება?

მიუგო წმიდამან ანდრია: „სახე სულისა არს,
შვილო, სატვირთავად—სუმბუქი ზ ბრძენი, უნივთო,
გონიერი, ყუდრო, ტკბილი, მშვიდი, შვენიერი
და წმიდა, და ჰსურის მას ხილვად და ყოფად
ანგელოზთა თანა. რამეთუ პირველ, რაჲმს ნათელს
ილოს კაცმან, არს განბრწყინებულ, ვითარცა
მზის თვალი; და რაჲმს აღორძინდებოდის, ვითა-
რითაცა სახითა მოქალაქობდეს, მითცა სახითა
შეიმოსების სული იგი კაცისა მის. რამეთუ უკეთუ
კეთილად წარვლნეს დღენი თვისნი, განბრწყინდე-
ბის, ვითარცა მზე, სული კაცისა მის, და განსპეტა-
ნების, და, უკეთუ ბოროტად წარვლნეს დღენი
თვისნი, სული მისი უშვერ და შავ იქმნების. და
სული მართალთა, რომელიმე ბრწყინავს, ვითარცა
მზე, და რომელიმე, ვითარცა მთოვარე, და რომელ-

ნიმე, ვითარცა ნათელი, რომელნიმე, ვითარცა
ელვა და რომელნიმე, ვითარცა ოქრო. რამეთუ,
ვითარცა ვინ ისწრაფოს საქმისა კეთილისა მოგე-
ბად, ეგრედ სახედცა სული მისი მიიღებს ფერსა
და შვენიერებასა. და რომელნი უღებ იქმნეს,
ეგრეთვე დააბნელებს, ვითარცა რკინა შავი და
ცივი. რაჟამს შევიდეს იგი ცეცხლსა, განხურდების
და ნაბერწყალი გამოეცემის, — ეგრეთ სახედ არს
სული. რამეთუ ზევნ ვართ, ვითარცა რკინანი შავ-
ნი. და უკეთუ შევუდგეთ სიწმიდესა, ლოცვასა,
მღვიძარებასა, მოწყალებასა, სიმდაბლესა და განვა-
ხურვით (აღვაფრთოვანოთ იგი) სული თვისი, იქნას
იგი, ვითარცა შანთი ბრწყინვალე. და აცხვენოს იგი,
რამეთუ დასაბამსა შექმნა ღმერთმან კაცი თიხისაგან ზ
შთაბერა მას სული ცხოველი. და იქმნა კაცი სულად
ცხოველად და ბრწყინვიდა, ვითარცა მზე. ხო-
ლო, რაჟამს ეუფლა ცოდვა, და განმრავლდა, მიე-
რიდგან იწყო სულმან კაცისამან დაბნელებად.
რამეთუ კაცი, დაცემული ცოდვათა-მიერ, მსგავს არს
ლორისა, რომელი იწუნებოდეს მწვირებსა მყარალსა.
და რაჟამს განვიდის იგი ხორცთაგან, მსგავს
არს იგი გონჯისა, სავსესა მღიერიითა (საშინელი მუ-
ნი). და სული ძვირის-მოხსენისა — საშინელ
არს.

და განიკითხოს კაცად-კაცადი და წარივ-
ლინეს სადგურთა საუკუნეთა: — კეთილის მომ-
ქმედნი და მართალნი — შვებასა და განსვენებასა
დაუსრულებელსა, ხოლო ბოროტის მომქმედნი და

კოდვილნი—საუკუნესა მნელსა და ცეცხლსა უმრეტესა. კვალიდცა ხორცი შვიცვალეებიან და ჰაიან განუხრწნელად სატანჯველისათვის, ვითარცა იტყვის წმიდა იგი გრიგორი, ვითარმედ „აღსასრული საუკუნოჲსა მის მოსაგებელისა არღარა არს, არცა კეთილისა და არცა ბოროტისა უკუნითი უკუნისამდე.“

თავი მორამოცდათხუთმეა.

(ანგელოზისათვის).

ჰკითხა ეპიფანემ ანდრიას:—მაუწყე, მამო, ანგელოზთათვის, თუ ვითარ მოვლიან და განაგებენ ქვეყანასა!

პრქვა ნეტარმან: „ანგელოსნი ქართანი და ელვისანი, ღთოვლისანი, თუ თრთვილისა ზამთრისანი ღ ჰაერისანი, და გამგებელნი ქვეყანისანი, რაჲმთუ, ვითარცა არიან ხორციელნი ქვეყანისა სახმარნი, ეგრეთვე ზეცათა შინა უხორცონი თითო სახედ.“

ჰკითხა ეპიფანემ,—ყოველნი მხედრობანი ზეცისა ძალთანი ერთითა სახითა არიან, თუ განყოფილ არიან, ვითარცა ხორციელნი?

მიუგო ნეტარმან: „უკეთუმცა ერთ-სახედ დაბადა, არა რა შეუძლებელ იყო მის-მიერ დაბადებაჲ, არამედ ესრეთ სახედ დაჰბადა, ვითარცა ხორციელნი და განაწყვნა დასად-დასად. ხოლო ესევე უწყოდე, შეილო, ხილვა ქვეყანისა და სახე კაცისა არს შვენიერ, რაიცა დაბადა ღმერთმან. ამისთვის

თვით თავადმან ხორცი კაცობრივნი შეისხნა
 ქალწულისაგან და განაშვენა იგინი, ხოლო ძალნი
 ზეცისანი პაერისაგან შექმნა და არიან შვენიერ
 წმიდანი სერაბინ-ქერაბინნი, საყდარნი, უფლებანი,
 ხელმწიფებანი და ძალნი, მთავრობანი, მთავარ-ან-
 გელოზნი ღ ანგელოზნი, და ყოველნი მხედრობანი,
 უხორცონი ანგელოზთანი. ხოლო სამოელ თვი-
 სითა უკეთურებითა იქმნა ეშმაკ და გარდამოვარ-
 და ზეცით. არამედ სიტყვა იგი, რომელი გესმეს
 მისთვის, თუ აღამს არა თავყვანი-სცაო, ღ მის-
 თვის გარდამოვარდაო ზეცით, ნუ გრწამს! — არა
 არს ესრეთ, არამედ აღილო შური დიდებისათვის
 ღვთისა და განიზრახა შორის გუნდისა თვისისა
 განდგომილება და სთქვა: „დავიდგა ღრუბელთა
 ზედა საყდარი ჩემი და ვიყო მე მსგავს მალლისა და
 ვსუფევდე, ვითარცა იგი. ღ რაყამს გულსა მოიგონა ესე
 ვითარი, მეყუსეულად გარდამოსთხია იგი (ღმერთმან)
 განმზრახთა მისთა თანა, ღ იქმნეს ყოველნი ეშმაკ. რა-
 მეთუ ოდესმე იყო სამოელ დიდი ანგელოზთა მთავარი
 და ეწოდებოდა სახელი ეოსტროს. ღ ვითარცა გარ-
 დამოვარდა მსახურთა მისთათანა, მიერიდგან სახელი
 ეწოდა ეშმაკი და სატანა. ხოლო ზეცისა განწყო-
 ბილნი ათორმეტნი დასნი, რიცხვით თუ რაზომი არს
 დასი, ვინ შემძლებელ არს აღთლვად? რამეთუ
 მიუწთომელ და უთვალავ არიან, ვითარცა ეამსა
 ვნებისასა პრქვა მხოლოდ-შობილმან პეტრეს,
 თავსა მოციქულთასა, ვითარმედ „არა უწყი პეტრე,
 რამეთუ მყვანან ათორმეტნი დასნი ზეცისა განწყო-

ბილთანი, რათამცა ვსძლიე? არამედ ვსულ-ვგრძელირბ, რათა წერილი აღესრულოს.* და რომელნი იგი გარდამოცვივეს ზეცით, დასი მეთორმეტეა, მათსა აღგილსა აღავსებს რიცხვისაგან მართალთასა, რათა მიწისაგანმან დაიმკვიდროს აღგილი იგი ზეცისა, და ესე არა თუ ღირსებისათვის კაცისა, არამედ გარდამატებულითა სახირებითა ღვთისათა.

თავი მორგოსცდათაჲსმამამ.

(ქვეყნის შესაქმისათვის და აღსასრულისა).

ჰმისა შემდგომად უპყრა ხელი ეპიფანემ ნეტარსა ანდრიას და წარიყვანა ეკლესიასა წმიდისა აღათონიკესა, და დასხდეს მუნ აღგილსა ფარულსა. და იწყო ეპიფანემ კითხვად მისსა დაჰრქვა:—ამის ყოვლისა თანა მაუწყე, მამაო პატიოსანო, პირველ ყოვლისა შესაქმისა, რაჲ შექმნა ღმერთმან უწინარეს?

მიუგო წმიდამან: „ესე უწყოდე, შვილო, ყოვლისა უპირატესად, რამეთუ ღმერთი დაუსაბამო არს, ვითარცა იტყვის იოანე, ძე ქუხილისა: „პირველიდგან იყო სიტყვა და სიტყვა იგი იყო ღვთისათანა და ღმერთი იყო სიტყვა იგი,“ ხოლო დასაბამსა არა რა იყო ქმნულთაგანი, გარნა ღმერთი მხოლო, სამეხით დიდებული მამა, ძე, და სული წმიდა, და ღუმილი იყო და მყუდროებაჲ. მერმე განიზრახა შესაქმე ქვეყანისა, რომელსა ესე ვხედავთ. და ნისლი, და ჰაერი, და ღრუბელი, ვი-

თარცა იტყვის წმიდა ვასილი ექვსთა დღეთა
თარგმანებასა შინა, ყოველივე ესე ხილულნი ნაყოფ-
ნი, ზე ხენი ზე მცენარენი ქვეყანისა, ზე ყოველი
იძვრისი (მოძრავი) და მერმე მნათობნი, და ყოველი ესე
ხილულნი ზე უხილაენი ვითარცა გვასწავებს პავლე,
ვითარმედ „მის-მიერ დაებადნეს ყოველი ხილულ-
ნი და უხილაენი, გინა თუ საყდარნი, გინა თუ
უფლებანი, გინა თუ სერაბინ-ქერაბინნი ზე ყოველ-
ნი მხედრობანი ზეცისანი,“ პირველიდგანვე დაებად-
ნეს, რამეთუ მან ჰსთქვა და იქმნეს, თავადმა
ბრძანა და დაებადნეს. რამეთუ სიტყვამან ღვთი-
სამან, პირველ საუკუნეთა მამისა და სულისათანა
მყოფმან, შექმნა ყოველივე და უკანასკნელთა
ჟამთა ჩვენისა ცხოვრებისათვის ჯერ იჩინა შესლვა
საშოასა ქალწულისასა. და ვითარცა კაცი ლიტონი
იხილვა ქვეყანასა ზედა.“

ჰკითხა ეპიფანემ:—მოკლედ მითხარ მე, რაი ძა-
ლი აქვს სოფელსა ამას, ვითარცა იტყვის წინას-
წარ-მეტყველი: „წელიწადთა მისთა არა მოაკლ-
დეს, რომელი განუწესნა ღმერთმან პირველიდგან
და რომელნი არიან მას ზედა?“

მიუგო წმიდამან: „არცა მზესა, არცა
მთოვარესა, არცა ვარსკვლავთა, არცა წვიმასა,
არცა ქარსა არა მოაკლდების, არამედ ყოველნი
ესე იმსახურებიან და წესისაებრ მათისა მონებენ
კაცთა სახმარსა, ვითარცა ებრძანა მათ, მოუკლებე-
ლად რვა ათასსა მას წელსა. და არს ჰამო ფრიად
სოფელი ესე, გარნა მოყვარეთა თვისთავე, ხოლო

შეეწევის ღვთის მოყვარებასა საქმესა კეთილ-
სასა, რათა კეთილად და სიბრძნით განაგონ იგი.
რამეს ადამ დაიბადა ღვთისა-მიერ პირველსა წელსა
მერვე ათასისა, მისცნა ანგელოზნი მცველად. და
აწ ყოველსა კაცსა ქრისტიანეთა ანგელოსი ჰყავს
მცველად, ხოლო წარმართთა ყოველთა ნათესავთა
თითო, რათა უძლოდეს აღსასრულადმდე სოფლისა.
ხოლო რამეს აღესრულნენ რვა ათასნი წელნი,
მოავლენს ღმერთი სულსა საშინელსა ქვეყანასა
ზედა. და შეირყევის ქვეყანა და ყოველნი კაცი
განახლდებიან. რამეთუ სული იგი ყოველთა ნახ-
ხამთა შესძერწავს ერთად. და დაეცეს საყვირსა, და
ყოველნი იგი მკვდარნი აღსდგენ დაუკლებელად
საქმითა მათითა კეთილთა, გინა ბოროტითა.
და მას ეამსა გარდამოხდეს მსაჯული, არამედ
გარდამატებულთა მოწყალებითა მისითა. რამეთუ,
ვინადგან ღვთაებასა მისსა თანა შეეზავა კაცება
და საყდართა დასვა მარჯვენით მამისა, რაილა
იქვიმცა იყო ანგელოზთათანა წმიდათა მოდასე
ყოფად? არამედ ჭეშმარიტ არს და მტკიცე სიტყვა
ესე, რათა სამოელის აღდგური პირველი დაიმ-
კვიდრონ კაცთა ცათა შინა.“

ჰკითხა ეპიფანემ: — მესამედ რაჲ დაბადა ღმერთ-
მან შესაქმესა შინა?

მიუგო ანდრიაჲ: „მესამედ დაბადა ქვესკნე-
ლი ბნელი — საყოფელი სამოელისი, წყაროები და
მდინარენი, ცეცხლი და ნისლი. დასაბამსა მხოლოდ
ოდენ სული ღვთისა იქცეოდა ზედა წყალთა-

ესე სახედ იქცეოდა სული ღვთისა, ვითარცა ქარი და სამშვიინველი (ნიაფი მაცხოვრებელი). და აღაფსებდა წყალთა მათ ნაშობითა წყლიერთათა. ვითარცა სახედ ფრინველნი რაჲ ატფობნ მართვეთა, ეგრეთ სახედ მისცემდა მათ ცხოვრებასა და კეთილად განაგებდა.“

ჰკითხა ეპიფანემ—რაჲ არს თარგმანი სამებისა წმიდისა, ანუ ვითარ სახედ ვირწმუნოთ მამა, ძე და სული წმიდა?

მიუგო წმიდამან: „იხილელა (ჯერ) აღშენებულება კაცისა,—და მერმე გეუწყოს. ბუნება კაცისა არს უხილავი—მამა,—და სიტყვა კაცისა, საცნაური და ცხადი, არს მსგავსი ძისა; და სული კაცისა, უხილავი, არს მსგავსი სულისა წმიდისა, რომელსა აქვს მოგონება და სიტყვის გამოცხადება, და გამოცხადებულისა აღსარებაჲ, და მათ სამთაგანვე ერთი იქმნების კაცი. და უკეთუ ამათ სამთაგანი რომელიმე აკლდეს, არა არს იგი სრული კაცი. და ესრეთ სახედვე არს ერთ-არსება სამებისა წმიდისა და მით სახით მსგავს არს ერთობა კაცისა საფუძველლითა გონებისათა და სიტყვითა. რამეთუ სხვა არს განზრახვა სულისა კაცისა და სხვა არს გონებისა, და სხვა არს სიტყვისა. ხოლო სამნივე ერთ არიან, და ერთ განზრახვა, და ერთ ნება, თვინიერ ხორცთასა. ერთსახედვე ჰპოვო ერთობაჲ სამებისა წმიდისა. სული ღვთისა, ბუნება მამისა, და სიტყვა—მხოლოდ-შობილი ძე მისი. რამეთუ ამათ სამთაგან სახეთა არს განგება და ღვთაება—და არს გვამოვნებით სამი. ხოლო ღვთაებით ერთი და

იგი არს განუყოფელია და შეურევნელი: მამა არა იცვალეობის ძედ, ანუ სულად, არცა ძე სულად, ანუ მამად, და არცა სული წმიდა მამად, ანუ ძედ, არამედ ბუნება ერთ არს მამისა, და ძისა, და სულისა წმიდისა: მამა არს მშობელი, ხოლო ძე არს შობილი და სული წმიდა არცა მშობელი და არცა შობილი, არამედ მხოლოდ მამისაგან გამომავალი, თანასწორი ხელმწიფებითა და სუფევეითა.

ჰკითხა ეპიფანემ ანდრიას: — ნეტარო მამაო, კაცთაგანსა ვის უხილავს ღვთაება, ანუ მსგავს არს კაცისა?

მიუგო წმიდამან: „ანუ იყოფინ! რამეთუ ღვთაება არა ვის უხილავს! არცა არს კაცისა ხატი, არცა ვის ჰგავს. ხოლო ვითარცა ენებოს და რომლითა ხატითა უნდეს, ეჩვენების წმიდათა. და უკეთეს ვისმე უხილავს, ვერვის განუცდია. არამედ მცირედ რაიმე: რომელთაჲმე სახედ განუცდია, ვითარცა კაცი, რომელთაჲმე ვითარცა ანგელოსი და სხვათა, ვითარცა ცეცხლი. რამეთუ, ვითარცა იტყვის წინასწარ-მეტყველისა-მიერ: „ჩვენებით ძილსა შინა განვეცხადო მონათა ჩემთაო.“ და კვალად იტყვის იოანე მახარებელი: „ღმერთი არა სადა ვინმე იხილა, გარნა მხოლოდ-შობილმან ძემან.“ ხოლო სამებისა კაცებისთვის ხილვისა წმიდა ვასილი იტყვის ექვსთასა დღეთა შინა, რამეთუ საზღსა აბრამისა იხილვა ხატი კაცისა სამნი, ვითარცა დასწერს მოსე წინასწარ-მეტყველი.“

ჰკითხა ეპიფანემ: — ვითარ უწოდებენ ქრისტესა ღმერთად და კაცად, რამეთუ ღვთაება და კაცება ერთი ძალი არს, და ერთი ღმერთი და კაცი?

მიუგო ნეტარმან: „იტყვის იოანე მახარებელი, ძე ქუხილისა: „სიტყვა ღვთისა განხორციელდა და გვეზიარა ჩვენ და არა განეშორა ღვთაებასა თვისსა, არამედ სიტყვა ღვთისა ხორც-შესხმულ იქმნა ქალწულისა საშოსა შინა და შეიმოსა ბუნება კაცობრივი და არა იცვალა ღვთაებისაგან და ყოვლადვე ჰგიეს უცვალელებლად სრული ღვთაებითა და სრული კაცებითა. და ესე კაცობრივნი ხორცნი თვით მოწყალეებითა ჩვენისა ხსნისათვის შეიმოსა, არა თუ მას რათა შეეძინა ღვთაებასა შინა, არამედ კაცება ჩვენი ნაკულ-ლევანი აღავსო.

ჰკითხა ეპიფანემ: — ცა ესე, რომელსა ვხედავთ, მხოლოდ ესე ოდენ არს, ანუ სხვაცა არს მას ზედა?

მიუგო წმიდამან ანდრია: „ვითარცა ვხედავთ ღრუბელსა ცასა ქვეშე მოწყვედით დამოკიდებულსა, ეგრეთ სახედ ამას ცასა ზედა კერძო ჰკიდავს წყალი, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი: „რომელმან გარდაათხნა ცანი, ვითარცა კარავნი და დართნა წყლითა ზესკნელნი მისნი, დასხნა ღრუბელი აღსავალად თვისა და იქცევის იგი ფრთეთა ზედა ქართასა.“

ჰკითხა ეპიფანემ: — ცანი რავდენი არიან, რამეთუ მოსე ერთსა ცასა გვითხრობს?

მიუგო ნეტარმან:—მოსე წინასწარ-მეტყველი ძველად ურიათა ეტყვის: „დასაბამად ჰქმნა ღმერთმან ცა და ქვეყანა.“ ხოლო ნეტარი პავლე მოციქული, ქადაგი იგი ახლისა მის მადლისა, გვითხრობს: „ვიცი მე კაცი, რომელი აღიწია ვიდრე მესამე ცაღმდე.“ აწ მოსე ერთი თქვა, ხოლო პავლე სამთა იტყვის; აწ ვერწმუნოთ პავლეს სიტყვათა, რამეთუ უახლეს ეამთა გვასწავებს, ხოლო მოსე მრავლისა ეამისა იყო. და დავით იტყვის: „აქებდით მას ცანი ცათანი.“ უწყოდე, ძმაო, რამეთუ მრავალ არიან ცანი.

პკითხა ებიფანემ:—ცათა ვუწყე, რამეთუ მას შინა მხედრობანი არიან და საყდარნი ღვთისანი, მხოლოდ მინებს ცნობად, ზედა კერძო მათსა რაჲ არს, გეგედრები რათა ესეცა მაუწყო.

მიუგო ნეტარმან: „უწყის ღმერთმან, მძიმესა და ღრმასა საქმესა იკითხავ, არამედ ისმინე ჩემი, რომელი ყოველსა ძალსა ცათასა გარდაფენილ არს და ყოველი შეუცავნ და ყოველსა გარემო არს. ღვთაებაჲ მისი, არს შამა, ზე მისი მხოლოდ-შობილი, ზე სული წმიდა, ზე საყდარი საშინელი ღვთაებისა არს სიმაღლესა მისსა, ზე გარემოს მისსა ძალნი ცათანი და ზედა ჰსდგას ჰაერნი ჰამო და ბრწყინვალეჲ, ვითარცა შვენის ღვთაებასა, ზე ვისაცა ენებოს ცნობაჲ მისი ჰაერის სიშვენიერისა, განიწმინდენ გული თვისი ყოვლისავე ცოდვისაგან, რათა იხილოს იგი, ვითარცა თვით ღმერთი იტყვის: „ნეტარ იყვნენ წმიდანი გულითა, რამეთუ მათ ღმერთი იხილონ.“

ჰკითხა ეპიფანემ: — შენ ვინა (საილგან) იცი ესე
ყოველი, რომელსა იტყვი?

მიუგო ნეტარმან: „რამეს განუზენეს ღმერთ-
მან კაცსა თვალნი გულისანი, მსწრაფლ მიიწევის
სიღრმესა ცნობისასა.“

ჰკითხა კვალად ეპიფანემ: — მაუწყე მე წვიმისათ-
ვის — ვინა არს, ქვეყანით ამაღლდების, ანუ ზეცით
არს ცვარის გამომღებელი?

ჰრქვა ნეტარმან, „ვითარცა იტყვის უფა-
ლი, ვითარმედ „მშვილდი ჩემი გამოვაჩინო
შორის ჰაერთა.“ ცის-სარტყელი ჩამოდგების
ზღვასა, გინა მდინარესა, და ბრძანებითა
ღვთისათა აღივსების, ვითარცა თხიერი, წყალითა,
და იგი შთაასხამს ღრუბელთა შინა. რამეთუ
სიტყვანი იგი აღვალს ჰაერთა, და ქარნი შემოკ-
რებენ ღრუბელთა და მოსდგმენ გარემოს ცის-სარ-
ტყელისა ღრუბელთა მათ, ვითარცა ზღუდესა და
იგი შთაასხამს საშუალ წყალსა მას, და ღრუბელ-
ნი სიმძაფრისაგან ეცემიან ურთიერთარს და გამო-
ვალს ქუბილი, და ესე პირველ მოახლოებადმდე წყლისა
ღრუბელი ქუბს ხველად. ხოლო რამეს მიეახლნენ
ღრუბელნი წყალსა და აღივსნენ სიპონგარნი, მიე-
რითგან იწყებს წვიმად, სადაცა ენებოს. და ვი-
თარცა დაილიოს წყალი მის ადგილისა, ღრუბ-
ლითგან გამოსცემენ მერმე ქუხილსა წყალ-მოკლო-
ბულნი იგი ღრუბელნი, და სხვა ადგილი აღივსე-
ბის წყლითა, რამეთუ ადგილ-ადგილ დგას წყალთა
სიმრავლე და ქარი მძაფრი აღმოიღებს წყალთა

მათ და აცრევს, ვიდრემდის ყოველივე მოაწყოს, რომელიცა უფლისაგან ებრძანოს ანგელოზსა მას, რომელი ამას ყოველსა განაგებს. და ოდესმე თვინიერ ქუხილისა ცა წვიმს, რაემს ინებოს უფალმან, და მოავლინოს ანგელოზი იგი პერ-თაგან და მრავალ-გზის ქუხს თვინიერ წვიმისა; ესე ყოველი ღვთისა განგებითა არს, ვითარცა ხათრო იყოს წინაშე მისსა. ხოლო ცის-სარტყელი არს აღთქმისათვის, შუამდგომელი, ვითარცა იტყვის მოსე წინასწარ-მეტყველი, რაემს ნოეს აღუთქვა და პრქვა: „ვითარმედ ხედვიდენ კაცნი ცის-სარტყელსა. მაღალ არს მშვილდი ცისა, ნუ შეშინდებიან, დაქცევასა ქვეყანისასა არა მივლენ, რამეთუ მოვიხსენებ აღთქმისა მას, რომელი დავსდევ შორის ჩემსა და შორის ქვეყანისა“.

ჰკითხა ეპიფანემ:—რასათვის უწოდა იოანე მახარობელსა ძედ ქუხილისად?

მიუგო წმიდამან: „მოციქულთაგანმან არა ვინ იქადაგა ესრეთ საკვირველად და ხმა-მაღლად ღვთაებისათვის, ვითარ ამან, ვითარმედ „პირველით-გან იყო სიტყვა“.

ჰკითხა ეპიფანემ:—რამ არს ელვა, ანუ ვინაჲ იქმნების იგი, გინა თუ რომლისაგან გამოვალს იგი, ანუ რამ სარგებელი მოგვეცემის მის-შიერ?

მიუგო ნეტარმან: „ღრუბელი რომელი მოდგების, ვითარცა სვეტი ზღვასა ზედა და ტბასა,

გინა აღიღებს წყალსა მას ზედა ჰაერთა შინა და წარმოსთხევს მას და აღავსებს აღგილსა, რომელი განწესებულ არს სადგურად წყალთა ბრძანებითა მით ყოვლისა დამბადებელისათა. ზე რაჟამს აღავსოს აღგილი იგი, თვით წარვალს აღგილსა თვისსა. წყალი იგი, რომელი არს ტბისაგან, არს მწარე და მარილიანი და მისაღებელად მწიკვლევეანი; ხოლო ელვა, რომელი გამოვალს, წყალსა მას მწარესა დასწურავს ზე დაატკბობს, და წურვასა მისსა იეღვებს. ხოლო რაჟამს ეგულვებოდის დატკბობა იგი, მოვალს ანგელოზი უფლისა ჯვართა პატროსნითა და აკურთხებს წყალსა მას. ხოლო ელვა არს კისკასი (სწრაფად-მქცევი) ზე ვითარცა წამი თვალისა — მსწრაფლ მოვალს და მსწრაფლ მიეფარის. და არს იგი ღვთისაგან განგებულებითავე მიუწოდებულითა ქმნილი. და მრავალ-გზის უწვიმრადცა იეღვებს და ვერ მისწვდების სიბრძნესა ღვთისასა. — ვითა მას უნდა, უქმნიან: ელვანიცა და ქუხილნი. ხოლო ჩვენ, რაზომსა მივსწვდეთ, ესთქვათ, და, რაჟ ვიზილოთ, იგი ვირწმუნოთ. მან კულა ვითარ იცის, თვით მან უწყის, მხოლომან სამებამან. და ესე ვუწყოდეთ კვალად, შევილო ჩემო, რამეთუ ესე, რომელ ფიცხელ-ფიცხელნი ქუხილნი იქმნებიან, მე ესე ვპვანებ, ვითარმედ, რაჟამს ქუხილნი იქმნენ ქარისაგან ძლიერისა, განიპყრენ (განიპენ) ღრუბელნი და იგინი ეცნენ

ურთიერთარს, მაშინ ხმა იგი ქექისა ქარისაგან და ღრუბელთაგან გამოვალს; ხოლო სხვანი მოძღვარნი იტყვიან ელვისათვის, ვითარმედ — ალი იგი ცეცხლისა, რომელი ჰსდგა ზედა ცასა, რომლისაგანცა ილია ცეცხლი ზეცით გარდამოიღო, მისი ალი გარდამოეცემისო და, ვჰგონებ, თუ ეგრეთ არსო, და იგი ცეცხლი დამტკიცებულ არს ზეცას, და მისი მან იცის და უწყის მხოლომან სამებამან. და ესეცა უწყოდე კვალად, შეიღო ჩემო, რამეთუ ესე, რომელ ფიცხელნი ქუხილნი იქმნებიან, მე ესრეთ ვგონებ, ვითარმედ იგი ცეცხლი ფრიად უმხურვალეს არს და მისგან იქმნებიან და მრავალნი სწამებენ მისთვის. ხოლო, ვითარცა ზემო ვსთქუ, ყოველი ღმერთმან მხოლომან უწყის, ხოლო ჩვენ, ვითარცა კაცობრივ ვსთქუთ, იგი ვირწმუნოთ.

ჰკითხა ეპიფანემ: — რაჲ არს, მამო, ქეშმარიტი სიტყვა, რომელსა იტყვიან, ვითარმედ ილია წინასწარ-მეტყველი არს ღრუბელთა ზედა განმგე და ეტლთა მისგან გამოვალს ხმა ქუხილისა, რამეთუ ჰსძლევს ვეშაჰსაო?

მიუვო ნეტარმან ანდრია: „ნუ იყოფინ, შეიღო, ეგე ვითარნი, თუმცა ყოვლადვე, რაჲცა იყო (თუმცა მუდამ აღრე სწამდათ, რაჲცა იყო აქნობამდის), ეგე ვითარნი სიტყვანი რამეთუ უმეცართა კაცთა არს სიტყვა ეგე, — და გინა თუ მწევალბელთა, ანუ უსჯულოთა. და ყოვლადვე არა ჯერ-არს ქრისტიანეთა

მეტი ვითარება სიტყვათა რწმუნებად. რამეთუ ილია ცად არა აღსრულ არს, არამედ ფრიად პატივ-სცა ღმერთმან პირველ აქაბ მეფისაზე, და მისცა ხელმწიფება ჰაერთა ზედა ცვარისა და სიხმელისა. და აწ, ოდესცა ვის ენებოს, ევედროს, აქვს კადნიერება წინაშე ღვთისა, მიანიჭებს თხოვასა მეედრებელთა მისთასა, გინა წვიმისათვის, გინა სიხმელისათვის. ხოლო ცად არაფინ აღსრულ არს, გარნა ძე ღვთისა, მხოლოდ-შობილი, რომელი იგი გარდამოხდა ზეცით და მოსცა ცხოვრებაჲ სოფელსა. ხოლო ესე ვუწყით ილიასთვის, ვითარმედ ცხოველ არს ხორცითა, ხოლო აღგილი არა ვინ უწყის, თუ სადა იყოფების. და ეგრეთვე იოანე მახარებელი და ღვთის-მეტყველი ხორცითა არს, არამედ აღგილი არაფინ უწყის, თუ სადა იყოფების და არცა ვინ ღირს არს ჩვენ უღირსთაგანი ბილვად მისსა, ხოლო მართალნი და წმიდანი კაცნი მრავალ-გზის იხილვენ. და ეგრეთვე ენუქ წინასწარ-მეტყველიცა კოცხალ არს და იქცევის ერთა შორის და ვერფინ სცნობს, თუ რომელი არს იგი? რამეთუ, სამნი ესე, რომელნი ვახსენენ, კოცხალ არიან, ვიდრე მოსლვადმდე ქრისტესა ქვეყანად, და მოსლვასა ანტესა, ესენი გამოჩნდებიან საცხადოდ ერსა შორის, და წინააღუდგებიან, და ებრძვიან უკეთურსა მას, და სძლევენ ყოველითავე სასწაულითა, და შემდგომად ამისა მოიკვლიან მის-მიერ. ხოლო ვეშაპისათვის, რომელსა იტყვიან—თუ

არსო და ტეხისა-მიერ მოიკლვისო: მეცა ვსწამებ, ვითარმედ ეგრეთ არს,—გარნა არა ილიას-მიერ იტყვის, არამედ ანგელოსისა-მიერ, რომელი არს დადგინებულ ღმრთისა-მიერ. და ვეშაპისათვის იტყვიან მრავალნი, ვითარმედ არსო; იტყვის დავითიცა წინასწარ-მეტყველი: „აქებდით უფალსა ქვეყანით ვეშაპნი“, და ქეშმარიტად არს იგი, ვითარცა ბუდე ეშმაკისა, და ტყავი მისი არს ბუნებით, ვითარცა გველისა, ხოლო ემსგავსების ჰასაკსა კაცისასა. და რაემს შევიდეს მუცელსა მისსა ეშმაკი, განძვინდების და იქმნების, ვითარცა მთა დიდი, და ვითარცა კაცი ეშმაკეული, ეგრეთ ბორცს და ვერლარა დაიდგამს ბუდესა თვისსა, არამედ რონინებს აღგილითი-აღგილად, და იწყებს ვნებად და ძიებად კაცისა, რათამცა შთანთქას, რამეთუ ყოვლად ბოროტი ეშმაკი მარადის მტერი არს კაცისა.

ხოლო ყოვლად სახიერსა ღმერთსა, რომელი კაცთა ცხოვრებისათვის ყოველსავე უმჯობესსა ეძიებს, ესეცა მოწყალებითა განუგია: მოაქლენს ანგელოზსა მას, რომელი არს ტეხისა, და აქვს მას ცეცხლი და დასწვავს მას ეშმაკსა ძალითა ღვთისა კაცთ-მოყვარებისათა, ხოლო უკეთური სული იგი ეშმაკი, რომელ იყო ვეშაპსა მას შინა, რაემს იხილოს, ვითარმედ დაიწვის ბუდე იგი მისი, აღიღებს მას (ბუდისა ტყავსა) და იფლტის, ტეძიებს აღგილსა, სადაცა დაიმალა და სადაცა მახლობელად მისა იყოს კაცი, მიმართებს მას, რათა მის-

თანა დაიმალოს და განერეს დაწვისაგან. რამეთუ ესე უწყის მზაკვარმან, ვითარმედ კაცო უყარს ღმერთსა უფროს ყოველთა დაბადებულთასა, და ეწყალების იგი, რამეთუ ამის მიზეზითამცა განერა კაცისა მისთანა, რომელი შეღტოვილ იყო პირველ ვეშაპსა შორის. ხოლო ყოვლისავე საქმისა მეცნიერმან ღმერთმან უწყის განზრახვა იგი ეშმაკისა და ღონე, რომელი მოუპოვებიან დაცვისათვის ტყავისა თვისისა. ამცნებს ანგელოზსა და ეტყვის: „რაემს შეივლტოდეს კაცისა შორის ნუ ჰრიდებ ნუცა კაცსა მას, არამედ დასწვი მოყვარეცა მტერისათანა, — გინა თუ მართალი იყოს იგი, გინა თუ ცოდვილი, მან სასყიდელი მართლისა მიიღენ, რამეთუ უსამართლოდ დაიწვა აქავე ამა საწყუთოსა, ხოლო ვეშაპი იგი წარვედინ ბნელსა მას გარესკნელსა ჯოჯოხეთს, და მოყვასი იგი მისი ეშმაკი, და ყოველნი მისნი თანაშემწენი მიეცნენ სატან-ჯველსა საუკუნესა. ესე ყოველი ამცნო ღმერთმან მთავარ-ანგელოზსა მას ჰაერთა და ქუხილთასა, და ელვათასა, — არამედ სადაცა ჰპოვო ეკლესიათა შორის, ანუ სხვასა აღგილსა, ანუ სახლსა, ანუ ნავსა, და რაიცა არს ნაქმარი, დასწვი და ნუ რიდებ ვეშაპსა მას, — არამედ უჩინო ჰყავ სრულიად ქვეყანით და ეშმაკი იგი, რომელი შევიდა მას შინა, შეჰკარ ბორკილითა და შთახადე ბნელსა ქვესკნელსა, ვიდრე მეორედ მოსლვადმდე, რათა მერმე დაისა-ჯნენ მთავრისა მათისათანა უკუნითი უკუნისამდე.

ჰკითხა ეპიტანემ: „თოვლი ესე, რომელ გარდამოვალს, ვითარ განსპეტაკნების ლად?“

მიუგო ნეტარმან: „რამეს შემოკრბენ ღრუბელნი ყოველნი ერთსა აღგილსა, მოვალს ანგელოსი იგი, რომელ არს თოვლის საუნჯეთა ზედა და განსპეტაკებს, ვითარცა არს ბრძანებულ მისა ღვთისა-მიერ, და ოდეს გამოვიდოდის საუნჯეთაგან თოვლი იგი, ვითარცა ნაკვეთი დიდროვანი არიან ძნისაებრ და ქარნი იგი, რომელნი არიან ზე სიმაღლესა, ფრიად სასტიკნი და ძლიერნი არიან. და, რამეს სცენ თოვლსა მას დიდროანსა, დასკრიან და დააწვლილებენ და სიმძაფრისა მისგან (ქარისა) გარდაიქცევის და იქმნების ესრეთ, ვითარცა ვხედავთ.

თავი მეოცმოდათმადმად.

ნხილეთლა საბიერება და კაცთ-მოყვარება ღვთისა, მიუთხრობელი, ჩვენ ცოდვილთა მიმართ და უღირსთა, თუ რაოდენითა პატივითა პატივს გვცემს; რამეთუ აღიღებს ზღვისაგან წყალთა მწარეთა და დაატკბობს, და მერმე უბრძანებს ღრუბელთა და გვიწვიშებს. და კვალად სხვა ჰაერი მოვალს, და მოაქვს სეტყვა, და სხვა ჰაერი მოვალს, და მოაქვს თრთვილი, და ყოველივე წამის ყოფითა მისითა აღესრულების და არა რაა არს, რათამცა დაეფარა თვალთა მისთა

დაუძინებელთა, და ხედავს ზე განაგებს, ზე უძღვის. ხოლო მრავალნი უგუნურნი არა აღიარებენ ამას ზე იტყვიან, ვითარმედ განუგებელად იქმნებიანო საქმენი კაცთანი, არამედ ფრიად სცთებიან, რამეთუ არა არს არცა თუ თმა თავისა, რომელ არს კაცსა ზედა, რომლისაცა ღმერთსა არა განეგოს მისთვის.

მეხმა, რამეთუ ოდესმე იტყოდეს კაცი, ვითარმედ „იგი ვინმე უკეთური ზე უწყალო კაცი არსო ზე რად კეთილსა შვებასა შინა არსო? და იგი ვითარიმე მართალი იყო, რად მოიწივნეს მას ზედა განსაცდელნიო, და სხვა ვინმე რად ბოროტსა შინა მოკვდაო?“ და ამათ ესე ვითართა მრავალ-სახეთა უნდოდ და უმეცრად იწვრთიან (იტყვიან) ზე ნებაეს ცნობისა მიუწთომელთა განგებათა ღმრთისათა, ხოლო მას არა მოიგონებენ, — ხურო, რაჟამს აშენებნ, რომელსამე შეშასა განკვეთინ, ზე რომელსამე განხერხს, ზე არა ვინ ჰრქვის, თუ რად იქმ ამას? არამედ თქვის, ვითარმედ ესრეთ სახედ ჯერ არს. და ეგრეთ სახედ მკურნალნი: რომელსამე ჰკვეთენ და რომელსამე სწვენ ცეცხლითა; და სხვათა ამშევენ, და სხვათა აიძულებენ ჰამად, და არა ვიტყვით, ვითარმედ ბოროტსა საქმესა იქმს, არამედ ვიტყვით, ესრეთ სადამე ჯერ-არს. ეგრეთ მომავალსა თითოსა სწეულებისასა. ხოლო ღვთის საქმეთა ესრეთვე უგულის-ხმოდ ვეძიებთ და ჩვენთა საქმეთა არა გამოვიკვლევთ, რომელთა ვიქმთ ყოვლადვე უღებებით და ვსკოდავთ ყოველსა ეამსა, მათი გვიხმს გამოძიება ზე განკითხვა, რომელთა ღმერთი მოგვხდის

(მოგვეცოთხავს), და არა მათი, რომელთა ყოვლიანად არა კაცი ეძიებს. ხოლო უკეთეს უკეთესობა განამდრეებს და მართალთა რომელთაზე აქირვებს, ამისთვის არს ესე, რამეთუ არცა მართალი იპოვების, თუმცა არა აქვდა ცოდვა, და კვალად არცა ცოდვილი, თუმცა არა ექმნა სიმართლე. ამისთვის იტანჯების კაცი მართალი აქვე სწეულგზითა და ქირითა, გინა სიგლაბაკითა, რათა აღიხოს ყოველივე ცთომა მისი და მუნ არღარა ბოროტი შეემათვიოს. და კვალად არიან კაცნი ფრიად ცოდვილნი, და აქვან რაიმე მცირედ კეთილიცა, და მისთვის მისცის ღმერთმან აქა სიმდიდრე, გინა სიმართლე, გინა შვილნი კეთილნი, რათა მუნ — საუკუნოდ არა რა სასყიდელი თანა ედვას მის კეთილისა ნაცვალი, ვითარცა სახედ ღაზარე გლაბაკი. რამეთუ აქვდა ცთომაცა რაიმე, და მით აქა იტანჯა, და საუკუნოდ წარვიდა განმართლებული, და ეგრეთვე მდიდარსა აქვდა კეთილი საქმეცა, და აქვე მიიღო მისი ნაცვალი შვება ზ საუკუნოდ სატანჯველად მივიდა, რამეთუ კეთუ გექმნას კეთილი რაიმე, ზ აქვე ცხოვრებასა მიიღო ნაცვალი მისი პატივი, ღმერთსა არღარა თანა-ამს შენი, ყოველი გარდაუხდია აქა. და ეგრეთვე თუ აქა იტანჯო და შეურაცხიქმნე, ნაცვალი არს ცოდვათა შენთა ზ საუკუნოდ გიხაროდენ. ამისთვის, შვილო ჩემო, ოდეს იხილო მართალი ქირსა შინა სთქვი, ნეტარ არს იგი, რამეთუ უკეთეს ცთომა რაიმე აქვდა,

აქვე მიიღებს ნაცვალსა მისსა, რათა მუნ წმიდად წარვიდეს; ხოლო უკეთუ უმეტეს აღრე იტანჯოს, განუმრავლებს სასყიდელსა მისსა ტანჯვა იგი მისი, ვითარცა სახედ იობ მართალი წმიდა იყო და იტანჯა ფრიად, რათა მუნ უმეტესად იდიდოს; და კვალად, — რაემს უსჯულონი და ბოროტის მომქმდნი კაცნი ტანჯვასა შინა იხილნენ, ეგრეთ სახედვე გულის-ხმა-ჰყავ, ვითარმედ მიიღებენ აქვე, უკეთუ კეთილი საქმე რაჲმე უძლოდა, რათა მუნ უწყალოდ იტანჯნენ. ეგრეთ სახედ სხვისა ყოვლისა კეთილისა უმჯობესად განაგებს ღმერთი, რომელსა ჩვენ ვერ მივსწვთებით გულის-ხმის-ყოფად. და ჩვენ, რომელიცა ვიხილოთ კეთილი, გინა ბოროტი, მადლობით თანა-გვაძრ შეწყნარებად და არა გამოძიებად ესე ვითართა საქმეთა, რომელსა ღმერთი თვისითა სიბრძნითა განაგებს. და ესეცა არს მრავალთა კაცთა შორის უსუსურთა, რაემს შეეშთხვიოს ვნება, ანუ ჰირი ბორციელი, იწყებენ დრტვინვად და სულ-მოკლებად. ამის-მიერ სასყიდელი მათ წარუწყმდენ უომინოებითა მათითა და უფროსად განაფიცებენ განსაცდელსა მას მოწევნულსა მათ ზედა, და უკეთუ იყოს კაცი გონიერი, უფროსად ჯერ არს მადლობა და დიდება ღვთისა, რათა ესრეთ განსაცდელიცა იგი აღესუბუქებოდეს და სასყიდელიცა დიდი მიეცეს ღვთისაგან მოთმინებითა. და უკეთუ კაცი ღმობიერად და გულის-მოდგინედ ღმერთსა ევედრებოდეს განსაცდელსა შინა, დაღათუ

კოდვილ იყოს, ღმერთი საბიერებითა თვისითა
ისმენს ვედრებასა მისსა ღ ჭირისა მის-წილ, რომე-
ლი განემზადა მოწევნად მისს ზედა სულიერი, გინა
ხორციელი, მისგან გამოიხსნის. ყოველივე კაცისა
ნებასა დაამოარჩილა ღმერთმან: თუ უნდეს ცხოვრე-
ბის და თუ უნდეს წარწყმდების. თვით მფლობელი
ბუნება მისცა და ამისთვის სასჯელსა თანამდებ
არს, უკეთუ სკოდოს, რამეთუ არა უნებლიეთ
სკოდავს, არამედ ნებასით. და ეგრეთვე უკეთუ
ქმნეს სიმართლე, მადლი მიიღოს, რამეთუ მან
გულის-მოდგინება აჩვენა. ხოლო ღმერთმან და-
ლი მისცა და ყოველივე მადლსა ღვთისასა უბ-
ყრიეს, და მისითა შეწევნითა განაგებს და ჩვენ
არა გვიღირს გამოწვლილვა რომელსაჲ გულის-
საქმეთა ჩვენთა, გარნა ოდენ სულისა ჩვენისა
ზრუნვაჲ.

ხოლო რაჲმს აღასრულებს სიტყვა ესე,
ევედრა ებიფანე ანდრიას, რათა წარვიდენ
ზოგად ეკლესიასა წმიდისა მოწამისა აკაკისა,
და ევედრნენ მას, რათა შუამდგომელ ექს-
ნეს წინაშე ღმრთისა, რამეთუ დიდი მთავრობა
აქვს მას და კადნიერება წინაშე ღვთისა. ჰრქვა
ანდრიამ: „მე სულითა ყოვლადვე შენთანა ვარ,
ხოლო შენ წარვედ და, რაჲმს შეხვიდე, ნუ
მრავლის-მეტყველებ, არამედ ღმობიერად და
შევრდომით ითხოვდი წყალობასა, და ცრემლი-
თა მხურვალითა ევედრებოდე მოწამესა ქრისტე-
სა და არა უგულუბელს ჰყოს ვედრება შენი.

ხოლო ეპიფანემ ამბორს უყო ფერხთა მისთა-
და წარვიდა.

საქართველო
საეკლესიო

თავი მეოცმოდათმკამბა.

სვალისა დღე იყო დღესასწაული წმი-
დისა იოანე ნათლის-მცემელისა, და წარვიდა
ეპიფანე ეკლესიასა მისსა. და აღასრულეს რა
წმიდა ეამის წირვამ და განუტევეს ერი, წარვიდა
მიერვე ეპიფანე მარხული ეკლესიად წმიდისა
მოწამისა აკაკისსა. და იყო ეამი დღისა მის
ვითარ მეშვიდე, და ჰპოვნა კარნი ეკლესიისანი
დაკრძალულნი და გარეშე ჰსდგა ეპიფანე
ლოცვად. და იწყო კრემლითა ვედრებად წმიდი-
სა მოწამისა და იტყოდა: „წმიდაო და ახოვანო
მოწამეო ქრისტესო! ნუ განმიტევებ უკუზრებე-
ლად,“ და დაადგრა მუნვე რეკამდე. და ვითარცა
განახენეს კარნი, შევიდა იგი პირველ ყოველთასა ღ
მოეხვია სამარტვილოსა წმიდისა მოწამისა აკაკისსა
და იტყოდა: „ყოვლად ბრწყინვალეო მოწამეო
ქრისტესო! რომელსა გაქვს ქრისტეს-მიერი
მონიჭებული მადლი—სოფლისა და კაცთა განგებად,
შემიწყალე მე, უძლური ესე და შებღალული
კოდვითა უფროს ყოველთა კაცთასა, და დამიცვე
მე მარჯვენითა მადლისა ღვთისათა, და განსდევნე
ჩემგან ბძოლამ ეშმაკისა-მიერ და ნუ მიტევებ მე
დანთქმად უფსკრულისა კოდვისათა, რათა ვადიდო
წმიდა სახელი შენი, და ხელმწიფებითა მაგით

შენითა მსდევნენ მბრძოლნი ჩემნი ეშმაკნი, რამეთუ ძალ-გაძს და დიდებულ ხარ შენ წინაშე ღვთისა. და ვითარცა ამას ლოცვასა აღასრულებდა ეპიტანე და სამარტვილოთ ნათელი, ვითარცა ელვა, გამოკრთა და ესმა ხმა, რომელი ეტყოდა, და ხმასა მას თანა სურნელებითა აღივსო ეკლესია იგი. მრქვა მოწამემან ეპიტანეს: — ვისმინე ხმა ვედრებისა შენისა, რამეთუ უწინარეს მოსვლისა შენისა მოვიდა სწორი მოციქულთა წმიდა ანდრია, და მაუწყა შენთვის ყოველივე. შენ წარვედ მშვიდობით და მე ვევედრო უფალსა ჩვენსა იესო ქრისტესა, რამეთუ ისმინოს ვედრებისა ჩემისა და არა უგულლებელს-მყოს მონა თვისი. ხოლო ეპიტანე აღივსო სიხარულითა და აღიპყრნა ხელნი და იტყოდა: „მოსწრაფე იქმენ ჩემთვის, წმიდაო ღვთისაო, რამეთუ გულის-სიტყვანი უკეთურნი მაქირვებენ მე, რათა ვჰპოვო ლხინება მათგან.“ და ამბორს უყო სამარხოსა მოწამისასა და წარვიდა სახიდ თვისსა.

ხოლო იყო ჩვეულება (ჰქონდა) ეპიტანესი, რამეთუ მარადის ხმელსა წევნ — გინა ზინ, რაჟამსა არს სახლსა შინა თვისსა. ღამესა მასვე მიეძინა ეპიტანეს და იხილა გარემოს ცხედრისა თვისისა ერი მრავალი, სპეტაკითა მოსილნი; ზე შორის მათსა სდგა წმიდა აკაკი და, ვითარცა მარგალიტი, ბრწყინვიდა. და ესმა ხმაჲ, რომელი ეტყოდა ეპიტანეს: „ვისმინე ხმა ვედრებისა შენისა და მე და წმიდა ანდრია ვევედრენით შენთვის ღმერთსა, მეუფესა ჩვენსა, იესო ქრისტესა და მან მოგანიჭა სათხოველი

შენი, და ამიერითგან განთავისუფლდე შენ-
ბრძოლისა მაგისგან. და ვითარცა ესე სთქვა,
აღმოიღო თარაკისაგან (ჯიბე) მისისა ქურქელი
რამიმე ოქროჲსა შვენიერი. და იყვნეს გარეშემო
გამოქანდაკებულნი ხატნი: ერთი მაცხოვრისა
და ერთი წმიდისა ღვთის-მშობელისა და სერაბინ-
ქერაბინთა. და გამოიღო ქურქლისა მისგან სპეტაკი,
ვითარცა თოვლი, ევლოგიაჲ, და განზავნა, და
მისცნა, და ჰრქვა: „შესვი ესე და წარვედ
მშვიდობით,“ და ამბორს უყო და უჩინო იქმ-
ნა.

ხოლო მან განიღვიძა და იყო პირი მისი
დამტკბარ, ვითარცა თაფლითა. და იწყო მად-
ლობად ღვთისა და წმიდისა მოწამისა აკაკისა.
და ვითარცა განთენნა, აღიღო საკმეველი და სან-
თელი და წარვიდა ეკლესიად წმიდისა მოწამისა
აკაკისა და შესწირა მადლობა. და ვითარცა იღოც-
ვიდა, იხილა წმიდა მოწამე საფსალმუნეთა ზედა მდგო-
მარე და მოელოდა ეპიტანეს. და ვითარცა იხი-
ლა იგი, ჰრქვა მას: „კეთილად მოხვედ, საყვარელო
ჩემო ეპიტანე, რამეთუ სიყვარული მართალთა
ტკბილ არს და საწადელ, და არა შესაწირავთათვის
და ნიქთათვის აქვსთ მათ სიყვარული, არამედ
შემუსრვილისა ღ მდაბლისა გულისათვის, და ღვთის
მსახურებისა, და სიწმიდისა ხორცთასა. ხოლო
მე, საყვარელო ჩემო, არა სხვასა ვეძიებ შენგან,
გარნა მოსვლასა შენსა ჩემდა ზედა-ზედას, რათა
გაქვნდეს სიყვარული ჩემი და მარადის ხსენება.

და მე ვიყო შემწედ შენდა ყოველსა ზედა ბრძო-
ლასა მტერისასა." და ვითარცა ესმოდეს სიტყვანი
ესე მოწამისანი ეპიფანეს, შეხედვიდა მას წადიე-
რად, ხოლო მუნ მდგომარეთა ერთა არა ესმო-
დათ და ვერცა ჰხედვიდენ, არამედ ჰგონებდეს, ვი-
თარმედ ყრმა ესე ხელი არს და ამისთვის ესრეთ
ჰხედავს, ვითარცა რასმე სახესა. ხოლო ნეტარი ეპი-
ფანე ეზიარა ღმრთისა წარვიდა სახილ თვისად განთავისუფლე-
ბული ვნებისა მისგან, შუამდგომელობითა ნეტარისა
ანდრიასითა და აღიღებდა ღმერთსა და მონასა
მისსა წმიდასა მოწამესა აკაკისა და მარადის მივალნ
ეკლესიასა მისსა და იხილავნ წმიდასა მოწამესა.

თავი მეორე მოცდა ცხარებით.

(ხილვა, რომელი იხილა ანდრია ვლაქერნასა შინა).

შუბანსა, რომელსა ჰრქვიან ვლაქერნა, ჰსდგა
მუნ ეკლესია წმიდისა ღვთის-მშობელისა,
ღედოფლისა ჩვენისა. და არს წესი, რომელ
ყოველთა კვირის-ძალთა მივალს მუნ ყოველი
კაცი ლიტანიითა და ერთთა დიდითა ყოველთაგან
ეკლესიათა კონსტანტინეპოლისათა, და შეუდ-
გიან ერთი ფრიადი სანთლებითა და საკმეველითა
და გალობითა. და მიიყვანებდენ ხატთა წინაშე
ხატისა წმიდისა ღვთის-მშობელისა და ყოველსა
ვლაქერნაისა გარემოვლიანი ლიტანიითა. ერთსა
ამის ლიტანიასა იყო წმიდა ანდრია და

ეპიფანესა ერსა მას შორის, და ილოცვიდეს. და ვითარცა იყო ჟამი მეოთხე ღამისა, იხილა წმიდამან ანდრია და ეპიფანესა (ეპიფანესა) ერსა მას შინა ღვთის-მშობელი დედოფალი ჩვენი, მღვთვარე ბქეთა დიდთა ეკლესიისათა, სადა იგი არიან კარნი ვეცხლისანი, და მიმართა (ერსა მას) საკურთხეველით კერძო, სიმრავლითა ურიცხვთა ანგელოზთათა და ერთა ზეცისათა დასეზითა და ხელი ერთი ეპყრა დედოფლისა წმიდასა იოანე ნათლის-მცემელსა და მეორე იოანე მახარებელსა, ძესა ქუხილისასა და ერნი იგი ზეცისა უხორცოთანი გარე მოადგეს წმიდასა ღვთის-მშობელსა, მოსილნი სამოსლითა სპეტაკითა. ხოლო ანდრია ხედვიდა რა ამას და იხარებდა. მიეახლა ეპიფანეს და რქვა: „შვილო, ხედავია წმიდასა დედოფალსა?“ რქვა მას ეპიფანეს: — ჰე, სულიერო მამაო, ვხედავ და ვიხარებ სულითა!“ ზღაღარდეს ორნივე პირთა ზედა მათთა, და რაჟამს აღიხილნეს (იხილეს) პირსა ზედა დედოფლისასა, ვითარცა ნაკადული წყალთა, ცრემლი თვალთაგან მისთა წმიდათა გარდამოსდიოდა. რამეთუ აღეპყრნა ზეცად ხელნი თვისნი წმიდანნი და ევედრებინ ძესა თვისსა ერისა მისთვის, რომელნი შეუდგიან ხატსა მისსა სარწმუნოებით და ლიტანიასა თანა ჰყვებოდნენ, რათა შეუნდვეს ცოდვანი მათნი. და ვითარცა დაასრულა ღოცვა იგი ძისა მიმართ თვისისა და ღვთისა, აღიხვნა წმიდანი იგი მანკანნი (მომარგალიტული საბურველი) თავისა თვისისანი და მიჰბურა

ერსა მას ზედა ყოველსა და ზე ეკიდნეს ჰაერთა. და მერმე დასწერა მათ ყოველთა ზედა ჯვარი, და ევრეთ სახედვე განვიდა დიდითა დიდებითა. ამას ორნივე იგი, წმიდა ანდრია და ეპიფანე, ხედვიდეს, და უკვირდით, და აღიღებდეს ღმერთსა, ვითარ იგი ტირილით ევედრებოდა დედოფალი ძესა თვისსა სოფლისა ბრალთა შენდობისათვის.

თავი მესამოცე.

(მდიდრისათვის წარჩინებულისა).

ღღესა ერთსა აღვიდა ნეტარი ანდრია იპოდრომსა და იმღერდა ჩვეულებისაებრ და კაცნი იგი, რომელი ხედვიდეს, სწყალობდეს, და რომელნიმე ეცინოდეს, და ზოგნი ჰსცემდეს მას. მოვიდა ვინმე მთავართაგანი ქალაქისათა, რომელი იყო ფრიად მდიდარი. იხილა რა წმიდა ანდრია, ვითარ როკვიდა, შენერწყვა პირსა მისსა. ხოლო წმიდამან ვითარ უწყაოდა ყოველი საქმენი მისნი, იწყო მხილებად მისსა და ჰრქვა ერსა მას, „იხილეთ მემრუშე და მოკიცხარი ეკლესიათა, რომელი ლოცვისა და ეკლესიისა მიზეზითა იარების სამეძაოთა მათ ფარულად!“ რომელი ისმინე, საწყალობელო, და გულის-ხმა-ჰყავ! რამეთუ მოწევნულ არს აღსასრული შენი, რათა მიხვიდე მუნ ღ მიიღო ნაცვალთა ბოროტთა საქმეთა შენთა.

შენ ჰგონებ, ვითარმცა დაავიწყდა ღმერთსა? ნუ ჰგონებ მაგას ყოვლადვე! არა რაა დაეფარის ღმერთსა, რამეთუ მხედველი არს უჩინოთა—და შენნიცა ცოდვანი ცხადად სჩანს მის წინაშე.“

ხოლო ვითარცა ესმა ესე მთავარსა მას, შეუხარნა ცხენსა და წარვიდა. ხოლო იტყოდეს მუნ მდგომარენი, ვითარმედ „არა დააკლო-რა სიტყვანი გინებისანი ევხალიტოლარსა, არამედ ყოველი წარმოუთხრა სალოსმან!“ და შემდგომად მცირეთა დღეთა დასნეულდა კაცი იგი საწყალობელი და შეიწვნეს ყოველი ნაწლევნი მისნი სიცხითა. და მოეხსენა სიტყვა წმიდისა ანდრიასი და იტყოდა: „ჰეშმარიტსა მეტყოდა მე ხელი იგი!“ და იწყო სლვად მკურნალთა თანა და ეკლესიასა, არამედ არა რაა სარგებელ ეყო. და აღესრულა უნანელი და წარვიდა სატანჯველსა საუკუნოსა.

ღა ესეცა არა დაეფარა ნეტარსა ანდრიას, ვითარმედ იხილა ცისკარსა მას ანგელოზი მომავალი დასავლით კერძო და ეპყრა ხელთა მისთა ლაზვარი ცეცხლისა. და ვითარცა მივიდა მახლობელად ცხედარსა მის საწყალობელისასა, იხილა ანგელოსი იგი კაცმან მან და იწყო ძრწოლად, და ესმა ხმა ზეცით, რომელი ეტყოდა: „უწყალო ექმენ და ჰგვემე და ეგრეთ გამოიყვანე სული მისი! რამეთუ იმრუშვიდა და ისიძვიდა სოდომელთა კვალთა, და, ნაცვლად ეკლესიათა, სამეძაოთა აშენებდა!“ მაშინ სცა ანგელოსმან ლაზვრითა მით ცეცხლისათა გულსა მისსა უწყალოდ და ხმა იგი ცემისა ესმოდა ყოველთა, რომელნი იყვნეს მახლობელად

მისდა მსხდომარენი. ხოლო ანგელოზსა ვერ ხედ-
ვიდენ იგინი, არამედ წმიდა იგი ოდენ ანდრია
ხედვიდა, რამეთუ იყო (იგი) მას ეამსა მუნ მისრულ
ხილვად საქმისა მის და სმენისა საზარელისა; ზე გელა-
ხაკსა მოძღვარსა თვისსა მითხრა ტირილით. ხოლო მე-
ვინებე დაწერად ამისიკა სხვათა თანა ყოველთა ხილვა-
თა, რათა ვეკრძალნეთ, გვესმოდეს რაჲ, და ჩვენცა არა
უდებ ვიყვნეთ და დღენი ჩვენნი წარვლნეთ უშიშრად,
ვითარცა ამაჲ ზემოხსენებულმან საწყალობელმან.
რამეთუ ესე ვითარი აქვდა მას ჩვეულება: ვიდრე
მრთელ იყო, შუალამე აღდგის და განვიდის სიძ-
ვად, ხოლო მეუღლე მისი ჰკითხავნ: „უფალო,
ვიდრე ხვალ?“ ზე მან ჰრქვის:—ვითარმედ ეკლესიად
წარვალ! და წარვიდის მეძავთა თანა, და რაჲმს
აღასრულის სიძვა, მაშინ ეკლესიად მივიდის კაცთა
საჩვენებელად. ზე რომელნიცა ხედვიდეს მას, იტყო-
დეს: „აჲ კაცი მლოცველი და მორწმუნე.“ ხოლო
მას რაჲ ესმინ, აღზავნებინ ზე ჰკონებდა, ვითარ-
მედ დაეფარვის ღმერთსა ცოდვა იგი მისი.

თავი მესამოცდამათი.

ამას ყოველსა საქმეთა და ჰირთა რა ხედვიდა
ეპიფანე, უკვირდა. დღესა ერთსა ევედრა წმიდასა
ანდრიას ეპიფანე, რათა წარჰყვეს სახლსა მისსა და
განისვენოს მცირედ შრომათაგან მისთა, — შვიდღულ-
სა ერთსა. ხოლო წმიდა იგი დაემორჩილა და
წარვიდეს და დასხდეს ზოგად ორნივე. იწყო კით-
ხვად ეპიფანემ ნეტარისა ანდრიასა და ჰრქვა:

„მითხარ მე, მამაო სულიერო და მოძღვარო, ესეცა სხვათავე სულიერთა თხრობათა შენთა თანა, რათა უწყოდეს შვილმან შენმან და სხვათაცა, რომელნი ისმენდეს, ირგონ ამის ჩვენისა ურთიერთარს კითხვისა და სიყვარულისაგან, რომელი არს შორის შენსა და ჩემსა, — ვითარ არს აღსასრული ამის სოფლისა, ანუ რომლითა სახითა გულის-ხმის-ყოფისათა ეუწყების მის ქამის კაცთა? და მას ქამსა რაჲ იქმნებიან სოფელნი და ქალაქნი, გინა ეკლესიანი და ნაწილნი წმიდათანი, ანუ წიგნი საღმრთონი? გვევდრები, რათა მაუწყო ესეცა — ჭეშმარიტად და ზედ მიწევნით!“

პრკვა ნეტარმან — ესე უწყოდე, შვილო ჩემო! რამეთუ ქალაქი ესე, სამეფო, უფროს არს ღ უმდიდრეს ყოველთა ნათესავთა და ქალაქთა, ღ გვუღვების ნათესავთა უცხოთა მოსლვად და ბრძოლად მისსა სასტიკოთა ბრძოლითა ღ ერითა ურიცხვითა, — ხოლო წმიდა ღვთის-მშობელი ჰფარავს მას და არა უტევებს აღებად მას.

და ვითარცა ებრძოდნ და დალიონ საქურველნი მათნი, ყოველი მოაოხრონ და აღიღონ ტყვე და სიმდიდრე ფრიადი. და იტყვიან ზოგნი, ვითარმედ სარკინოზნი არიან ნათესავნი იგი, რომელნი მოვლენ, — ხოლო მე ვიტყვი, ვითარმედ ნათესავი მწითურთა მოვალს, რომელსა პრკვიან რუსნი. და გარემოს ქალაქისა იქმან სრვათა დიდთა ღ ძვალები მკვდართა დასცვივეს, ვითარცა მიწა, სიმრავლითა ცოდვისათვის ერისა მის. რამე-

თუ არა შეინანეს, რათამცამოიქცეს ცოდვისაგან, რომელსა იქმოდეს. არამედ მტერთა მათ ზედაცა მოვალს ვაებაჲ ძლიერი და რისხვა ღვთისა ზეცით. რამეთუ ერნი ორპირნი სწერია მათ ზედა მომავალნი და ვჰგონებ, ვითარმედ ანგელოზთა იტყვის ზეცით მომავალად და აქვს მათ მანგალი ცეცხლისა, ვითარცა ელვა, ზ დასწევას მათ, რომელ მომთხრობიცა ამბავთა არა განერების მათგან, არამედ ყოველნი მოისრვებიან!

თავი მასამოცდამოკა.

(სოფლისა აღსასრულისათვის).

სოლო აღსასრულისათვის სოფლისა გაუწყო შენ, შვილო ჩემო! რამეთუ დღეთა მახლობელთა აღადგენს ღმერთი მეფესა გლახაკსა ვისმე, და გამეფდების კონსტანტინეზოლეს და იმეფებს იგი სიმაართლითა და ღვთის მოყვარებითა, — და იქმნების დღეთა მისთა მშვიდობა ერსა შორის. და არა იყოს მას ეამსა შინა ბრძოლა, არცა ღიაშქარობა, არამედ მშვიდობა და დაწყნარება ყოვლისა ქვეყანისა მეფისა მის-მიერ და ყოველნი გლახაკნი გამდიდრდებიან. და არს მშვიდობაცა ესე, ვითარ იყო (მშვიდობა) დღეთა მათ ნოესთა. და იქმნებიან ერთობით მდიდარ და ქონიერნი, და იყოს სიხარული დიდი და განსვენება ფრიადი — და იქორწინებდენ და განქორწინებდენ, ვითარცა იტყვის უფალი სახარებასა შინა, და არა რას ვინ ზრუნვიდეს ამის ცხოვრებისათვის, და ფრიადისა მის მეფისა მშვიდობისაგან, რომელი მაშინ იყოს, აბჯარი და ყოველი საბრძოლველი დაღეწონ, და ქმნან მანგლად საშრომელად ქვეყანისა.

ამის ყოველისა შემდგომად განილაშქ-
როს მეფემან კერძოთა აღმოსავლეთისათა
და წარმოსტყვენოს ყოველი ხარკინოზთა ქვე-
ყანა. რამეთუ რისხვა ღვთისა გარდამოცვლინოს
ყოველსა ზედა თესლსა სარკინოზთა უსჯულოებისა
მათისათვის და სიბოროტისა. რამეთუ არა რაჲ აქვსთ
მათ სარწმუნოება ქრისტესი ღვთისა ჩვენისა დაუსა-
ბამოსა და ცოდვისა მისთვის სოდომელთასა, რომელი
მათ შორის მოქმედებს ურიდად. ხოლო
მათ ღღეთა ოხრებისა მის სარკინოზთასა, მრავალნი
მოიქცნენ მათგანი ცთომისა მისგან და
აღიარონ ქეშმარიტი სარწმუნოება ქრის-
ტეს ღვთისა ჩვენისა, და მიიღონ ნიჭი დიდი
მეფისა მისგან. და დაიპყრას ყოველი ქვე-
ყანა მეფემან მან, და განმარტოს ხელი მისი
ერთი აღმოსავლით და ერთი დასავლით. ხოლო
წელნი მეფობისა მისისანი, რომელთა შინა მეფობ-
დეს, არიან ოცდა ათი. და განათავისუფლოს ყო-
ველი ქვეყანა სამეფოთა ხარკთაგან ათორმეტ წელ-
და ყოველსა ქვეყანასა, სადაცა იპოვნეს ეკლესია-
ნი დარღვეულნი, აღაშენოს და ღღეთა შინა მისთა
ბჭე არად სახმარ იყოს, — რამეთუ ერთი-ერთსა
ვერვინ მძლავრობდენ, გინა თუ ავნებდეს. და
ყოველი ქვეყანა ძრწოდეს სიტყვათაგან მისთა.
რამეთუ ღმერთმან დასდევს ზარი მისი ყოველსა
კაცსა ზედა დიდსა, გინა მცირესა, და ყოველსა
ენასა ზედა, რამეთუ ვერვინ წინა აღუდგების
ბრძანებასა მისსა, და ყოველნი ძვირის-მომქმედნი
და უკეთურნი კაცნი მოისრნენ. და ყოველნი და-

ფარულნი სიმდიდრენი, რომელნი არიან ქვეყანასა შინა ეამთა მისთა გამოსწდნენ საცხადოდ: თქრო და ვეცხლი. ზე ყოველი ჰურჰელი პირველთა კაცთა და ფარული, ცხადად იმსახურონ მის ეამის კაცთა-მიერ. და ყოველი სიმდიდრე მეფისა მის—გლახაკთა ზედა წარეგოს,—და მთავარნი ყოველნი გამდიდრდენ, ვითარცა თვით მეფე, და გლახაკნი, ვითარცა მთავარნი, გამდიდრდენ. და მოუხდეს ყოველთა უსჯულოთა რისხვა ღვთისა-მიერი და განიხადნენ ყოველნი ურიანი, და სარკინოზნი სამეფოსაგან მისისა,—და ყოველნი მებარბითენი, და მომღერალნი, და განმცხრომელნი კაცნი (დამკვრელნი ბარბითისა), სრულიად უმკვიდრო ჰყვნეს საბრძანებელით თვისით; და სიმართლე და ჰეშმარიტება იყოს მის-მიერ ყოველსა ქვეყანასა, და ძირითე ყოველისა ბოროტისა მოიფხვრას ქვეყანით. და შვება და განსვენება მოეფინოს ყოველთა კაცთა ზედა, სიხარულითურთ ყოველთა დღეთა ცხოვრებისა მისისათა.

ხოლო რაჟამს აღესრულოს მეფე იგი ღვთის მსახური და კეთილი, შემდგომად მისსა განეფდეს, პირველ დაწყებაჲ ბოროტისა, თესლი უკეთური და ბილწი, რომლისა სახელი არ იყოს¹⁾, და დაჰყოფს მეფობასა შინა სამსა წელსა და ნახევარსა და იქმს საქმეთა ბოროტთა და უკეთურთა ღვთის განსარისხებელთა. რამეთუ დასდებს წესსა, რათა იქორწინებდნენ მამა ასულსა თვისსათანა, და ძე დედისა თვისსა, და ძმა

¹⁾ მესამეშია „არსილოს“

დასათანა ნებსით, გინა უნებლიედ. და რომელმან არა ინებოს ჰყოფად ბოროტისა მის საქმისა უსჯულოსა, მოჰკვეთს თავსა. ჭ რომელნი მოიკლნენ მის-მიერ სარწმუნოებისათვის ქრისტესისა, იწამების და იოანე ნათლის-მცემლისათანა იხარებდეს სასუფეველსა ცათსა. და ენკრატისთა აქორწინებდეს მონაზონთა და მღვდელთა თანა. ხოლო ესე საქმე განეფინების ყოველსა ადგილსა და თვით ისიძავს დედისა და დასა, ჭ ასულისა თვისისა თანა. ჭ ვითარცა ჰხედვიდენ ყოველნი ერნი ბილწსა მას, ეგრეთ ყოველნი იგი ერნი იქმოდინან მსგავსად მისსა. და ვითარცა ესე ვითარი საქმე იქმნებოდეს, აღივსოს ყოველი ქვეყანა ცოდვითა და, ვითარცა ნისლი, აღვიდოდეს ზეცად. და გარდამოავლინის ღმერთმან გულის წყრომითა თვისითა რისხეაჲ ქვეყანასა ზედა: და იქმნეს მების-ტეხანი სასტიკნი და ელვანი ფიცხელნი, რომელ არაოდეს ყოფილიყოს ეგე ვითარი ქვეყანასა ზედა ყოვლადვე: და დაიწვნენ სახლებნი ფრიალნი და მოქმედნი საქმისა მის საძაგელისანი; და ერნი ურიცხვნი, რომელნიმე მოკვდნენ შიშისაგან და ზარისა მის საშინელისა.

მათ დღეთა შინა ვაჲ არს ზღვისა და ვაჲ არს ხმელისა! რამეთუ განრისხნა ღმერთი მკვიდრთა ზედა ქვეყანისათა. და მოიწიოს სიყმილი საშინელი და მოისრნეს მკვიდრნი მისნი სიყმილითა. და იქმნეს ძრვანი დიდნი და დაეცნეს სახლები, და მოისრნეს მოქმედნი უსჯულოებისანი და ურიცხვნი სულნი—ერნი: რამეთუ მზე დაბნელ-

დეს და იქმნეს შავი, ვითარცა მელანი, და მთოვარე, ვითარცა სისხლი. და იყოს ბნელი ქვეყანასა ზედა, და ვარსკვლავნი გარდამოცვივნენ საშინელისა მის და სასტიკისა ქუხილისაგან და ელვისა; მთანი და ბორცვნი იძრვოდიან და იცვალეზოდიან ადგილითი ადგილად. რამეთუ დიდი იყოს დღე იგი და ზარის სახდელი მოწევენული იგი რისხვა ღვთისა-მიერ პირსა ზედა ყოვლისა ქვეყანასა. ხოლო მღვდელნი, და დიაკონნი, და მორწმუნენი ერნი, რომელნიცა არა შესცვიდენ ვნებასა მას, წინააღუდგენ ბილწსა მას მეფესა სიყვარულისათვის ქრისტესისა. შემდგომად მრავალთა ქირთა განვლენ უდაბნოთა და მათთა შეეყვნენ (შეეყნებიან, შეეფარებიან), ნაპრალოთა კლდისათა მრავლითა ღვაწლითა და შიმშილითა და წყურვილითა აღესრულნეს ქამნი იგი. ხოლო დღეთა მათ მწარეთა მის მეფისათა, ნეტარ არს კაცი, რომელი არა იპოვოს მის რომსა,¹⁾ ანუ ქვეყანასა მას, რომელსა ჰქვიან ისმენოპეტრი (არსენო პეტრი), ანუ სტრობილის თემსა კიბირიოსსა, ანუ თრაკისა თემსა, რომელსა ჰრქვიან კარიპოლოსა. რამეთუ რომელნი წარვიდენ მათ ადგილთა, იგინი განერ-

¹⁾ პირველშია— „რომსა შინა, ანუ ქვეყანასა მას, რომელსა ჰქვიან ისმენოპეტრი, ანუ სტრობილის თემსა კიბირიოსსა, ანუ თემსა თრაკისასა, რომელსა ჰქვიან კარიპოლოს.

—მესამეშია—რომს, ანუ ქვეყანასა მას, რომელსა ჰქვიან არსენოპეტრი, ანუ სტრობილის თემსა კიბაროტისსა, ანუ თრაკიის თემსა, რომელსა ჰქვიან ქუროპოლისი.”

ნეს ამის ყოველისა განსაცდელისაგან, სულისა საე-
ნებელისა და ხორციელისაგან სატანჯველისა, —
რამეთუ არიან აღგილი იგი ძნელი და ფიცხელნი
კაცთაგან მიუვალნი. ხოლო სხვათა ყოველთა ქალა-
ქთა, გინა ქვეყანათა იქნებოდინან კლვანი და სისხ-
ლთა დათხევანი და ბრძოლანი დიდ-დიდნი. შემდ-
გომ ამისა მოკვდეს მეფე იგი უსჯულო და წარვი-
დეს სატანჯველსა მას საუკუნოსა და ცეცხლსა
უშრეტსა.

თავი მესამეოცდასამი.

ღა გამეფდეს ამისა შემდგომად მეფე შავი. და არის
იგი უარის-მყოფელი ქრისტესი და წმიდათა მოწა-
მეთა მისთა: არა მორწმუნე და ბილწი, კერპთ-
მსახური, და განახვამს საკერპოთა ტაძართა და
მიაქცევს ყოველსა ქვეყანასა თვისსა ღვთისა
ცთომილთებისა მიმართ. და იწყებს ბრძოლად წმი-
დათა მიმართ ღვთისათა, და დასწვავს ეკლესიათა და
ცხოველს-მყოფელსა ჯვარსა, რომელსა ზედა
ქრისტე დაემსქვალა. უწესს ძელად, რომელსა აღმარ-
თებენ და ჩამოარჩობენ დამნაშავეთა კაცთა და
იტყვის, ვითარმედ «კაცი იყო და ჰურიათა ძელსა
ჩამოჰკიდეს და მოჰკლესო.» მღვდელი, გინა მოწესე,
სადაცა იპოოს, თავსა მოჰკვეთს! და ყოველსა ქვე-
ყანასა განავლენს ქადაგთა და ხელმწიფებათა მის-
ცემს ბრძოლად — სადა ვინ იპოვოს, რომელი არა
ერჩდეს ბრძანებასა მისსა, რათა მოაკვდინებდენ.

მათ ღლეთა შინა აღღგეს ძმა ძმასა ზედა, მამა შეიღსა ზედა, შეილი მამასა ზედა და მოკლვიდენ ურთიერთასა და შეასმენდნენ მთავართა წინაშე. ხოლო რომელთა დაითმინონ მას ემსა და არა უარ-ჰყონ ქრისტე და იწამნენ, იგინი სწორ იყვნენ პირველ მოწამისა სტეფანესა, და გვირგვინი მისთანავე მიიღონ. ხოლო კუნძულნი დასავალისანი ¹⁾ აღაოხრნეს ყოველნი და დაეშენოს თემსა მაკედონიისასა, და თრაკიისასა. ხოლო ვითარცა ესე ყოველნი განსაცდელნი იქმნებოდნენ, მოიწევს ზეცით ხმა, ვითარცა ელვისა საშინელი-სა, რომელი შეაძრწუნებდეს ყოველსა კაცსა. და იქმნას სრვაა და სიკვდილი ურიცხვი: რამეთუ აღღგეს ნათესავი ნათესავსა ზედა და იყვნენ ბრძოლანი სასტიკნი და კლვანი—და იყოს ქირი, რომელი არა ოდეს ჰყოფილიყოს ქვეყანასა ზედა, რამოდენ ქვეყანასა ზედა კაცნი დაეშენეს. და გამოვალს ზეცით ცეცხლი ალითა საშინელითა და მოეფინებოს ქვეყანასა ზედა, ვითარცა სახშილი. და სიციხისა მისგან და ალისა დაიწვენ ფრინველნი ცისანი ჰაერთა ზედა და გარდამოსცვიდენ ქვეყანად და შესჰამონ ერთმანერთი. და გამოვიდენ გველნი ურიცხენი და უცემდენ კაცთა, რომელნი იყვნენ უნანელნი და უღვთონი და მოსრვიდენ მათ, რამეთუ ესე არიან ღლენი შურის-გებისანი, რომელთა ზედა შური აგოს ღმერთ-მან ყოველთა მოქმედთა უსჯულოებისათა. და უბრ-

¹⁾ მესამეშია — „ხოლო კუნძულნი და ვალისნი.“

ძანებს ღმერთი ანგელოსთა მათ, რომელთა აქვთ
 ბრძანება და მთავრობა ქართა ზედა, რათა შეიკ-
 რიბნეს და არღარა ჰქროდიან ქვეყანასა ზედა წესისა-
 ებრ. იქმნას დაყუდება ღიდი, რათა ყოვლადვე
 არა იძვოდეს ფურცელი ხეთა. და მოიწიოს
 სიცხე და ხოშაკი (საშინელი, შემწველი სიცხე),
 და შეიწოდენ კაცნი,—და ქვეყანა აღუდეს საში-
 ნელისა მისგან სიცხისა, და ინატრიდენ ყოველნი
 კაცნი სიკვდილსა და არა ჰპოვებდენ ¹⁾). ხოლო
 რომელთამე ქირისა მისგან გულის-ხმა-ჰყონ
 და მოიქცენ სინანულად. ხოლო ნაენი დაეუენენ
 სლვისაგან უქაროებითა, და მენავენი იგი გმო-
 ბასა იტყოდიან მაღლისათჳს. და განხმეს ყოვე-
 ლი მწვანელი თივისა და ხენი და ველნი ყოველნი
 მოიწვნენ, ვითარცა ცეცხლითა, და ნადირნი, და
 პირუტყვნი მოსწყდენ, და ფრინველნი შეიტუსნენ,
 რამეთუ არცა ცვარი, არცა ნოტიო ვინ იხილოს
 ზეცით მათ ღღეთა შინა. ზღვა გარდაიქცეს სისხ-
 ლად და მესამელი ნაწილი თევზთა მოსწყდეს მას
 შინა. და რისხვა ღვთისა-მიერი მოიწიოს ყოველ-
 თა ზედა მკვიდრთა ქვეყანისათა ცოდვათათვის
 ერისათა,—რამეთუ არა შეინანეს მათ, რათამცამი-
 ეტევა მათ,—რამეთუ მოწყალე არს ღმერთი და ჰნე-
 ბავს ცხოვრება კაცთა. ხოლო მათ არა შეინანეს
 და არცა მოიქცეს, არამედ განხმეს სიყვარული
 ურთი-ერთ-არს, და სძაგდეს ყოველთა თითოეული

¹⁾ მესამეშია—„და ჰპოვებდენ.“

და ყოველნი თავისა თავისისა ზრუნვასა მოეკეტნ,
და არღარა აქვნდეს ზრუნვა სხვათა. და ამას უცე-
ვითარსა ზრუნვასა შინა და ოხრებასა მოჰკედეს
მეფე იგი უკეთური და წარვიდეს სატანჯველსა საუ-
კუნესა სხვათა თანა მოყვასთა მისთა.

თავი მესამედადმოთხი.

მაშინ აღდგეს სხვა მეფე ქვეყანით ეთიოპიით,
რომელ არს სახელი მისი ნობეთი, — არს პირველსა
თანა ასოსა ანბანისასა, რომელ არს ანი, — და მე-
ფობდეს იგი წელიწადსა ათორმეტსა ბერძენთა ზე-
და მეფობითა, და იყოს კაცი კეთილი და მონა-
ღვთისა სარწმუნო. და ჰყოს მან მშვიდობა ქვეყა-
ნასა ზედა. და აღიდნეს ქრისტიანენი და პატივსცეს
მღვდელთა. და ნაწილნი წმიდათანი შეკრიბნეს და
აღაშენნეს ეკლესიანი, რომელნი დაამხვნეს და დაარ-
ღვივნეს პირველთა მათ უსჯულოთა. და ერი იგი
კუნძულთა კვალად მუნვე აქციოს თავისა სამცვიდ-
რებელსა და სიკეთისა მისისათვის შეიყვაროს იგი
ყოველმან ქვეყანამან, — და ყოველნი ნათესავნი
მოარჩილებდენ და ძღვენსა მიჰსცემდენ. და მოი-
წიოს სიხარული და მხიარულება დიდი მკვიდრთა
ზედა ქვეყანისათა დღეთა მისთა. და მოჰკედეს იგი
კეთილითა სიკვდილითა. და შემდგომად მისსა აღდგეს
სხვა მეფე ჩრდილოს ქვეყანით, რომელსა ჰქვიან
არაფანისა ქვეყანა ¹⁾), ერთად დაჰყოფს მეფობასა შინა

¹⁾ მეორეშია — „არაფანისა.“ მესამეშია — „არდინისა.“

ბერძენთასა წელიწადსა ერთსა, და სადაცა, ანუ რომელსა ქვეყანასა არს ნაწილი ძელი ცხოვრებისა, ყოველი შემოჰკრებების, და იქმნების ერთი ძელი, ვითარცა პირველ იყო, რაემს შემსკვალეს უფალი მას ზედა. და მოჰგვარონ იგი მეფესა მას, ხოლო მან აღიღოს და წარიყვანოს იერუსალიმს და მიიყვანოს ადგილსა მას თხემისასა, რომელსა ჰრქვიან გოლგოთა, — და მუნ დაასვენოს იგი მას ზედა. და გვირგვინი სამეფო აღიხადოს თავისაგან თვისისა, და დამოჰკიდოს იგი ჯვარსა მას და აღიპყრას ზეღნი და თქვას: „უფალო იესო ქრისტე, განსრულდეს ეამნი და წელნი რიცხვისა ჩვენისანი, რომელთა შინა განეწესა მეფობაჲ ქრისტიანეთა მეფეთა, და გვირგვინი, რომელ მოგვენიჭა ბერძენთა მეფობისა ჯვარისა ძლიერებითა, აწ მიიღე, ნიჭი შენი საკვირველი, ჯვარი განმაცხოვრებელი, — და გვირგვინიცა ესე მეფობისა და ამათთანავე სულიცა ჩემი შეივედრე.“

მას ეამსა გარდაშოვალს ზეცით ანგელოზი ბრძანებითა ღვთისათა და მიიქვამს ჯვარსა პატიოსანსა და გვირგვინსა მას, და სულისაცა მის მეფისასა წარიყვანებს მათთანა. და მიერითგან დასრულდების მეფობა ბერძენთა. რამეთუ ქრისტიანეთა მეფეთა პატივი და გვირგვინოსნობა პატიოსნითა ჯვარითა მიეცა და ჯვარისა-მიერ ამაღლდების კვალად. ხოლო ნეტარებულნი იყვნენ ღღეთა მათ, რომელნი არა იპოვნენ კონსტანტინეპოლესა, არამედ წარვიდნენ და შეეყუდნენ ნაპრაღთა კლდისათა, მათთა და

ქვაბთა, და სტიროდენ ცოდვათა მათათვის, — რამეთუ დღენი ბოროტნი მოიწევინ. არამედ ჯერ არს გულის-ხმის-ყოფა და ვედრება ღვთისა, რომელსა აქენდეს სიბრძნე, რათა არა წარწყმდენ სხვათა თანა სოფლისა სიყვარულითა.

თავი მესამოცდახუთი.

ღა ამისა შემდგომ აღდგენ სამნი ძმანი¹⁾ ხორციელად და დაიპყრან მეფობა კონსტანტინოპოლისა. ხოლო იყვნეს იგინი უწესონი და განმარისხებელნი ღვთისანი. და ჰყონ რეცა მშვიდობა ქალაქსა შინა დღეთა მცირედთა — ვითარ ას-ორმოც-და-ათ დღე. და მერმე ეშმაკისა ბირებითა შექმნან შფოთი და ბრძოლა ურთიერთთარს. და უბუცესი ძმა წარვიდეს თესალონიკისა მთავართა და იყოფოდეს მუნ. და თესალონიკელთა მთავართა ჰრქვას: „კეთილად გპოვენ ერნო ძლევა-შემოსილნო, ვებრძოლნეთ მტერთა ჩვენთა და უკუნ ვაქცივნეთ, რამეთუ დიდი შემწე გვყავს ჩვენ შორის წმიდა მოწამე დიმიტრი!“

და გამოიყვანნეს შვიდით წლითგან ყრმანი ყოველნი მოლაშქრე, და მღვდელნი, და მონაზონნი ყოველნი და მოუკაზმოს მათ საჭურველი. და შექმნან ნაენი დიდნი და წარემართოს რომედ. და რაემს მიიწიოს რომედ და დადგეს გარეშე ქალაქისა და ჰრქვას, „გიხაროდენ ქალაქო, რომისა ზღუდეო!

¹⁾ მესამეშია — „ქაბუკნი ძმანი“.

რამეთუ მახვილი შენი ლესულ არს და საქურ-
ველი შენი მტკიცეა, რამეთუ სარწმუნოება²⁾ და
დაგიმარხავს შეურყეველად! იღვაწე აწცა, რათა
არა შეიცვალოს უკუნისამდე შენგან — ვადრემდის
მოიწიოს აღსასრული სოფლისა; და შენ შო-
რისცა მკვიდრნი ნეტარ არიან, რამეთუ ესე ვი-
თარი ეამი ეწიფა მათ მეორედ უკუ მოქცევა მე-
ფობისა შენისა შენ შორის. და მოირთოს მან ყო-
ველი ქვეყანა დასავლეთისა სამონოთაროისა და
ბრძოლანი ვიდრე ვირიტანიადმდე³⁾, განემზადოს
ბრძოლად ძმათა თვისთა თანა. ხოლო მეორე ძმა
განილაშქრებს მესოპოტომიას, ხარძენთა⁴⁾ და ყოველ-
სა მას კერძოთა სპარსეთისასა მოირთავს, და ჩავალს
ვიდრე აღექსანდრიადმდე. და მუნ დაიბანაკებს და
ელის, რათა მოვიდენ ძმანი მისნი და ბრძოლა უყონ
მას. მესამე ძმა გამოვალს კონსტანტინოპოლით
და დაიბანაკებს ადგილსა თვისსა, რომელსა ჰქვია
კირიოპოლისი და ანახონიხელია⁵⁾ და ტარსონს,

2) მესამეშია „მეშმარიტი.“

3) მეორეშია „და მოირთოს ყოველი ქვეყანა დასავ-
ლეთისა, რამონოთაროისა და ბარდალნი, ვიდრე ვირიტანი-
ადმდე, და განემზადოს ბრძოლად თვისთა“.

—მესამეშია „...დასავლეთის სამონოთაროისი. და ბრი-
ალნი, და ესე ვარტანამდე, და განემზადების ბრძოლად ძმათა
თვისთა.“

4) მეორეში არ არის.

—მესამეშია — „ზამითს.“

5) მეორეშია — „ანახოლიკელია, და ტარსონს, დას არმა-
ნაკთა თემსა.“

—მესამეშია — „და ნტოლივედათ და ტარსონის და არ-
მენაკთა, თემსა დალმატიასა და არაგიასა და მოირთავს.“

და სარმენაკთა თემსა, გალტიასა და არაველს,
და მოირთავს ყოველსა აკრეთსა, და წარველის
იტალიას ციხესა, რომელსა ჰრქვიან სპელენი⁶⁾,
იხილოს იგი და ჰრქვას, „არავენი არს ბრძოლი
შენი და არცა გამომღებელი შენი!“ და არა უყოს
ბრძოლა ყოვლადვე და წარემართოს იგი ლაშქრი-
თა და მივიდეს ძმათა თვისთა⁷⁾ და შემოკრბენ სამ-
ნივე იგი ძმანი მეფენი და ბრძოლა უყონ ურთი-
ერთთარს. და დასჭრან ერთმანერთი და დაჰყარონ მძო-
რი(კაცთა) მკვდართა, ვითარცა მკელეული (ეკელეული
ყანისა) თივისა და თვით იგინივე სამნიცა მოიკლნენ
ბრძოლისა შინა. და დაილიოს ლაშქარი კლავითა, და
ჰსდიოდეს სისხლი მათი, ვითარცა მდინარე მძაფრი,
და შეერთოს ზღვასა, ვითარ ათორმეტ მილიონადმდე,
და შეიღებოს ზღვა სისხლითა და არა განერეს ერთიცა
მათგანი, და დაქვრივდენ დედანი ყოვლისა ქვეყა-
ნისანი.

რამეთუ შვილნი დედანი ეძიებდენ ერთსა
მამაკაცსა და არა ჰპოებდენ ჰმრად. და მოვიდენ
სხვით ქვეყანით და იქორწინებოდნან ბერძენთა თა-
ნა დედათა და მათგან იშვნენ შვილნი და აღი-

⁶⁾ მეორეშია... „გალტიას და არაველს და მოირთავს
ყოველთა და წარველს ახალციხეს, რომელსა ჰრქვიან სირ-
ლეონი“.

—მესამეშია... „მოირთავს ყოველსა ასურეთსა და წარ-
ველს ატალის ციხესა, რომელსა ჰრქვიან „ქსირლეონი“

⁷⁾ მეორეშია... } „მოვიდეს ძმათა თვისთა „ბრძოლად“.
და—მესამეშია }

ზარდნენ და იყოს სიმრავლე დედათა, ვითარცა კოლტი ღორთა მრავალი. ნეტარ იყვნენ დასამაგზის სანატრელ, რომელნი მას ჟამსა იპოვნენ უდაბნოთა შინა, და მათთა, და ნაპრალოთა კლდისათა ღვთის მსახურებისათვის, და არა ჰხედვიდნენ მისაგებელსა მას ცოდვილთასა. და შემდგომად მცირედისა, იხილონ მოსლვაჲ ანტესი. და ებრძოლნენ მას და ჰსძლონ ქრისტეს-მიერითა შეწყენითა, და მოიკლნენ იგინი მის-მიერ და შეიწირნენ მსხვერპლად (ვითარცა კრავნი). ხოლო არა იპოვებოდეს მამაკაცი ეგე ვითარი, (არცა დედაკაცი), რომელიცა მეფედ იქმნა, არამედ ყოველნი დედანი მეძავნი (იქმნენ). მაშინ აღდგეს დედაკაცი ვინმე მგრძნებელი და მოგვი უკეთური თემისაგან, რომელსა ჰქვიან აფქსინოპონტი (აფქსინოპონდია) და მეფობდეს იგი, და დაიპყრას პალატი და განამრავლნეს მწამლვანი და გრძნებანი, და არს იგი ასული ეშმაკისა. და დღეთა მისთა იქმნებოდნენ კონსტანტინოპოლის შინა კლვანი ჭ სისხლთა დათხევანი, რომელიცა სძლევდეს—მოჰკლვიდეს მოყვასსა ჭ მამა შვილსა ჭ შვილი მამასა, დედა ასულსა ჭ ასული—დედასა. რამეთუ ეშმაკნი აღძრვენ მათ ბოროტის-ყოფად, რათა იხარებდეს მცირედ ჟამ. რამეთუ იცის, ვითარმედ მოახლოვებულ არს მისიცა ჟამი, რათა მივიდეს სატანჯველსა საუკუნოდ. წმიდა ეკლესიათა შინა იქმოდინ სიძვასა და მრუშებასა ნათესავთა თვისთა თანა, და ასულთა და დათა თანა, და როკვიდნენ ბოზღნითა და წინწილითა, და იმღერდნენ ბარბითებითა

და სიმღერითა, რომელი არცაღა ვის უხილავს კაც-
სა, და არცა ასმევს ქვეყანასა. დედაკაცი იფიქრებდა
არა თუ ზეცით უწოდდეს თავსა თვისსა, რომელ
იტყვის, ვითარმედ „ღვთაება ვარ“ და სიტყვასა
უგებს ღმერთსა ზე აგინებს, ზე საკურთხეველთა წმი-
დათა შეასხამს სკორესა. და განიბანს ასოთა თვის-
თა ბაყლსა და აპკურებს ერსა ზედა. და რომელ-
თამე ასმევს, რათა სრულიად განაშოროს ღვთისა-
გან. და აგინებს ყოვლად წმიდასა დედოფალსა
ჩვენსა ღვთის-მშობელსა, და ყოვლად პატიოსანსა
ჯვარსა, და ხატთა წმიდათა და სახარებასა და წმი-
დათა მოციქულთა. და შეჰკრებს ყოველთა წიგნთა
საღმრთოთა, დასწევს ზე ეკლესიათა დაარღვევს. და
ეძიებს წმიდათა ნაწილთა, რათა დასწვნეს, — ხოლო
ვერა ჰპოებს, რამეთუ ანგელოსი უფლისა გარდამო-
ვალს ზეცით და აღიხვამს ყოველთა წმიდათა
მარტვირთა ნაწილთა და მისცვალეებს, სადაცა
ღმერთსა ენებოს, აღგილსა დიდებულსა და არა აუ-
ფილებს დაწვად. და სოფია წმიდასა საკურთხეველსა
გარდმოაქცევს და შეაგინებს ბილწითა გვამითა მი-
სითა, და ეკლესიასა შეიქმს ბოსლიად ცხენთათვის.
დადგების აღმოსავალით კერძო გულისწყრომითა
და ეტყვის ღმერთსა აღმართ მხედველი, „იხილვა
რაჲ ვჰყავ შენდა მომართ? საკურთხეველნი შენნი
შევაგინენ და ეკლესიანი შენნი დავსცენ! აჲ უკვე,
თუ ღმერთი ხარ და ძალ-გიძს, აღმიხვენ შენთანა,
რათა სახსენებელი შენი არღარა იყოს ქვეყანასა
ზედა. და მე ესენი ვჰქმენ შენდამი! ხოლო შენ ამის

ყოველისათვის თმისაცა ერთისა თავისა ჩემისა ვერ
 ძალ-გამს ვნებად! მაკადე მცირედ, რათა მანდაცა
 აღმოვიდნე შენდა, დავარდნო სამყარო შენი და საყ-
 დარი და ვიხილო, თუ შენ უძლიერესი ხარ, ანუ
 მე?!” ზნერწყვავს ცასა და ესვრის ქვათა, ზ სხვათა
 სიტყვათა გამობისათა, რომელთა იტყვის, ვერ ძალ-
 მის თქმად, რამეთუ არა ჯერ არიან. მაშინ, ვითარცა
 იხილოს ღმერთმან, ვითარმედ სრულიად აღიზოცა
 ხარწმუნოება ქალაქისა მისგან და ყოველნი
 მკვიდრნი მისნი იქმნნეს მორჩილ ეშმაკისა, გარ-
 დამოავლენს ზეცით სასწაულისა, ვითარცა ცის-
 სარტყელსა. და პრქვიან მას მშვილდი ცისა და
 დაჰსდგების საშუალ ქალაქისა საშინელებითა დი-
 დითა და ხელი ღვთისა განემარტების ცის-სარ-
 ტყელსა შუა ოდენ ქალაქსა სამეფოსა. და მოსდგმს
 ზეცით და ქვეით, ვითარცა მანგალსა, და იქმნების
 გრგვინვა ზ ხმა საშინელი. და ზღვასა ზედა, ვითარ-
 ცა წისქვილი, იწყებს ბრუნვად ქალაქი, და მერმე
 გარდაიქცევის და ზღვა ზედა კერძო იქმნების, და
 დაფარავს ზღვა ყოველითურთ, ვითარცა წისქვი-
 ლსა. და ზარი, და ოხრა ისმოდეს სამეოცსა მი-
 ლიონსა.”

თავი მესამეცდათხმე.

„**ჲ** გულის-ხმა-ჰყავ, შვილო ჩემო ებიფანე, და
 უწყოდნე, რამეთუ ესრეთ არს დაქცევა ქალაქისა
 ამის. არღარა შორს არიან დღენიცა იგი, რომელ-
 თა შინა ანტე მოვიდეს და მეფობა ყოველი დაე-

ტეოს, თვინიერ მეფობისა ურიათასა. რამეთუ ^{გა}მეფდეს ურია იერუსალიმს, რათა განსრულდენ წელნი იგი ნაკლულნი მერვე ათასისა წლისანი, რომელთა შინა მოვიდეს თვით ანტე. და ამის სწამებს წინასწარ-მეტყველი ესაია და იტყვის, ვითარმედ „შემდგომად მათ დღეთა—დასასრულსა ყოველთა ნათესავთა და მეფობისა, აღმართა ღმერთმან კარავი იაკობისა დამხობილი, და სხვანი ყოველნი სჯულნი დამდაბლდენ.“ ხოლო ურიანი ყოველისა ქვეყანისაგან განბნეულნი შემოჰკრბენ იერუსალიმად მეფისა მის მათისა, ზე იყოს სიხარული დიდი მათ შორის, ზე განმრავლდეს ურიათა (ერი) დიდ ფრიად, ვითარცა იყო დღეთა მათ პირველთა, რაემს გამოვიდენ ეგვიპტით. და დაეშენნენ კვალად სამკვიდრებელთა მამათა მათთასა, ვითარცა იტყვის პავლე მოციქული, ვითარმედ „რაემს აღესრულნენ ყოველნი ნათესავნი, მაშინ ისრაილი ცხონდეს.“ და იპოლიტე მოწამეცა ეწაიების, რამეთუ „ოდეს ანტე მოვიდეს, ჰპოებს ნათესავსა ურიათასა და მეფისა სიმტკიცესა, და უფალმან ჩვენმან, რაემს იქცეოდა ქვეყანასა ზედა, — ჰრქვა ურიათა, ვითარმედ „მოველ სახელითა მამისა ჩემისათა და არა შემიწყნარეთ მე, ხოლო რომელი იგი მოვიდეს უკანასკნელ სახელითა თვისითა, იგი შეიწყნაროთ. ამისთვის მოსწყდეთ მისთანა ცოდვითა შინა თქვენთა.“

ხოლო ამისთვის იქმნების შეკრება იგი ურიათა იერუსალიმს და მეფობისა მიცემა, რათა, განკითხვასა მას, ოდეს დასჯდეს მსაჯუ-

ლოდ ყოველთა ნათესავთა, უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, არა აქენდეს ურიათა მათ სიტყვის-გება, ვითარმედ „განზნეულ ვიყვენით ყოველთა შორის თესლთა და არა გვაქენდა სამკვიდრებელი ზე არცა წინამძღვარი, რათა გვრწმენა შენდა მომართ. და ესე არს მიზეზი მათისა კვალად შეკრებისა და მეფობისა მათისა, რათა ყოველადვე მიუღონ მათგან სიტყვა წინაშე საუდარსა მას ქრისტესა! რამეთუ არა ირწმუნონ, არცა მაშინ, ოდეს ესე ყოველი უყოს ღმერთმან. არამედ ანტე აღიარონ ღმერთად და წარჰსწყმდეს უმრავლესნი მათგანნი.“ ხოლო რომელთ მე აულის-ხმა-ჰყონ მას ჟამსა და ცხონდენ რჩეულნი ნეშტნი და სხვანი ყოველნი დაბრმავდენ და ანტესა დაემორჩილნენ ზე უშეტეს აღრე—ნათესავნი დანისნი. რამეთუ მათისა ნათესავისაგან აღდგების განდგომილი იგი შეიღლი ანტე. ხოლო ათერთმეტთა მათ ნათესავთა მეთერთმეტედ შეერთვის ნათესავი ეფრემისი, ძისა იოსებისა. ზე ყოვლისა ნათესავისა მათისაგან ცხონდების რამ ტომისაგან თითოეულისა ათორმეტი ათასი. რამეთუ ეტყვიან ანტესა, ვითარმედ „შენ არა ხარ ქრისტე, არამედ ქრისტე მოვიდა პირველ და იგი არს ჴეშმარიტი მოსალოდებელი. ზე კვალად მეორედ მოვალს ჴეცით!“ მაშინ მოიკლვიან ყოველნი იგი მის-მიერ და იწამებინცა, და იგინი არიან, რომელთა პირისათვის იტყვის ჰაელე მოციქული: „ვითარმედ ნეშტი ოდენ ცხონდეს.“

ჭკვე ეპიფანე:—მიტხარ ესეცა, მამო! უკეთუ ქალაქი ესე დაიქცეს, სოფია წმიდა რაჲ იქმნების? იტყვიან, ვითარმედ ჰაერთა დამოუკიდებლისო!

მიუგო ნეტარმან: „რასა იტყვი შეილო? ქალაქი იგი დაიქცევის, სოფია წმიდა ვისთვისლა დაშთების? ოდესლა კაცნი არღარა იყვნენ, ეკლესია რადლა სახმარ არს? სვეტი, რომელი დგას ფოროსა საშუალ, მისი თავი ოდენ სჩნდნენ ნიშნად, რათა, ოდეს ნაენი წარვლიდენ, ცნან აღგილი კონსტანტინეპოლისა, და სტიროდენ მისთვის ღ იტყოდენ: „ვაჲ, ვაჲ, ქალაქო შეენიერო, დიდო ბაბილოვანო, განსასვენებელო ჩვენო, რომლისაგან განმდიდრდეს ყოველნი მენავენი, რაჲ იქმნა შეენიერება და დიდება შენი? და სტიროდიან ყოველნი, რომელნი ჰხედვიდენ დაქცევასა მისსა, ორმეოც დღე და მიერითგან მიიცვალოს მეფობა ჰრომს და თესალონიკეს¹⁾ და უფლებდენ დასავლისა კერძოთა ზედა.

ხოლო ვითარცა მოეახლნენ დღენი აღსასრულისანი, განმრავლდენ ქირნი ქვეყანასა ზედა და განეხვნენ კარნი დარანისანი²⁾, და გამოვიდენ მიერ ნათესავნი ბილწნი წარმართთანი, რომელნი

¹⁾ მესამეშია „ხოლონიკს.“

²⁾ მესამეშია „დარანისკარნი.“

შეაწყვდივნა აღექსანდრე მაკედონელმან მეფენი—
გოგ ღ მაგოგი—სამეოც ღ ათორმეტნი, ლაშქართა
ჟურიცხვითა, ვითარცა სიმრავლეჲ მკალთა,—ნათე-
საენი საძაგელნი ღ პილწისა მკამელნი, ღ სისხლის
მსმელნი,—და სჭამდენ კაცსა და ძაღლსა, მუყარსა,
(ზაყაყი) და თაგვსა.

და ვაჟ არს ქვეყანასა მათ ღღეთა შინა| რამე-
თუ მიეტნენ მკვიდრნი ქვეყანისანი იწროებასა.
მზე დაბნელდეს და მთოვარესა მოაკლდეს. ზოლო
გკლესიანი—იყვნენ სახლ სამზარეულო, და ბარძიმ-
ფეშხუმი შექმნან სამსახურებელად. და ივლტოდიან
მკვიდრნი ქვეყანისანი და შევიდნენ კუნძულთა
შინა და სტიროდიან ას ორმეოცდა ათ ღღე, ვიდ-
რემდე მოვლონ (ლაშქართა) ქვეყანა და მოსწყვი-
დნენ. და მივიდნენ იგინი ქვეყანასა ისრაილისასა³⁾,
რომელსა ჰრქვიან მაკედონია და მუნ მოისრნენ
იგინი ზეგარდამოჲთა რისხვითა, და არა განერეს
ერთიცა მათგანი.

მაშინ აღდგეს ეშმაკი—ანტე. იტყვიან ვინმე,
ვითარმედ ანტესა—ეშმაკი ოდენ აღადგენსო|
ანტე არა თუ ეშმაკი არს და კაცისა ზორცთა
შეისხამს, არამედ კაცი არს| და ეშმაკი მის ზორის
დაეშკვიდრების ყოვლით ძალით მისითურთ, და
იქმს მის-მიერ ნებასა თვისსა,—რამეთუ განიხსნე-
ბის⁴⁾ მათ ღღეთა შინა ეშმაკი ბორკილთაგან

³⁾ — „მას იერუსალიმისასა.“

⁴⁾ — „განრაისხნების რკინათაგან.“

თვისთა და გამოვალს ბრძოლად კაცთა, რათა აც-
თუნნეს იგინი, ვითარცა იტყვის იოანე მახარებელ-
ლი გამოცხადებასა შინა თვისსა, და ესაიო წინასწარ-
მეტყველი, წიგნსა შინა თვისსა. ხოლო ეკლესია-
თა აღუდგების ბრძოლად, და განასხნნეს მორ-
წმუნენი და იქმოდეს ბოროტსა და სტანჯვიდეს
ქრისტეს აღმსარებელთა!

მაშინ მოვლენ ენუქ, ილია და იოანე მა-
ხარებელი და იქცევინ საცხადოდ ერსა შორის
და ჰქადაგებენ ესრეთ, ვითარმედ „ანტე აღდგომილ
არს! ეკრძალებთ, ნუ უკვე ვინმე შეჰსცთეთ მის-
გან, რამეთუ ეშმაკი არს მაცთური.“

ხოლო შემდგომად მცირედისა ეამისა მოვიდეს
ქრისტე, ქეშმარიტი ღმერთი, განსჯად ცხოველთა
და მკვდართა.“ და რომელნი წინააღუდგენ სამთა
წმიდათა, მათ მახლობელად ცეცხლი გარდამოვალს
ზეციით და დასწავს მათ. და მივლენ სამნივე იგი
(წმიდანნი) და ბრძოლასა უყოფენ ანტესა მას და
ეტყვიან: „შენ არა ხარ ქრისტე ღმერთი, არამედ ეშმა-
კი მაცთური ზე ანტე წყეული!“ ხოლო იგი განრისხნე-
ბის და შეიპყრობს მათ, შორის იერუსალიმსა, და
მოჰკლავს მათ, და დაჰყრის ხორცთა მათთა უბანსა
ზედა, და არა უტევებს მათ ქვე დამარხვად. და ყო-
ველთა მოყვარეთა მისთა შემოჰყრებს, და ეკიცხევს
მათ ზე ჰგმობს მაღალსა ცა(ღმერთსა). ხოლო დაჰყო-
ფენ ხორცნი მათნი მდებარე სამსა დღესა და ნახე-
ვარსა. ზე მეოთხესა დღესა მოვალს ზეციით სული წმიდა,
ღმერთი, ვითარცა ტრედი, და შთაბერავს სულსა.

მაშინ აღდგებიან ფერხთა ზედა მათთა და აღ-
ლენ ზეცად წინაშე ყოვლისა ერისა, და ისმას ზეცით, „ვითარმედ მოვედით, საყვარელნო ჩემნო!“
და ღრუბელი ნათლისა წარიყვანებს მათ სამოთხესა
შინა!

მაშინ შიში და ძრწოლა დაეცემის ყოველ-
თა ზედა! არამედ არა დაჰსცხრების ბრძოლად ეშმაკი
იგი ქრისტიანეთა, — მრავლითა ღონითა დასტან-
ჯავს მათ უწყალოდ, ზ რომელთა მტკიცედ დაიცვან
სარწმუნოება ქრისტესი ზ დაუთმონ სატანჯველთა
მრავალ-ღონეთა და მწარეთა, სანატრელ იყვნენ
იგინი!

ყოველნი წმიდანი დიდ არიან წინა-
შე ღვთისა და დიდებულნი! ხოლო, რომელნი იწამნენ
ანტეს-მიერ, უზესთავს იყვნენ იგინი ყოველთა-
სა, რამეთუ ტანჯვანი მათნი უსასტიკეს არიან
სხვათა მათ ტანჯვათა. რამეთუ რომელთაჲ მში-
ერთა უჩვენებს პურთა ოცნებით და აზრახებს ხა-
ტებასა და სცვალებს მათთა, და ყოველსაჲე იქმს
მიშეებითა ღვთისათა სამსა წელსა და ნახევარსა
და ვინ არა ივლტოდეს მისგან ¹⁾! ხოლო ნეტარ
არს, რომელი არა იბოვოს მბრძოლ ღვთისა მათ
დღეთა შინა, არამედ დაიმარხოს სარწმუნოება
იესო ქრისტესი, ძისა ღვთისა, რომელი იშვა
ქალწულისა მარიამისაგან უთესლოდ სულისა-მიერ
წმიდისა.

¹⁾ მესამეშია „...ვის არ ეშინოდეს მისგან?“

თაში მისამოსდავად.

(განსლვა კაცისა ქვეყანით).

ჭრკვა ებიფანე: „მამაო სულიერო, მაუწყე მე ესეცა, თუ ვითარ სახით დაიღვწის ქვეყანით ყოველი კაცი, ანუ ვითარ იქმნების მერმე აღდგომა მკედართა?

მიუგო ნეტარმან ანდრია და ჰრკვა: „შვილო ჩემო! რომელსა ერსა ქვეყანისასა მოსრვენ უსჯულონი იგი, რომელნი გამოვლენ დრანით, ზოგნი შეცაჰსკამონ მათ, და სხვანი მოსწყვიდნეს ანტემან, და ურთიერთარს კლვიდენ ყოველთა აღგილთა. და რომელთა ირწმუნონ ანტესი, მოავლენს სული მათ ზედა მხეცთა, და ქიათა ფრთოსანთა. და აქვს მათ მახვილნი წამლიანნი ზურგთა მათთა ზედა და კუდთა მათთა. და სცემდენ კაცთა მათ და აღანთებენ და დაიწვიან წამლისა მის საშინელისაგან ყოველნი თაყვანის-მცემელნი ეშმაკისანი. ხოლო მონანი ღვთისანი და რომელთა აქვდეს სარწმუნოებაჲ ღვთისა, იყვენენ ღვეწულნი უდაბნოთა შინა, და მათთა, ქირითა დიდითა და ნაკლულეფანებითა.

ესე ყოველი რა იქმნეს, მეყვსეულად უფალმან მოავლინნეს ანგელოზნი თვისნი ზეცით და შეკრიბნეს ყოველნი წმიდანი ყოვლისა ქვეყანისაგან იერუსალიმს, სიონსა შინა, და მიიძინონ ერთბამად, ვითარცა ძილითა ტკბილითა, — და დაეწესნეს საუკუ-

ნათგანთა მიცვალეზულთა თანა. მაშინ შეიპყრობს ანტესა და ეშმაკსა და მისცემს ცეცხლისა ტბასა ცოცხლივ, რათა იტანჯებოდეს მას შინა უკუნითი უკუნისამდე და მერმე უბრძანებს მთავარ-ანგელოზსა, რათა დასცეს საყვირსა. და აღსდგენ მკვდარნი ხორცითა შემოსილნი. ხოლო, რომელნი იპოვნენ მოსვლასა მას უფლისასა ცოცხალნი, იხილონ მათცა გემო სიკვდილისა, წამსა შინა თვალისასა, ვითარცა იტყვის ჰაელე მოციქული, და მერმე აღსდგენ მიგებებად უფლისა.

და ესე უწყოდენ უოველმან კაცმან, რაჟამს გამოვიდენ ნათესავნი ესე ბილწნი, მაშინ დამტკიცებულად აღსასრული სოფლისა მოწევნულ არს, და მოვალს მსაჯული იგი დიდი სჯად და ძიებად საქმეთა მათთაებრ!

თავი მესამოცდაცხუ.

ესდეს ანდრია და ეპიფანე ღამე უოველ, ვიდრე განთენებამდე, და მეცა, საწყალობელი მოძღვარი მისი, მათთანავე ვიყავ. და ესე უოველი წარმოსთქვეს სარგებელი სულისა, და ვითარცა რეკეს ჟამი წირვისა, წარვიდა ნეტარი ანდრია ეკლესიად, ხოლო ეპიფანე დაადგრა სახლსა შინა და მუნ ილოცვიდა. და ვითარ განსთენა, კვალად შეკრბეს და იწყეს უბნობად. და იყო მუნ წიგნი ვასილის თქმულთა. უბრძანა ანდრიამ ეპიფანეს კითხვად წიგნისა მის. და იყო იგი

თქმული წმიდისა ნათლის-ღებისათვის — სიბრძნისაგან
სოლომონისა თარგმანებული, და ისმენდა ნეტარი
ანდრია წმიდითა გულითა, ხოლო ებიფანე ცრემ-
ლეოდა, იკითხვიდა რამ.

ჰრქვა ანდრია: „რასათვის სცრემლეოი,
არამედ სიხარული და მხიარულება ჯერ არს
უფლისა-მიერ, ვითარცა იტყვის უფალი, —
რამეთუ შენ კეთილი ნაწილი გამოგიჩვევის!
ხოლო ტირალი მათთვის ჯერ არს, რომელნი
იქმან ნებასა ეშმაკისასა. რამეთუ ვიდრე არსლა ნათე-
ლი ყოველსა ქვეყანასა ზედა, ჯერ არს მათდა სიყ-
ვარული ნათლისა, ვიდრელა რა ბნელისა.“

ჰრქვა მას ებიფანემ: — ცოდვილი ვარ, მამო
სულიერო, და მით ვსტირ ცოდვათა ჩემთა.

მიუგო წმიდამან: „უკეთუ შენ ცოდვილი ხარ,
ჩვენ უკვე რაღა ვართ, შეილო!?“

ჰრქვა ებიფანე: — ოდეს მესმოდეს სიტყვა წიგ-
ნისა ამის, ვითარ არა ვსტიროდე, მამო სულიერო
პატიოსანო?!

მიუგო მას ანდრია: „წერილი ეგე, რომელი გეს-
მის საკითხავსა მაგას შინა, არა ჩვენთვის არს, არა-
მედ უნანგლოთათვის (უნათლავეთათვის).“

კვალად ჰრქვა ებიფანემ: — ქეშმარიტად ეგრეცა
სწერია!

და სიტყვასა თანა მოვიდა სული სუნნელე-
ბისა — შვენიერი, რომლისა ყნოსამან განაკვირვა
გული ჩემი.

ხოლო წმიდა ანდრია ხედვიდა მომღებელსა

მას საკმეველისასა და ეპიფანეს და მე—სუნნელებათა
ოდენ მეყნოსებოდა, და ვითარცა აღასრულა
კითხვა იგი წიგნისა ეპიფანემ, განქარდა სუნნე-
ლებაცა იგი.

განუკვირდა ეპიფანეს და ჰკითხა ანდრიას:—
მითხარ, მამაო, გვედრები, რაჲ არს სუნნელებათა
ესე, რომელი მოიწია ჩვენდა?

ჰრქვა მას ანდრია: „ანგელოზნი უფლისანი იყუ-
ნეს მრავალნი და ერთი მათგანი დაჯერებულ იქმ-
ნა სმენასა ამის წიგნისასა, და აკმია საკმეველი.“

ჰრქვა მას ეპიფანემ:—სადა არიან ანგელოზნი,
ანუ საცეცხლური, რომლითა აკმევდა? ანუ ნაკვერ-
ცხალნი, სადა ჰპოვეს, რამეთუ იგინი უბოროტო
არიან და ჩვენგან არას მიიღებენ სახმარსა.

მიხედა ანდრია და ჰრქვა: „საკვირველსა რასმე
მეუბნები, ძმაო! არა თუ გითხარ, ვითარმედ სა-
ცეცხლური უპყრიან ნივთიერი ანგელოზსა, ვი-
თარ ესე ჩვენ, რომლითა ვაკმევთ, გინა თუ ჩვენ-
გან ეძიებენ ნაკვერცხალსა, რამეთუ იგინი სული-
ერნი არიან და აქვს სულიერი, ხოლო ჩვენ ხორ-
ციელ ვართ და გვაქვს ხორციელი. ანგელოზთა
უფლისათა, რაჲმს ენებოს კმევა საკმეველისა წი-
ნაზე წმიდათა, არა აკმევენ საკმეველსა, არამედ
სულისა-მიერ სუნნელებასა მიჰყენენ, რომელი
საყდარსა ღვთაებისასა წინაზე იკმევს, რომლისაგან
ყოველნი ძალნი ცათანი აღივსებიან სუნნელებითა.
ღ ანგელოზნი, რომელნი ჰსცვენ სამოთხესა, მათ-მიერ
მიეფინების (სუნნელება) ყვაფილთაგან და ცვართა

სამოთხისათა კაცთა, რომელნიცა იქმოდინან საქმეთა
ღვთისათა, და რომელმან იყნოსოს სუნნელებანი იგი,
განებვიან თვალნი სულისანი და მიერიტვიან ზედაჲნი
იგი ყოველთა მათ შვენიერებათა ზეცისა სასუფევე-
ლისასა და იხარებენ მოუკლებელად. რამეთუ სამი-
სა საქმისათვის მიჰყენენ ანგელოსნი სუნნელებასა
ამას: პირველად კაცთა მათ, რომელნი იკითხვიდნენ
წიგნთა საღმრთოთა ზედა-ზედ (ზეშირად) და აღას-
რულებდნენ სიტყვათა მათ წიგნთასა; მეორედ, რომელი
ილაოცვიდეს გულისთა შემუსრკილითა, მესამედ,
რომელი მოითმენდეს მოწვენილთა განსაც-
დელთა მადლობით და არა მსდრტუნივდეს.

რამეთუ წერილ არს ივლიანე განდგომი-
ლისა უსჯულოსათვის, რაჲმს იგი წარვიდოდა
ბრძოლად სპარსეთად და იყო ანტოქას, გამოვიდის
პალატით თვისით და წარვიდის ფარულად სოფლად,
რომელსა ჰრქვიან დაფნი, სადა სდგა კერპი სპი-
ლენძისა, აბოლონ ეშმაკისა და ევედრებინ მას,
რათა აუწყოს მას, თუ ვითარცა ძლევა მოეცე-
მის მას სპარსთა ზედა. და ვითარცა განამრავლა კმევა
ღვდრება, გამოეცხადა მას ეშმაკი იგი, რომელი დამ-
კვიდრებულ იყო მის კერპსა შორის ღვ. ჰრქვა,
ვითარმედ „ბაბილას ძვალთა-მიერ ვერ ვიკადრებ
უბნობად შენდა.“ და სხვა სიტყვა ვერა რაჲ მიუ-
გო, რამეთუ იყო მახლობელად ეკლესიასა შინა
ნაწილნი წმიდისა ბაბილასნი და სამთა მათ ყრმათა,
მოწაფეთა მისთანი. უბრძანა უსჯულომან მან, მე-
ფემან ივლიანე, უგულის-ხმომან, ერსა მას ქრისტი-

ანეთასა, რათა აღიხვენენ ნაწილნი იგი წმიდათა-
ნი და წარიღონ, სადაცა გნებონ, რათა მოვიდეს
ღმერთი იგი ჩემი და მეუბნოს. რაჟამს ესმა ერსა
მორწმუნეთა და მოქალაქეთა, მოვიდეს კეროვნე-
ბითა და საკმეველითა, და განიყვანეს ნაწილნი მო-
წამეთანი პატივითა ღიღითა და ლიტანიითა, გალობ-
დეს და იტყოდეს: „წყეულ იყავნ ყოველნი, რომელნი
ესავენ კერბთა და მსახურებდენ მათ, ხოლო იხარებდენ
უფლისა-მიერ ქრისტეს აღმსარებელნი!“ ზ ვითარცა
ესმა ესე უსჯულოსა მას მეფესა, განრისხნა და
უბრძანა ეპარხოზსა (დიდი ვეზირი მმართველი)
ქალაქისასა შეპყრობა ერისა მის და ტანჯვა.

ხოლო შეიპყრა ეპარხოზმან მან და შესხნა
(იგინი) საპყრობილესა. და შეიპყრა მათთანა ქაბუკი
ვინმე, მთაერისა შვილი, სახელით თეოდორე, ასა-
კითა ვითარ ათორმეტისა წლისა, შვენიერი ბილ-
ვითა და წარმოადგინა წინაშე სამსჯავროსა, და
ჰრქვა მას, „რაი არს ესე ყრმომ? ნუ უკვე შენცა
ქრისტიანე ხარ?“

ჰრქვა მას ქაბუკმან: — ქეშმარიტად ქრისტიანე
ვარ და აღმსარებელი ქრისტესი.

ჰრქვა მას ეპარხოზმან: „შენ უცები (უვიცი)
ხარ და სცოები, არამედ ისმინე ჩემი, ვითარცა მამისა
შენისა, და უზორე კერბთა.“ ხოლო ვითარცა
არა ერჩდა (ქაბუკი იგი) ნებასა მისსა, გან-
რისხნა ეპარხოზი იგი ზ ბრძანა დამოკიდება
მისი ზ ხვრეტა (განგმირვა, ჩხვლეტა) გვერდთა მის-
თა. და დღე ყოველ სტანჯვიდა მას ზეკიდებულსა

და ხვრეტილსა უწყალოდ, და მიმწუხრი გარდამოხ-
სნის და შეაყენებნ საპყრობილესა. და იყო მუნ
მრავალ-ქამ, ვიდრემდე მოიკლა მეფე იგი უკეთური, —
და ყოველნი პყრობილნი ქრისტიანენი განუტევნეს.

მაშინ თეოდორეცა საპყრობილისა მისგან გამოვი-
და. ხოლო ჰკითხვიდეს ყრმასა მას თეოდორეს სახლე-
ულნი ზ მოყვასნი მისნი, ვითარმედ „ოდეს ჩამოგვი-
დეს ზ გხვრეტდეს, ვითარ მოითმენდი?“

ხოლო მას არა ენება თხრობა, და რა-
ქამს აიძულეს, უთხრა მათ, ვითარმედ „ოდეს
შთამომკიდეს და იწყეს ხვრეტად ჩემდა, პირვე-
ლად მელმოდა და ვგრძნობდი ტკივილთა ფუ-
ხელად. და ესთქუ თავსა შორის ჩემსა: „თე-
ოდორე! დაითმინე მწარე ესე სატანჯველი, რა-
თა საუკუნოდ გიხაროდენ!“ და ვითარცა ესე
ვითარსა სატანჯველსა შინა ვიყავ, ვიხილე ოთხნი
საქურისნი სპეტაკითა მოსილნი, და პირნი უბრწყ-
ინვიდეს, ვითარცა ვარსკვლავნი. და ერთსა მათ-
განსა ეპყრა ლანკანი და მეორესა ტკუკი სავსე
მირონითა სუნნელითა, და ორთა მათ ეპყრა ზე-
წარი სპეტაკი, ვითარცა თოვლი. და პრქვა მან,
რომელსა ეპყრა ლანკანი, მოყვასსა თვისსა: „მოი-
ლე მირონი ევე და შთამოასხი ლანკანსა იმას!“ და
ვითარცა შთაასხა, გამოვიდა მისგან სუნნელება
ჰამო, რომელი არაოდეს მეყნოსა ეგე ვითარი.
და მირონი იგი იყო ბრწყინვალე, ვითარცა მზე-
და ვითარცა შევიდა საყნოსელთა ჩემთა სუნნელე-
ბა იგი, განვძლიერდი და არა ვგრძნობდი ტკივილ-

თა მათ უოვლადვე. ხოლო მათ მაპკურეს ნელსაც-
ხებელისა მისგან და გარდამომაბურეს ზეწარი იგი
ბრწყინვალე. და მიერიდგან უოვლადვე არა ვგრ-
ძნობდი ტკივილსა, არამედ ვითარცა სხვისა ხორ-
ცითა ტკივილსა, ეგრეთ შემეცარება. და ვიდრე
გარდამოხსნადმდე, ჩემთანა ჰსდგეს (იდგენ), და
ვითარცა გარდამომხსნეს, კვალად მცხეს მირონი
და წარვიდეს.

ხოლო მე გულ-კლებულ ვიქმენ და მინდოდა,
რათამცა ეგრეთ ვიტანჯებოდე და იგიმცა სუნნე-
ლება მეყნოსებოდა. რამეთუ პირველ აქვს ტკივი-
ლი სატანჯველსა, ხოლო რაჟამს იხილოს ღმერთმან
გულს-მოდგინება კაცისა, მიუვლენს ანგელოზსა,
განაძლიერებს და შეეწევის ღვაწლთა შინა. ხო-
ლო ესე ამისთვის წარმოგითხარ, რათა უწყოდე
ანგელოზთა საკმეველიათვის, რომელ მკითხე!

და ვითარცა ესა ეპიფანეს, განჰკვირდა და
იტყოდა გულსა შინა თვისსა: „იხილეთლა კაცი,
რომელსა უწოდიან სალოსად, ვითარითა სიბრძნითა
სავსე არს და შემკობილი? და რომელნი იგი სო-
ფლისა ბრძენნი არიან, ივინი განცოფნეს! ხოლო
ესე ზეცისა სიბრძნესა მიწევნილ არს!“ და ვითარცა
ესე უოველი წარმოსთქვეს, წარვიდეს ეკლესიად
ეამსა მსხვერპლის შეწირვისასა.

ხოლო ნეტარი ეპიფანე იყო ფრიად სწავლუ-
ლი სიბრძნესა, და იმარხვიდა მარადის, და უო-
ველთა ეკლესიათა ვალნ და წმიდათა სახსენებელ-
თა ეზიარებინ და უოველსა კეთილსა საქმესა ისწ-

რაფინ აღსრულებად. არამედ წმიდა ანდრია ფრ-
ად უზესთაეს იყო მისსა! რამეთუ სულისა წმი-
დისა-მიერ ყოველთა ენათა იტყოდა, რომელიცა
ენებოს, გინა სხვა ვინმე ზრახავნ. წიგნთა საფი-
ლოსოფოსოთა სრულებით მიწევნილ იყო, და
ხორციელა უბიწო იყო, და ქალწული წმიდა
ყოვლად შეუხებელი. ხოლო გულის-სიტყვა მისი
არავინ უწყოდა. თვინიერ ჩემ გლახაკისა. და ეპი-
ფანე იცოდა ყოველი ცხოვრება მისი, ვითარ იქ-
ცოდა საწუთოსა ამას შინა, ანუ ვინ იყო იგი,
გინა რომლითა სახითა მოქალაქობდა, —ხოლო სხვა-
მან არა ვინ იცოდა.

თავი მასამოცდაათი.

შამსა ერთსა ვსხედით და მივიღებდით საზრ-
დელსა.

ჰკითხა ეპიფანემ ანდრიას: —მაუწყე, მე, მამო
სულიერო, რაჲ ითარგმანების არტოსი?

ჰრქვა ანდრია: „არისხოსა და არტოსა, ესე
ოარნივე საბელნი არიან პურისა, მწიგნობრობითა
და ხელოვნითა სიტყვითა.“

ჰკითხა ეპიფანემ: —მაუწყე, მამო, კეშმარი-
ტად და ზედ მიწევნით, ვითარი სახე არს ღვთა-
ებისა, ანუ ვითარ ვინ მიიწიოს მისსა გულის-ხპის-
ყოფასა?

მიუგო წმიდამან ანდრია და ჰრქვა: „შვილო,
დასცხერ და ნუ გამოეძიებ ეგე ვითარსა, რამეთუ

ღვთაება უხილავი არს და განუცდელი, მიუწთომე-
ლი, შეუზღუდავი, უსაზღვრო, უნივთო, უზესთაესი
ყოველთა, დაუსაბამო, დაუსრულებელი, ყოვლისა
მპყრობელი, ყოვლად ძლიერი, ყოველთა არსთა
დამბადებელი, მამა უშობელი, და მშობელი, და ძე
შობილი, და არა მშობელი, და სული წმიდა მხო-
ლოდ მამისაგან გამოსრული. ამას ზედა გრწმენინ
წმიდა სამება ზე თაყვანის-სცემდი. ხოლო ნუ გამოიწე-
ლილგებ ძალსა ღვთაებისასა, რამეთუ ვინ ძიებასა
შეუდგეს, დაინთქმის და ვერღარა გამოვაღს.
უკეთუ ქვეყანისასა ვერა გამოვიკვლევთ, ვითარ
გამოვიკვლევთ ზესკნელისასა? ხოლო უღირსი
ესე ვეძიებდი მრავალ გზის ცისა ზე ქვეყანისა
განგებათა, — დასასრულსა, ზე ვერა მივხვდი: ვერ-
ცა ყურეთა, ვერცა კიდეთა, — და ვანკრთო-
მილი გამოველ ვედრებისა მისისაგან. ხოლო, ვითარ
გამოლა-ვეძიებდი, მივიტაცე გონებითა ჩემითა
აღმოსავლით კერძო, და ვჰოვე დასასრულსა ქვეყა-
ნისასა, მდინარესა ზედა საშინელსა, რომელსა ზედა
არს კიდე ცისა. და ამიერ კერძო ვიხილე ბრწყინ-
ვალება საშინელი ზე ხმა იყო ჩემდა მომართ, რომელი
მეტყუდა: „ანდრია! ზე ესრეთ, გამოღებისაგან გამო-
უძიებელთა საქმეთა და რომელი ჯერ არს კაცისა
სახმარად, გინა საგონებელად, მას ნუ ჰგონებ!“

და ხმა იგი, რომელი ამას მეტყუდა მე, იყო
იგი, ვითარცა ხმა ქუხილისა და აღავსო გონება
ჩემი სიხარულითა მიუწთომელითა, და კვალად მჰრქვა
მე, ვითარმედ, „ქმნულთა ღვთისა — კაცი ვერ შეჰძლე-

ბელ არს მითხრობად, შენ ანდრეა, ვიდრე ზედი-
ამისთვის, შვილო ჩემო, არა უღირს კაცსა ყოვლა-
დვე ეგე ვითართა საქმეთა გონება. არამედ ესე
არს მაღალი და სრული გზა, რათა კაცი მარადის განა-
გებდეს, თუ რომლითა სახითა ანუ სათნოებითა,
სათნო გყოს ღმერთსა და ჰყოს ნება მისი! და
სატანჯველთა მათ საუკუნეთა განრომას (განვლას)
ზრუნვიდეს, და ცოდვა მოიძულოს სრულიად, სიკე-
დილი თვისი მარადის წინაშე თვალთა აქვნდეს, და
რომელი მას უჩნდეს, რომელი თუმცა სხვამან ჰყო
მისა მიმართ, იგი სხვასა ანუ უყოფს. ესე ვითარნი საქ-
მენი ეთხოვებიან. ხოლო საღმრთონი განგებანი მას
მხოლოსა მიუტევნეთ და განაგნეს, ვითარცა იცის.
და ვითარცა ჰნებავეს, — და არა ჩვენ, მიწანი ესე და
ნაცარნი, ვეძიებდეთ ზეცისა განგებასა ქვეყანისა
შესაქმესა. რამეთუ არცა მოსე წინასწარ-მეტყველმან
ჰსთქვა სხვა მეტი, რაემს იწყო აღწერად დაბადებისა,
გარეშე ამისა, ვითარმედ „დასაბამად ჰქმნა ცა და
ქვეყანა“, ზ სხვანი სახენი ზ ქცეულეზანი დაიდუმნა.
ხოლო წმიდათა მამათა ზ მოძღვართა — ჰსთქვეს,
(აღბსნეს), რომელი იგი ჯერ იყო. და მოსცა მათ
სულმან წმიდამან შესაქმისათვის ცისა ზ ქვეყანისა,
და ანგელოზთა ბუნებისათვის — და ესეცა შიშითვე!
და წიგნისა წამებითა და წინასწარ-მეტყველთა, —
არა შევიდეს შეუალსა სიღრმესა.

ჰკითხა ეპიტანე: — ვითარ სახედ თქვა დავით
წინასწარ-მეტყველმან ფსალმუნი ესე: „ანუ სდგები
შენ წინაშე საყდარი უსჯულოებისა, რომელნი

იქმან შრომასა ბრძანებულსა ზედა. მოინადირონ სული მართლისა და სისხლსა მას უბრალოსა ბრალეულ ჰყოფდეს?”

მიუგო წმიდამან ანდრია: „ესე ფსალმუნი, შეილო, ორკეცად გამოითარგმანების:—ერთად, ვითარ შენცა უწყი, რამეთუ მეფობდა საულ, და მეფობდა დავითცა. და საულ უმზირდა დავითს, რათამცა მოეკლა იგი, სადაც ჰპოვოს. დავით ევედრებოდა ღმერთსა ღმერთსა: უფალო, ნუ გთნავს საულ, რამეთუ არა ღირს არს მეფედ: პირველად ასწავლის ერსა შენსა ძვირსა ჩემთვის, ხოლო მე, მონა შენი, არასა ძვირსა ვეძიებ მას ზედა, ხოლო იგი მიდგების (ეძიებს) სიკვდილსა ჩემსა. ამისთვის ევედრება დავით უფალსა ღმერთსა.

ისმინა ღმერთმან დავითისა და განხადა საულ მეფობისაგან და აღამაღლა მის-მიერ დევნული დავით, მდაბალი და მშვიდი გულითა.

ჰკითხა ეპიტანემ:—რაჲ არს ჯოჯოხეთი, ანუ მღვიმე იგი ქვესკნელი, ანუ რაჲ არს სიღრმე იგი უფსკრულისა მის ჯოჯოხეთისა? რაჲ (როგორ) ითარგმანების?

მიუგო წმიდამან ანდრია: „ჯოჯოხეთი მსგავსი არს საფლავისა. ვითარცა საფლავსა შინა განირყვნების შვენიერება ხორცთა და შეიცვალების, ეგრეთვე ჯოჯოხეთს შინა შეიცვალების შვენიერება სულისა და იქმნების უშვერ და შავ, და იგივე სახე აქვს მღვიმესა მას.

ჰკითხა ეპიტანემ:—რომელნი ნათესავნი მივლენ სასჯელსა ღვთისასა, რაჲმს აღდგენ მკედარნი, ანუ ვითარ განისჯებიან?

მიუგო წმიდამან ანდრია: „იტყვის პავლე მოციქული: „რომელმან ჰქმნეს ცოდვა, მონა არს იგი ცოდვისა.“ ყოველნი მივლენ სასჯელსა, გინათუ მართლ-მადიდებელნი იყვნენ, გინათუ მწვალებელნი, გინა თუ ურიანი. ხოლო ურიათა, რომელთა მოსეს სჯული წმიდად დაემარხოთ, იგინი უმოლბინეს იყვნენ სხვათა მათ, რომელნი გარდამავალ იყვნენ სჯულისა. და ვიდრე ქრისტეს მოსლვამდე, რომელნი იყვნენ კეთილად მმარბველნი სჯულისანი, კაცნი იგი, სცხონდენ ყოველნი, ხოლო აწინდელნი, ყოველნი სატანჯველად მივლენ, გარნა კეთილის მომკმედნი უმოლბინეს იყვნენ. ეგრეთვე სარკინოზნი მიიღებენ სასჯელსა, გარნა კეთილი ყოფა არა სადა განელტვის (არ დაიძალება) და სასჯელსა უმცირესსა მიიღებენ. არამედ, რომელი პირველთგან განწესებულ არს მათთვის, ყოველნი სწორედ მივლენ. ხოლო ამისთვის მივლენ სამსჯავროდ, რათა იხილონ დიდება ქრისტესი და იცნან, რამეთუ ჰეშმარიტი ღმერთი იყო, რომელი იშვა ქალწული-საგან. რამეთუ მათ იცოდენ მოსლვა მისი და არა რწმენა. ამისთვის, იხილონ რაჲ, იგლოვდენ, თუ ვითარი დიდება დაიჭირვეს (დაჰკარგეს). ესე ორნივე ნათესაფნი მარცხენით სდგენ, ვითარცა იტყვის უფალი, ვითარმედ „ცოდვილნი დაადგინნეს მარცხენით.“

მაშინ ურიათა წარმოუდგენ წინასწარმეტყველნი და ეტყვიან მათ პირითა მათითა: „ვითარმედ წინასწარვე გაუწყეთ ჩვენ მოსლვა ქრისტესი და რაჲმს

იხილეთ, რასათვის არა ირწმუნეთ იგი? და ამით დაუყოფენ პირთა მათთა, რათა არღარა აქნდეს სიტყვაჲ. ხოლო ქრისტიანეთა წარმოუდგენს წმიდათა მოციქულთა და მახარებელთა და მღვდელ-მთავართა, რომელნი ასწავებდეს ქეშმარიტსა სარწმუნოებასა, და ამით უსიტყველ ჰყოფს ორკერძოვე; რამეთუ არა ირწმუნეს მათ სწავლა, და არცა მოდრკეს შიშად სატანჯველისა. ამისთვისცა იტანჯებოდენ უკუნისამდე. და ესეცა უწყოდე, შვილო ჩემო საყვარელო, რამეთუ ყოველნი მოწაფენი მოძღვართა თანა დგენ. უკეთუ ვინმე ისწავა კეთილი—მოძღვრისა კეთილისაგან, გინა მართალი სარწმუნოება, გინა სხვა რაიმე ისწავა, და მტკიცედ დაიცვა, ჰსდგეს იგი მსწავლეელისა თვისისა თანა სიხარულით მარჯვენით—საყდარსა ქრისტესსა, ხოლო ბოროტის მასწავლეელი მოძღვარი და მოწაფე იგი მის-მიერ სწავლეული, რომლისადაცა საქმე უკეთური იყოს, გინა წვალებისა, თავ-თავად დგენ, რათა მისაღებელი, მსგავსად საქმეთა მათთა, ვითარცა ექმნათ, მიიღონ.

მართალნი წარვიდენ სასუფეველად მოძღვართა მათთა თანა, ხოლო ცოდვილნი მიეცნენ ანგელოზთა უწყალოთა და წარიგზავნეს სატანჯველთა საუკუნოდ მოძღვართა მათთა თანა.

ჰკითხა ეპიფანემ:—მითხარ, მამო, ვითარ შესაძლებელ არს ესოდენთა მკვდართა (გვამთა) აღდგინებად, რამეთუ მრავალნი არიან საუკუნიდგან და-

ძინებულნი, ანუ რაოდენი გუნდნი ანგელოსთა კმა
ეყოს მათ აღმადგინებელად?

მიუგო წმიდამან ანდრიამ: „ღვთისა საყვირველ-
მოკმედებათა ნუ შეხვალ გამოკლევად, გე-
შინოდენ და სძრწოდენ მისგან. ხოლო აღდგომისა-
თვის ესრეთ უწყოდენ: უკეთუ ინებოს ღმერთმან,
მოავლინნეს ანგელოზნი და ყოველივე შემოკრიბ-
ნეს წამსა თვალისასა სულით და ხორციით.

ჰკითხა ეპიფანემ: — დღესა მას განსჯისასა, რა
იქმნების ზღვა, ხმელი, მზე და მთოვარე და ვარს-
კვლავნი? გინა არსა (იქმნება) მაშინ ღამე, ანუ
დღე და ჰაერი ესე?

მიუგო წმიდამან ანდრიამ: „რაეამს მოიწიოს
დღე იგი საშინელი, მოსლვა უფლისა ჩვენისა იე-
სო ქრისტესი, წარავლენს იგი ოთხთა მთავარ-ანგე-
ლოსთა დასითა თვისითა ოთხთა ყურეთა ქვეყანი-
სათა. და დასდგენ მუნ, და მოელიან ბრძანებასა
უფლისასა ზეგარდამოსა. და რაეამს უბრძანოს მათ
უფალმან, „დაჰბერეთ საყვირსა!“ მაშინ ცა ჭ ქვეყა-
ნა წარიგრაგნოს, ვითარცა იტყვის დავით წინასწარ-
მეტყველი: „დასაბამსა შენ, უფალო, ქვეყანა
დააფუძნე და ქმნული ხელთა შენთანი ცანი არი-
ან, იგინი წარბდებიან, ხოლო შენ ჰგიე უკუნისამდე;
და ყოველნი, ვითარცა სამოსელნი, დაძველდენ, და
ვითარცა შესამოსელნი სცვალენ იგინი. ხოლო
შენ თავადი იგივე ხარ და წელიწადთა შენთა არა
მოაკლდეს.“ რამეთუ, ვითარცა სამოსელი, შეიცვა-
ლების და განახლდების, — მაშინ ცა და ქვეყანა

და ყოველნი სამკაულნი მათი, და ხორცი ყოველ-
თა კაცთანი განახლდებიან და აღსდგებიან უბრწყ-
ნელნი.—ხოლო ქვეყანა შეიმოსს უბილავსა ძალსა
და მიუწთომელსა! და ცანი შეიცვალეზიან საკვირ-
ველად—და პაეროვანება და ნათელი ესე—ბევრი
ათასთა წილ (ერთი ათასად) უბრწყინვალეს ჰნა-
თობდეს.

მაშინ ქვეყანასა ზედა მხეცნი ზ ფრინველნი
და კიანი არლარა იყვენენ, არამედ ქვეყანა სუნნელთა
საკმეველთა გამომღებელი და ყვაფილთა შვენიერთა!
შესაკრებელი ყოველთა მართალთა იყოს ზ ღამე ყოვ-
ლად არა არს და არცა იხილვების ბნელი. რამე-
თუ უფალი არს მაშინ ნათელი, დიდება წმიდა-
თა და გვირგვინი, შვენიერება და სიქადული!
რამეთუ, ყოვლადვე ხედვა ღვთისა, განუქარვებელ
არს მათგან და ნეტარ არს, რომელი ღირს იქმნეს
მაშინ მას დიდებასა მიმთხვევად! რამეთუ აღსასრული
არლარა აქვს, არცა შეცვალება, არამედ ანგელო-
სთა თანა დიდების-მეტყველებდენ ღვთისა-მიერ
სულიერსა გალობასა!“

თავი მესამოცდათერთმეა.

ღ ვითარცა ამის უთბრობდა ნეტარი ანდრია,
მოვიდა ეშმაკი და დადგა შორის მათსა. ხოლო,
ვითარცა იხილა იგი, პრქვა მას: „წარვედ, წყეულო,
და არა წმიდაო სულო!“

პრქვა მას ეშმაკმან—შენსა უფროს უწრფე-
ლესსა ვერლარავის ვპოვებ. უკეთუ გნებაეს, გით-

ზრა მე რაჲმე მართალი. მოვლენ ჟამნი და გამოვი-
ლო (გამოვიჩინო) ჩემი სიხელოვნე და ვჰყუნე კაც-
უხელოვნეს ჩემსა და უბოროტეს, და ჩვილნი ყრმანი
უმანქანეს მოხუცებულთასა იყვნენ. და ჩვენ წელი-
წადთა მათ ესე ვითარსა სიმანქანესა შინა განვი-
სვენოთ, რამეთუ იგინი იქმოდინ საქმეთა ჩვენთა.

ჰრქვა წმიდამან ანდრია: „და შენ ვინა უწყი
ეგრეთ, რამეთუ წინასწარ ცნობა არა გაქვს?“

ჰრქვა ეშმაკმან: — მესამეთაგან ჟამთა მომავალთა
შევატყუებთ, რამეთუ მამა ჩვენი—სამოელი ზის ჯო-
ჯოხეთსა შინა და სხვა არა უძს საქმე, გარნა ყოველსა-
ესე ვითარსა სიმანქანესა გვწვრთნის ჩვენ, შვილთა
მისთა, და მის-მიერ ვუწყით.

ჰრქვა წმიდამან: „რომლისა ცოდვისათვის უფ-
რო განიხარებთ, რაჲმს ქმნეს კაცმან?“

მიუგო მას ეშმაკმან: — კერპთ-მსახურებისათვის
და გრძნებისათვის და მწამვლელობისათვის, ძვირის
ხსენებისათვის და კაცის კვლისა, რამეთუ ყოველი
ბოროტი მათ-მიერ იშვების: სიძვა და მრუშება.

ჰრქვა წმიდამან: „ოდეს უარ-ჰყვნეს და მოიკ-
ვეთნეს საქმენი ეგე კაცმან და ინანდეს იგი გუ-
ლითა მხურვალითა, რაჲ იყოს მისთანა?“

მიუგო ეშმაკმან—ეგე შენ თვით უწყი, თუ რა
არს? მე რაღას მკითხავ? ჩვენ მრავლითა ღონი-
თა ევბრძვით, რათა ვაცთუნოთ კაცი, და
მერმე, ცთომისა შემდგომ ვიღვწვიოთ, რათა არღა-
რა მოვიდეს სინანულად, ხოლო, უკეთუ შეინანოს,
კვალადცა ევბრძვითვე ზმრავალთა მოვიყვანებთ ნება-

სავე ჩვენსა მრავლითა ღონითა. რამეთუ ყოველი მოსწრაფება ჩვენი ესე არს, — რათა ვაცთუნნეთ ქრისტიანენი და მოვიყვანოთ ნებასა ჩვენსა და მრავალთა მოვიყვანებთ (მოვინადირებთ) და წარვსწყმედთ.

რამეს ესმა ესე ყოველი წმიდასა ანდრიას ეშმაკისაგან, ნერწყვა მის და დასწერა მის ჯვარი და პრქვა: „წარვედ ჩემგან წყეულო, ნურღარა ზრახავ, არამედ შთახედ ჯოჯოხეთად!“ ჭ მყის უჩინო იქმნა.

თავი მახამოცდათორმეტი.

(საუბარი ფილოსოფოსთა ეპიფანესა და ანდრიასთან).

მოვინმევიდეს ორნი ფილოსოფოსნი ეპიფანესა, რათა ეუბნოს საფილოსოფოსო წიგნთაგან. ხოლო ანდრია პრქვა ერთსა მათგანსა: „გკითხავ შენ, ბრძენო, რათა მაუწყო, უკეთუ გიპოვნის წიგნთა შენთა შინა, რათამცა სცნა დღე იგი აღსასრულისა შენისა და განეკრძალო მისთვის?“ ხოლო ვითარცა ესმა კაცსა მას, განჰკვირდა ფრიად, და რქვა ეპიფანეს: „ვინა უწყის გლაზაკმან ამან ესე ვითარისა სიტყვისა თქმა?“

პრქვა მას ეპიფანე, — რამეთუ სამსჯავროსაგან ზეცისა მოსრულ არს სული სიბრძნისა მის ზედა და აღუვსიეს გვამი მისი და მის-მიერ აღმოიტყვის ესე ვითართა სიტყვათა.

პრქვა ფილოსოფოსმან: — ჰსჩანს, რამეთუ სიტყვა მისი ქეშმარიტსა იტყვის.

მიუგო წმიდამან ანდრია: „მეცნიერ ხარ ჩემდა პირველ, ანუ აწ მიხილე?“ ბოლო მან განიცინა. და პრკუა მას ანდრია, „რასა იცინი? მართლად გეტყვი. აწ უკვე აქავე ევედრე ღმერთსა; სამ ღღემდე მეფე მოაფლენს მანდატურსა თვისსა და მოგაკვდინებს. წარვედ სახიდ შენდა და განემზადე, რამეთუ სამისა ღლისა შემდგომად წარხვალ!“

პრკვა ფილოსოფოსმან:—ღ რომელი მეფე გარისხებულ არს ჩემზედა, რამეთუ არა მიცის მე მეფემან ყოვლადვე, თუ ვინა ვარ და არცა რა შემიცოდებია. რაჲ ჰნებაეს ჩემგან?

მიუგო წმიდამან: „წარვედ მსწრაფლ, ისმინე სიტყვა ჩემი, და განემზადე.

განწყრა ფილოსოფოსი იგი და პრკვა, რაჲ განვემზადო? ვითა ვჰყო? არა ვუწყი რასა იტყვი! მაშინ წმიდამან ანდრიამ უთხრა განცხადებულად, „წარვედ და იყიდე ღრაჰკანისა სანთელი და საკმეველი, და განრეცხე სამოსელი შენი, რათა შეგმოსონ საფლავსა შენსა, და განუყავ გლახაკთა ვეცხლი შენი!“

პრკვა ფილოსოფოსმან:—და ვითარ ვუწყოდე, თუ ჰეშმარიტსა იტყვი შენ?

და წმიდამან ანდრია მიუთხრა სიზმარი, რომელი ეხილეა ფილოსოფოსსა მას ოდენ ღამესა. „არა ესრეთ იხილეა, ვითარმედ გეპყრნეს წიგნი და იკითხვიდი. და ვითარ დაასრულე კითხვა და დაგიშთა სამი ფურცელი უკითხავად. და გეპყრნეს სამნი იგი ფურცელნი მარცხენესა ხელსა შენსა, ღ

იტყობდი: „სულთ ჩემო, ნუ ისწრაფი, სამნი-ღა ფურცელნი გისხენ, რომლითა განსრულდეს წიგნი იგი.“ ნახული მის-მიერ (ფილოსოფოსისა), რომელი მიუთხრა წმიდამან ანდრიამ, (კაცი იგი) განჰკვირ-და და შეიპყრა შიშმან და ძრწოლამან, და ჰრქვა ეპიფანეს:—ცხოველ არს უფალი იესო ქრისტე, ძე ღვთისა! ჰეშმარიტად ესრეთ მიხილავს სიზმარი ესე ამას ღამესა შინა!!!

ჰრქვა მას ეპიფანემ, „გულ-სავსე იქმენ, ძმაო, რამეთუ ყოველი, რომელი გესმა მაგისგან, ზეცით გარდამო არს და ღმერთი გეტყვის პირით-გამო მისით. წარვედ და განემზადე, რამეთუ ჰეშმარიტ არს სიტყვა მისი.“ ხოლო კაცი იგი წარვიდა ღ ალუარნა ცოდვანი თვისნი მოძღვარსა, და მონაგები თვისი განუყო გლახაკთა. და სამი იგი დღე წარვლო კეთილითა სინანულითა და აღესრულა სათნოდ ღვთისა. ხოლო რაჟამს წარვიდა ფილოსოფოსი იგი და მოიწია ღამე, შევიდეს სახლსა ეპიფანე და ანდრია, და მიიღეს საზრდელი.

თავი მასამოცდაცამეტი.

(ჩვენებისათვის ეპიფანესა).

სვალისა დღე იყო ღღესასწაული შუა ზაღი-კობისა, ღ წარვიდეს ორნივე ღამის-თევად ეკლე-სიად. ხოლო ანდრია ჰსდგა გარეშე, ფარულსა აღვილსა, თვისაგან ღ მუნ ილოცვიდა. ხოლო ეპიფანე შევიდა ეკლესიად ერსა მასთანა და იწყეს

ლოცვად. იხილა ეპიფანე ერსა მას შორის სამნი საჭურისნი, სახითა მღვდელთათა მდგომარენი, რომელნი ბრწყინვიდეს, ვითარცა მთიებნი. ხოლო ერთი იგი იყო უმაღლესი ყოველთასა, და ორნი იგი უდგეს იმიერ და ამიერ საჭურისსა მას, ვითარცა მსახურნი. და ეპიფანე, ვითარცა ხედვიდა მათ, წადიერ იქნა, რათამცა მიახლოვებოდა. მივიდა და დადგა მახლობელად მათსა, გარნა არა უწყოდა, ვითარმედ ანგელოზნი არიან. და ვითარცა დასხდეს წიგნის კითხვად, მივიდა ეპიფანე მახლობელად მათსა. პრქვა მას საშუალმან: „მოვედ, წმიდაო მეუფეო, და დაჯედ ჩემთანა!“ ხოლო ეპიფანე შეწყუბნა; გონებდა, ვითარმედ ესმა სხვათა კაცთა მეუფედ წოდება მისი.

პრქვა მას მღვდელმან:—ნუ პზრუნავ, არა ვის ესმინა (ასმია) სხუასა ხმა ჩემი!

და ვითარცა დასხდეს, თქვა ეპიფანემ გულსა შინა თვისსა: „კაცი ვინმე არიან, ანუ ანგელოზნი, რომელთა მე ვხედავ?“ ხოლო მან იწყო თბრობად ძალთა ზეცისათა და ამცნებდა კეთილად მოღვაწეობასა და წესსა პატრიარქობისასა. და პრქვა მას,—ღირსი ხარ პატრიარქად კოსტანტინეპოლისა და უფლისა-მიერ ხელნი დაგესხმიან მღვდელ-მთავრად და სასუფეველსა ცათასა დაემკვიდრები!

და ვითარცა ამას ასწავებდა, და წიგნსა იკითხვიდეს წმიდისა ბასილისასა, რომელი უთქვამს მოწყალებისათვის.

პრქვა ანგელოსმან: „ისმინე რასა იტყვის წმიდა ბასილი: „მოწყალებიხათვის, ხარმცა მამაობოლთა, და მსაჯული ქვრივთა, და ნუგეშინის-მცემელი მწირთა, შემწე უღონოთა და ჭირვეულთა და დაწუნებულთა, და მოწყალე გლობაკთა, და ყოვლისა საკმისა კეთილისა სრულებით მოამკმელი!“ და ვითარცა აღასრულეს წიგნის კითხვა, ერთბამად აღდგეს.

მაშინ ანგელოზმან ამბორს უყო ეპიტანეს და პრქვა: „მიცნობ ვინა ვარ, ანუ ვინა მოვედ?“

პრქვა ეპიტანე:—არა გიცნობ, უფალო, ვინა ხარ, ანუ ვინა მოხვედ?

პრქვა ანგელოსმან: „მე ვარ მთავარი მხედრობათა ზეცისათა და მოვივლინე შენდა ღვთისა-მიერ, რათა ამიერიდგან მეცნიერი იყო ჩემდა,“ და მყის განვიდა ეკლესიით. ხოლო ეპიტანე შეუდგა უკანა მისსა, თუ რაჲ იქმნა იგა? და ვერღარა იხილა, რამეთუ მიეფარა. ხოლო მან იწყო ტირილად და გულისკლებად, და უკუნ იქცა ეკლესიად. და ვითარცა განთენდა, წარვიდა სახიდ თვისად. ხოლო ანდრია პირველვე წარსულ იყო, და იჯდა ცხედარსა ზედა, და ვითარცა იხილა მან ეპიტანე, პრქვა მას: „ბრძანე, წმიდაო მეუფეო, ვითარცა გიბრძანა წმიდამან მთავარ-ანგელოზმან, მამაო ობოლთაო და მსაჯულო ქვრივთაო, რამეთუ ესრეთ გიბრძანა მთავარ-ანგელოზმან, „ვითარმედ მე ვარ მთავარი მხედრობათა მეუფისათა!“

ხოლო ეპიტანე განჰკვირდა სულითა ცნობასა

ზედა მისსა, რამეთუ, ვითარცა მუნ მდგომარეობან, ყოველივე წარმოუთხრა, და ეტყოდა ეპიფანესს: „საკვირველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა, ღმერთი ისრაილისა!“ ჰრქვა ნეტარმან ანდრია: „არა სამნი იხილნენ ანგელოზნი იგი? თავადი იყო მიქელ მთავარ-ანგელოზი, და ორნი იგი იყვნეს მისნი შემდგომნი ანგელოზნი, რომელთაგან პირველსა მას ჩვენსა უბნობასა მოეფინა სუნნელება, რაჟამს წიგნსა იკითხევდი.

თავი მასამოცდათოთხმეტი.

(ანდერძი წმ. ანდრიასი ეპიფანესს მიმართ).

ღ ვითარცა ესე სთქვა, იწყო ტირილად წმიდამან ანდრია და აღიხილნა ზეცად თვალნი და აღიპურნა ხელნი და სულთ-ითქვნა. ჰრქვა ეპიფანემ: „რაჲ არს ესე, მამაო პატიოსანო, და მოძღვარო სულიერო? რასა სცრემლოჲ და ჰხედავ ზეცად მიმართ, — მაუწყე მეცა, შეილსა შენსა!“ ჰრქვა მას წმიდამან ანდრია: — შეილო ჩემო! ამიერიდგან უწყებულ იყავნ შენდა, რამეთუ მოიწია აღსასრული ჩემი და განვეშორებით ურთიერთარს, მე და შენ, ზორციითა! ხოლო რაჟამს ესმა ესე ეპიფანესს, შეშფოთნა და რქვა მას: „ვის დამიტოვებ, მამაო, ობოლსა შეილსა შენსა?“ ჰრქვა მას ნეტარმან: — ნუ მწუხარე ხარ, შეილო, მიცვალებისა ჩემისათვის! ნეტარ არს ჩემდა, რამეთუ

განვალ სოფლისა ამისგან! რამეთუ არა რა სარგებელ შეყოფის და არცა რას შემძენს, არამედ უფალომ რომად საკრძალოვ არს და მაკოფრ, და მანქანებანი ეშმაკისანი განფენილ არიან ყოველსა აღგილსა. ხოლო მე ვიდრე (სადაც) მეგულვების წარსლვა ცხოვრებისა მას, — მუნ ყოფად არს ანგელოზნი და არს იგი ქვეყანა ნათლისა, ხოლო ესე (ქვეყანა) ბნელი არს. მუნ სამებასა წმიდასა ქებასა შეისხმენ ქერაბინნი და სერაბინნი, ხოლო სოფელსა ამას შინა ისმის კოდვა და ტყუილი. მე, შვილო ჩემო, დავასრულე რიცხვი დღეთა ჩემთა და ამიერითგან არღარა მიხილო ცოცხალი, და არცა გესმეს ხმა ჩემი. ხოლო გაუწყო შენცა, რომელი მოწიგნად არს შენ ზედა, რათა მისმიერ გახსოვდე და არა დამიფიწყო. რამეთუ შემდგომ აღსრულებისა მამისა შენისა, იქმნე შენ მონაზონ, და წესიერებისა შენისათვის დაჯერებულ იქმნას ქრისტე ღმერთი და სახელი შენი განადიდოს ქვეყანასა ზედა, და რაემს შეიმოსდე სქემასა, სახელი შეგიცვალონ და ღირს იქმნე ხელი-დასხმასა წმიდისა სოფიასა პატრიარხად, და აღსდგენ მრავალნი მწვალებელნი ბრძოლად შენდა, ხოლო შენ სძლიო მათ ძალითა ქრისტესითა.

ხოლო გაფუცებ შენ სახელსა მამისა და ძისა და სულისა წმიდისასა, და ყოვლად წმიდასა ღვთის-მშობელსა, რაემს პატრიარხ იქმნე, ნუ განადიდებ სახელსა ჩემსა ქვეყანასა, და ნურცა ეკლესიასა აღმიშენებ, და ნურცა ხატსა ჩემსა

გამოსწერ და ნუმცა ვინ მიცნობს, და ნუმცა
მადიდებს შენ-მიერ.

გრწმენინ ჩემი, ძმაო, უკეთუ არა დაიმარხო
ანდერძი ჩემი, განსაცდელსა შევარდე, და მე
თვით ვევედრო ქრისტესა ღმერთსა ჩემსა, რათა
ყოვლადვე არა ვიდიდო ქვეყანასა ზედა და არცა
ხორცნი ჩემნი გამოჩნდეს კაცთა შორის. რამეთუ,
ვითარცა წარწყმდენ და დაიფარნენ კოდვილნი,
ეგრეთვე ხორცნი ჩემნი დაიფარნენ ხორცთა თანა
წმიდისა და ყოვლად სანატრელისა ნიროსთა¹⁾,
რომელი იყო პირველ ჩემსა. რამეთუ უფალმან მისთანა
ბრძანა, რათა დაისხნენ ხორცნი ჩემნი.

ხოლო შენ, შვილო ჩემო, გაქუნდინ შიში
უფლისა და სიყვარული მისი ყოვლითა გულითა
შენითა, და სახსენებელსა წმიდათასა აღსარულე-
ბისა და მადლსა მათსა ეზიარებოდი, და ღოცვასა
პოფდი ყოველითა ქრისტეანეთათვის. ყოველნი
გიყვარდენ, ტყვეთა იხსნიდი, პირველთა ნუგეშ-
ნისცემდი, დაწუნებულთა ხელთა აღუპყრობდი,
უცხოთა შეიწყნარებდი. ხოლო მე, უკეთუ ვპოვო
მადლი წინაშე ქრისტესსა, მარადის სულითა შენთ-
ნა ვიყო. რაემს მოიწიოს აღსასრული შენი და
განხვიდოდე ხორცთაგან, მე მოვიდე პირველ შენდა
და გაუწყო შენ და ერთობით ვიყვნეთ საუკუნესა
მის, — და სწორად ვიხარებდეთ დიდებასა მის საუკუ-
ნესა, და ერთობით ვიყვნეთ და ვხედვიდეთ უზი-

¹⁾ ხსენება მისი აღსარულების 20 ნოემბერს.

ლაგსა და თვალთ-შეუდგამსა ხატსა მის ღვთისა
ჩვენისასა, ვითარცა თვით იტყვის უფალი ჩვენი
იესო ქრისტე, „სადაცა მე ვიყო, მუნცა მსახური
ჩემიო.“ და მე მრწამს, ვითარმედ არა ხეებულ
გვეყნეს ბილვისა მისსა და სმენასა ხმისა მის
ტკბილისასა.

თავი მესამეოცდახუთმეტი.

ისმინე, შვილო! უკეთუ ვისმე ხელთა დასხმიდეს
მღვდლად, ანუ დიაკონად, ანუ ეპისკოპოსად,
ნუცა ვისგან მოგაქვს ქრთამი, და ნუცა სირცხვი-
ლითა მისითა მსწამებ უწესოსა ღ უღირსსა კაცსა და
ნუცა ვისგან შეიშინები (შეიგინები), არამედ ღირსი ღ
წესიერიმცა არს იგი ყოვლითა ხელთ-დასხმული შენი.
და ნუცა შესახედავსა ღ პირშვენიერებასა განიცდი
(ხედავ), და ნუცა ფრიად სწავლულებასა შეხარბდები,
არამედ, უკეთუ იყოს გონებითა მდაბალი ღ მოშიში
ღვთისა და სულითა წრფელი, და ქეშმარიტი, იგი
გამოირჩიეს და მის დასხენ ხელნი და აკურთხენ,
და ღმერთი გაქვდეს მარადის წინაშე თვალთა
შენთა და რაოდენსაცა აღასრულებდეს წმიდასა
ქამის წირვასა, საყდარსა შენსა, ნუ დამივიწყებ მე,
არამედ მომიხსენებდეს. რამეთუ ვერა რაჲ სიყვა-
რული და კეთილი საქმე ესწორების წმიდასა
ქამის წირვასა და მოხსენებასა საიდუმლოთა
შინა. რაჲმს კრავი იგი უბიწო დაიკვლის
და სისხლი მისი ქეშმარიტი დაითხევის, მაშინ
მხოლოდ-შობილი ძე ღვთისა უბილავად მუნ

მსდგას და ისმენს თხოვასა მას და ვედრებასა
შემწირველთასა, და შენდობასა მვედრებელთასა
მიანიჭებს უეჭველად მის-მიერ მოხსენებულთა
სულთა.

ჰე, შეილო ჩემო! დაიმარხენ სწყალანი
ჩემნი გულსა შინა შენსა: გლახაკთა სწყალობდი,
ობოლთა და ქვრივთა უსჯიდი, სნეულთა და პყრო-
ბილთა იკითხვედი ღ იღვწიდი, უცხოთა შეიწყ-
ნარებდი. დაიმარხე მცნება ჩემი და ყოველი,
რომელი გამცენ შენ, და წმიდა ღვთის-მშობელი
იყოს მეოხად შენდა ყოველსა ეამსა და სიყვა-
რული მამისა, და ძისა, და წმიდისა სულისა იყვენ
შენთანა ყოვლად განუშორებელად!“

თავი მისამოსდათამამსებაჲ.

სოლო ვითარცა ესე ყოველი წარმოსთქვა, მერმე
ჰრქვა ეპიფანეს: „აღესდგეთ, შეილო ჩემო, ღ ვილო-
ცით!“ და მოიდრიკნეს მუხლნი ორთავე. მაშინ
იწყო ანდრია ლოცვად და იტყოდა: „მამო, ძით
და სულით წმიდითურთ განუყოფელო და შეუტრე-
წელო! გვედრები საწყალობელი ესე, გლახაკი-
უცხო და უძღური, დავრდომილი და სნეული,
რომელსა არა მაქვს სოფელსა ამას შინა, სადა თავი
მივიდრიკო! უფალო, სახელისა შენისათვის შევიდ-
რეკ მუხლთა ჩემთა წინაშე შენსა, ყოვლისა-
მპყრობელო, მართალო და წმიდაო სამებაო, საში-
ნელო, რომელი მწყალობელ ხარ და შემწყნარე-

ბელ, სულ-გრძელ და დიდად მოწყალე, მაკურ-
თხენ ჩვენ! წყაროო ცხოვრებისაო, უბვი ნიჭი-სულ-
ლისა შენისა წმიდისა მოავლინე ჩვენზედა, ^{და მოგ-} ^{და მოგ-}
ვიტყვენ შეცოდებანი ჩვენნი ნებსითნი ^{და} უნებლი-
ეთნი, საქმითნი და მოგონებითნი, და ყოველნი
თანანადებნი ჩვენნი! გვედრები, შენ, ეპიტა-
ნესთვის მონისა შენისა, მეუფეო საბიერო და
კაცთ-მოყვარეო, განანათლენ თვალნი გულისა
მისისანი, და დანერგე გულსა შინა მისსა სული
სიბრძნისა და გონიერებისა, სული სიყვარულისა
და მშვიდობისა, სული სიმშვიდისა და მკუდრო-
ებისა, და წარუძღვ მას ყოველსა ნებასა შენსა
და ღირს ჰყავ აღსრულებად ყოვლითა მოსწრაფედ
და დაუბრკოლებელად!"

და ვითარცა აღასრულა ღოცვა ესე, მსწრაფლ
გამობრწყინდა სახლსა მას შინა ნათელი, ვითარცა
ელვა, და სული სუნნელებისა საშინელი მოიწია.
ხოლო ეპიტანე დავარდა პირსა ზედა შიშითა.
და მოიქცა წმიდა ანდრია, უპყრა ხელი მისა
და აღადგინა. დასწერა ჯვარი პირსა ზედა
მისსა ^{და} იწყო ღოცვად ეპიტანესთვის და იტყო-
და: „მაღლი უხილავისა მის ნათლისა მოავლი-
ნე ჩვენ ზედა, საბიერო და კაცთ-მოყვარეო,
ღმერთო ჩვენო! და თქვენ, ყოველნო ძალნო
ზეცისანო, ქერაბინნო, სერაბინნო, საყდარნო,
უფლებანო, მთავრობანო და ხელმწიფებანო
და ყოველნო ძალნო ზეცისანო, შეგვიწყალენით!
ღოცვაო ბევრისა ბევრეულთა ანგელოზთაო, ^{და} ვედ-

რებაო ათასთა ათასეულთაო, რომელნი მსახურებთ
სამებასა ღმერთსა, ღვთაებასა ძლიერსა, შეეწივნით
მონასა თქვენსა ეპიფანეს!

ლოცვითა მოციქულთა, ქადაგთა, მახარებელთა,
წინასწარ-მეტყველთა, მღვდელთ-მოძღვართა, მამათა,
მოწამეთა, და წესიერად ქორწინებულთა კაცთათა,
მეუღაბნოელთა და მართალთა მოღვაწეთა, ისმინე
ჩემი, ზოი უფალო ჩემო და ღმერთო! შეიწყალე
შვილი ჩემი, ეპიფანე, და ღირს ჰყავ ესე დიდე-
ბასა და წყალობასა შენსა, რათა კეთილად
მოქალაქობდეს, ვიდრე წოდებადმდე შენ-მიერ!

თავი მესამოცდაჩვიდმეტი.

(წმ. ანდრეას აღსრულებისათვის).

ღო ვითარცა აღასრულა მოკითხვა ეპიფანესი,
ამბორს უყო პირსა მისსა, და თვალთა და მკერდსა
და ხელთა მისთა, და დაუტევა მას მშვიდობა
საუკუნო, და ტირიდა მწარედ. გამოვიდა მიერ და
წარვიდა იგი იპოდრომსა მახლობელიდ ფოლოც-
სა მას ბნელსა დაბურვილსა კამართა მზისა
დასავლით კერძო, რომელი კარით შევალს
იპოდრომად ზ სხენან მელომენი ზ არს იგი საუ-
ფელი დედათა მეძავთა. და მას ადგილსა მოვიდა და
ღამე ყოველი ევედრებოდა ღმერთსა ყოვლისა სო-
ფლისა ბრალთა შენდობისათვის. ლოცვასა მას შინა
მოიწივა ქვეყანასა ზედა, ადგილსა ბაყლიანსა—სავსე-

სა სიმყრალითა, ზ იხილნა წმიდანი ანგელოსნი, ვითარცა მეგობარნი საყვარელნი. მხიარულად მოვიდეს მისსა და წარიყვანეს სული მისი ზეცასა, ვითარცა მარგალიტი ბრწყინვალე დიდებითა დიდითა. და მეყვსეულად ადგილი იგი, სადა იყო, აღივსო სუნნელებითა მიუთხრობეუითა და ყოველი ქალაქი ფშოდა (სუნთქვიდა, იყნოსდა). ხოლო იყო მახლობელად მისსა დედაკაცი გლახაკი სართულსა შინა მცირესა, და, ვითარცა ეყნოსა მას სუნი იგი სუნნელებისა, აღიღო სანთელი და მოვიდა ადგილსა მას, სადა იხილნეს პატრიოსანნი ხორცი წმიდისა ანდრეასნი, და სუნნელება ფრიადი გამოვიდოდა მისგან. და განჰკვირდა და სთქვა თავით თვისით, წარვიდე ზ ვუთხრა გარემოსთა ამათ, რათა მოვიდენ და იხილონ საკვირველება ესე დიდი ყოველთა!

ხოლო რაჟამს მოვიდეს კაცნი იგი, სუნნელება ეგო ეგრეთვე ადგილსა მას, ხოლო ხორცი წმიდისანი აღარა იპოვნეს, რამეთუ გარდაცვალნა იგინი ღმერთმან და დაფარნა წმიდამან, ვითარცა მან პირველვე უთხრა ეპიფანეს.

თავი მესამეცდათმარამთი.

(დასასრული).

ღო ვითარცა აღესრულა წმიდა ანდრეა ჟამსა ოდენ ცისკრისასა, და დგა ნეტარი ეპიფანე ლოცვად სახლსა შინა თვისსა, იხილა სული წმიდა (უმანკო) მისი აღმავალი ზეცად, და

ბრწყინვიდა იგი მზისა თვალისა უფროს. და ერწი ურიცხვნი მოსილნი სპეტაკითა იმიერ და ამიერ ჰყვე ბოდეს. და ხმა გალობისა საშინელი ესმოდა ან-გელოზთა—ტკბილი და შეწყობილი, ვითარცა ნესტვისა; ხოლო ეპიფანე შეძრწუნდა ხმისა მისგან და ბილვისა მისგან საშინელისა. და, ვითარცა მოეგო გონებასა, აღიპყრნა ხელნი ზეცად აღმოსავლით და იტყოდა: „მომიხსენე მე წმადოა ღვთისაო, რაჟამს მიხვიდნე წინაშე ცათა მეუფისა, ადგილსა მას, რომელსა, (სადაც) განმზადებულ არს შენთვის—შევბა!“ და იტყოდა ტირილით:

„ჰოი ვითარიღა მზე დაიფარა დღეს და სვეტი ცეცხლისა ქალაქისა ამისი ნეტარი ანდრეა, ღვთისათვის გლაბაკი და უცხო—დღეს იქმნა შვილი ღვთისა და მოქალაქე ზეცისა მის ქალაქისა, და მკვიდრ სასუფეველისა ცათასა!“

ხოლო აღესრულა წმიდა და კეთილად მოღვაწე ანდრეა კეთილითა შრომითა შემკობილი ზეცისა ზე სოფლისა დიდნი მეოხი და მფარველი თვესა მაისსა კა (ოც-და-რვასა), ზე იღვაწა სოფელსა ამას შინა ღვაწლი, მიმსგავსებული ზეცისა უხორცოთა, ხორცისა მის მიწისაგანთა, წელსა სამეოცდა ექვსსა. უცხო იყო სოფლისაგან, უპოვარი, მშვიერი, წყურიელი, ყინელითა და ნეფხვითა გვემული, და კაცთაგან ტანჯული, და სხვანი ურიცხვნი განსაცდელნი ღვთისაგანთა თავს ისხნა!“

და მე ნიკიფორე, ხუცესმან დიდისა ეკლესიისამან, თვალთ ვიხილე და რომელი მომიტბრა.

ნეტარმან ეპიფანე უტყუილითა პირითა, (იგი აღეს-
წერე), სადიდებელად ღვთისა ჩვენისა, იესო ქრისტესა
ტესსა, რომელსა მშვენიის პატივი და თაყვანის-ცემა
თანა მამით, და სულით წმიდითურთ, აწ და მარადის
და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.*

განსრულდა. დიდება ღმერთსა, სამეხით სრულ-
მყოფელსა, ამინ.

თვესა ოკდომბერსა მეორესა დღესა წმიდისა
და ნეტარისა ანდრია ქრისტესთვის სალოსისა.
ესე იყო დიდისა მეფისა ლეონისზე*), წელსა და-
საბამითგან ხუთი ათას ცხრაას სამეოცდა ერთსა.

*) ესე ლეონ იყო 886—912 წ. წმ. ანდრია მიიცვა-
ლა 986 წელს. მოძღვარი წმ. ანდრიასი და მისის ცხოვრების
აღმწერი ნიკიფორე იყო კონსტანტინეპოლის წმ. სოფიას
(დიდისა ეკლესიისა) მღვდელი, თანამედროვე ანდრიას მოწა-
ფის, წმ. ეპიფანესი, რომელიც პატრიარქ იქმნა, — პოლი-
ფეტოს სახელით, — კონსტანტინოპოლს 956—970 წ.

სალოსობა წარმოადგენს ერთ გვარს სახეს ქრისტიანულ მო-
ღვაწეობისას. თანახმად წმ. მოციქულის პავლეს სიტყვისა, —
„უკეთუ ვისმე ბრძენ ჰგონიეს თავი თვისი თქვენ შორის ამას
სოფელსა, — სულელ იქმენინ, რათა იყოს იგი ბრძენ“ (1 კორ.
3, 18, ნახე იქვე 1, 25), — ზოგიერთნი ფრიად ბრძენნი მო-
ღვაწენნი იჩემებდნენ სულელობას (სალოსობას) ქრისტესთვის
და მოურიდებლად და კადნიერად ამბილებდნენ ყოველ გვარ
სიბილწეს და უსჯულოებასა. სალოსობა დაიწყო ეგვიპტეში
მეთოხე საუკუნის გასულს. წმ. ანდრიას გარდა სალოსთა შო-
რის შესანიშნავნი იყვნენ: წმ. დანიელ (+ 489 წ) და წმ. სვი-
მეონ ასური (+ 560 წ).

ბროპარი ანდრია სალოსისა, ხმა ა.

ხმა მოციქულისა შენისა პავლესი ისმინა შერ-
ყველი, ვითარმედ „ჩვენ სულელ ქრისტესთვის“, მო-
ნამან შენმან ანდრეა, და იქმნასულელ ქვეყანასა ზე-
და შენთვის, ქრისტე ღმერთო, ამისთვისცა აწ ბსენე-
ბისა მისისა პატივის-მცემელნი გვედრებით, —
აცხოვნენ სულნი ჩვენნი.

კონდაკი მხმ:

ნებსით სულელ-ქმნილმან, სოფლისა ამის შვებანი
სრულიად მოიძულენ, და ხორცთა ზრახვანი მოა-
ვდინენ მარხვითა და წყურვილითა და სიცხეთა
და სოცოვეთა-შიერ, და ყინელისა და წვიმისა
და თოვლისა და სხვათა პაერთა სიმძიმეა არად
შერაცხე და განჰსწმიდე თავი თვისი, ვითარცა
ოქრო ბრძმედსა შინა, ანდრეა ნეტარო.

* *

გადაიწერა წიგნი ესე ცხოვრება ანდრეა სალო-
სისა ხელითა უღირსის მღვდელ-მონაზონის სერაპიო-
ნისათა*). ღმერთმან აცხოვნოს დამწერი ამისი.
ამინ**).

წელსა ჩუგ-სა, იანვრის იბ-სა, გაენათის მონას-
ტერსა შინა.

*) (ახვლედიანი), შემდეგში არხიმანდრიტი გაენათის
მონასტრისა.

**) ამ წიგნის დაბეჭდვას დროს ეხელმძღვანელობდით
ნ ხელთნაწერით, რომელთა შორის განსხვავება აღნიშნულია
შენიშვნებში.

რედაქცია ამ გამოცემისა ეკუთვნის მღ. გ. კარბელაშვილს.

დამატება. ესე კითხვა-მასუხი ბეჭდვის დროს გამოგვრჩა 228 გვერდზე, შემდგომ სიტყვებისა: „არა შევიდეს შეუვალსა სიღრმესა“, ქვემოდან შეოთხე და მესამე სტრაქონებ შუა.

პკითხა ეპიფანემ: — რაა არს ძალი ესე მზისა, ანუ რა ხილვა აქვს? რამეთუ ვიხილე მე ოდესმე დაწერილად მხატვართა-მიერ, ვითარცა პირი კაცისა. ქეშმარიტი არს ანუ ტყუილი? მაუწყე მე ესე, გვედრები!

შიუგო ანდრია და რქვა: „არა მრწამს, თუ პირი მზისა იყოს, ვითარცა პირი კაცისა! თუ გნებავს ცნობა ძალისა მზისა, ისმინე: სთქვა მოსე წინასწარ-მეტყველმან: „ოდეს შეჰქმნა ღმერთმან მნათობნი ესე ღიღნი, შეჰქმნა ერთი მფლობელად ღღისა და მეორე მფლობელად ღამისა.“ ხოლო არს მზესა ზედა ცეცხლი მზურვალე და ნათელი, და არა ზომისა უმეტეს მზურვალი, რათა არა ქვეყანა დაჰსწვას, არამედ განატფოს ოდენ (მარტოდ) ჯეროვნად. და კვალად უწყოდე, — ქეშმარიტად მზესა ზედა ცეცხლი არს. ამისთვისცა გამოვალს მისგან ცეცხლი, ვითარცა კვესისაგან, და შეიქმს ცეცხლსა სახმარსა კაცისასა. რაჟამს ქიქით წყალი მიუბჟრან მზისა მწვერვალსა, — განვლის წყალსა მას ქიქისასა და აღანთებს აბედსა. და კვალად, — შენ წინაშე სჩანს მცირედ სიშორისა მისისათვის ჩვენგან. ხოლო არს ღიდ ფრიად, და ანგელოზი უძღვის მას და აქცევს ეამსა შინა წელიწადისათა, და სადაცა უბრძა-

ნოს ანგელოზმან მან,—მუნცა ჩაივსების. რამე-
თუ სამსახურებელად კაცთა მოუცემია ღმერთ-
ისა ცა სხვანი ყოველნი დაბადებულნი: განსვენ-
ება არა აქვს, არამედ ვალს დღე და ღამე. რო-
მელსა ჩაივსების,—არს იგი კიდე ცისა, და მდინარე
მოსდგამს გარემოს ცისა ყოველისა. კამარა და მზე
შთაივსების მდინარესა და მოიპოვების კიდესა ქვეყა-
ნისასა ჩრდილოთ კერძო მდინარესა მას შინა, და
მოვალს აღმოსავალსა მზისასა. ზამთრისა ღამეთა
გზა დიდი უძს და მოვალს სამხრით ქვეყანასა და
მით ღამენი დიდნი არიან, ხოლო ზაფხულს ჩრდი-
ლოთ კერძო საშუალ ცას მოვალს და არიან ღამენი
მცირენი და დღენი დიდნი. ესე არს ძალი მზისა.

